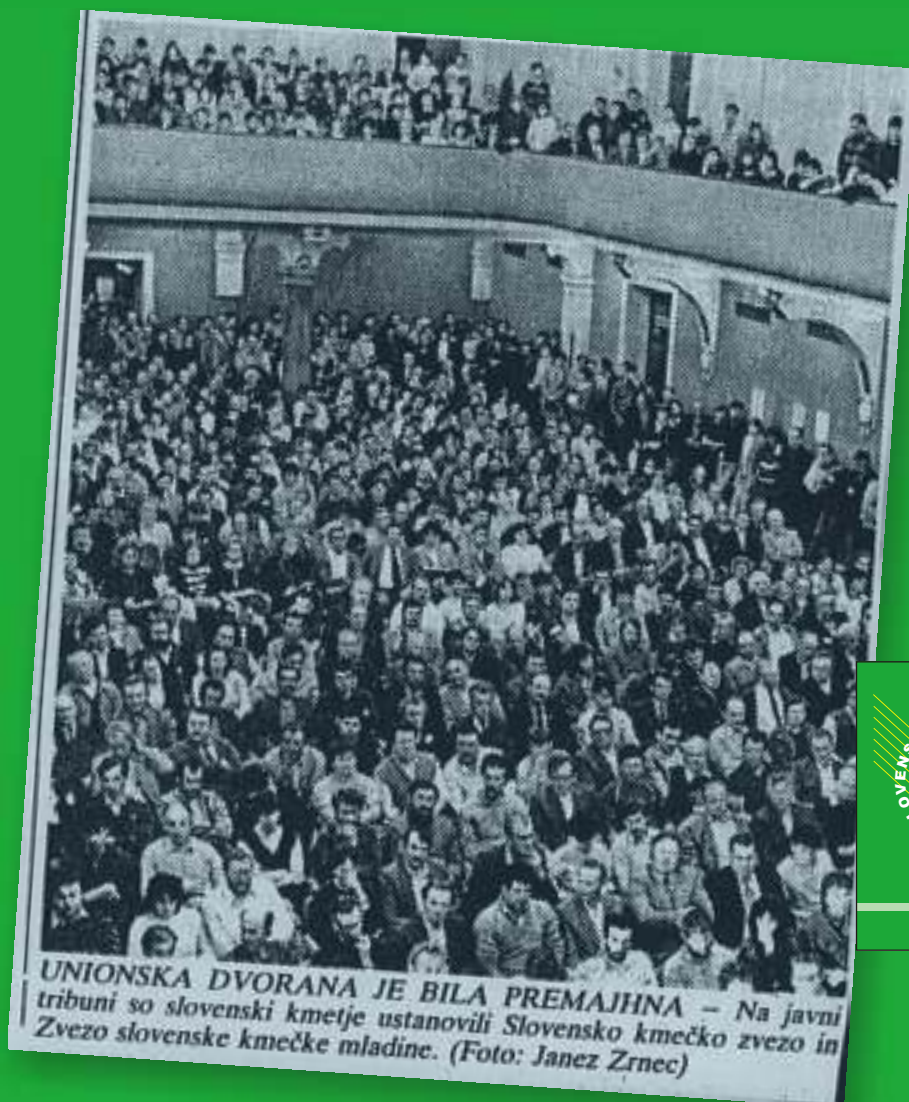

Odmev

**Unionska dvorana;
Posebna priloga
ob 18. obletnici
ustanovitve SKZ**

18 let SKZ
12.5.1988 – 2006

SLS.
Odmev

1
št.

priloga SLS Odmeva, april 2006

UNIONSKA DVORANA JE BILA PREMAJHNA – Na javni tribuni so slovenski kmetje ustanovili Slovensko kmečko zvezo in Zvezo slovenske kmečke mladine. (Foto: Janez Zrnec)

Uvodnik

Janez Podobnik:

*Evropske usmeritve
stranke z najdaljšo
tradicijo v slovenski
zgodovini*

stran 2

Pogovor z Joškom
Jorasom:

*Zavarovati
slovensko ozemlje,
zavarovati
slovenske
državljanke in
slovenske interese*

stran 2

Programska
konferenca:

*»Kmetijstvo in
razvoj podeželja
v Sloveniji -
perspektiva ali
zaton?«*

strani 8-14

Kongres EPP:
**Naš Cilj –
Vaša
Evropa!**

stran 3

**SLS za
čimprejšnje
sprejetje
sprememb
zakona o
vračanju v
telekomunikacije**

stran 5

**Občni zbor in
novo vodstvo
Slovenske
kmečke zveze
pri SLS**

stran 14-16

**Razvojne
možnosti lokalne
skupnosti v
okviru
Triglavskega
narodnega parka**

stran 42

**Nujna je celovita
in sistemska
rešitev
za področje
visokega šolstva**

strani 50

Marjeta Tratnik Volasko:
**Enake možnosti
žensk in moških
- mit ali
resničnost?**

stran 53

Uvodnik

Evropske usmeritve stranke z najdaljšo tradicijo v slovenski zgodovini

»Evropska ljudska stranka ima v soočanju z novimi trendi v socio-kulturnem življenju zahodnega sveta pred očmi vedno vrednote in tradicijo, vključujoč družino, tradicionalne manjšine, zgodovinske vere in cerkve, ki so že stoletja močan temelj evropske civilizacije.« Tako izhodišče smo sprejeli v zaključnem dokumentu kongresa Evropske ljudske stranke v Rimu, konec marca letos. V Slovenski ljudski stranki še kako dobro vemo, kakšno bogastvo je tradicija, ki je neobhodno potrebna za ohranitev našega naroda, kulture in slovenske zemlje. Spoštovanje tradicije ni staromodno, spoštovanje tradicije ni nazadnjaško – je osrednja usmeritev največjih evropskih strank – in je usmeritev stranke z najdaljšo tradicijo v slovenski zgodovini – Slovenske ljudske stranke.

»Evropski socialni model ima svoje korenine v krščanski socialni misli in temelji na učinkovitosti, socialni pravičnosti, konkurenici in solidarnosti, osebni odgovornosti in socialni varnosti. To ostaja pomembno tudi v pogojih globalizacije trgov in hitrih sprememb v gospodarskem življenju. Izziv za vse je združevati te nove močne tržne silnice z gospodarsko dinamiko, človečnostjo in družbeno odgovornostjo.«

S to mislijo iz nekega drugega dela kongresnega dokumenta lahko v »visokodonečem politološkem« jeziku opišemo pravzaprav natančno tista prizadevanja, ki smo jih v Slovenski ljudski stranki izpostavljali ob javni raz-

pravi o znamenitih gospodarskih in socialnih reformah in dokončno zadnje tedne ob oblikovanju in podpisu pobude Partnerstvo za razvoj. »SLS bo vztrajala, da bi ključne projekte in spremembe izvedli tako, da ne bi povzročili poslabšanja položaja nekaterih že sedaj socialno ogroženih skupin prebivalstva,« smo zapisali v našem odgovoru predsedniku vlade. Popolnoma evropska drža! Ob tem pa smo jasno poudarili, da je za nas daleč bolj pomembna vsebina kot procedura in prestiž, s katero se pride do rešitev.

Z velikim veseljem sem pozdravil udeležence na odlično pripravljeni programski konferenci o kmetijstvu in občnem zboru Slovenske kmečke zveze v Novem mestu. Prepričan sem, da bo novi predsednik Igor Hrovatič skupaj s prenovljeno ekipo z novim zagonom poživil kmetijsko politiko naše stranke. Ljudje čakajo; čakajo tako, kot leta 1988. Naj bodo članom Kmečke zveze v navdih in pogum pričevanja, ki jih objavljamo v tokratni številki. Problemov v kmetijstvu, žal, je tudi dandanes še vedno preveč.

Z enakim zadovoljstvom sprejemam poročila številnih občinskih odborov, ki ste že resno sredi priprav in aktivnosti za letošnje lokalne volitve. Pozdravljam vse kandidate, ki ste se že odločili, da sprejmete ali pa nadaljujete izziv dela za skupnost kot kandidati za župana ali občinskega svetnika! Bodite s tem dobra vzpodbuda še ostalim. Letošnji »praznik demokracije« je lahko tudi praznik uspeha Slovenske ljudske stranke. Pokažimo, v čem smo v ljudski stranki drugačni; pokažimo, zakaj je Slovenska ljudska stranka za Slovenijo pomembna in potrebna!

Janez Podobnik,
predsednik SLS

Pogovor z Joškom Jorasom

Zavarovati slovensko ozemlje, zavarovati slovenske državljane in slovenske interese

Ali nam lahko na kratko opišete dogodke 20. aprila?

Po naročilu okrožnega sodnika v Kopru je bil pooblaščen gospod Žajbah iz Ljubljane, ki je moral oceniti odvajanje motornih voda iz parkirišča, ki se nahajajo 2,5m od moje hiše. To je nepravilno. To parkirišče je last casinoja in mi dela škodo na mojem imetju. Izvedenec gradbene stroke g. Žajbah je prišel ob 9.30 uri, kot je bilo naročeno, da opravi svoje strokovno delo. Po 10 minutah njegovega delovanja so pristopili na mojo parcelo uniformirani hrvaški policisti, ki so brez kakršnega sodnega naloga ali dokumenta prisilili sodnega izvedenca, da je prekinil z delom in to na ozemlju Republike Slovenije. Ko sem to opazil, kaj se je dogajalo, sem se napotil k novinarjem, ki so stali na desnem bregu reke Dragonje z namenom, da jim pojasnim, kaj se dogaja. Ko sem prišel po moji poti do mostu, so me tam pričakali trije hrvaški policisti in so mi omejevali prosti dostop do novinarjev. Temu dejanju sem se uprl, zato so me grobo podrli na tla in mi natakili lisice in me odnesli v njihovo kontrolno točko, ki se nahaja na slovenskem ozemlju. Zaradi prepovedi opravljanja dela je bil sodni cenilec g. Žajbah prisiljen, da je zapustil moje imetje in se odpravil proti mostu na Dragonji. Medtem so za kakšno uro vzeli svobodo tudi mojemu odvetniku Damjanu Starmanu. Med tem je Marjan Podobnik o dogodku že obvestil ministra za okolje in prostor Janeza Podobnika, ki je bil z ostalimi predstavniki vlade na delovnem obisku na severu Primorske. Po intervenciji pristojnih ministrstev sva bila z g. Starmanom po uri in pol izpuščena na svobodo. Medtem je mene obšla slabost in nekje na polovici poti proti mostu sem se zgrudil in padel na tla. Ob pomoči moje hčere sem vstal in nadaljeval pot proti mostu, kjer so me pričakali slovenski policisti in novinarji. Novinarjem sem zelo podrobno opisal, kaj se je zgodilo,

med vprašanji sem odgovoril tudi, da naši sosede nadaljujejo politiko enostranskega diktiranja meja tako, kot so to počeli leta 1941 do 1945, ko so okupirali območje pri Mokricah. Tako da Slovenija ni bila okupirana samo od treh okupatorjev med vojno, ampak je tudi Hrvaška kot četrti okupator delovala na slovenskem ozemlju. 1947 leta so pobili v Štrigovi približno 30 Slovencev, zato ker so vztrajali, da hočejo biti v Sloveniji. Leta 1954 so v Pregari zapirali in pretepali Slovence, ki so želeli biti v Sloveniji, ravno to se je dogajalo tudi v Škudelini s Pribci in, kot vidite, tudi dandanes še z menoj in mojo družino. Kajti to ni samo, kar se vidi, so tudi skriti pritiski, namensko škodovanje našega oz. mojega imetja s strani casino Mulino s soglasjem oblasti v Bujah oziroma v Zagrebu.

Kaj menite, kakšni bodo ukrepi Slovenske narodne zveze SLS in pa slovenske oblasti?

V Slovenski narodni zvezi SLS bomo nadaljevali s strategijo prizadevanj, da ohranimo celovito občino Piran, celovit Piranski zaliv in stik z mednarodnimi vodami. S tem bomo poskušali prepričati vodstvo Slovenske ljudske stranke, da nas podpre v predlogih, s katerimi bomo lahko te namene izpolnili, od slovenskih oblasti, kot so koalicija, pa, da bodo spoštovali koalicijsko pogodbo in začeli nova pogajanja z Republiko Hrvaško z jasnimi izhodišči. Obenem pričakujemo od vlade, zunanjenja in notranjega ministra, da bodo pri pogajanjih dosegli zastavljene cilje. Ti cilji pa so: zavarovati slovensko ozemlje, zavarovati slovenske državljane in slovenske interese.

Hvala vam za pogovor,

Rok Ravnikar

Udeležba delegacije SLS na kongresu Evropske ljudske stranke v Rimu 30. in 31. marca 2006

“Naš cilj – VAŠA EVROPA!”

V Rimu je bil 30. in 31. marca kongres EPP (Evropske ljudske stranke), ki je hkrati označeval tudi 30. obletnico ustanovitve Evropske ljudske stranke. Kongres je zbral 68 krščansko demokratiških in ljudskih strank iz 35 evropskih držav, ki sestavljajo najbolj vplivno skupino v vseh evropskih vladah in institucijah. V EPP je včlanjenih 11 predsednikov vlad držav EU, 9 evropskih komisarjev, vključno s predsednikom Evropske komisije, in je največja skupina v Evropskem parlamentu, kjer ima 264 članov.

Na kongresu EPP v Rimu je delegacijo SLS vodil predsednik stranke Janez Podobnik, pridružili pa smo se mu še podpredsednica Nada Skuk, glavni tajnik Aleš Vehar, mednarodni tajnik mag. Stanislav Raščan in predsednik Nove generacije SLS Rok Ravnikar.

SLS je podprla osnutek Manifesta iz Rima, ki ga je sprejel kongres. Predvsem je aktivno sodelovala pri razpravi o tistem delu kongresne resolucije, ki govori o skupnih evropskih krščansko-judovskih koreninah, ki so jih očetje Evropske zveze Monnet, Schuman, Gasperi in Adenauer vgradili v njene temelje. Delegacije SLS je podprla tudi del manifesta, ki govori o pozitivnih učinkih zadnje širitve EU in hkrati podpira nadaljnjo širitev EU, hkrati pa opozarja, da morajo vse kandidatke za članstvo izpolnjevati pristopne pogoje. Za tiste države, ki pogojev ne izpolnjujejo, obstajajo še druge oblike partnerskega sodelovanja. SLS se strinja z navedbami manifesta, da predstavljajo podeželska območja še zmeraj 80% ozemlja EU, zato je potrebno skrbeti za skladen regionalni razvoj tako na vsem področju Slovenije kot tudi v EU.

Predsednik SLS Janez Podobnik se je v okviru kongresa srečal s številnimi predsedniki strank, med drugim s predsednikom Češke krščanske stranke in zunanjim ministrom Češke Círilom Svobodo in predsednikom najmočnejše makedonske opozicijske stranke VMRO. Sogovorniki so razpravljali o možnostih za sodelovanje med strankami in državami predvsem na razvoju podeželja in črpanja evropskih sredstev iz evropskih skladov ter izmenjave izkušenj na teh področjih.

Seveda pa je tako množičen dogodek, udeležencev kongresa je bilo preko 1000, še posebej bogat z obkongsresnim dogajanjem. Zardi volitev je bilo v prvem delu kar nekaj nagovarjanj in predstavitev s strani kandidatov. Tu smo še posebej »zasloveli« Slovinci, saj sta za mesto podpredsednika EPP kandidirala kar dva: dr. Romana Jordan Cizelj iz SDS in Alojz Peterle iz NSI. Večkratne kandidature iz ene države so sila nenavadne na mednarodnem področju, saj se neka-ko pričakuje, da so nacionalne organizacije, ne glede na to, koliko strank je včlanjenih iz posamezne države, na kongresih usklajene. Zato smo bili

tudi člani delegacije iz SLS, ki sicer ni imela kandidata, s strani ostalih delegatov večkrat povprašani za pojasnilo. Na koncu je kot zadnjemu izmed izvoljenih podpredsednikov vendarle uspelo Alojzu Peterletu, obstajala pa je realna možnost, da ne bo izvoljen nobeden od Slovencev. SLS je zagovarjala interes Slovenije in s svojimi 4 glasovi podprla oba kandidata.

Že prvi večer smo bili deležni tudi italijanskega blišča v organizaciji samega Berlusconija, ki je za vse delegate priredil sprejem v resnično veličastni vili Mania na enem izmed rimskih gričev. Malo nas je sicer zmedlo enourno čakanje v avtobusih, s katerimi smo se nato peljali dobrih 30 metrov do vile, ampak Italijani pač nikoli niso sloveli po svojih organiza-

cijskih zmožnostih, pa še predsednik EPP Wilfred Martens je bil prav med nami v isti »godlji«. Vendarle se je splačalo: doživetje sprejema v vili je bilo resnično »ekstra«; še posebej prizori osvetljenih teras z varnostniki, ki so delovali kot iz kakšnega filma o kolumbijskih kartelih. Kljub temu smo si mirno in z užitkom privoščili izbrano ponudbo italijanske kuhinje. Še eno izmed »bleščavih« prizorišč pa je

Foto: Gašper Furman

bilo petkovo kosilo ob bazenu hotela Hilton – kjer je sicer potekal kongres – ki je v senci palmovih dreves in pravzaprav močnem rimskem soncu morda, ampak res morda, opravičeval sicer naše najdražje pivo do sedaj.

mag. Stanislav Raščan,
mednarodni tajnik SLS
Rok Ravnikar

Na svečanem koncertu v čast kardinalu dr. Francu Rodetu

31. marca zvečer se je delegacija SLS s predsednikom Janezom Podobnikom udeležila svečanega koncerta v cerkvi »Svete Marije v Transpontini« v Vatikanu, s katerim so počastili imenovanje slovenskega kardinala dr. Franceta Rodeta in ga je odlično organiziral slovenski veleposlanik pri Svetem sedežu dr. Ludvik Toplak. V uro dolgem programu s samospevi, dueti in orgelskimi skladbami, ki so jih izvajali sopranistka Andreja Zakonjšek, basbaritonist Marcos Fink in organist Tone Potočnik, smo lahko v na poseben način svečanem okolju prisluhnili njihove-

mu meditativnemu sosledju. Koncerta v Rimu so se poleg številnih Slovencev, ki tam živijo, udeležili tudi zunanji minister Dimitrij Rupel, evropski poslanec Alojz Peterle ter več diplomatov, akreditiranih v Vatikanu. Koncertu pa je sledil še poseben sprejem, tako smo se vsi udeleženci z njegovo eminenco kardinalom dr. Rode-
tom lahko tudi osebno srečali.

Naslednji dan smo se udeležili še slavnostnega kosila pri dr. Ludviku Toplaku, v dopoldanskem času pa smo bili deležni še resnično posebnega doživetja: pod vodstvom nekdanjega vatikanskega knjižničarja dr.

Priložnostni zborček na sprejemu pri kardinalu dr. rodetu

Ivana Rebernika smo se sprehodili po odkritih in nekaj »zakritih« vatikanskih zakladnicah in muzejih, saj so nam ključni njegovih »vplivnih prijateljev« odpirali tudi sicer zaprta vatikanska vrata in zidove. Papeški vrtovi in slovensko drevo med njihovim rastlinjem, nekdanja vatikanska železniška postaja – sedaj veleblagovnica, papeževa razgledna terasa in edinstvene spiralne stopnice, hodnik s podpisom Giuseppeja Garibaldija, za javnost zaprt etruščanski muzej in seveda Sikstinska kapela – ampak to še takrat, ko ni polna obiskovalcev. Slovenci v Vatikanu so (lahko) resnično veliko bogastvo!

mag. Stanislav Raščan,
mednarodni tajnik SLS
Rok Ravnikar

Skrivni vatikanski hodniki

Pri slovenskem drevesu v papeških vrtovih

Na slovesnosti ob podelitvi znakov kardinalske časti v Rimu 24. marca je bil v delegaciji slovenske vlade tudi dr. Drago Čepar, direktor Urada za verske skupnosti. Slovenski veleposlanik pri Svetem sedežu dr. Ludvik Toplak je dogodek vzorno organiziral in tudi povabil slovenske udeležence na kosilo v svojo rimsko rezidenco (na sliki skupaj s slovenskimi škofi).

Velike spremembe v Cerkvi na Slovenskem

Papež Benedikt XVI. je 22. februarja na splošni avdienci v Vatikanu sporočil imena novih kardinalov, med katerimi je bil tudi slovenski nadškof Franc Rode. Konzistorij, na katerem so bili kardinali potrjeni, pa je sledil 24. marca. Katoliška cerkev ima tako zdaj 193 kardinalov. Dr. Franc Rode, prvi kardinal iz Slovenije in tretji slovenskega rodu, imenovanje pojmuje kot znamenje posebne papeževe naklonjenosti Cerkvi na Slovenskem in vsemu slovenskemu narodu, pa tudi kot čast za Slovenijo. Ob imenovanju smo mu čestitke poslali tudi iz SLS:

Spoštovani gospod nadškof msgr. dr. Franc Rode!

Ob odločitvi papeža Benedikta XVI., da Vas imenuje za kardinala Rimsko Katoliške Cerkve, Vam v imenu Slovenske ljudske stranke iskreno čestitam in voščim obilo blagoslova pri Vašem odgovornem poslanstvu. Čestitkam se pridružuje tudi Poslanska skupina SLS.

Ob tej priložnosti se Vam ponovno zahvaljujemo za Vaše delo med Slovenci ter hkrati izražamo naše upanje, da boste še naprej ostali tako povezani s slovenskim narodom, ki je na Vas danes lahko še posebej ponosen.

Jakob PRESEČNIK

Vodja Poslanske skupine SLS

Janez PODOBNIK

predsednik Slovenske ljudske stranke

V petek, 7. aprila, je bila po apostolskem nunciju v Sloveniji sporočena tudi ena največjih novic v zgodovini Cerkve na Slovenskem, in sicer odločitev papeža Benedikta XVI., da se v Sloveniji ustanovijo tri nove škofije: novomeška, celjska in murskosoboška. Ob tem sta predsednik SLS Janez Podobnik in vodja poslanske skupine SLS Jakob Presečnik novim škofom – ordinarijem mons. Andreju Glavanu, mons. Andreju Stresu in mons. Marjanu Turnšku poslali čestitko ob njihovem imenovanju za vodenje novih škofij:

mons. Andrej Stres

mons. Andrej Glavan

mons. Marjan Turnšek

Čestitava Vam ob imenovanju za škofa ordinarija.

Z veseljem sva sprejela vest o Vašem uspešnem delu pri vodenju slovenske Cerkve in dobrem nadaljnjem sodelovanju. Imenovanje tudi potrjuje Vaše odločne dosedanje poslanstvo.

Posebno čestitko pa smo sporočili tudi novemu mariborskemu nadškofu in metropoli dr. Francu Krambergerju.

V času od zadnje številke Odmeva sta se na sedežu stranke zvrstili dve seji Izvršilnega odbora, kjer smo obravnavali predvsem aktualno politično dogajanje in priprave na lokalne volitve.

Na novinarskih konferencah smo predstavili naša stališča do aktualnih razmer v šolstvu, na področju vračanja vlaganj v telekomunikacijah, kmetijstvu in varstvu mladine ob sprejemanju zakona o javnem redu in miru.

Aktualna politika je bila sicer v znamenju podpisovanja Partnerstva za razvoj, aktivnosti SLS pa so se sicer osredotočile predvsem na pripravo programske konference o kmetijstvu in občnem zboru Slovenske kmečke zveze.

Izvršilni odbor SLS o lokalnih volitvah in sodstvu

Izvršilni odbor SLS se je seji, ki je bila 17. marca, seznanil s pripravami na lokalne volitve, v okviru katerih bodo imeli občinski odbori avtonomijo pri določanju programskih poudarkov in sklepanju koalicij. Predsednik ljudske stranke in okoljski minister Janez Podobnik je v izjavi novinarjem povedal, da je "vzdušje na terenu zelo delovno".

Poleg razprave o nekaterih programskih poudarkih volilne kampanje pred jesenskimi volitvami so člani izvršilnega odbora razpravljali tudi o pobudi za spremembo ustave, s katero bi postavili določene omejitve pri

trajnem mandatu sodnikov. Podobnik je dejal, da bodo pred dokončno opredelitvijo do predloga pridobili še nekaj strokovnih mnenj. Govorili so še o nedavnem vrhu koalicije, kjer je beseda med drugim tekla o načelnem odnosu koalicije do tujega lastništva v bankah, zavarovalnicah in drugih gospodarskih subjektih. "SLS ima tu načelno stališče," je dejal Podobnik in pojasnil, da je v interesu Slovenije, njenega gospodarstva in državljanov, da se ohrani večinski oziroma pomemben delež državnega ali slovenskega lastništva v bankah in drugih finančnih institucijah.

r.r.

IO SLS za podpis sporazuma Partnerstvo za razvoj

11. aprila se je v Ljubljani sestel izvršilni odbor Slovenske ljudske stranke. Med drugim je tekla razprava o podpisu sporazuma Partnerstvo za razvoj in pripravah SLS na lokalne volitve. Janez Podobnik, predsednik SLS, je poudaril, da je SLS ves čas razprave zastopala stališče, da je bistvo Partnerstva za razvoj hkrati tudi vsebina sedanje vladne koalicije, zato večjih pomislekov SLS o tem sporazumu nima. Kljub pozitivni izkušnji v preteklosti med sodelovanjem vladnih in opzijskih strank pa smo v SLS prepričani, da bo odgovornost za izvajanje sprememb vseeno nosila vlada. V SLS poudarjamo predvsem vsebino tega sporazuma in tukaj lahko v SLS zadovoljni ugotavljamo, da so po posredovanju SLS vneseni tudi poudarki, ki smo jih v prvotni različici pogrešali; gre pa za enakomeren regionalni razvoj, razvoj kmetijstva in razvoj podeželja, spodbudno družinsko politiko in soočanje z zaskrbljujočimi demografskimi trendi. V izvajanju tega razvojnega programa pa bo SLS še po-

sebej pozorna na socialno vzdržno davčno reformo in ohranitev znižane stopnje DDV ter ohranitev večinskega slovenskega lastništva v najpomembnejših podjetjih, ki so sedaj še v večinski državni lasti. Izvršilni odbor SLS je tako ocenil, da tekst Partnerstva za razvoj predstavlja zadostno podlago, da ga predsednik SLS v imenu SLS tudi podpiše.

V nadaljevanju seje so člani razpravljali tudi o Zakonu o verski svobodi, ustanavljanju pokrajin v Sloveniji in opozorili na problematiko zamujanja z izplačevanji neposrednih plačil v kmetijstvu.

r.r.

Podpis Partnerstva za razvoj

18. aprila so predsedniki parlamentarnih strank SDS, NSi, SLS, DeSUS, SD, SNS in poslanca madžarske in italijanske narodnostne skupnosti podpisali dokument o Partnerstvu za razvoj. Po besedah predsednika vlade Janeza Janša sporazum predstavlja nadaljevanje pozitivne tradicije širšega političnega soglasja pred pomembnimi odločitvami, na politični ravni pa je temeljni razvojni dokument, kakršnega Slovenija doslej ni imela.

Predsednik SLS in okoljski minister Janez Podobnik je ob podpisu poudaril: »Pri sporazumu gre za pomembne vsebinske zaveze. Slovenija potrebuje nov razvojni preboj, zato je sporazum nujen. Ključni za uspeh reform bosta socialna povezanost in občutek za solidarnost, sporazum pa je zelo pomemben tudi za mlado generacijo.« Iz same vsebine sporazuma pa je izpostavil še trajnostni razvoj, enakomeren regionalni razvoj in problem negativnih demografskih trendov.

Janez Podobnik po srečanju vrha koalicije

Glasovanje o proračunu kaže, da so poslanci SLS trden člen

Janez Podobnik, predsednik SLS, in vodja poslanske skupine SLS Jakob Presečnik sta 17. marca večino novinarske konference namenila oceni in komentarju delovnega srečanja vrhu koalicije, ki je potekal dan poprej.

Udeleženci vrha vladne koalicije so z zadnjim srečanjem tudi uresničili sklep enega od prejšnjih vrhov, da si bodo vzeli malo več časa za poglobljeno oceno, kako se izvaja protokol koalicijskih poslanskih skupin. Tej temi je bilo tako posvečeno kar nekaj pozornosti. »Kot predsednik stranke in kot minister lahko rečem, da je prav, da koalicija odkrito poleg vsebinskih tem in političnih vprašanj, občasno pogleda tudi, kako delujemo kot koalicija,« je povedal Janez Podobnik. Podobnik je poudaril pomen Državnega zbora in predstavil svojo prakso, da če ima kot minister dve vabili ali pa dve pomembni srečanja, daje absolutno prednost tistemu, kar je v povezavi z DZ: delovno telo, usklajevanje, dodatno srečanje z delovnimi skupinami,... Predstavniki koalicije so bili soglasni, da ni nikoli preveč časa za dobra usklajevanja. Glede odnosa SLS do koalicije je Podobnik povedal: »Moje načelno stališče je, da so bili poslanci SLS trden in korekten člen vladne kompozicije v DZ. To se najprej vidi pri glasovanju o državnem proračunu, ki je ključni finančno-politični dokument vsake koalicije. Tam je glasovanje praviloma najbolj po-

membno.«

Podobnik je izrazil svoje prepričanje, da je za Slovenijo dobra okoliščina, da aktualno vlado štirih strank sestavljajo tri članice Evropske ljudske stranke, ker je tudi programska usmeritev in zaveza teh treh strank garant, da bo RS uspela s premočrtno in dosledno javnofinančno, monetarno in fiskalno politiko, ki bo omogočila zanesljiv prevzem evra in tudi izpolnjevanje konvergenčnih kriterijev. Na vrhu koalicije je bilo ponovno poudarjeno, da se slabi dve leti pred prevzemom vodenja EU s strani RS prepoznavnost Slovenije v okviru Unije povečuje.

Vrh koalicije je sprejel dogovor, da bo posebno srečanje koalicije na tematiko partnerstva za razvoj pripravljeno v dneh po 28. marcu, ko bodo vse parlamentarne stranke odgovorile na pismo predsednika vlade. Čeprav lastninjenje bank ni bila tema vrha, je Podobnik vseeno povedal, da stališče SLS glede lastninjenja slovenskih bank ostaja nespremenjeno: v Sloveniji bi bilo prav in dobro, da ohrani Slovenija večinski delež v največjih bankah.

Jakob Presečnik se vrha koalicije sicer ni udeležil, vendar je pojasnil, da je predvsem s strani vodij koalicijskih poslanskih skupin prišla pobuda za protokol sodelovanja poslanskih skupin koalicije. Ob tem je izrazil mnenje, da bi ta del sodelovanja morali razširiti na vlado oz. posamezne mi-

SLS za čimprejšnje sprejetje sprememb Zakona o vračanju vlaganj v telekomunikacije

«V SLS z zadovoljstvom ugotavljamo, da je vlada pospešila aktivnosti pri vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje. Vlagatelji v razvoj omrežja Telekoma Slovenije morajo svoja sredstva čim prej dobiti nazaj»,

je na novinarski konferenci povedal poslanec SLS Kristjan Janc ter izrazil pričakovanje, da bo novela zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje, ki jo je prejšnji teden sprejela vlada, hitro sprejeta. Zgodba o razlikah pri plačevanju cene za telefonski priključek, ki so po različnih delih Slovenije pomenile tudi 5-kratne razlike, je zgodba o popolni odsotnosti posluha za enakomeren regionalni razvoj. Povečini so bili prizadeti prebivalci, ki že tako ali tako živijo v manj ugodnih pogojih: na podeželju, v oddaljenih krajih, s podpovprečnimi dohodki ter nezavidljivo gospodarsko situacijo. Slovenska ljudska stranka je bila ves čas javne, politične

in strokovne razprave o povrnitvi vložkov v razvoj telekomunikacijskega omrežja zelo aktivna. Že v prejšnji vladi je bila SLS najbolj aktivna politična stranka pri tem vprašanju in zagotovo je bil uspeh, da je bil sprejet zakon. V času izvajanja pa so se pokazale nekatere pomanjkljivosti zakonodaje, zato je v skladu z usmeritvijo sedanjice vlade in poudarki, ki jih v njej daje SLS, popolnoma pričakovano, da bomo to pokušali čimprej popraviti. Janc je opozoril na nekdaj zelo velike razlike v cenah telefonskih priključkov med mesti in podeželjem. >>>

nistre. Večkrat namreč ugotavljajo, da v postopkih med ministrstvi in koalicijskimi poslanskimi skupinami sodelovanje ne teče tako, kot bi si želeli. Sicer pa je Presečnik zagotovil, da poslanska skupina SLS podpira rešitve dogovorjene v koaliciji in bo to delala tudi v bodoče. Glede zakonov, za katere je Državni svet izglasoval veto, pa bo poslanska skupina SLS ob novem glasovanju oba zakona podprla.

Janez Podobnik je komentiral tudi vsebino in priloge pisma, ki ga je predsednik Vlade oz. predsednik SDS Janez Janša posredoval vsem predsednikom parlamentarnih strank. Sestavni del tega gradiva je tudi predlog postopkovnega dela sporazuma, ki ga je posredoval predsednik SD Borut Pahor. Podobnik meni, da se ne sme preveč časa nameniti postopkom, saj gre v tem primeru lahko za iskanje vnaprejšnjega alibija za eventualne neuspehe pri sami ideji tega partnerstva.

Še posebej čudna pa se mu zdi rešitev, ki uveljavlja princip dihotomije - dvojnosti v vodenju strank. To, da lahko predsednik stranke govori in podpisuje eno, poslanska skupina pa govori in glasuje drugo, ni dobro za parlamentarno kulturo v Sloveniji, to ni dobro za način delovanja političnih strank. Ne glede na vse, pa si SLS želi pogovarjati se predvsem o vsebini.

V Rimu je bil 30. in 31. marca redni kongres Evropske ljudske stranke (EPP), ki se ga je udeležila tudi delegacija SLS. Vodil jo je predsednik Janez Podobnik, z njim pa so bili tudi podpredsednica Nada Skuk, glavni tajnik Aleš Vehar, mednarodni tajnik mag. Stanislav Raščan in predsednik Nove Generacije SLS Rok Ravnikar. Geslo kongresa je bilo »Naš cilj, naša Evropa«. Kongres v Rimu je tudi volil in delegacija SLS je podprla kandidaturu Lojzeta Peterleta za podpredsednika EPP.

>>> Želimo zagotoviti enakost predvsem tistim prebivalcem Slovenije, ki so na podeželju, z nizkimi plačami in v slabem gospodarskem položaju," je dejal. Zavzel se je za vrnitev vlaganj prav tem ljudem, pa čeprav v nižjem obsegu in z velikim zamikom. Janc je izrazil pričakovanje, da za izplačilo teh sredstev ne bo treba čakati do dokončne privatizacije Telekom Slovenije. Na novinarski konferenci je sodeloval tudi predsednik Združenja upravičencev do vračila vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje in državni svetnik Darko Fras, ki pa je ocenil, da bi bilo treba v ta namen odprodati zgolj pet do deset odstotkov Telekom Slovenije, kar še ne pomeni umika večinskega deleža države iz družbe. Fras je izrazil zadovoljstvo, da je vlada pripravila takšne spremembe zakona o vračilu vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje, ki bodo tudi upravi-

čencem brez pogodb, vendar pa z drugimi dokazili o vplačilu, omogočile uveljavljanje zahtevkov. Od doslej obdelanih nekaj več kot 24.000 zahtevkov je bila namreč zavržena več kot polovica, predvsem zaradi pomanjkljive dokumentacije. Z novelo zakona se bo tako omogočilo, da bodo tudi tisti, ki nimajo pogodb, imajo pa druga dokazila o vlaganjih, že v tem postopku pred državnim pravobranilcem uveljavljali pravico do vračila vlaganj v telekomunikacijsko omrežje, je pojasnil Fras. Kot dobrodošlo je označil razširitev načina dokazovanja vlaganj v telekomunikacijsko omrežje, kot pomembno novost pa med drugim označil še roke, v katerih mora državni pravobranilec pripraviti predloge pisnih poravn. "V veljavnem zakonu teh rokov ni, kar je po mojem mnenju neresno," je dejal.

Spremembe zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje

Vlada 30. marca 2006 določila besedilo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje in ga poslala v obravnavo državnemu zboru s predlogom za obravnavo po skrajšanem postopku.

Predlog zakona vsebuje predlog sprememb in dopolnitev zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje, s katerim se želijo odpraviti določene nepravilnosti, ki so se pokazale med izvajanjem tega zakona in kažejo na to, da dosledno izvajanje zakona ne ustreza v celoti namenu zakona. V splošnem se s spremembami zakona poenostavlja postopek pri dokazovanju upravičenosti do vračila sredstev.

Cilj predlaganega zakona so:

- odpraviti nejasnosti, ki so se pokazale pri izvajanju zakona,
- razširiti nabor listin, na podlagi katerih se dokazuje obstoj pravice do vračila vlaganj in pogodbeno vrednost,
- vključiti tiste subjekte v krog potencialnih upravičencev, ki so plačali visoko ceno priključnine in je

bila ta hkrati tudi uradna cena priključnine,

- vključiti tiste subjekte v krog potencialnih upravičencev, ki nimajo dokazil o sklenjenem pravnem poslu, lahko pa dokažejo vlaganja v javno telekomunikacijsko omrežje,
- urediti reševanje sporov v primerih, ko je bila pogodba sklenjena zunaj obdobja, ki je predvideno v zakonu,
- določiti rok za pripravo predloga za sklenitev pisne poravnave.

Načelo predlaganega zakona je v celoti izenačiti pogoje za pridobitev telefonskega priključka na ravni bivših poslovnih enot organizacij PTT, poenostaviti postopek pri dokazovanju upravičenosti za povrnitev sredstev do sklenitve poravnave in določiti končni rok za pripravo predloga poravnave.

Krog upravičencev je razširjen z organizacijami fizičnih oseb in njihovimi pravnimi nasledniki, kamor sodijo npr. stanovanjske in kmetijske zadruge, ki jih prvotni zakon sicer ni vključeval, pri izvajanju zakona pa se je to pokazalo kot velika pomanjkljivost.

SLS za enakovredno zastopanost naravoslovnih predmetov v gimnazijah

Izhodišče prenove gimnazijskega programa, ki so ga pripravili na ministrstvu za šolstvo in šport, po mnenju SLS v glavnem sledi evropskim trendom na področju izobraževanja in povečuje avtonomnost šol.

Njegova šibka točka pa je v tem, da daje prednost družboslovju, je na novinarski konferenci poudaril poslanec SLS in član parlamentarnega odbora za kulturo, šolstvo in šport Mihael Prevc. V SLS zagovarjamo, da morata biti družboslovje in naravoslovje v gimnazijskem predmetniku uravnotežena. Naravoslovje je nena zadnje povezano s tehniko in tehnologijo, na področju katerih smo, kar se tiče izobraževanja v srednjih šolah, na repu Evropske unije. V srednje šole po Evropi namreč po besedah Mihaela Prevca zaradi povečanja konkurenčnosti gospodarstva v zadnjem času veliko vključujejo ravno tehniške predmete. V SLS tudi podpiramo uvedbo državljanske vzgoje v gimnazijski program kot samostojni predmet. Ne strinjajo pa se s predlogom, da bi njegove vsebine priključili zgodovini. Vzgoja za aktivno državljanstvo je eden od pomembnih lisbonskih ciljev EU do leta 2010, je dodal predsednik stranke Janez Podobnik. Spremembe na področju osnovnega šolanja gredo sicer v smeri razbremenitve učencev. V tem smislu bodo v naslednjih letih na nekaterih šolah poskusno uvedli fleksibilni predmetnik, ki bo nenazadnje razbremenil tudi učitelje, ki so še vedno preveč obremenjeni z administrativnim delom. V SLS ocenjujemo, da smo veliko stvari iz našega programa s področja vzgoje in izobraževanja uspeli vnesti v koalicijsko pogodbo. Država je tista, ki mora na področju osnovne šole postavljati cilje in standarde ter nadzirati kakovost znanja. Mihael Prevc je prepričan, da naj se vse ostalo prepusti stroki. Poleg tega ocenjujemo, da so verbalni in tudi drugačni napadi na učitelja posledica sistematičnega razvrnotenja ugleda učiteljskega poklica, ki se po Podobnikovi oceni dogaja od leta 1996 prek pravilnikov o pravicah in dolžnostih učencev in dijakov. Zato v SLS menimo, da je treba na področju discipline zlasti v srednji šoli nekaj spremeniti. Prevc je kot eno od možnosti omenil individualno tripartitno pogodbo med dijakom, staršem in učiteljem, v kateri bi bile jasno

opredeljene dijakove pravice in dolžnosti, pa tudi sankcije.

PRILOGA:

Gradivo Odbora SLS za šolstvo, znanost, mlade in šport pri SLS:

1. MNENJE SLS K PREDLOGU DOKUMENTA PRENOVA GIMNAZIJSKEGA PROGRAMA Odbor za šolstvo, znanost, mlade in šport pri SLS je razpravljal o Predlogu prenove gimnazijskega programa. Glede na programske smernice za obdobje 2004 do 2008 je zavzel naslednja splošna stališča:

- Program sledi novejšim evropskim trendom na področju splošnega izobraževanja, je kompetenčno naravnan, povečuje avtonomijo šol in je skladen s programskimi smernicami SLS in s koalicijsko pogodbo.

- Neskladnost s programom SLS in tudi z vizijo razvoja Slovenije pa je neuravnoteženost med družboslovnim in naravoslovnim delom programa v jedrnem kurikulumu. Ker je to predlog še v odprti javni razpravi, smo prepričani, da je to neskladnost v predmetniku možno odpraviti. Bolj podrobna stališča Odbora so: 1. Zagovarjamo enakovredno zastopanje vseh predmetov v gimnazijskem programu (zgodovina, geografija, fizika, biologija, kemija): sedanjí osnutek predvideva neuravnoteženo sestavo v korist družboslovja (zgodovine). Gimnazijski predmetnik mora ponujati enakovredne možnosti spoznavanja različnih disciplin tako zaradi splošne izobrazbe kot tudi zaradi nadaljnje poklicne izbire. Naravoslovni predmeti so podlaga tudi za nadaljnje izobraževanje v tehniki in tehnologiji. Med evropskimi državami smo glede tega zadnji. EU si je zastavila cilj povečati vpis v naravoslovne in tehniške študije do l. 2010 zaradi povečanja konkurenčnosti svojega gospodarstva. Iz navedenih vzrokov je predlog neuravnoteženega raz-

merja med družboslovjem in naravoslovjem neutemeljen.2. Temeljni predmeti morajo biti podani nivojsko. V gimnazijski program se vpisuje skoraj 40% delež populacije, ki v celoti dosejanega obsega in zahtevnosti gimnazijskega izobraževanja ne zmore, kar je stresno za določen del dijakov, njihove starše in za delo učiteljev, ki so prisiljeni zniževati doseženi standard znanj. Nivojsko zasnovani učni programi in posledično tudi učni izidi bodo sedanjemu nesprejemljivo situacijo izboljšali, saj bodo bolj individualno naravnani. Seveda mora temu slediti tudi koncept zaključevanja gimnazijskega programa (matura).3. Podpiramo državljansko vzgojo v gimnazijskem programu kot samostojen predmet (predvideva se opcija, kjer bi bile te vsebine priključene k zgodovini). SLS se že ves čas zavzema za vzgojo in izobraževanje o državljanski kulturi, česar naši dijaki skorajda niso deležni. V času kurikularne prenove smo dosegli spremembo zakona o OŠ, s katero je bila v predmetnik uvedena državljanska vzgoja. Vzgoja za aktivno državljanstvo je tudi eden od pomembnih lizbonskih ciljev EU do 2010.4. Podpiramo večjo izbirnost predmetov in bolj individualne prilagoditve programov. Na tak način se približamo interesom in sposobnostim posameznika ter večamo motivacijo za izobraževanje, kar ponuja bolj sproščeno delo tako za dijake kot tudi za njihove učitelje.

IZ VOLILNEGA PROGRAMA SLS:

Programsko odpiranje šolskega prostora potrebam lokalne skupnosti in željam staršev ter mladine (programsko pestrost) bomo dosegli s povečanjem avtonomije javnih šol. Prenova gimnazijskih programov ni dosegla svojih ciljev, zlasti medpredmetno povezovanje in uvedba novih didaktično-metodičnih konceptov nista izpeljana. Zato bomo ena od ključnih nalog politike izobraževanja modernizacija učnih načrtov v smeri pridobivanja ustreznih ključnih kompetenc in priprava pilotskih projektov novih gimnazijskih programov in programov srednjega poklicnega in strokovnega ter višjega šolstva. V gimnazijskih programih bomo še zlasti podprli tiste, ki bodo v odprtem kurikulumu ponujali projekte z naravoslovno-tehničnimi vsebinami, da bomo vzpodbudili nadaljnji študij na teh deficitarnih področjih.

2. Poudarek veljavi učiteljevega dela za prihodnost in sedanjost Slovenije

Od leta 1996 se je predvsem preko pravilnikov o pravicah in dolžnostih

učencev in dijakov dogajalo sistematično razvrednotenje ugleda učiteljskega poklica. Posledično prihaja danes do individualnih ali tudi že skupinskih verbalnih in drugačnih napadov na učitelje tako na osnovnošolskem kot tudi srednješolskem področju.

IZ VOLILNEGA PROGRAMA SLS:

Podprli bomo ustanovitev prosvetne zbornice in s tem povečali strokovno avtonomijo učiteljev in njihov vpliv na pripravo vzgojnih in izobraževalnih programov ter oblikovanje etičnega kodeksa ravnanja. Trenutno se na MŠŠ izvaja vmesna organizacijska stopnja preko Svetov praktikov.

VZGOJNI NAČRT ŠOLE IZ VOLILNEGA PROGRAMA SLS:

Kot vodilo za ukrepe na tem področju SLS upošteva dve smernici:

- Ne more biti dobre države s slabimi državljani, zato je potrebno poskrbeti za njihovo dobro vzgojo.
- Za trajnostni razvoj, ki je postal za preživetje človeštva nujnost, potre-

bujemo trajnostno vzgojenega človeka. Realizacijo teh smernic bomo dosegli s pomembno vlogo vzgoje in ustreznega vzgojnega koncepta. Učence je potrebno vzgajati za občedolovske norme in vrednote naše kulture. V našem programskem konceptu bo šola sistematično razvijala osebno kakovost mladih s pomočjo vzgojnega načrta šole, ki bo obvezni sestavni del letnega delovnega načrta šole za vse stopnje pred visokošolskim izobraževanjem. V sodelovanje pri vzgojnih vsebinah je treba vključiti tudi starše in občine kot ustanoviteljice osnovnih šol. Realizacijo vzgojnega načrta bodo prevzeli učitelji na šoli in to bo del njihove sistemizacije in ne dodatno delo. Za izvajanje vzgojnega načrta bo omogočeno posebno izobraže-

vanje, s katerim bodo učitelji za delo na tem področju pridobili certifikat. V program vzgoje na področju zdravstvene preventive (promocija zdravega načina življenja, zdrave spolnosti, vključno s preprečevanjem odvisnosti) pa bomo vključili že obstoječe kadrovske in druge kapacitete javnih zdravstvenih zavodov in socialne službe.

- Vzgajati za vrednostni sistem, ki je bil v slovenskem okolju tradicionalen in ga je liberalni pristop načrtno rušil, šolski red približati redu, ki velja v delovnem okolju.
- Močno zrahljati vlogo države in jo prepustiti šoli in lokalni skupnosti.
- Izvajanje programov metodično in didaktično prilagoditi tej populaciji za bolj motivirano učenje.
- Priprava dijakov na opravljanje praktičnega dela in za trajnostni razvoj ter aktivno državljanstvo.

KOALICIJSKA POGODBA:

Posebno pozornost bomo namenili in vprašanjem vzgoje. Zato bomo podprli pripravo integralnega nacionalnega vzgojnega načrta, ki bo sestavni del širše zastavljene strategije za vzgojo in izobraževanje za trajnostni razvoj, ki bo med drugim opredeljevala vprašanje kulturne in narodne identitete, splošno uveljavljenih vrednot in etičnih načel v sodobni družbi - medsebojno spoštovanje mora postati vrednota slovenske šole.

Predlogi za pospešeno ukrepanje

Zasnova vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj že nastaja. Ker je za izvedbeni koncept vzgojnega načrta potrebno še nekaj časa, predlagamo za hitrejše preseganje, ponekod pereče problematike, da se v srednješolskem izobraževanju, na ravni šole, začne s sklenjenjem tripartitnih individualnih pogodb med dijakom, šolo in starši, kjer bodo opredeljene splošne in posebne individualne pravice in dolžnosti. Neupoštevanje pogodbe predvideva tako začasne kot trajne ukrepe. MŠŠ lahko sprejme spremembe pravilnika o šolskem redu z bolj poudarjeno avtonomno vlogo šole. Na osnovnih in srednjih šolah se začne projektno, a načrtno izvajati primere dobre prakse, ki so se že uveljavili preko programa MŠŠ Skriti zaklad, Inovacijskih projektov ZRSŠ in EU projektov, ki jih vodi javni zavod CMEPIUS.

Metka Zevnik, vodja Odbora za šolstvo, znanost, mlade in šport pri SLS

Srečanje z župani in predstavniki Avstrijske ljudske stranke

SLS ima pomembno vlogo na področju slovenske lokalne samouprave

V petek, 24. marca, se je na delovnem obisku v Sloveniji mudila skupina 65 županov in predstavnikov Avstrijske ljudske stranke. Obiskali so državni zbor in državni svet, v nadaljevanju pa so se srečali z župani in predstavniki slovenskih strank - članic Evropske ljudske stranke SLS, SDS, NSI). Kot predstavniki SLS so se srečanja udeležili minister dr. Ivan Žagar, vodja Kluba županov pri SLS An-

ton Zupet, državni svetnik in predsednik komisije za lokalno samoupravo Darko Fras ter mednarodni tajnik SLS mag. Stanislav Raščan. Osrednje srečanje, z nagovori predstavnikov slovenskih sestrskih strank - v imenu SLS jih je pozdravil minister v Službi vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko dr. Ivan Žagar - je bilo v dvorani Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije v Ljubljani. Minister dr. Žagar, ki je tudi član izvršilnega odbora SLS, je podaril, kako pomembno vlogo ima lokalna samouprava za SLS v sedanjosti slovenske vlade, saj smo za to področje ustanovili posebno ministrstvo in imenovali ministra. Ob tem je izpostavil tri področja, in sicer področje lokalne samouprave ter občin, področje regionalnega razvoja in področje decentralizacije države z uvedbo regionalnih pokrajin. Obisk tako številčne delegacije županov sosednje države je bila odlična priložnost za navezovanje tesnejših stikov z župani slovenskih občin ter za izmenjavo izkušenj in ugotavljanje možnosti sodelovanja pri pripravi in vodenju projektov, ki jih sofinancira Evropska unija, saj se pri evropskih projektih ugotavlja, da so zanesljivi partnerji ključni za uspešno izvedbo.

r.r.

Programska konferenca o kmetijstvu

SKZ pri SLS opozorila na zaskrbljujoče slabšanje dohodkovnega položaja kmetov

8. aprila je bila na Srednji kmetijski šoli Grm pri Novem mestu v okviru rednega občnega zbora Slovenske kmečke zveze pri Slovenski ljudski stranki programska konferenca z naslovom »Kmetijstvo in razvoj podeželja v Sloveniji - perspektiva ali zaton?«

Uvod v konferenco je podal predsednik SLS Janez Podobnik, sledili pa so ostali predavatelji: agrarni ekonomist z biotehniške fakultete dr. Stane Kavčič, ki je podal makroekonomski pogled stanja kmetijstva po vstopu Slovenije v EU, poznavalec davčnih ureditev mag. Uroš Rožič, ki je spregovoril o programu gospodarskih reform in vplivu na kmetijstvo s poudarkom na davčni zakonodaji, nekdanji predsednik SLS+SKD Slovenske ljudske stranke dr. Franc Zagožen pa se je osredotočil na človeški vidik kmeta na podeželju in pomen za prihodnost. Generalni direktor Direktorata za evropske zadeve in investicije na okoljskem ministrstvu dr. Marjan Vezjak je dal poudarek sinergiji med kmetijstvom in varovanjem okolja, sekretar GIZ Meso-izdelki Boris Jež je spregovoril o živilskopredelovalni industriji po vstopu v EU, mlada kmetovalka in študentka Metka Pirš je osvetlila vprašanje perspektive mladih na kmetijah, predsednik Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije Peter Vrisk pa je spregovoril o prispevku zbornice k razvoju kmetijstva in podeželja v Sloveniji. Kot zadnja sta nastopila koordinator delovne skupine SLS za reforme

na področju kmetijstva Igor Hrovatič, ki se je posvetil temi z naslovom Podeželje - razvojna pot slovenskega kmetijstva in direktor Kmetijske šole Grm Tone Hrovat, ki je govoril o pomenu izobraževanja za konkurenčno kmetijstvo in razvito podeželje.

Predstavitve predavanj vseh sodelujočih z uvodom predsednika SLS Janeza Podobnika in zaključki programske konference so vam na voljo tudi v tiskani obliki. Naročite jih lahko na tajništvu SLS, cena izvoda je 500 tolarjev.

V tokratni številki SLS Odmeva vam podajamo krajše povzetke vseh predavanj.

SLS: Kmete naj se obravnava primerljivo z ostalimi subjekti

Tako predlog reform kot pobuda Partnerstvo za razvoj sta žal obšla področje kmetijstva in razvoja podeželja, pokazalo pa se je, da obstaja vrsta ukrepov, ki še kako vplivajo na življenje in možnosti v kmetijstvu in na podeželju,« je na novinarski konferenci pred programsko konferenco o kmetijstvu poudaril predsednik SLS Janez Podobnik. Podobnik je ob tem izpostavil predvsem davčno zakonodajo in obračunavanje dohodnine, ki je v preteklosti prizadela vinogradnike, sadjarje, oljkarje in čebelarje ter razvpiti pravilnik o plačilih staršev za programe v vrtcih, kjer so bili zopet diskriminatorno prizadeti starši - kmetje. Ciril Smrkolj, predsednik Slovenske kmečke zveze pri SLS (SKZ) in nekdanji minister za kmetijstvo, je izrazil pričakovanje, da bo v razpravi na programski kon-

ferenci »Kmetijstvo in razvoj podeželja v Sloveniji - perspektiva ali zaton?« kar nekaj izrazov nezadovoljstva s strani kmetov in ostalih udeležencev, ki opozarjajo na nenehno slabšanje dohodkovnega položaja kmetov od leta 2000 dalje. »Nemogoče je, da se že v prvem obdobju po vključitvi v EU in ob vseh spremembah, ki so kmetijstvo ob tem doletele, še povečevati davčne obveznosti lastnikov kmetijskih zemljišč in gozdov,« je menil Smrkolj, ki je poudaril, da bodo člani SKZ opozorili še na dejstvo, da predstavniki kmetov nimajo vzpostavljenega dialoga s predstavniki kmetijskega ministrstva, ki pripravlja ali sprejema spremembe predpisov največkrat brez posvetovanja s predstavniki sindikata kmetov, Kmetijsko gozdarske zbornice ali združenikov, saj imajo ti po njegovem mnenju nedvomno interes

in pravico, da sodelujejo v razpravah. Mag. Uroš Rožič, ki je kot poznavalec davčnih ureditev sodeloval tudi na programski konferenci, je ponovno izpostavil, da reforme predvidevajo nekaj davčnih ukrepov, ki bodo vplivale tudi na kmetijstvo. »Bistveno je, da se po letu 2000 dohodkovni položaj kmetov slabša, davčne obremenitve pa se povečujejo,« je poudaril in dodal, da ostaja odprto vprašanje plačevanja dohodnine od ukrepov kmetijske politike in ugotavljanje tržnega dohodka na kmetijah ter določanje davčne osnove. Na področju davka na dodano vrednost je potrebno oceniti vpliv spreminjanja DDV na kmetijstvo, saj te spre-

membe vedno še posebej prizadenejo vse dejavnosti v pridelavi in predelavi, enako pa je potrebno oceniti učinke obdavčenja nepremičnin. »Ne gre za to, da kmetje ne bi plačevali davkov, ampak da bi jih obravnavali primerljivo z ostalimi subjekti v državi,« je zaključil Rožič.

Janez Podobnik, predsednik Slovenske ljudske stranke, je udeleženec programske konference spregovoril tudi kot slovenski politik:

»Kmetijstvo mora imeti prihodnost! Slovensko podeželje mora imeti prihodnost! V razmišljanju prof. dr. Franca Zagožna je tudi stavek: »Kmetijstvo nima prihodnosti!«, ki je bilo geslo ministrskega predsednika Velike Britanije, se je prijelo predvsem v Sloveniji. Želel bi, in iskreno verjamem v to, da bo tudi to strokovno srečanje nakazalo možnosti za perspektivo slovenskega kmetijstva in podeželja. Kmetijstvo v Sloveniji ima prihodnost, slovensko kmetijstvo ima razvojni potencial, mladi na podeželju imajo prihodnost!

JANEZ PODOBNIK, PREDSEDNIK SLOVENSKE LJUDSKE STRANKE

Nova paradigma: dopolnjevanje kmetijstva in varovanja okolja!

Marsikdo je v zadnjem času sprejel tezo, da je kmetijska politika po vstopu Slovenije v Evropsko unijo preprosto padla pod oblast »Bruslja«; da se vse ključne stvari odločajo v »Bruslju«. Ampak ni tako, še posebej z Agendo 2000 je »Brusel« dal ponovno nazaj državam članicam v roke vse strateške odločitve: na kakšen način, s katerimi mehanizmi, s kakšnimi modeli, s katerimi izvirnimi rešitvami bo posamezna država članica usmerjala svojo kmetijsko politiko. Ena takih odločitev je program razvoja podeželja, ki dobiva prav v teh mesecih svojo dokončno podobo. Eno od ključnih vprašanj je oblika neposrednih plačil. Kakšen bo model - to je naša, slovenska odločitev!

V sooblikovanju pobude Partnerstvo za razvoj smo tudi kot stranka opozorili na dejstvo, da te reforme, ki jih Slovenija potrebuje, besede »kmetijstvo«, v sicer obširnem tekstu sploh ne vsebujejo. V tem dokumentu ni bilo skoraj nič glede razvoja podeželja, relativno malo se je pisalo o enakomernem regionalnem razvoju ali pa o negativnih demografskih trendih. Stališče organov stranke je zato bilo, da je potrebno Partnerstvo za razvoj razširiti tudi s temi vsebinami. Srečanje predsednikov strank na to temo je bilo uspešno in v ta dokument je

prišla tudi zaveza, da se v okviru pomembnih gospodarskih in socialnih, finančnih, davčnih in drugih sprememb še posebej opredelimo do vprašanj prihodnosti slovenskega kmetijstva, razvoja podeželja, demografskih trendov, odnosa do okolja in še nekaterih drugih tem.

Preden se bo vlada in pa v državnem zboru odločalo o nekaterih novih davčnih rešitvah, bo potrebno analizirati vse učinke na kmetijsko dejavnost in živilsko pridelovalno industrijo. Lanska zakonodaja, ki je stopila v veljavo, je prizadela vinogradnike, oljkarje, sadjarje, tudi čebelarje. Z novim Pravilnikom o plačilih staršev za programe v vrtcih se je zgodila elementarna diskriminacija: prizade ti so starši, ki so kmetje, kajti prispevek se jim je enormno povečal! To je klopota demografski politiki! Še posebej kmečkim družinam, ki so vezane na vitalno prihodnost slovenskega podeželja, kajti kmečka družina je osnovna baza, preko katerega »utripa« vitalno podeželje.

Sedaj mineva leto in pol po vstopu Slovenije v Evropsko unijo. Kakšna je torej strategija Republike Slovenije do podeželja in kmetijstva? V naši stranki smo bili vedno ponosni na korenine, ki gredo globoko v preteklost in se dotikajo slovenskega kmetstva kot utemeljitelja slovenskega naroda kot slovenske države. V tem mandatu Slovenska ljudska stranka ne vodi več resorja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Vodi ga predstavnica SDS - najmočnejše vladne stranke. Trudi se, toda kadrovskega potenciala, izkušnje, stroka, stiki z našimi kolegi v tujih državah, v okviru SLS, Kmečke zveze, Kmetijsko gozdarske zbornice in nekaterih drugih asociacij je velik. In mi ponujamo ta potencial! Vsak dan znova in znova. Naj sprejemo naše izkušnje, naše znanje na tem področju, v dobro slovenskega kmeta, kmetijstva, podeželja in živilske industrije!

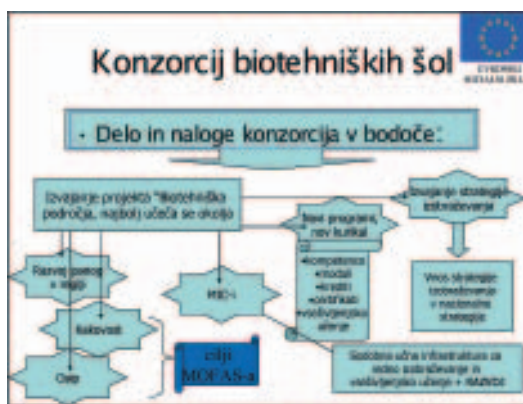
Prav tako, kot v teh dneh iščemo konsenz glede Partnerstva za razvoj. V SLS tudi s to konferenco in s to javno razpravo in vizijo za prihodnost slovenskega podeželja predlagamo, da se tudi na tem področju uveljavi konsenz, kakšna naj bo prihodnost slovenskega podeželja in njegova usoda. Pričujoča konferenca bo brez dvoma dobila tudi odmev v tekstih in razpravah. Po potrebi bomo nekatere dodatne teme še oblikovali v posebnem zborniku, še posebej bi rad izrazil veselje kot minister za okolje in prostor, da je eden od referentov tudi predsednik Zelene zveze SLS dr. Marjan Vezjak, moj najtesnejši sodelavec na ministrstvu za okolje in prostor. Mislim, da je resnično nastopil čas, ko lahko konkretno govorimo o sinergiji kmetijstva in varovanja okolja. Tudi to je lahko ena od novih programsko političnih paradig, ki naj jo stranka uveljavlja v slovenskem prostoru!

TONE HROVAT, DIREKTOR KŠ GRM NOVO MESTO

Izobraževanja za konkurenčno kmetijstvo in razvoj podeželja

Cilji projekta:

- Izdelati celostno strategijo poklicnega in strokovnega izobraževanja na področju kmetijstva in živilstva, skladno z razvojem panog in smernicami EU na področju izobraževanja.
- Vzpostaviti in okrepiti sodelovanje med socialnimi partnerji s ciljem aktivnega sodelovanja pri razvoju, pripravi in izvedbi formalnega in neformalnega izobraževanja in usposabljanja na področju kmetijstva in živilstva.
- Vzpostaviti regijske koalicije socialnih partnerjev za potrebe kmetijskega in živilskega izobraževanja.
- Posodobiti obstoječe in razviti nove programe formalnega in neformalnega izobraževanja in uspo-

sabljanja na področju kmetijstva in živilstva.

- Vzpostaviti programske mreže svetovanja na kmetijskih in živilskih šolah z namenom zmanjševati osip.
- Uvesti medpodjetniške centre na področju kmetijstva in živilstva.

Poslanstvo:

- Šole, združene v konzorcij, so bile ustanovljene, da bi prenašale znanje in usposobljenost mladim in odraslim na biotehniških področjih. Zato je že v našem poslanstvu zajeta široka paleta dolžnosti in odgovornosti:
- Na biotehniških šolah omogočamo mladini in odraslim pridobivanje znanj z biotehniških področij za opravljanje poklica in uspešno vključevanje v družbo.
- Postavljamo temelje za nadaljnje izobraževanje, prispevamo k razvoju biotehniških področij, omogočamo prilagodljivost in mobilnost, spodbujamo samostojnost, inovativnost in odgovoren odnos do dela.
- Zagotavljamo vseživljenjsko učenje ter prispevamo k ohranjanju in razvoju slovenskega podeželja in mestnih okolij.

BORIS JEŽ

Slovenska živilskopredelovalna industrija

Nekaj razmišljanj in komentarjev o dogodkih, ki so pomembno vplivali na sedanje stanje v živilskopredelovalni industriji

koristili, saj so kmetje preko zadrug ta delež lastnine v ŽPI hitro izgubljali, bodisi da so deleže prodali za lastno preživetje KZ, naložbe v druge aktivnosti KZ ali pa so se podjetja ŽPI dokapitalizirala in se je tako delež KZ marginaliziral.

V času lastninjenja družbene lastnine smo zamudili še eno pomembno priložnost. Celoten agrarni sektor je ob pomoči kmečkih institucij skoncentriral vse lastninske certifikate kmetov kot portfelj v Kmečki družbi (KD), ki je sama po sebi odlično poslovala in še posluje, saj kapital plemeniti tam, kjer je najdonosnejši; žal pa s tem ne pomeni nikakršne »bonitete za agrarno živilski sektor«, ki je ta kapital osnoval...seveda imajo posamezni vlagatelji - lastniki delnic v KD dober donos kapitala, vendar za agroživilski sistem, ki je to družbo ustanovil z namenom koncentracije kapitala za ta sektor, nima velikih bonitet.

Prestrukturiranje kmetijstva in ŽPI je bilo kljub uvedbi kmetijske reforme 1998 in s tem postopnega uvajanja podpor v kmetijstvu po principu EU standardov zelo počasno.

Šele dve leti pred vstopom Slovenije v EU so bila na razpolago izdatnejša sredstva SAPARD, ki so omogočila prilagoditev dela ŽPI zahtevnim veterinarsko sanitarnim EU standardom. Ker država ni imela strategije razvoja ŽPI, so se sredstva precej razpršila in nismo dosegli želene koncentracije ŽPI in s tem večje moči sektorja, kar se nam danes zelo negativno odraža na slovenskem trgu.

Ko govorim o ŽPI, moram vedno govoriti tudi o primarnem sektorju, saj sta ta dva sistema usodno in organsko povezana. Pri nas v večini primerov še vedno obstaja le kupoprodajni odnos, čeprav bi morali zgraditi dolgo-ročno partnerstvo in s tem trdne povezave po vertikali s kapitalskimi za-

vezami. Tudi zaradi vzpostavljanja sistemov » prehranske varnosti » po tako imenovanem principu » od njive do krožnika«, kjer so procesi kontrolirani v sleherni fazi. Tak način pa je mogoče doseči le ob partnerski navezi. Tudi pri vzdrževanju shem kakovosti in zaščiti posebnih kmetijskih proizvodov višje kakovosti (geografsko poreklo, geografska označba, tradicionalen ugled, ekološki in integrirani proizvodi ...) je takšno partners-tvo nujno.

Tako pa se nam dogaja, da celo lastniki mlekar in klavnic prodajajo mleko in živino v Italijo in Avstrijo, zaradi kratkoročnih, včasih samo navideznih prednosti. Potrebno je namreč vedeti, da imajo naši sosedje velike apetite po slovenski surovini in v končnem cilju tudi po slovenski ŽPI in našem trgu nasploh. Zaradi svoje ekonomske moči (podjetja velike ekonomije obsega) in dolgoletnem članstvu v EU ter s tem velikim finančnim podporam v preteklosti nastopajo na našem trgu z dumpinško ponudbo, ki nima temeljev v ekonomiki, temveč samo v prevzemu tržnih deležev z željo oslavitve naše ŽPI.

Edino poročilo za preživetje je partnerstvo. Stopimo skupaj, sodelujmo in bodimo optimisti, pa bomo preživeli.

Po osamosvojitvi Slovenije je bil sprejet Zakon o zadrugištvu, ki je dal možnost za razvoj in koncentracijo živilsko predelovalne industrije. Zakon o zadrugah je namreč primarnemu sektorju - kmetom, združenim v Kmetijskih zadrugah, omogočil lastninjenje 45 % vse živilsko predelovalne industrije v Sloveniji.

Žal te priložnosti nismo dobro iz-

DR. STANE KAVČIČ

Stanje in perspektiva kmetijstva po pristopu Slovenije k Evropski uniji – makroekonomski vidik

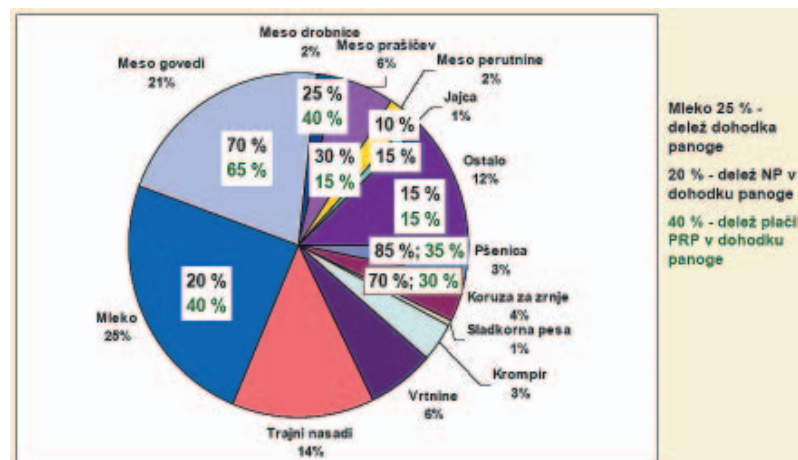
- Odprta vprašanja

- Davčna reforma Natura 2000, prihodnja vloga kmetijstva, ...

Pomen proračunskih podpor

- Dohodek slovenskega kmetijstva na ravni okoli 300 mio EUR
- Neposredna plačila: za leto 2006 ~ 110 mio EUR (v obdobju 2007 - 2013 do 140 (145) mio EUR)
 - 60% živilnoredja, 40% rastl. proizvodnja (večinoma žita)
 - V prihodnje nad 2/3 na površino, do 1/3 na proizvodnjo
- Program razvoja podeželja: v 2006 ~ 110 mio (predvidoma podobno tudi v 2007 - 2013)
 - 30 - 35 % konkurenčnost (podpora naložbam in standardi), 50 - 64 % naravni viri in prostor (predvsem OMD in SKOP), ostalo »zanemarljivo«
 - V prihodnje razdelitev po oseh (upoštevanje minimalne deleže - občutno več za os 3: kakovost življenja in ekonomska diverzifikacija)

Delež dohodka po panogah, pomen NP in PRP v dohodku panog (ocena 2005/06)

Učinek davčne zakonodaje na dohodkovni položaj kmetijstva

- Obdavčenje »subvencij« in drugih ukrepov kmetijske politike
 - 25 % v 2005; 50 % v 2006; 75 % v 2007; 100 % od 2008
 - Akontacija v višini 16 %
 - Poplačilo ob obračunu dohodninskih napovedi

- Zaenkrat razmeroma nizka davčna obveznost na pretežnem delu kmetij, ki pa se bo hitro občutno povečala

- Kmetije v nekaterih panogah so posledično visoko obdavčene; po prehodnem obdobju bo tudi pri nizkem dohodku lahko nosilec KMG (imetnik KD) uvrščen v najvišjo davčno stopnjo

- Ekonomski (dohodkovni) položaj primarne proizvodnje

- Pomen posameznih sektorjev v SLO kmetijstvu, njihov ekonomski položaj in pričakovani trendi
- Delež proračunskih podpor (I. in II. Steber SKP) v dohodku kmetijstva, pričakovane spremembe
- Vpliv obdavčenja proračunskih podpor po sedanji zakonodaji

- Predmet obdavčitve tudi »nepovratne« podpore investicijam in celo mladim kmetom, izvzeta SKOP plačila

- Posledica lahko zelo visoko davčno breme na posameznih kmetijah (navkljub investicijskim olajšavam)

PROF. DR. FRANC ZAGOŽEN

Človeški vidik kmeta za podeželje - pomen za prihodnost

Kmetijstvo in razvoj podeželja v Sloveniji perspektiva ali zaton? Na tako vprašanje ni enoznačnega odgovora. Zaton kmetijstva bi pomenil tudi zaton podeželja v celoti. Tega si ni mogoče predstavljati, kot si ni mogoče predstavljati Slovenije z nekaj urbanih centri in zapuščenimi divjimi pokrajinami. Tudi kakšne svetle perspektive za kmetijstvo in podeželje realno ni mo-

goče pričakovati. Stanje duha v Sloveniji vsaj kmetijstvu ni naklonjeno. Skupaj s kmetijstvom pa bo očitno propadel še znaten del podeželja, kjer je ta proces že tako napredoval, da je nepovraten. Ko po vaseh in zaselkih ni več mladih družin in otrok, je le še vprašanje časa, kdaj bo ta pokrajina dokončno izgubljena kot kultivirana krajina in poselitveni ter gospodarski prostor nacije. Velika območja Slovenije so zlasti v zadnjih 50-ih letih izgubila do dve tretjini prebivalstva in skoraj vso obdelano zemljo, ki jo je preraslo grmovje in gozd, preostalo prebivalstvo pa je ostarelo in se ne obnavlja. V zadnjem desetletju minulega stoletja je kazalo, da bo uspelo zavrniti napredovanje tega procesa, v zadnjih letih pa to upanje plahni. Slovensko podeželje bo še izumiralo. Do kdaj in do kod?

Slovensko kmetijstvo in podeželje nosita nekaj težkih zgodovinskih bremen, zaradi katerih je strukturno (zlasti posestna struktura) zaostajalo ob

vstopu v EU za kakšnih pet desetletij za ostalimi članicami EU.

Naravne danosti so zelo pestre, vendar je večji del Slovenije območje z omejenimi možnostmi za kmetovanje. Zaradi vsega tega bi potrebovalo posebno skrb domačih oblasti in vseh dejavnikov, ki lahko vplivajo na dogajanja in podobo kmetijstva. Tudi skupna kmetijska politika EU dopušča naklonjeno ekonomsko in socialno politiko do kmetov in kmetijstva. Namesto tega pa je odnos do kmetov in kmetijstva pogosto kar brutalen in žaljiv. Nova slovenska »mlada ekonomska srenja s svojo neoliberalno ekonomsko doktrino« bi kmete in kmetijstvo kar odpisala, ali jima »stopila za vrat«, kot se je izrazil eden od protagonistov.

Podobno jih žal obravnavajo mnogi birokrati v državnih institucijah, katerih naloga bi bila, da jim pomagajo.

EU podpira kmetijstvo z 0,5 % bruto domačega proizvoda. Za to dobiva preobilje cenjenih in kvalitetnih kmetijskih pridelkov, ki jih na trgu plača z

2% (dvema odstotkoma) bruto domačega proizvoda, namreč kmetovo delo. Vse ostalo v ceni hrane so za služki industrije, trgovine in prometa. Kako kmetijstvo ni podpirano, ampak razvrednoteno, naj pokaže naslednji primer: najcenejše kurivo za ogrevanje bi bila glede na cene koruzno in žitno zrnje.

Če se bodo trendi iz zadnjih let v slovenski politiki in javnosti nadaljevali, so napovedi za prihodnost slovenskega kmetijstva in s tem tudi podeželja lahko samo črnooglede.

Kmečke organizacije, tudi Slovensko kmečko zvezo, zato čaka veliko dela predvsem pri ozaveščanju javnosti in politikov, da bo perspektiva čim manj boleča.

Mimogrede: Čez deset let bomo praznovali 500. obletnico nastanka vseslovenske kmečke zveze ob slovenskem kmečkem upor leta 1515. Božo Grafenauer je o tem zapisal: »Uporniške zahteve so pokazale pot, ki je vodila do nekaterih družbenih podlag, na katerih je temeljilo mnogo poznejše slovensko narodno prebujanje. S tem so gradili prve temelje formiranja slovenskega naroda...« Ali ne bi zaton zadnjih ostankov slovenskih kmetov pomenil tudi zatona slovenskega naroda?

- Učinek obstoječe davčne ureditve za proračun

- Še ni podatkov; po prehodnem obdobju bo efektivna stopnja obdavčitve subvencij (ocena!) znašala okoli 25 % (med 55 in 65 mio EUR ~ 15 mrd SIT) → znižanje kmetijskega dohodka za 1/5

Nove dileme v prihodnje

- **Enotna davčna stopnja?**
 - Najbrž je ne bo?
 - Brez korekcij zagotovo direkten in indirekten negativen učinek na primarno kmetijsko proizvodnjo
- **Natura 2000?**
 - Kdaj začetek? Kako hitro širjenje?
 - Kolikšen delež sredstev PRP bo porabljen za ta namen?
 - Kolikšne omejitve bo prinesla v kmetijski proizvodnji?
- **Prihodnje mesto kmetijstva v nacionalnem gospodarstvu/prostoru?**
 - Bo kmetijstvo ostalo socialni pufer – do kdaj?
 - Koliko kmetij bo »preživel« v zaostrenem konkurenčnem okolju? (realno padanje cen v kmetijstvu in zvišanje stroškov)
 - Kam se bo v prihodnje usmerjala SKP in kakšne prioritete si bo postavila Slovenija?

DR. MARJAN VEZJAK

Sinergija med kmetijstvom in okoljevarstvom

ljenje na Zemlji. Poročilo tudi predvideva, da se bo v naslednjih 50-ih letih precej poslabšalo stanje mokrišč, gozdov, savan, rečnih ustij, obalnih ribjih lovišč in drugih naravnih ekosistemov, ki reciklirajo zrak, vodo in so vir hrane za vsa živa bitja (Towards New Generation of Environmental Policy, 2006).

Pri analizi želimo poudariti naslednja izhodišča:

- Kakovost življenja je odvisna od številnih dejavnikov (varnost – tudi ekonomska, zdravje, urejeno okolje, itd. – po določenih podatkih Eurostata (2005) med 25 članicami EU Slovenci najbolj cenimo svoje okolje (Slovenci svojega okolja ne damo, ker ga najbolj cenimo)). Po razmahu okoljevarstva v 60-ih letih je Stockholmska konferenca l. 1972 utrla pot okoljevarstvu (koncepti omejevanja ali restrikcije). Študija »Limit to growth« je znanstveno uveljavila koncept »sustainable development« ali trajnostno-uravnotežen razvoj. Pobudo »parks for life« prištevamo že

med moderne koncepte zelo zapletenega okoljevarstva, katerega regulacija okoljske zakonodaje je nujna.

- Angleški družboslovec Malthus je že v 18. st. pisal o povprečni količini pridelane hrane (glede na populacijsko dinamiko) kot omejitvenem dejavniku razvoja. Ta parameter je tudi eden glavnih pretokov v študiji »Limit to growth« in ostali tovrstni literaturi.
- Postavljamo vprašanje: ali sta si kmetijstvo in okoljevarstvo lahko v sinergičnem oziroma (antisinergičnem) odnosu? Dinamika premika stebrov kmetijske politike je v smeri proti okolju.
- Med vsemi članicami EU ima RS največ teritorija v mreži zaščitene območij Natura 2000.
- Life+ je poleg nacionalnih sredstev zamišljen kot osnovni finančni instrument za Naturo 2000.
- Biodiverzitet (življenjska raznolikost) je primerjalna prednost RS v EU integraciji.
- »High tech« ima lahko zelo visoko >>>

dodano vrednost, vendar le v okviru zakonsko reguliranih tehnologij (nanotehnologije).

- Okoljski problemi so tudi problemi kmetijstva (npr. podnebne spremembe, nova favna in flora, nove vrste rastlin v kmetijstvu).

Iskanje sinergističnih povezav med kmetijstvom in okoljevarstvom (to je tudi iskanje dobim –dobiš situacij): ogrevanje rastlinjakov na geotermalno energijo, proizvodnja rastlin za energetiko: proizvodnja biodizla, biometanol, bioplin. Prihodnost energije je v rastlinah. Pomen Ekološkega kmetovanja. Razvoj sonaravnega turizma in biodiverziteta.

- Pogoji za nadaljnji razvoj so:

- 1) Manjši sistemi imajo prednosti (inertnost velikih sistemov, večja dinamika in prilagodljivost malih sistemov).
- 2) Nujnost obstoja družbenega konsenza za tovrstne namene oziroma t.i. nova »družba okoljskega konsenza« za nadaljnji razvoj.
- 3) »Zmagovalec« je tisti, ki zna poiskati in izkoristiti sinergistične povezave med podsistemi in jih uporabiti v razvojne namene (npr. finska Nokia, ki je izšla iz lesne industrije).
- 4) Dilema ali sinergistična povezava med kmetijstvom in okoljevarstvom obstaja? Načeloma je odgovor da. Nadaljnji razvoj RS je v veliki meri odvisen od reševanja te dileme. Najpomembnejše povezave (razvojne): sinergistična povezava okoljevarstvo – kmetijstvo, okoljevarstvo – promet, okoljevarstvo – energetika).

Sinergija med kmetijskimi in okoljskimi politikami je torej možna, v številnih primerih obstaja in je zaželeno. Seveda načeloma pod zgoraj naštetimi pogoji. Taka kmetijsko-okoljska politika bo v bodoče predstavljala pomembno razvojno priložnost RS, seveda če se bo še intenzivneje nadaljevala po že dobro usmerjeni poti.

Če poskušamo orisati nov davčni sistem, se bo predvsem na področju dohodnine zmanjšala progresija. Davčna stopnja so bo ustavila pri nekje 35%, zelo verjetno je tudi, da bomo imeli le eno davčno stopnjo. V okviru dohodnine je zamišljena popolnoma nov koncept obdavčevanja kmetijske in gospodarske dejavnosti, ki se deloma naslanja na avstrijski sistem, deloma pa ohranja sistem, ki ga imamo sedaj. V vsakem primeru lahko pričakujemo zvišanje stopnje DDV, (ne glede na število stopenj - morebitna znižana stopnja bo višja kot je danes). Soočili se bomo tudi z davkom na nepremičnine, kjer bodo obdavčena tudi kmetijska zemljišča.

Stališča stranke so tu jasna. Želi ohraniti znižano davčno stopnjo za nujne življenjske potrebščine (hrano,...). Prav tako stranka vztraja, da če bodo obdavčena kmetijska zemljišča, da morajo dobiti kmetje preko dohodnine odbitno postavko.

Izpostavil sem štiri področja, ki bodo imela vpliv tudi na samo kmetijstvo.

MAG. UROŠ ROŽIČ

Program gospodarskih reform in vpliv na kmetijstvo, s poudarkom na davčni zakonodaji

Splošna davčna olajšava, ki jo imamo danes (danes 16%, včasih 11%), bi bila sedaj bistveno višja in naj bi se po grobih ocenah bližala celo minimalni plači. To pomeni, da do te ravni dohodki obvezanca ne bi bili obdavčeni.

Osnovno izhodišče vseh ukrepov, poleg seveda povečanja konkurenčnosti gospodarstva, je tudi razbremenitev dela in obremenitev porabe na področju davčne politike. To pomeni razbremenjevanje obdavčitve z dohodnino in z davkom na dohodek pravnih oseb ter seveda obremenitev z davkom na dodano vrednost. Ta izhodišča seveda pomenijo črtanje vseh ostalih olajšav, tudi investicijske olajšave v kmetijstvu in dohodninske lestvice. Pri tem sta se kot največji problem izpostavili vprašanji, kaj so tržni dohodki v kmetijstvu, kako jih oceniti in kaj je to kmetija. Možna koncepta za ugotovitev dohodka v kmetijstvu sta dva: ocenjeni ali pa na dejanski tržni dohodek. Pri ocenjenem tržnem dohodku gre na pavšalno in pa delno pavšalno ocenjevanje. Pavšalno ocenjevanje bo še vedno temeljilo na katastrskem dohodku, delno pavšalno pa na normiranih odhodkih. Dejanski tržni dohodek pa je tisto, kar dopušča zakon že danes, torej ugotavljanje vseh odhodkov in prihodkov in s tem seveda dobička od kmetije.

Pavšalno ugotavljanje bo najbolj podobno današnjemu sistemu, torej bo kmetija obdavčena s pomočjo katastrskega dohodka. Trenutno pa je nemogoče napovedati, ali bo metoda ugotavljanja modificirana ali nemodificirana.

rana. Kot veste ministrstvo za finance v okviru posebnega projekta pripravlja modifikacijo ugotavljanja katastrskega dohodka. Pavšalno ugotavljanje poznajo tudi države, s katerimi smo najbolj primerljivi (Avstrija,...).

Pri delnem pavšalu oz. pri ugotavljanju davčne osnove s pomočjo normiranih dohodkov, se predpostavlja uporaba poenostavljenega knjigovodstva, torej nekaj podobnega, kot danes počnejo vsi zavezanci na DDV.

Leta 2007 se bomo soočili tudi z davkom na nepremičnine. Osnova za ugotavljanje bo splošna tržna vrednost stavb in zemljišč, pri čemer bodo davčne stopnje odvisne od lokalnih skupnosti. To bodo regije ali pa občine. Ključno je, da se davek na nepremičnino veže na dohodnino. Torej plačan davek na nepremičnino mora biti odbitna postavka pri kmetu, drugače pride do dvojnih obdavčitev. Ena od dilem bo tudi davek na dediščine in darila, kjer so predlogi, da naj bi se za dedovanje upoštevala samo sorodstvena razmerja, morda celo samo v 1. redu. Za nekoga, ki ni v sorodstvenem razmerju, bi bil davek lahko celo 70% celotne zapuščine.

Na področju DDV je po mojem mnenju ena davčna stopnja še najbolj problematična. Seveda je popolnoma iz teoretičnega vidika ena stopnja boljša, vendarle v praksi to ni dopustno. Še posebej je vprašljiva odprava znižane stopnje zaradi vpliva na gospodarstvo in prebivalstvo; predvsem zaradi cen hrane, predelovalne industrije in primarne proizvodnje. To je tako velik problem ravno na področju kmetijstva. Ukinitve nižje davčne stopnje bi pomenilo pritisk ravno na tem primarnem nivoju.

Potrebno pa je izpostaviti še eno dejstvo. Ne glede na to, ali bomo imeli eno ali dve stopnji DDV-ja, bodo te stopnje s 1.1.2007 v vsakem primeru višje. Nižja stopnja bi bila vsaj na 11%, v primeru enotne stopnje pa bi se ta ustalila nekje 17%-18%, kar pa je tudi rahlo nerealno, ker bi bil priliv iz DDV-ja nevtralen oz. ne bi bil večji kot sedaj. Učinke zvišane stopnje se do neke mere da omiliti z zvišanjem pavšalnega nadomestila (pri stopnji DDV 11% bi bilo pavšalno nadomestilo vsaj nekje pri 9%). Na ta način bi lahko negativne učinke DDV-ja vsaj nekoliko korigirali. Druga možnost je, da se zvišuje splošna olajšava pri dohodnini.

Slovenija je država, v kateri v podeželska območja sodi kar 89 odstotkov ozemlja, na podeželju pa prebiva 57% vsega prebivalstva. Stopnja urbanizacije je med najnižjimi v Evropi (primerjata se lahko le Avstrija in Irska), saj prevladujejo manjša mesta in vasi, le dve mesti pa imata več kot 100.000 prebivalcev. V EU so torej redke države, ki bi imele tako veliko število majhnih vasi in tako velik odstotek

METKA PIRŠ

Perspektiva mladih na kmetijah

prebivalstva na podeželju, ki živi v glavnem v naseljih in se dnevno vozi-jo na delo.

Prav zaradi teh razlogov naj bi imeli strukturna politika in politika podeželja veliko težo. Ukrepi kmetijske politike naj bi bili usmerjeni k povečanju učinkovitosti in konkurenčnosti pridelave ter predelave kmetijskih pridelkov oziroma živil, okolju prijazni kmetijski dejavnosti ter ohranjanju poseljenosti podeželja in krajine, ob upoštevanju okoljske in naravovarstvene sprejemljivosti. Ukrepi kmetijske strukturne politike naj bi bili podpora kmetijski dejavnosti, namenjeni območjem z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, okolju prijazni kmetijski dejavnosti, naložbam v kmetijska gospodarstva, mladim kmetom ter zgodnjemu upokojevanju, dopolnilnemu usposabljanju za delo v kmetijski dejavnosti in gozdu in naložbam v predelavo kmetijskih pridelkov.

Potrebno je, da se država odloči, ali kmeta potrebuje ali ga želi uničiti. Mi-

nistrstva naj med seboj uskladijo zakone, direktive in druge akte, da ne bodo drug drugega izključevali. Jasno naj povedo, kaj želijo storiti z našo Slovenijo. Dejstvo je, da slovensko kmetijstvo ne pridelava dovolj hrane niti za svoje potrebe in da je hrana predraga za potrošnika. Koliko hrane bi pridelali, če bi vsi kmetovali ekološko in upoštevali okoljske predpise o zaščitenih območjih, kjer je delno ali v celoti omejeno kmetovanje? Koliko manj kakovostne in cenene hrane bi bilo potrebno še uvoziti? Bi takrat ljudje gledali na ceno in kakovost? In ali se država zaveda, da ima okrog 40 odstotkov ljudi posledično delovna mesta zaradi kmetijstva (živilskopredelovalna industrija, tovarna strojev, trgovine,...). Kdo bo negoval in preprečeval zaraščanje Slovenije? Zaenkrat so kmetje še vedno poceni komunalni delavci, ki skrbijo, da večvredna populacija lahko uživa v lepotah Slovenije in občuduje različne živalske ter rastlinske vrste.

Pogosto je slišati, da se morajo kmetje obnašati tržno in propagirati svoje izdelke. Vendar pa se vprašam, kako naj kmet deluje tržno, če država določi odkupno ceno pšenice, mleka, mesa in drugih izdelkov na eni strani, na drugi pa se kmetova vhodna surovina, repromaterial, osnovna sredstva vedno draži. Tudi pri promociji država »močno pomaga«. Slovensko kmetijstvo je najprej prizadela bolezen BSE, ki je še poslabšala krizo v govedoreji, ter mediji, ki so v javnosti še dodatno poskušali očrtniti slovenske kmete, da proizvajajo slabo hrano in da jih država potem še subvencionira. Nekaj podobnega se je zgodilo tudi z afero kloramfenikol, ko so na Zvezi za varstvo potrošnikov ostro protestirali, da slovenski kmetje oddajajo zastrupljeno mleko. In nenazadnje, prizadela jih je še ptičja gripa. Še dobro, da nas je sploh toliko, ker jemo »takšno« hrano.

In kdor bo še kritiziral kmeta, češ kaj se oglašja, saj mu ni hudega, bi mu svetovala: vsak ima možnost najeti kmetijsko zemljišče, ga obdelovati, za to prejemati subvencije in nenazadnje bogateti.

Vizija in cilji KGZS

Vizija razvoja slovenskega podeželja je dolgoročno ohraniti in izboljšati proizvodni potencial kmetijstva in gozdarstva, poseljenost podeželja in hkrati obvarovati nacionalne dobrine:

- s kombinacijo ekosocialnega in tržnega koncepta,
- z upoštevanjem ekoloških, prostorskih in bioloških dejavnikov,
- z razvojem človeških potencialov.

Z zasledovanjem teh ciljev bomo prispevali k trajnostnemu razvoju v najširšem pomenu, ki optimalno

PETER VRISK

Prispevek Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije pri razvoju podeželja v Sloveniji-novi izzivi?

izrablja naravne potencialne, pri tem pa ne zmanjšuje in slabša virov ter možnosti razvoja prihodnjih generacij.

Osnovni cilji KGZS v programskem obdobju 2007-2013

Nacionalni strateški načrt RP 2007-2013 in stališča KGZS do zastavljenih ciljev in prioritete

Os 1: Izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva

Strinjamo se, da ostaja prestrukturiranje in modernizacija kmetijskega, živilskega in gozdarskega sektorja najpomembnejša prioriteta 1. osi zaradi dviga konkurenčne sposobnosti slovenskih kmetij.

- Poudarek je potrebno dati prilaganju standardom in izboljšanju kakovosti kmetijskih proizvodov.
- Poleg cilja izboljšati posestno in proizvodno strukturo je potrebno dati možnost pridobivanja investicijskih podpor z enostavnejšimi postopki tudi manjšim kmetijam. Zato predlagamo ločena ukrepa za

večje in manjše investicije.

- Menimo, da bi morali kmetom omogočiti, da za neformalno pridobljena znanja pridobijo javno veljavne listine o poklicni usposobljenosti.
- Večji poudarek bi bilo potrebno dati novim vsebinam in načinom pridobivanja znanja (informacijska tehnologija, komunikacija, trženje, ...).
- Pričakujemo, da bo RS izbrala tudi ukrep zmanjševanja tveganja kmetijske proizvodnje, ki bo odgovornost za naravne nesreče prenesla na pridelovalce ob hkratnem sofinanciranju zavarovanja.
- Za učinkovito trženje kmetijskih in gozdnih proizvodov je ukrep, ki podpira organiziranje in delovanje skupin proizvajalcev nujen za konkurenčno delovanje na trgu.

Os 2: Stališča KGZS do zastavljenih ciljev in prioritete

- KGZS se strinja, da je potrebno ukrepe SKOP, ki so se izvajali v preteklem programskem obdobju po-

novno oceniti in tudi v novem programskem obdobju obdržati v podobnem obsegu.

- Ponovno bi bilo potrebno pregledati in pravičnejše na parcelo natančno določiti območja z omejenimi dejavniki.
- Podpiramo ukrep na prilaganje EU standardom.
- KGZS je zadržana do podpore posebnih ukrepov za območja Nature 2000. Z uvedbo Nature se strinjamo, vendar zagovarjamo stališče, da mora priti denar za te namene tudi iz okoljskih skladov.

Os 3: Izboljšanje kakovosti življenja na podeželju in ekonomska diverzifikacija

- KGZS se zavzema za skladen razvoj vseh dejavnosti, tako da se ohrani identiteta podeželja, zato naj ima prednost na razpisih lokalno prebivalstvo ter take investicije, ki posredno omogočajo razvoj kmetijstva in gozdarstva in omogočajo prijetno sobivanje vseh prebivalcev na podeželju.
- Razvoj mikro podjetij, razvoj zagotavljanja in inovativne uporabe obnovljivih virov energije, spodbujanje razvoja turizma, usposabljanje mladih za tradicionalne podeželske spretnosti.
- Prednost zaposlovanju žensk ob ustrezni družinski politiki.

Izhodišča

Kmetijstvo ostaja glavna dejavnost na podeželju, saj ostaja potreba po ohranjanju proizvodnih kapacitet, predvsem kmetijskih zemljišč. Kmetijstvu se priznava njegova proizvodna funkcija in večnamenskost (prostor za bivanje, šport, rekreacijo, varovanje okolja, zdravja ljudi in živali, ustvarjanje novega podjetniškega okolja, ohranjanje naravne in kulturne dediščine itd)

IGOR HROVATIČ

Podeželje - razvojna pot kmetijstva

Politika razvoja podeželja 2007 do 2013 shema organiziranosti

boljšanjem naravne dediščine ter študije in naložbe, povezane z vzdrževanjem, obnavljanjem in izboljšanjem kulturne dediščine (npr. kulturne značilnosti vasi in podeželske krajine)

Kaj ostaja po starem?

Še vedno ostaja predvsem 2. stebel SKP« (skupne kmetijske politike)

Dodani so nekateri novi poudarki (Natura 2000, gozdarstvo), vendar brez korenitih vsebinskih dopolnitev, bolj poglobitev obstoječih vsebin (Število upravičenih ukrepov: prej 26, zdaj 36)

Administrativna zahtevnost ni bistveno manjša kot do sedaj. Poenostavitev predstavljajo enotni postopki programskega načrtovanja, financiranja, poročanja (za državo, ne toliko za upravičence); večje težave pa lahko predstavlja institucionalizacija lokalnih razvojnih partnerstev (LAS, lokalni razvojni načrti) in zahtevnejši postopki spremljanja in ocenjevanja.

Predlagani nabor ukrepov 2007-2013

Ohranitev in upravljanje podeželske dediščine

Oblikujejo se načrti za zaščito in upravljanje (območja Natura 2000 in druga območja visoke naravne vrednosti); izvajajo se dejavnosti okoljskega ozaveščanja in naložbe, povezane z vzdrževanjem, obnavljanjem in iz-

Politika razvoja podeželja v Sloveniji

Postavljeni so razvojni okvirji za naslednjih sedem let. Vključitev (nabor) ukrepov odvisna od (lastne!!) izbire prioritete (vloga države, usklajevanja z vladnimi in nevladnimi organizacijami). Sredstva so žal omejena, tako da obstaja konkurenca med ukrepi. Spoštuje se načelo subsidiarnosti, kar pomeni, da obstajajo nacionalna pravila o upravičenih namenih porabe. Izvajanje državnih pomoči na področju RP mora biti opisano v PRP (ukrepi na občinski ravni!)

Zaključek

Politika razvoja podeželja je v naslednjem obdobju pomembna tako za velike kot za večino majhnih kmetij. Dopolnjevati se mora dopolnjevati s politiko (reformo) na stebri 1. Pri izvajanju politike je potrebno graditi na pozitivnih in negativnih izkušnjah iz preteklih let (SAPARD, EPD). Pri pripravi programa pa je potrebno izhajati iz značilnosti slovenskega kmetijstva in jih vgraditi v program tako da mora biti program izvedljiv brez nepotrebnega administriranja. Podeželje ostaja razvojna pot kmetijstva, ki pa si jo moramo sami tlakovati. ■

Volilni občni zbor SKZ pri SLS

Volilni občni zbor Slovenske kmečke zveze pri SLS je potekal v popoldanskem delu sobote, 8.4.2006 v Novem mestu. Zbralo se je 66 delegatov in delegatov. Volilni občni zbor je otvoril Janez Podobnik, predsednik SLS. Ciril Smrkolj, predsednik SKZ pri SLS v dosedanjem mandatu, je predlagal za delovnega predsednika Toneta Hrovata, za člane delovnega predsedstva pa Ido Vindiš Belšak, Alojza Štuheca, Vincenca Ottoničarja in Jožefa Posega. Delovno predsedstvo je bilo izglasovano in je odlično vodilo zbor. Delegati so sprejeli in dopolnili Poslovnik za delo ter Pravila SKZ pri SLS. Obravnavali so zaključke tematske konference, ki so jih enotno sprejeli in posredovali javnosti.

Pred začetkom volitev na volilnem občnem zboru v Novem mestu so se člani SKZ pri SLS dosedanjemu predsedniku SKZ Cirilu Smrkolju tudi zahvalili za predsedovanje in mu v majhno zahvalo za njegovo opravljeno delo izročili lepo darilo.

Predstavljamo vam nagovor predsednika SLS na volilnem občnem zboru, zaključke tematske konference in volilnega občnega zbora SKZ pri SLS ter novo izvoljene člane SKZ pri SLS.

Nagovor Janeza Podobnika, predsednika SLS, na občnem zboru SKZ pri SLS (Novo mesto, 8.4.2006)

Spoštovani predsednik Slovenske kmečke zveze, Ciril Smrkolj, predsednik Sveta SLS, predsednik Državnega sveta RS, vsi delegati in delegatke, vabljeni gostje!

Prav je, da smo si danes, ob tem lepem sobotnem pomladanskem vremenu, vzeli čas in ga posvetili SKZ pri SLS. V tem vremenu ni bilo enostavno priti na takšno srečanje, toda verjemite mi, da je pomembno. Pomembno je, da smo se srečali in da je Ciril Smrkolj s svojo ekipo dobro pripravil današnji volilni občni zbor.

Uvod v volilni občni zbor je bila dopoldanska dobro pripravljena programska konferenca. Redko katera slovenska parlamentarna stranka ima v sebi toliko strokovnega kadra in potencialov, da lahko pripravi takšno srečanje. Mi jih imamo. Do sedaj smo preredko

izkoriščali to možnost. Današnja izkušnja je bila pozitivna. Nekoč nam je zmanjkalo časa. Pristop je bil pozitiven, tudi strokoven, povedano pa je bilo iz srca. Še posebej bi rad spomnil na navdušujoč nastop našega današnjega gostitelja. Tone Hrovat je, z njemu lastno energijo, govoril z drugimi besedami v odnosu do kmeta, kmečkega življenja, podeželja, do potrošnika. To je združil z vrednotami, identiteto in z načinom, kako bivamo Slovenci kot nacija. Govoril je o globalizmu. V svojem dobro pripravljenem nastopu je dal tudi napotek, kako lahko včasih vprašanja, ki so trda in nevhvaležna, poveš odprto in ljudi s tem tudi prepričaš. To je lahko tudi ena od poti Slovenske kmečke zveze znotraj Slovenske ljudske stranke.

Danes je bilo nekajkrat slišano: »Spoštujmo kmeta in njegovo delo!« Naj se nikjer, še posebej pa v naši prisotnosti, omalovažujoče ne govori o vsem tistem, kar je povezano z delom kmetov in kmetič. SLS oz. SKZ je tista, ki mora na to opozarjati.

Slovensko kmetijstvo je tudi razvojna priložnost. Torej bodimo ambiciozni in naj nas ne obremenjujejo črnoledi podatki, ki smo jim bili priča v predstavah.

Ker je danes srečanje stanovske politične zveze znotraj SLS, moramo biti predvsem politični. Zelo pomemben podatek je, da se število kmetij zmanjšuje. V zadnjih desetih letih se je zmanjšalo število kmetij za več kot 20 tisoč. To tudi pomeni, da se v smislu volilnega telesa zmanjšuje tisti trdni bazen, za katerega smo trdno verjeli, da verjame v nas. Kaj to pomeni? To najprej pomeni, da moramo s svojimi političnimi stališči, z zavzanostjo v vladi, v državnem zboru in v državnem svetu, na lokalnih ravneh, v medijih, v KGZS in v drugih asociacijah zagovarjati na tak način interese slovenskega kmeta in kmetijstva, živilske industrije in podeželja, da bomo ne-

kaj pa morajo oni plačevati bistveno več, kot nekdo drug, ki ni starš s kmetije? SKZ se mora jasno postaviti v bran kmetom, da se krivica popravi.

Včeraj smo imeli dobro srečanje na temo pobude predsednika vlade o Partnerstvu za razvoj o gospodarsko-socialnih reformah in spremembah. V začetku, ko so bile te predlagane, niso premogle besede »kmetijstvo«. V skupini, ki jo je vodil g. Damijan, ni bilo niti enega agrarnega makroekonoma, ampak to se, tudi z našo pomočjo, popravlja. Absolutno mislim, da smo glede tega znotraj vladne strukture kar aktivni.

Resor za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, da ne bo nesporazuma, bi SLS dobro vodila.

Vsak organ stranke se je odločil zanj, ampak predsednik vlade se je že od začetka odločil, da nam tega resorja ne da. Ta resor v tem mandatu torej ne vodi SLS, ampak SDS. V nekaterih strukturah, ki so povezani z delom tega resorja, je delovalo veliko sposobnih ljudi, ki so bili naši zvesti člani in so zdržali težka obdobja. Predvsem

katere volivce znova prepričali, da nam bodo zaupali. Ankete govorijo nedvoumno, da je del volivcev, ki je bil del avtentične baze volivcev SLS-a, poiskal na zadnjih volitvah nove konje, na katere stavi. Imam vtis, da bodo razočarani, ker so stavili na napačne konje. Zagotovo, ko ljudje enkrat zamenjajo smer, je potrebno veliko energije in časa, da ti znova zaupajo. Toda SLS in SKZ ima znotraj sebe potenciala, da se lahko to zaupanje znova vzpostavi.

Toda trendi so takšni, kot so, in zato je potrebno, da razširimo naš politični prostor in da se enakovredno odpremo do vseh tistih, ki živijo na podeželju. So ljudje, ki so morda iz takšnih ali drugačnih razlogov opustili kmetovanje, imajo pa elementarni, prvinski odnos do narave in živijo na podeželju. Njihovi starši in prastarši so kmetje in prav ti so na nek način lahko naši zvesti volivci v prihodnje.

Pomembna je tudi vloga mladih na podeželju in v kmetovanju. Zelo pomembno je, kar je povedala gospa Pirševa - če in kako bomo prepričali mlade, da je možnost in prihodnost na kmetiji in podeželju. Ena možnost so novi poklici, o katerih je govoril Tone Hrovat. Pomembna je vloga družine. Eden od nedvoumnih dopoldanskih sklepov je bil, da je žaljiva in protustavna vsebina pravilnika o vrtcih, ki kmečke starše postavlja v drugačen položaj, in morajo plačevati več. Za-

pa so bili strokovno močni in so imeli veliko izkušenj. Ta strokovni potencial v naši stranki nedvoumno obstaja. Zato je prav, da se bom ob podpori SKZ in kot predsednik stranke boril, da se ne bi več dogajalo, da bi naši člani izgubljali pozicije v resorjih, ki so kakorkoli povezani s kmetijstvom. Pokazalo se je, da je bila to napačna pot, kajti te institucije, kjer ni naših predstavnikov, sedaj delujejo slabše, kot so delovale prej. To je dodaten argument, da tukaj vztrajamo in ponudimo koaliciji naše strokovnjake, znanje in naše izkušene politike na tem področju.

Zaključil bi z mislijo, da bo kmalu 12. maj, ko se bomo spomnili 1988. leta. Vsem tistim, ki ste bili takrat v Unionski dvorani in ste sedaj tu med nami, spoštljiv pozdrav! Bili ste de facto začetniki slovenske demokracije! Takrat je nastala SKZ, ki bo v zgodovini zapisana kot prva slovenska demokratska politična organizacija, ki je govorila o nujno potrebnih spremembah v takratni državi. Nekateri zmanjšujejo pomen SKZ. Te misli je potrebno preseči in jasno povedati, kakšna je bila vloga SKZ kasneje v DEMOS-u. Prepričan sem, da je občni zbor dobro pripravljen. Verjamem, da boste danes izvolili sposobne in pa delovne ljudi. V predsedniku SLS bo imelo celotno vodstvo SKZ veliko podporo.

Hvala lepa!

IZJAVA

SKZ pri SLS: Vlada naj določi roke za izdajo odločb in izplačil v letu 2006

Slovenska kmečka zveza pri SLS pričakuje, da bodo odločbam o neposrednih plačilih za leto 2005, ki so končno začele prihajati do upravičencev, takoj sledila tudi nakazila odobrenih sredstev na račune, saj smo v obdobje spomladanske setve.

SKZ pri SLS na podlagi izkušnje z izplačili neposrednih plačil v letu 2005 poziva Vlado RS, da opredeli in določi roke izdajanja odločb in izplačil v letu 2006, kar bo kmetijskim gospodarstvom pomagalo pri načrtovanju gospodarjenja v letu 2006 in v letu 2007.

SKZ pri SLS zahteva, da se raz-

vojni dokumenti razvoja podeželja, ki jih pripravlja Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, dajo v širšo javno razpravo. Razvoj podeželja je pomemben del kmetijske politike, v SKZ pri SLS pa smo prepričani, da mora biti politika razvoja podeželja predvsem prijazna slovenskemu podeželju, zato morajo biti dokumenti v javni razpravi dovolj dolgo, predvsem pa se ne morejo oblikovati samo znotraj strokovnih skupin, imenovanih s strani MKGP.

Igor Hrovatič,
predsednik SKZ pri SLS

SKLEPI - ZAKLJUČKI

SKZ pri SLS opozorila na zaskrbljujoče slabšanje dohodkovnega položaja kmetov

Udeleženci programske konference »Kmetijstvo in razvoj podeželja v Sloveniji - perspektiva ali zaton?«, ki je bila v organizaciji Slovenske kmečke zveze pri Slovenski ljudski stranki v Novem mestu, so na podlagi strokovnih predstavitev s področja ekonomskega stanja kmetijstva, usmeritev prihodnje skupne kmetijske politike, davčne politike, vpliva kmetijstva na okolje, mladih na podeželju, izobraževanja ter vloge Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije, sprejeli naslednja stališča: 1. SLS se zavzema za ohranitev nižane davčne stopnje, saj bodo sicer predlagane davčne reforme povzročile upad prihodkov v kmetijstvu za 20%. 2. Kmetijska zemljišča in gozdovi ter objekti v kmetijski rabi naj ne bodo dodatno obdavčeni (npr. nepremičninski davek). 3. Davčni sistem mora biti pravičen, pošten, primeren in stimulativen za kmete. 4. V skupino za pripravo Programa reform pri Vladi RS je potrebno vključiti agrarne ekonomiste in predstavnike Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije. 5. Vlada RS oz. MKGP mora v najkrajšem času dati v javno obravnavo strateške dokumente za izvajanje kmetijske politike in razvoja podeželja v obdobju

od leta 2007 dalje. 6. Diskriminatorne določbe pravilnika o plačilih staršev za programe v vrtcih, s katerimi so bili še posebej prizadeti starši - kmetje, je potrebno čimprej odpraviti. 7. Kmetijstvo je v svoji funkciji dejavnik, ki vzdržuje ravnovesje v prostoru in okolju. Zato podpiramo trajnostni način kmetovanja in gozdarstva z vključevanjem bioenergentov v procese za nadomeščanje fosilnih energentov. Slovensko kmetijstvo ima do okolja pozitiven odnos, saj spoštuje vse okoljske zahteve. 8. Nujna je povezanost kmetijstva in živilsko predelovalne industrije, podprta z ustrezno promocijo do potrošnikov, ki jim je potrebno sporočiti, da slovenski kmet in slovenska živilsko predelovalna industrija pridelujeta kvalitetno hrano. 9. Stanje v kmetijstvu je poleg slabšanja dohodkovnega položaja kmetov zaskrbljujoče tudi z vidika perspektive mladih na podeželju. Problemi so povezani s preštevilnimi zakonskimi in podzakonskimi predpisi ter omejitvami, slabšimi možnostmi za mlade družine, davčno politiko, izobrazbeno in starostno strukturo. Potrebna je aktivna in stimulativna politika države tako do mladih kot do kmetijstva samega.

NOVOIZVOLJENI ČLANI ORGANOV SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE pri SLS - Novo mesto, 8.4.2006

Na funkcijo **PREDSEDNIKA SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE pri SLS** je bil izvoljen naslednji kandidat:

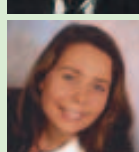

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
1.	IGOR	HROVATIČ	37

Na funkcijo **PODPREDSESEDNIKA SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE pri SLS** sta bila izvoljena naslednja kandidata:

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
1.	FRANC	OBHAN	66

2.	METKA	PIRŠ	66
----	-------	------	----

Na funkcijo **PREDSEDNIKA PROGRAMSKEGA SVETA SKZ pri SLS** je bil izvoljen naslednji kandidat:

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
1.	BRANKO	TOMAŽIČ	62

Na funkcijo **PODPREDSEDNIKA PROGRAMSKEGA SVETA SKZ pri SLS** je bil izvoljen naslednji kandidat:

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
2.	dr. STANE	KLEMENČIČ	52

Na funkcijo **PREDSEDNIKA GLAVNEGA ODORA SKZ pri SLS** je bil izvoljen naslednji kandidat:

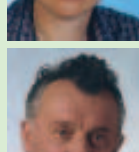

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
1.	CIRIL	SMRKOLJ	58

Na funkcijo **PODPREDSEDNIKA GLAVNEGA ODORA SKZ pri SLS** sta bila izvoljena naslednja kandidata:

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
2.	IDA	VINDIŠ - BELŠAK	61

1.	JANEZ	SKRINJAR	38
----	-------	----------	----

Na funkcijo **ZA IZVRŠILNI ODBOR VO NOVA GORICA** je bil izvoljen naslednji kandidat:

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
1.	MARJAN	MAVRI	41

Na funkcijo **ZA IZVRŠILNI ODBOR VO KOPER** je bil izvoljen naslednji kandidat:

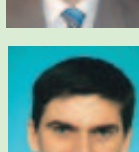

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
1.	IVAN	MAKLIČ	60

Na funkcijo **ZA IZVRŠILNI ODBOR VO KRANJ** je bil izvoljen naslednji kandidat:

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
2.	JANKO	Jeglič	22

Na funkcijo **ZA IZVRŠILNI ODBOR VO LJUBLJANA** sta bila izvoljena naslednja kandidata:

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
6.	JANEZ	BEJA	22

2.	VID	KADUNC	19
----	-----	--------	----

Na funkcijo **ZA IZVRŠILNI ODBOR VO KOČEVJE** je bil izvoljen naslednji kandidat:

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
1.	JOŽE	HOBİČ	60

Na funkcijo **ZA IZVRŠILNI ODBOR VO POSTOJNA** je bil izvoljen naslednji kandidat:

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
1.	VINCENC	OTONIČAR	46

Na funkcijo **ZA IZVRŠILNI ODBOR VO NOVO MESTO** je bil izvoljen naslednji kandidat:

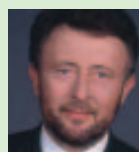
Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
1.	BOŽO	KRAVCAR	64

Na funkcijo **ZA IZVRŠILNI ODBOR VO BREŽICE** je bil izvoljen naslednji kandidat:

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
2.	JANEZ	BARBIČ	38

Na funkcijo **ZA IZVRŠILNI ODBOR VO CELJE** sta bila izvoljena naslednja kandidata:

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
1.	MARJAN	KOVAČ	55

2.	STANKO	JAVORNIK	54
----	--------	----------	----

Na funkcijo **ZA IZVRŠILNI ODBOR VO PTUJ** sta bila izvoljena naslednja kandidata:

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
2.	SIMON	TOPLAK	47

1.	FRANC	KURI	27
----	-------	------	----

Na funkcijo **ZA IZVRŠILNI ODBOR VO MARIBOR** je bil izvoljen naslednji kandidat:

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
2.	ŠTEFAN	KLINC	43

Na funkcijo **ZA IZVRŠILNI ODBOR VO SLOVENJ GRADEC** je bil izvoljen naslednji kandidat:

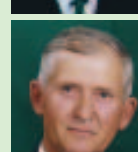

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
1.	SONJA	ARLIČ	65

Na funkcijo **ZA IZVRŠILNI ODBOR VO MURSKA SOBOTA** sta bila izvoljena naslednja kandidata:

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
2.	ALOJZ	JELEN	38

4.	ALOJZ	ŠTUHEC	25
----	-------	--------	----

Na funkcijo **ZA PREDSEDNIKA NADZORNEGA ODBORA** je bil izvoljen naslednji kandidat:

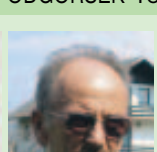
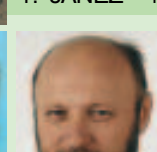
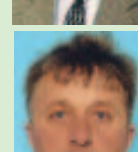

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
1.	MAG. JOŽE	ČADEŽ	62

Na funkcijo **ZA ČLANE NADZORNEGA ODBORA** so bili izvoljeni naslednji kandidati:

Št.	IME	PRIIMEK	ŠT.GL.
1.	MILAN	UNUK	48
3.	ALOJZ	ANDROJNA	48
2.	JANEZ	PORENTA	47
4.	JANEZ	PODGORŠEK	46

ZAHVALA

Spoštovani,
v svojem imenu in v imenu novo izvoljenih članov v organe Slovenske kmečke zveze pri SLS se iskreno zahvaljujem Janezu Podobniku, predsedniku SLS, da je s svojo pobudo pripeljal SKZ pri SLS do organizacije programske konference,

ki je lahko opozorila na mnoge vidike položaja slovenskega kmetijstva in podeželja; Cirilu Smrkolju za njegovo delo v SKZ pri SLS: Ciril, želim, da tvorno nadaljujemo delo v okviru Slovenske kmečke zveze pri SLS za razvoj slovenskega kmeta in podeželja. Zahvaljujem se prof. dr. Francu Zagožnu, dr. Stanetu Kavčiču, dr. Marjanu Vezjaku, Tonetu Hrovatu, Borisu Ježu, mag. Urošu Rožiču, Petru Vrisku in Metki Pirš, da ste s svojim strokovnim znanjem predstavili dejstva in perspektive v slovenskem kmetijstvu in njegove razvojne strategije, ki morajo služiti kmetu in kmetijstvu za njihov razvoj.

Hvala Tonetu Hrovatu za gostoljubje na tej moderni strokovni kmetijski šoli. Želimo, da bo vzgojila mnogo slovenskih kmetijskih strokovnjakov.

Hvala Alešu Veharju, glavnemu tajniku in njegovi ekipi za vso tehnično in materialno podporo izvedbe programske konference in volilnega občnega zbora SKZ pri SLS.

Posebno zahvalo namenjam vsem udeležencem in delegatom občnega zbora, ki so z velikim zanimanjem spremljali in se zavedali velikega pomena razvoja slovenskega kmetijstva ter celotnega podeželskega prostora v naši državi.

Igor Hrovatič,
predsednik SKZ pri SLS

IZ POSLANSKIH KLOPI

Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja po petnajstih letih sprejet v slovenskem državnem zboru

Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja, ki ga je Vlada Republike Slovenije 11. oktobra 2005 vložila v zakonodajni postopek, je sprejel Državni zbor na svoji marčni seji. Predlog je začel nastajati že v Komisiji za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu v njenem prejšnjem mandatu. Sopredlagatelj prvega predloga zakona, ki zaradi nenaklonjenosti nekaterih političnih opcij do tega vprašanja, ni bil sprejet, je bil tudi član Slovenske ljudske stranke predsednik Janez Podobnik.

Sedanja vladajoča koalicija je pokazala politično voljo, da se področje Slovencev v zamejstvu in po svetu na posled zakonsko uredi.

Zato je s svojim predlogom želela poudariti pomen Slovencev, ki živijo zunaj njenih meja, za slovensko državo. Slovenci v zamejstvu in po svetu za Republiko Slovenijo niso pomembni le zaradi patriotskega (domoljubnega) čuta, ampak lahko ob primerem odnosu do Slovencev v zamejstvu in po svetu dejansko prispevajo k intenzivnejšemu sodelovanju med državami na različnih področjih, vključno z gospodarskim sodelovanjem. Nekateri rojaki odlično poznajo zakonodajo države, v kateri živijo, ter razmere in druge pogoje, ki so bistveni za plodno meddržavno sodelovanje.

Zakonska ureditev problematike je poleg pomena, ki ji ga daje Republika Slovenija, pomembna tudi s povsem pravnega vidika, da se sprejme ustrezna pravna podlaga za dejavnosti, ki že potekajo. Namen predloga zakona je med drugim tudi povečati transparentnost in preglednost pri financiranju struktur Slovencev v zamejstvu in po svetu ter s tem učinkovito in optimalno porabo proračunskih sredstev.

Zakon je sistemski in se opredeljuje do vseh Slovencev, ki živijo zunaj matične domovine, s čemer se želi doseči pravično in enakopravno obravnavo Slovencev z različnim statusom (Slovencev v zamejstvu ali po svetu, z državljanstvom ali brez ipd). To je tudi eden izmed razlogov, da se je pripravil širši in celovitejši predlog zakona od zakona, kot ga narekuje 5. člen Ustave RS, ki le napotuje na sprejem Zakona o Slovencih brez slovenskega državljanstva.

Zakon zelo okvirno opredeljuje različna področja sodelovanja Slovenije

s Slovenci zunaj njenih meja: kulturo, ohranjanje slovenskega jezika in izobraževanje, znanost in visoko šolstvo, izvajanje finančne podpore, gospodarsko in regionalno sodelovanje, status Slovencev brez slovenskega državljanstva ter repatriacijo oz. vračanje; področne zakonodaje pa bodo v skladu z razvojem določene problematike določeno področje uredile podrobnejše.

Ena od pomembnih novosti je zagotovito rešitev, da bo v bodoče to področje vodil minister za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Priprava zakonskega besedila je potekala v sodelovanju tako s Slovenci v zamejstvu kot tudi po svetu, na katere se zakon nanaša, kar je prispevalo h kvalitetnejšem zakonskem besedilu. Slovenska manjšinska koordinacija SLOMAK je predlog zakona podprla pred njegovim posredovanjem v medresorsko usklajevanje. S tem je bil potrjen interes za oblikovanje še intenzivnejšega in pravno urejenega odnosa do Slovencev v sosednjih državah.

Nekatere rešitve, ki jih je SLOMAK podpiral, so v postopku medresorskega usklajevanja izpadle, a si je komisija v naslednjih fazah zakonodajnega postopka prizadevala za ponovno vključitev tistih rešitev v predlog zakona, ki so se na osnovi izkušenj potrdile kot utemeljene. Tudi Slovence po svetu so pri pripravi zakona zastopale slovenske izseljenske organizacije v Republiki Sloveniji (npr. Slovenija v svetu, Svetovni slovenski kongres, Rafaelova družba in Matica), kar kaže na to, da so bile potrebe Slovencev po svetu dejansko upoštevane.

Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, ki ji predsedujem, je na 4. nujni seji 3. februarja 2006 kot zainteresirano delovno telo obravnavala predlog zakona.

Na seji komisije so sodelovali tudi predstavniki Slovenske manjšinske koordinacije (SLOMAK) in slovenskih izseljenskih organizacij v Republiki Sloveniji, ki so predlagali vsebino večine predlaganih amandmajev, s katerimi se je komisija v razpravi **soglasno** strinjala. Odbor za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje je kot matično delovno telo v II. obravnavi podprl nekatere od amandmajev, ki jih je sprejela komisija.

Zaradi pomena, ki ga ima zakon, sem

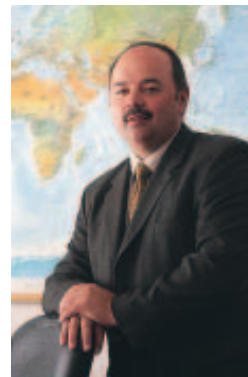
si kot predsednik komisije prizadeval, da bi bil predlog sprejet z največjim soglasjem vseh političnih strank. Obravnava in sprejem zakona na matičnem delovnem telesu in kasneje na zboru nista bila v celoti v skladu s prizadevanji komisije, kar obžalujem. Komisija si je namreč prizadevala za dosego soglasja v zvezi s vprašanjem, ki je bil po eni strani bistven za Slovence v sosednjih državah, po drugi strani pa pogoj za dosego političnega soglasja vseh strank. Zadeva se je zapletla pri 19. členu, kjer si je komisija v skladu z načelom pravičnosti in praktičnosti izvedbe zakonskega določila prizadevala, da se v členu imenujejo vsi pomembni dejavniki v zamejstvu oz. da naj člane v Svet za zamejce imenujejo reprezentativne organizacije, pri čemer naj ima SLOMAK koordinacijsko vlogo.

Zadnje dejanje v zaključni fazi obžalujem, saj zakona najbrž tudi iz tega razloga niso podprli nekateri poslanci iz opozicije, z morebitno menjavo oblasti pa lahko zakon nova oblast spremeni enostavnejše. Dejanje je najbrž posledica slovenskega modela parlamentarizma, zaradi katerega imamo koalicijski poslanci manjšo moč samostojnega odločanja pri predlaganju kompromisnih rešitev.

Od nekaterih opozicijskih poslancev, ki so glasovali proti - teh je bilo 12-, bi pričakoval, da se pri tako pomembnem zakonu vsaj vzdržijo, saj zaradi enega od 100 členov zakona, tega ni mogoče označiti kot slabega. Po mojem prepričanju so z glasovanjem proti in nepripravljenostjo za dialog dali čudno, morda pa tudi zelo jasno sporočilo našim rojakom.

V skladu s sprejetim zakonom bosta oblikovana Svet za Slovence v zamejstvu in po svetu. Predstavnike v omenjena sveta bodo predlagale reprezentativne organizacije, ki bodo skupaj s predstavniki slovenskih vladnih institucij sooblikovale politiko na tem področju in določale prioritete.

Predsednik Komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu:
Mag. Janez Kramberger

15. redna seja, 27. 03. 2006. - 04. 04. 2006

PREDLOG RESOLUCIJE O PREPREČEVANJU IN ZATIRANJU
KRIMINALITETE (REPZK) - EPA 633-IV**FRANC KANGLER: Ključni so kvalitetni preventivni ukrepi in krepitev vloge civilne družbe**

V poslanski skupini Slovenske ljudske stranke bomo podprli predlog resolucije o preprečevanju in zatiranju kriminalitete. Kriminaliteta je pojav, ki si ga nobena družba oziroma nobena država ne želi. Kriminalitete in kaznivih dejanj tudi ne more preprečiti. **Vzroki za kriminaliteto so različni in posledično je kriminaliteto težko omejevati, saj je potrebna cela vrsta ukrepov, ki so načrtovani in kontinuirani.**

Danes obravnavamo predlog resolucije o preprečevanju in zatiranju kriminalitete. S to resolucijo se zlasti ocenjuje stanje na področju kriminalitete v Sloveniji in določa temeljno usmeritev za njeno zmanjševanje. Ta dokument sam po sebi ne bo imel pozitivnih učinkov, predvsem predstavlja pa pomembno osnovo za oblikovanje nacionalnega programa in za izvajanje različnih politik na področju preprečevanja kriminalitete.

Cilji resolucije so dobri in zelo jasno zapisani. Kot prvi cilj je navedeno splošno prizadevanje države, predvsem pa tudi civilne družbe za ustvarjanje okoliščin za kvalitetno raven individualnega in družbenega življenja. Cilj, kot je zapisan, je seveda vreden vsake podpore, obenem pa je jasno, da ga je **mogoče doseči le s celovitim napredkom gospodarstva in kakovosti in razvojem državnih institucij in civilne družbe.** Predvsem glede slednjega bo potrebno veliko več narediti. Vlogo civilne družbe pogosto poudarjamo še posebej v dokumentih, ki so načelne narave. **Ali civilni družbi tudi v resnici namenimo tako pomembno vlogo,** pa je drugo vprašanje. Po našem mnenju je potrebno upoštevati civilno družbo pri tako pomembnem pojavu, ko govorimo o kriminaliteti. Tudi naslednji cilji podajajo vlogo nevladnih organizacij: zagotoviti je potrebno usklajeno delovanje zakonodaje, izvršne in sodne veje oblasti, ter predvsem zagotoviti sodelovanje nekatereh nevladnih organizacij s temi vejami oblasti.

Seveda v nadaljevanju resolucija navaja nekaj konkretnih predlogov.

Pri tem govori tako o kurativnih kot preventivnih ukrepih, ki naj bi zmanjševali kriminaliteto. Obenem ugotavlja, da se vse kriminalitete v Sloveniji povečujejo, še posebej sporočajo, da se povečuje delež mladoletniške kriminalitete. Iz dneva v dan smo lahko pričali takšnim in drugačnim prizorom s strani mladoletnikov, mladoletniških prestopnikov. Mladoletniška kriminaliteta je pogosto povezana z družbeno marginalizacijo in oteženo možnostjo za doseganje izobrazbe in zaposlitve.

Ključni napor mora biti po mnenju Slovenske ljudske stranke poleg splošnega izboljševanja razmer za življenje v naši državi iti **v smeri kvalitetnih preventivnih ukrepov in krepitev vloge civilne družbe.** Preventivni ukrepi so lahko najbolj učinkoviti, če so jih deležni že otroci in mladi se s tem posledično investira tudi v prihodnost. Nekdo, ki se kot mlad človek ni posluževal kriminalnih dejanj, se jih tudi kasneje praviloma ne bo. In kje vidimo temeljno možnost za preventivo? Resolucija govori o prevzemu za kakovost o preživljanju prostega časa. V zvezi s tem omenja zlasti izgradnjo športne infrastrukture. Ta je nedvomno zelo pomembna, obenem pa to ne more biti edini način preventive.

Naj omenim podatek, ki verjetno kaže na realno stanje v naši državi v smislu razmerja med preventivo in kurativo. **Težko je razumeti, zakaj država lažje nameni nekaj 100 milijonov tolarjev za mnoge, pogosto popolnoma neučinkovite kurativne programe za zdravljenje razno raznih odvisnikov, kot pa en sam milijon za nevladne mladinske organizacije.** Kaj pomeni milijon tolarjev nevladni mladinski organizaciji, v kateri vse temelji na prostovoljnem delu, pa lahko vprašate katerega od svojih znancev, ki v takšnih organizacijah sodelujejo. Še enkrat naj omenim, da bomo v poslanski skupini Slovenske ljudske stranke podprli predlog resolucije o preprečevanju in zatiranju kriminalitete.

PREDLOG ZAKONA O GOSPODARSKIH ZBORNICAH (ZGZ) -
PRVA OBRAVNAVA - EPA 675-IV**KRISTIJAN JANC: Zbornica mora biti sodobno in učinkovito organizirana in sposobna zadovoljevati interese svojih članov.**

V Slovenski ljudski stranki pozdravljamo in podpiramo nujne spremembe gospodarske zbornice, hkrati pa se sprašujemo, ali je ta pot optimalno načrtovana s strani predlagatelja, ki jo je predlagal v državni zbor. V poslanski skupini SLS smo mnenja, da lahko tudi organiziranost gospodarstva

v združenju ali zbornici pomembno vpliva tudi na uspešnost in konkurenčnost gospodarstva na evropskem in svetovnem trgu. Slovenija je pred prevzemom EURA. Oblikujemo nujno potrebne reforme na področju gospodarstva, davčnega sistema in socialne politike. Zato se samo po sebi vsiljuje vprašanje, ali je ta trenutek najbolj primeren za te spremembe in preoblikovanje, pa tudi povezovanje gospodarskih subjektov, ki je že utečeno in kaže nekatere določene rezultate.

Prepričani smo, da **je potrebno z največjo občutljivostjo proučiti primerenost trenutka in na način reorganizacije in racionalizacije delovanja zborničnega sistema v Sloveniji,** saj se temeljito spreminja koncept delovanja gospodarske zbornice. Seveda pa verjamemo in menimo, da je v sedanjem

sistemu zbornice na področju gospodarstva potrebna sprememba, vendar pa je potrebno z vso odgovornostjo proučiti posledice spreminjanja utečenega sistema in odpraviti morebitne negativne posledice.

Za majhna in srednja podjetja bi bilo smiselno dopustiti, da se sama odločijo, v katero zbor-

nico se bodo včlanila. S takšno spremembo bi ohranili prednost iz naše sedanje zbornične ureditve kot tudi drugih ureditev, ki imajo javnopravni model zbornične organiziranosti in tudi prednosti, ki jih poznajo zasebnopravni modeli v nekaterih evropskih državah. Obrtniki so skozi desetletja iz stanovskega združenja zgradili obstoječo obrtno zbornico, po predlogu novega zakona so prisiljeni ponovno na novo ustvarjati gospodarske zbornice. Tudi če se pokaže potreba po tem, ponovno opozarjamo na preučitev primernosti spreminjati ravno v času vstopanja v skupni evropski monetarni trg. Posebej **podarjamo, da je potrebno v zakonu natančno opredeliti izvajanje javnih pooblastil, določiti reprezentativnost in definirati zastopnost interesov gospodarskih subjektov ter opravljanje dru-**

15. redna seja, 27. 03. 2006. - 04. 04. 2006

gih nalog, da ne bo prišlo do spremeni-
ljanja sistema, do negativnih posledic
v gospodarstvu.

V predlogu pripravljalega zakona
o gospodarskih zbornicah niso defi-
nirane dolgoročne naloge zbornic za
področje gospodarstva, ampak se
zgolj spreminja model zborničnega
odzivanja v Sloveniji. Mnenje SLS je,
da bi bila potrebna temeljitejša anali-
za organiziranosti vseh zbornic v slo-
venskem gospodarskem prostoru in
še na tej na podlagi bi bilo smotno
odločati o obveznem ali neobveznem
članstvu ter o reprezentativnosti pred-
stavnikov gospodarskih interesov.
**Vprašljiva je tudi odločitev za reformo
le enega segmenta zbornične organi-
ziranosti.** Kaj pa ostale zbornice?
Zato ostaja vprašanje povsem odpr-
to.

Verjamemo, da je predlog zakona,
ki ga je predlagatelj dal v državni zbor,
koristen in potreben za slovensko gos-
podarstvo. Pomembno je, da je ključ-
ni cilj, da mora biti zbornica sodobno
in učinkovito organizirana in spo-
sobna tudi ob prostovoljnem članstvu
zadovoljevati interese svojih članov.

V Slovenski ljudski stranki podpi-
ramo te spremembe, verjamemo pa
tudi, da bodo v tej razpravi dobile do-
datne dopolnitve, analize in upošte-
vale tako pozitivne kot eventualno ne-
gativne posledice, ki jih prinaša ta, po
našem prepričanju, velika spremem-
ba na področju Gospodarske zbornice
Slovenije. **Verjamemo, da se bodo
pozitivni učinki sprememb kazali v več-
ji konkurenčnost slovenskega gospo-
darstva** in da bodo podjetniki ter me-
nedžerji v prostovoljnem zborničnem
združevanju videli interes podjetja.

PREDLOG ZAKONA O SPREMENBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O MEDIJIH (ZMED-A) - PRVA
OBRAVNAVA - EPA 699-IV

**MIHAEL PREVC: V SLS smo si ves čas prizadevali, da se vzpostavi zanesljiv in
reden dohodek za lokalne in regionalne programe.**

Verjetno ni nikogar
med nami, ki se ne bi
strinjal, da **imajo medi-
ji izjemno moč in vpliv**.
Njihova družbena, so-
cializacijska, celo
vzgojna vloga je vedno
bolj pomembna. Po-
sledično pa seveda ob-
staja tudi cela vrsta ne-
varnosti in možnosti,
da bi mediji - ali še bo-
lje - določene intere-
sne skupine, to medijsko
moč in vpliv celo zlorabile. Zato
je pluralnost medijev izjemnega po-
mena. Pluralnost medijev zagotavlja,
da vsak posameznik lahko dobi pravo,
objektivno informacijo, saj je spo-
štovanje človekove pravice do izra-
žanja in do pravočasne in nepristranske
informacije posebnega pomena. Medi-
ji morajo tako omogočiti pred-
stavitev različnih mnenj in vidikov ter
obenem omogočiti različnim posa-
meznikom in skupinam, da se pred-
stavijo v medijih.

Predlagatelj Zakona o medijih v
uvodni obrazložitvi zakona ugotavlja,
da so v Sloveniji razmere na tele-
vizijem in radijskem trgu ter trgu
tiskanih medijev kar se tiče števila
teh medijev in njihovo pokritost pre-
bivalstva, zadovoljive. **Veliko več težav
pa imajo slovenski mediji pri za-
gotavljanju raznolikosti medijskih vse-
bin**, kar je v veliki meri posledica pre-
majhnega sofinanciranja avdiovizualnih
projektov in sofinanciranja us-
tvarjanja programskih vsebin ter raz-
voja tehnične infrastrukture.

**V Slovenski ljudski stranki podpi-
ramo zakon o medijih, ki sledi ciljem
kot so pluralnost medijev, varstvo slo-
venskega jezika in zaščita otrok in
mladoletnikov.** Pomembna novost je
tudi ureditev pristojnosti in statusa
Sveta za radiofuzijo ter Agencije za
pošto in elektronske komunikacije.
Pričakujemo, da bodo spremembe
zakona doprinesle k razvoju sloven-
skega medijskega prostora.

39. člen Ustave RS kot eno od člo-
vekovih pravic in temeljnih svoboš-
čin zagotavlja svobodo izražanja. Za
uresničevanje svobode izražanja in
pravice do obveščenosti so zelo po-

membni lokalni in re-
gionalni radijski in te-
levizijski programi po-
sebnega pomena. Nji-
hov pomen priznava
tudi predlagatelj zaka-
na, ki je celo zapisal,
da so ti programi v jav-
nem interesu Sloveni-
je. Financiranje radijskih
in televizijskih programov
s statusom lokalnega, regionalne-
ga oziroma študent-
skega radijskega ali televizijskega pro-
grama je uredil Zakon o medijih v
82. členu. Po tem členu naj bi se za
omenjene programe zagotavljalo 3%
RTV prispevka. Leta 2004 pa je Us-
tavno sodišče ta člen zakona razve-
ljavilo in tako povzročilo, da so ti pro-
grami ostali brez zelo pomembnega
vira prihodkov.

**V Slovenski ljudski stranki smo na
ta problem opozarjali ves čas. Tako
smo si izrecno prizadevali, da se fi-
nanciranje lokalnih in regionalnih pro-
gramov uredi takoj in na način, ki bo
ponovno vzpostavil zanesljiv in reden
dohodek za te programe.** Prepričani
smo, da lokalni, regionalni in štu-
dentski radijski in televizijski pro-
grami s statusom posebnega pomena
soustvarjajo razmere za skladnejši re-
gionalni razvoj, so podpora zadovo-
ljevanju in uveljavljanju specifičnih
interesov ljudi na določenem območ-
ju in vključujejo programske vsebi-
ne, povezane z delom in življenjem
narodnih, etničnih in verskih skup-
nosti, ki živijo v določenih okoljih.
Posebno skrb namenjajo ohranjanju
tradicije, ljudskega izročila in nare-
čij. V obmejnih okoljih so nepogreš-
ljiv dnevni stik slovenske manjšine z
matičnim narodom in so med Slo-
venci v zamejstvu tudi zelo dobro
sprejeti in poslušani. V vseh lokalnih
in regionalnih RTV programih s sta-
tusom predstavljajo te in druge za lo-
kalno in regionalno skupnost po-
membne vsebine najmanj 30 % pro-
gramskega časa. Priprava teh vsebin
je strokovno zahtevna in bistveno
dražja od vsebin, ki jih posredujejo
tako imenovani komercialni radijski
> in televizijski programi.

Ravno zaradi cenovne konkurenč-
nosti slednjih na oglaševalskem trgu
lokalni, regionalni in študentski RTV
programi s statusom posebnega po-
mena samo z oglaševalskimi prihod-
ki ne morejo ohraniti zahtevane vse-
binske strukture. Glede na neureje-
ne razmere je obstajala velika nevar-
nost, da se še ta del radijskih in tele-
vizijskih programov znajde v že ob-
stoječih lastniških RTV mrežah, kar
po naši presoji ne more biti v intere-
su enakomernega ekonomskega in
kulturnega razvoja Slovenije. Po-
membno je tudi, da imajo vsi RTV
programi posebnega pomena sedež
zunaj glavnega mesta in so pomem-
ben del medijske podobe Slovenije,
ki bi bila z njihovim programskim
preoblikovanjem bistveno osiromaše-
na. Več kot polovica izdajateljev teh
programov deluje oziroma ima sedež
na demografsko ogroženih in obme-
jnih območjih države.

**Zato smo v poslanski skupini SLS
že ob sprejemanju Zakona o RTV Slo-
venija skušali rediti problematiko 3%
sredstev iz RTV prispevka, ki so jih
programi posebnega pomena izgubili
na podlagi odločbe Ustavnega sodiš-
ča.** Takrat smo Državnemu zboru
predlagali, da v izogib prenehanja de-
lovanja izdajateljev lokalnih, regio-
nalnih in študentskih programov s
statusom posebnega pomena, tem za-
gotovi preživetje z minimalno pod-
poro iz javnega vira.

Takšna rešitev v okviru Zakona o
RTV žal ni bila sprejemljiva. Na pod-
lagi prizadevanj Slovenske ljudske
stranke predlog zakona o medijih
ima rešitev, ki bo omogočila ohrani-
tev programov posebnega pomena.

V nadaljnji obravnavi predloga za-
kona pa bo dikcija glede namenjenih
proračunskih sredstev za zgoraj ome-
njene programe verjetno treba še bolj
konkretno definirati. Prav tako bo
treba v nadaljnji obravnavi predloga
zakona doreči še določene nejasno-
sti, ki so se pojavile na javni obrav-
navi. Vsekakor pa v Slovenski ljud-
ski stranki **smatramo, da je predlog
zakona o medijih primeren za nadalj-
njo obravnavo, saj bodo spremembe
zakona doprinesle k razvoju slovenske-
ga medijskega prostora.**

PREDLOG ZAKONA O KOLEKTIVNIH POGODBAH (ZKOLP) -
DRUGA OBRAVNAVA - EPA 643-IV

STANISLAV BRENČIČ: V kolektivnih pogajanjih bi morali dati možnost biti stranka pri sklepanju pogodbe tudi svetom delavcev.

Novi zakon o delovnih razmerjih ureja delovna razmerja skoraj izključno v individualnem smislu, med tem ko so pogajanja v kolektivnem smislu prepuščena že na podlagi stare delovno-pravne zakonodaje določbam zakona o kolektivnih pogodbah, zato glede na obstoječo prakso, ki ima seveda podla-

go v ne povsem dorečenih zakonskih predpisih, potrebujemo zakon o kolektivnih pogodbah, ki bo na novo zastavil dovolj trdno podlago za prostovoljno sklepanje zavez med strankami pogodbe. **V poslanski skupini Slovenske ljudske stranke smo mnenja, da bi nekatera temeljna izhodišča oziroma podlago za prostovoljno sklepanje kolektivnih pogodb moral določneje zastaviti že zakon o delovnih razmerjih.** Temeljno poslanstvo oziroma cilj predloga zakona o kolektivnih pogodbah bi moral biti vzpostavitev podlag za pristno partnersko dogovarjanje med delodajalci in delojemalci, ki bi slonelo na medsebojnem zaupanju, kar še posebno velja za kolektivne pogodbe nižjega ranga oziroma kolektivne pogodbe na ožji ravni kot je to na pri-

mer podjetniška pogodba.

Sklepanje kolektivne pogodbe je lahko le na prostovoljni odločitvi, zato je dialog med strankama nujen in neke vrste temelj za to, da se bo pogodba v praksi tudi skladno z njenimi nameni izvajala, zato je nujno, da se do največje možne

mere socialni partnerji o ključnih zadevah dogovore in uskladijo že ob sami pripravi predloga zakona, če ravno se ti dogovori v dosti pogledih dogajajo na vse preveč imaginarni ravni, ki v praksi neposrednega partnerstva med delavci in delodajalci v podjetju ne dosegajo želenih oziroma pričakovanih rezultatov.

Prav, zaradi tega dejstva smo v poslanski skupini trdno prepričani, da bi se smelo v kolektivnih pogajanjih dati možnost in pravico stranke pri sklepanju pogodbe tudi s svetom delavcev, ki so praktično edini voljeni predstavniki delavcev oziroma zaposlenih. S tem se izvirno poslanstvo sindikatov pri tem vprašanju v ničemer ne zmanjšuje, res pa je, da bi se s tem v določenih primerih zmanjšal njihov popolnoma monopolni po-

ložaj, ki je na določenih trenutkih tudi že družbeno škodljiv. **Vsaj v podjetjih, v katerih sindikat sploh ni organiziran, bi zaradi doseganja pravic in pričakovanj delavcev smel v kolektivnih pogajanjih z delodajalcem zastopati tudi voljeni predstavnik,** to pa je svet delavcev. V takih primer se namreč vprašanja, ki zadevajo vsebino kolektivnih pogodb, sedaj urejajo s splošnim aktom, ki ga na podlagi zakona o delovnih razmerjih sprejme delodajalec sam.

Glede tega vprašanja je predlagatelj zakona v 11. členu šel celo tako daleč, da lahko stranki pogodbe, to pa sta lahko izključno le sindikat in delodajalec, določita, da nekatere posamezne pravice lahko veljajo le za člane sindikata, pa ne glede na to, če je njih recimo le 10% ali manj med zaposlenimi v podjetju. Prav tako tudi nismo povsem prepričani, da je pristop predlagatelja dovršen v tem

smislu, da določena asociacija, ki ne sloni na prostovoljnem članstvu, vendar pa se lahko stranke te asociacije prostovoljno dogovorijo, da so uvedle obvezno članarino, zaradi določenih javnih pooblastil, da se v tem primeru taka asociacija ne more pojaviti kot stranka v sklepanju kolektivnih pogodb. Mi mislimo, da to ni dobro.

To vprašanje bi moral na temeljni ravni urejati že zakon o delovnih razmerjih, a žal je bil monopolni pritisk sindikalnih central ob njegovem sprejemanju prevelik in se podlage, ki bi omogočala vključitev v koncept sklepanje kolektivnih pogodb, tudi po tem vprašanju ni dalo doseči. **Ne glede na to pa bo poslanska skupina SLS predlog zakona o kolektivnih pogodbah v danih razmerah možnega dogovarjanja podprla kot dober dogovor med socialnimi partnerji.**

Kristijana Janca obiskali osnovnošolci iz Sevnice

13. aprila se je številčna skupina devetošolcev OŠ Sava Kladrnika iz Sevnice udeležila ekskurzije v Državni zbor. Sprejel jih je domači poslanec Kristijan Janc in jim predstavil velike in male »skrivnosti« življenja in dela poslanca. Na koncu pa seveda v veliko zadovoljstvo mladine vse skupaj povabil na sendvič in sok ter gasilsko fotografiranje.

43. REDNA SEJA DRŽAVNEGA SVETA RS (12. april)

Sprememba 121., 140. in 143. člena Ustave RS?

Državni svetniki so obravnavali mnenje k **Predlogu za začetek postopka za spremembo 121., 140. in 143. člena Ustave Republike Slovenije z osnutkom ustavnega zakona**, ki ga je v zakonodajni postopek vložila skupina poslancev (prvopodpisani France Cukjati). Sprememba Ustave RS naj bi omogočila, da se v Sloveniji z zakonom ustanovijo pokrajine kot širše samoupravne lokalne skupnosti na drugi ravni lokalne samouprave. Državni svet je predlog podprl, ob tem pa poudaril, da se predlagatelj premalo sklicuje na udeležbo prebivalcev na območjih posameznih pokrajin.

Državi svet je menil, da je z reformo lokalne samouprave nujno voditi tudi reformo javnih financ in pripraviti projekcijo ter analizo finančnih virov za delovanje pokrajin. Od koncepta financiranja pokrajin bodo odvisne pristojnosti in pogoji za institucionalno vzpostavitev tudi števila pokrajin. Državni svet je poudaril, da bo pokrajina sama sebi namen, brez resne gospodarske in politične moči, če ne bo določenega financiranja.

Varnejši cestni promet

Državni svet je sprejel besedilo **Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varnosti cestnega prometa**. Cilj predlaganega zakona je, da dovoljenje za vožnjo motornih vozil kategorije B, C, D in podkategorije D1 vključuje tudi dovoljenje za vožnjo motornih vozil podkategorije A1. S tem bi se povečala uporaba motornih vozil podkategorije A1 in posledično zmanjšala uporaba motornih vozil zlasti B kategorije, kar bo imelo v mestnih središčih in urbanih okoljih pozitivne kratkoročne in dolgoročne posledice. S takšno spremembo lahko upravičeno pričakujemo, da se bo vse več voznikov osebnih avtomobilov, vsaj občasno, odločalo za uporabo motornih vozil podkategorije A1, zlasti v večjih mestih, kjer je uporaba tovrstnih motornih vozil še posebej praktična in ekonomična. Potrebno je poudariti, da glede na nivo znanja voznikov, ki bi pridobili brez dodatnega preverjanja znanja možnost uporabe motornih vozil podkategorije A1, nikakor ni za pričakovati, da bi se s tem zmanjšala prometna varnost, temveč ravno nasprotno. Prometna varnost bi se zaradi razbremenitve prometa lahko celo povečala.

Pomanjkljiv predlog Zakona o verski svobodi

Državni svet je pri obravnavi vladnega **Predloga zakona o verski svobodi** opozoril na določene pomanjkljivosti. Državni svet je menil, da je implementacija navedenih členov Ustave številne mednarodne pogodbe in deklaracije o človekovih pravicah, ki zavezujejo Slovenijo, dovolj velik razlog za sprejem novega zakona, ki bo uredil področje verske svobode. Državni svet je v zvezi z versko svobodo poudaril, da predlog zakona ne dopušča opredelitev posameznika za ateizem, kar tudi sodi na področje verske svobode. Dosedanja zakonska ureditev, ki temelji na Zakonu o pravnem položaju verskih skupnosti iz leta 1976, je zastarela in pomanjkljiva, saj ne ureja nekaterih temeljnih vprašanj opredelitve pojma verske skupnosti, ne ureja njihovega pravnega položaja v Sloveniji, kakor tudi ne ustanovitve verskih skupnosti.

Ne popolnoma usklajen predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti

Državni svet je podprl **Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti**. Predlog zakona določa pristojnost Zavoda RS za zaposlovanje, da posreduje brezposelnim osebam, ki so upravičene do denarne socialne pomoči po predpisih o socialnem varstvu, vsako zaposlitev in primerno

delo po podjemni ali avtorski pogodbi oziroma posreduje začasno ali občasno humanitarno ali drugo podobno delo. Tako zaposlitev bi lahko zavod ponudil tudi brezposelni osebi, ki ni upravičena do denarne socialne pomoči. Spremembe zakona naj bi vplivale na boljšo učinkovitost dela Zavoda RS za zaposlovanje, na izvajanje evropske strategije zaposlovanja, izenačile naj bi položaj oseb, vključenih v program javnih del z drugimi zaposlenimi, ter uredile evidence, ki jih vodi zavod. Zakon naj bi bil usklajen s socialnimi partnerji, vendar pa državni svet opozarja, da je med usklajevanjem preslišan predlog o oblikovanju posebnega seznama neprijaznih delodajalcev, ki bi predstavljal varovalo pri sprejemanju ponujenih služb. V primeru, da zavarovanec odkloni primerno delo (ki bi lahko bilo tudi ponujeno delo slabega delodajalca - neplačnika), se mu denarno nadomestilo za dva meseca zniža za 50 %. Tehtanje med izbiro službe, za katero oseba ne bo dobila plačila, in med zavrnitvijo službe s posledico prejemanja nižjega nadomestila postavlja zavarovanca v vsakem primeru v slabši položaj.

Zakon bo omogočil več možnosti boja proti terorizmu

Državni svet je obravnaval **Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o Slovenski obveščevalno-varnostni agenciji**. Na podlagi ZSOVA lahko v skladu z Ustavo RS agencija izjemoma za določeno časovno omejeno obdobje poseže v posameznikovo pravico do komunikacijske zasebnosti tako, da pridobiva podatke tudi s kontrolo pisem in drugih občil ter z nadzorovanjem in snemanjem telekomunikacij. SOVA je eden od pomembnejših državnih organov, ki se ukvarjajo s protiteroristično dejavnostjo, vendar ima na voljo po trditvah predlagatelja izredno omejen nabor orodij, s katerimi se lahko sooča z grožnjo terorizma oziroma sodeluje v ukrepih Evropske unije in zveze NATO proti terorizmu. Če želi Republika Slovenija dejansko sodelovati v skupnem boju proti terorizmu, mora z namenom učinkovitega pridobivanja podatkov spremeniti ZSOVA tako, da se omogoči izvajanje zlasti nadzora in snemanja telekomunikacij skozi daljše obdobje. S predlogom zakona se glede na veljavni ZSOVA omogoča izvajanje nadzora in snemanja telekomunikacij skozi daljše obdobje. Nadzor posebnih oblik pridobivanja podatkov se prilagaja tako, da se pristojnost odrejanja uporabe posebnih oblik pridobivanja podatkov in njenega vsakokratnega podaljšanja prenaša s predsednika pristojnega okrožnega sodišča na predsednika Vrhovnega sodišča RS (oziroma v njegovi odsotnosti podpredsednika Vrhovnega sodišča RS).

Pobude Marjana Maučeca, državnega svetnika in obrazložitve na pobude

1. POBUDA Ministrstva za zdravje
Da se na ravni države (Ministrstva za zdravje) zagotovi razvoj sistema in kapacitet centrov za svetovanje in podporo pri spreminjanju tveganih vedenj za ogrožene skupine prebivalcev na lokalni ravni/ na ravni obstoječih zdravstvenih domov oziroma občin.

Obrazložitev k 1. pobudi:

Naloga primarnega (osnovnega) zdravstvenega varstva je zagotavljanje celovite skrbi za zdravje ljudi z vidika preprečevanja bolezni, zgodnjega odkrivanja ogroženih posameznikov za različne kronične bolezni in stanja ter izvajanja ustreznih preventivnih programov za zmanjšanje teh ogroženosti ter ohranjanje/izboljšanje zdravja različnih skupin prebivalcev kot tudi seveda tudi ustrezno, učinkovito, kakovostno in celovito zdravljenje že zbolelih po-

sameznikov. Zagotavljanje ustreznih programov za varovanje in krepitev zdravja za skupine ogroženih ljudi, ki še niso zboleli, vendar imajo tveganja, da zbolijo, za že zbolele za različne kronične bolezni, ki s spremembo življenjskega sloga lahko povrnejo zdravje, ga izboljšajo ali vsaj preprečijo njegovo poslabšanje, lahko bistveno doprinesejo k zagotavljanju izboljšanja javnega zdravja v Sloveniji. Potrebni programi za varovanje in krepitev zdravja so različne oblike podpornega svetovanja za

>>> zdravo prehrano, telesno dejavnost za zdravje, opuščanje kajenja, zmanjšanje tveganega pitja alkohola, vzgoja za zdravo spolnost, zmanjšanje psihosocialnega stresa in depresivnih stanj ...pri otrocih in mladostnikih, nosečnicah, otročnicah, odraslih z dejavniki tveganja nezdravega življenja in boleznimi srca in ožilja, sladkorno boleznijo, rakom, debelostjo, mentalnimi motnjami in drugih stanjih.

Zagotavljanje in izvajanje naštetih in še drugih potrebnih programov je možno le, če so zagotovljene ustrezne kapacitete: infrastruktura ter ljudje z ustreznim znanjem, ki izvajajo te programe kot del svoje dejavnosti ali kot svojo primarno profesionalno dejavnost.

Zdravstveni domovi so v preteklosti odigrali pomembno vlogo v zagotavljanju ustrezne organizacije, infrastrukture, programov in znanja, da so se ustrezno odzivali na zdravstvene potrebe z vidika ogrožanja javnega zdravja različnih skupin prebivalcev (npr. proti tuberkulozni dispanzerji v času, ko je bila problem javnega zdravja tuberkuloza....).

Sodobne prevladujoče kronične bolezni, ki so povezane z ne zdravim tveganim življenjskim slogom in imajo značaj kroničnosti, zahtevajo drugačne programe in pristope k ogroženim populacijam, kot je bilo to pred 20 ali 30 leti. Za potrebe preprečevanja in obvladovanja kroničnih bolezni moramo zagotoviti na ravni države razvoj sistema in kapacitet centrov za svetovanje in podporo pri spreminjanju tveganih

vedenj, ki bodo skoncentrirali že obstoječe strokovne kadre na ravni obstoječih zdravstvenih domov ter jih dopolnili z novimi sodobnimi programi, koncepti in kadri, ki bodo s svojo dejavnostjo in svojimi programi sposobni pokrivati potrebe različnih, z vidika kroničnih bolezni ogroženih skupin prebivalcev. Taki centri so lahko locirani znotraj zdravstvenega doma, če ta obstaja, lahko pa je tudi zunaj njega, če zdravstveni dom razpade zaradi procesa privatizacije. Vsekakor pa pokrivajo potrebe skupin prebivalcev tako zdravnikov zdravstvenih domov kot tudi koncesionarjev.

Centri bodo zagotovili dejavnost svetovanja in podpore za spremembo življenjskega sloga, brez katerega ne moremo zagotoviti zmanjšanja bremena kroničnih bolezni, zagotovili bodo enotne, kakovostne in doktrinarne programe, katerih razvoj, kriteriji kakovosti in nadzor se bo izvajal na nacionalni ravni, sami programi pa se bodo izvajali na lokalni ravni, skladno s potrebami lokalnih ogroženih skupin prebivalcev. Tako bo zagotovljen sistem kakovosti in hkrati se zagotovijo programi varovanja in krepitev zdravja vsem skupinam ljudi, ki programe potrebujejo.

V procesu privatizacije v osnovnem zdravstvu obstaja namreč velika nevarnost, da se izgubijo tako interesi kot tudi programi na področju javnega zdravja in pokrivanja potreb ogroženih skupin prebivalcev na lokalni ravni. Posamezni zdravnik namreč ne more iz-

vajati v okviru svojega dela celovitih programov varovanja in krepitev zdravja zaradi številnih razlogov:

- zahteva preveč časa ob že obstoječem pomanjkanju zdravnikov
- za delo svetovanja in podpore spreminjanju življenjskega sloga je primeren in tudi ustrenejši drug kader, ki ni zdravnik (medicinske sestre, fizioterapevti, psihologi, profesorji zdravstvene vzgoje...)
- individualno svetovanje (svetovanje posamezniku) za spreminjanje življenjskega sloga ni vedno najbolj racionalno
- svetovanje in podpora spreminjanju življenjskega sloga v skupinah je v večini primerov učinkovitejša in cenejša
- spreminjanje življenjskega sloga je dolgotrajen proces in zahteva ustrezne strukturirane programe, ki nudijo posamezniku ustrezno znanje, usposobljenost in podporo za uspešno trajnejšo spremembo, za katero zdravnik posameznik nima dovolj znanja nitje časa

Ob načrtovani privatizaciji v osnovnem zdravstvu in tudi ob potrebni prenovi obstoječe organizacije in programov zdravstvenih domov zato dajemo pobudo, da se na ravni države (Ministrstva za zdravje) zagotovi razvoj sistema in kapacitet centrov za svetovanje in podporo pri spreminjanju tveganih vedenj za ogrožene skupine prebivalcev na lokalni ravni/ na ravni obstoječih zdravstvenih domov ali občin.

2. POBUDA

Da se koncept »zdravje v vseh politikah« ali z drugimi besedami koncept »vlaganje za zdravje in razvoj« potrebuje vgradi v državni razvojni program in vse razvojne vladne in sektorske programe in strategije kot osnovni, prioritetni in enakovredni koncept za zagotavljanje kakovosti življenja, socialno ekonomskega razvoja in odpravljanje razlik v zdravju in razvoju.

Obrazložitev k 2. pobudi:

Dejstvo je, da družbene in gospodarske razmere pomembno vplivajo na zdravje in določajo kvaliteto našega življenja. Obstaja namreč visoka stopnja povezanosti med socialno - ekonomskimi kazalci ter stopnjo umrljivosti in pričakovano življenjsko dobo ob rojstvu. Z direktno povezavo socialno-ekonomskega razvoja in zdravstveno sliko populacije se srečujemo tudi v Sloveniji, ki se glede na podatke o socialno-ekonomski razvitosti in »stopnji zdravja«, v grobem deli vsaj na dva dela – zahodni in vzhodni.

Tudi glede obolenosti, umrljivosti in dejavnikov nezdravega življenja veljajo enaka pravila. Tisti ljudje, ki so najnižje izobraženi in socialno šibki, ki so na robu družbene lestvice, nezaposleni, izključeni iz odločanja in participiranja v družbi, so tudi najslabšega zdravja, pogostejše obolenjajo in umirajo za vsemi sodobnimi boleznimi (srčno-žilnimi, rakom, sladkorno boleznijo, debelostjo, depresijo...), so pogostejše odsotni z dela,

(nadaljevanje na strani 50)

Obnovljivi viri energije

18.4.2006 – Državni svet RS in Klub slovenskih podjetnikov sta v torek 18. aprila organizirala posvet Obnovljivi viri energije. Sodelovali so: prof. dr. Peter Novak, Energotech d.o.o. (Vloga obnovljivih virov energije po svetu in pri nas), Borut Zakotnik, SeeBA Energiesysteme GmbH (Vetrna energija - okolju prijazna vetrnica), Željko Kokolj, Hidroenergija d.o.o (Predstavitev malih hidroelektrarn), Ivo Kreča, KIV Vransko d.d. (Projekt Toplarna Železniki), Martin Pančur, Zarja-Kovis d.o.o. (Terme Snovik, toplotne črpalke in sončni kolektorji).

Uvodoma je udeležence nagovoril predsednik Državnega sveta RS Janez Sušnik: "Zaradi varne in raznoli-

ke preskrbe z energijo, varovanja okolja ter socialne in gospodarske kohezije je spodbujanje proizvodnje električ-

ne energije iz obnovljivih virov energije ena izmed prednostnih nalog Evropske unije, s tem pa tudi naše države, ki z uresničevanjem zastavljenih ciljev na področju obnovljivih virov energije pripomore k doseganju ciljev Evropske unije. Slovenija si je postavila za cilj, da bo do leta 2010 dvignila delež električne energije iz obnovljivih virov energije na 33,6%. To smo zapisali tudi v Resolucijo o nacionalnem energetskem programu, ki predstavlja slovensko vizijo ravnanja z energijo v širšem pomenu.

V državnem svetu se zavedamo pomena, ki ga ima iskanje novih virov energije za okolje in gospodarski razvoj naše države, zato smo pripravljene podpreti vse tiste projekte, katerih cilj je podpora trajnostnemu razvoju domačega gospodarstva. Na tem mestu bi želel poudariti, da je Komisija državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj pred dobrim mesecem podprla izkoriščanje vetrne energije v Sloveniji, ob tem pa opozorila, da je treba pri umeščanju vetrnih elektrarn v prostor, ki lahko pripomorejo k zmanjšanju CO₂, upoštevati okoljski, gospodarski, socialni in razvojni vidik in v okviru tega iskati najbolj optimalne rešitve. Po njenem mnenju je treba čim prej spre-

Predsednik Državnega sveta RS Janez Sušnik

jeti strategijo o sprejemljivih lokacijah za gradnjo vetrnih elektrarn na nivoju države in o njihovi vključitvi v javno elektroenergetsko omrežje. K temu bi še dodal, da smo tudi v nacionalni energetski program zapisali, da je treba glede na naravne danosti in tehnične možnosti spodbujati uporabo vetrne energije in ostalih obnovljivih virov energije - biomaso, sončno energijo, geotermalno energijo in hidroenergijo."

Mag. Marko Starman, državni sekretar na Ministrstvu za okolje in prostor, pa je spregovoril o državnih spodbudah in programih za povečanje izrabe obnovljivih virov energije v Sloveniji.

67. seja, 30. marec 2006

Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izobraževanju odraslih

Odpravljanje izobrazbenega primanjkljaja pri odraslem prebivalstvu je eden ključnih ciljev v razvoju izobraževanja odraslih v naši državi. Ta cilj bo možno doseči s številnimi ukrepi izobraževalne in socialne politike, med drugim tudi z ukrepi, ki bodo odrasle spodbujali k vključevanju v izobraževanje za dvig izobrazbene ravni in jim lajšali socialne stiske.

»Spremembe in dopolnitve Zakona o izobraževanju odraslih naj bi odpravile diskriminiran položaj udeležencev izobraževanja odraslih, tako da bodo imeli tisti, ki se izobražujejo po programih za pridobitev javno veljavne izobrazbe v osnovni šoli, nižjem ali srednjem poklicnem, srednjem strokovnem ali gimnazijskem ter višješolskem izobraževanju, ki niso v delovnem razmerju ali prijavljeni kot brezposelne osebe, smiselno enake socialne pravice kot študenti, za katere se študij izvaja kot izredni študij in ki niso v delovnem razmerju ali prijavljeni kot brezposelne osebe.

Zadeve s področja Ministrstva za javno upravo

Vlada RS je sprejela mnenje glede pobude za začetek postopka za oceno ustavnosti zakona o sodniški službi, zakona o sistemu plač v javnem sektorju in odloka o plačah funkcionarjev.

Na očitek, da so razmerja plač med poslanci in sodniki neustrezna, vlada odgovarja, da odlok o plačah funkcionarjev razmerja izboljšuje v korist sodnikov. Tako se zvišuje plačni razred okrajnemu sodniku za dva plačna razreda, okrožnemu sodniku za dva plačna razreda, okrožnemu kazenskemu sodniku za dva plačna razreda in vrhovnemu sodniku za tri plačne razrede.

Na očitek, da gre za poseg v pridobljene pravice, vlada odgovarja, da se povprečna sodniška plača ne znižuje, temveč ostaja enaka. Del plače postaja variabilen in s tem odvisen od delovne uspešnosti. Pri sodnikih z nižjo delovno uspešnostjo lahko pride do nižjega nominalnega izplačila, vendar je Ustavno sodišče v dveh dosedanjih odločbah zavzelo stališče, da konkretna višina izplačane plače ni varovana kot pridobljena pravica. Tudi če bi šlo za pridobljeno pravico, je imel zakonodajalec tehtne razloge za znižanje dodatka na vsako leto dopolnjene delovne dobe iz 0,5 na 0,3 %. Gre za odpravo privilegija funkcionarjev, ki po veljavnem sistemu prejema višji odstotek dodatka na delovno dobo kot drugi zaposleni v javnem sektorju.

Soglasje na predlog poslovnega in finančnega načrta Javnega jamstvenega in preživninskega sklada RS za leto 2006

Finančni načrt Javnega jamstvenega in preživninskega sklada RS opredeljuje temeljne usmeritve poslovanja za leto 2006, potrebna sredstva za realizacijo z zakonom določenih obveznosti ter tekoče delovanje Javnega jamstvenega in preživninskega sklada RS. Letos je tako za delovanje sklada predvideno nekaj manj kot dve milijardi tolarjev proračunskih sredstev.

Jamstveni sklad je ustanovljen z namenom poravnave obveznosti iz naslova pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca. Poslansko jamstvenega sklada je tako pomagati delavcem, da uveljavijo svojo temeljno pravico do plačila za delo, ko gre podjetje v stečaj ali postopek prisilne poravnave. Sklad na tem področju svetuje delavcem in sindikatom, pa tudi stečajnim upraviteljem in upraviteljem prisilnih

poravnav. Pravico do izplačila sredstev iz jamstvenega sklada v višini največ 4,5 minimalne plače imajo le tisti delavci, ki so izgubili delo zaradi začetka stečajnega postopka, zaradi pravnomočno uvedenega postopka prisilne poravnave ali zaradi izbrisa gospodarske družbe iz sodnega registra v skladu z določili Zakona o finančnem poslovanju podjetij. Sicer pa želi biti jamstveni sklad prepoznan kot strokovna institucija, ki v slovenskem družbenem prostoru deluje kot pobudnik za uveljavljanje pravic delavcev do prejemanja plačila za delo v primerih stečajnega postopka ali prisilne poravnave podjetja.

Na drugi strani pa je preživninski sklad namenjen otrokom, ki jim s pravnomočno sodbo, začasno odredbo oziroma dogovorom pri centru za socialno delo pripada določena preživnina, ki pa je preživninski zavezanci ne plačujejo. Pravica do nadomestila preživnine traja do otrokovega dopolnjenega 15. leta starosti oziroma 18. leta, če otrok ni v delovnem razmerju, višina nadomestila pa se usklajuje skladno z rastjo cen življenjskih potrebščin in plač. Sklad želi dolgoročno skupaj z drugimi družbenimi dejavniki doseči ozaveščenost, da je pravica do preživnine temeljna pravica otrok razvezanih staršev. Prav tako si je za ključne naloge v letu 2006adal pospešeno izterjavo preživnin in terjatev, posodobitev organizacije dela in boljše sodelovanje s centri za socialno delo.

Kmetijstvo

Vlada je sprejela uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o uravnavanju obsega vinogradniških površin. Uredba o uravnavanju obsega vinogradniških površin določa pogoje in postopke za dodeljevanje pravic za obnovo vinogradov, dovolitev obnove vinogradov in podporo prestrukturiranju vinogradniških površin.

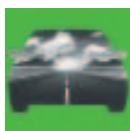
Zaradi natančnejše in jasnejše določitve postopkov pri dodeljevanju podpore prestrukturiranja vinogradniških površin so bile potrebne manjše spremembe besedila uredbe. Tako se s spremembo uredbe natančneje določa način izračuna priznanih stroškov prestrukturiranja in vrednosti izpada dohodka za čas, ko vinograd ne rodi, način oddaje vlog za odobritev podpore prestrukturiranja in obravnave teh vlog s strani Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (predvsem določbe v primeru pologa varščine). Dodana je tudi možnost odpovedi delu podpore v primerih, ko opora v vinogradu še ni postavljena. S spremembo uredbe se rok za vložitev programov prestrukturiranja, izvedenega v vinskem letu 2006/2007, podaljša na 14. april 2006.

68. seja, 6. april 2006

Dva pripadnika Slovenske vojske na mirovno misijo v Kongo

Vlada RS je sprejela sklep o napotitvi dveh pripadnikov Slovenske vojske v Poveljstvo sil operacije Evropske unije v podporo misiji Organizacije združenih narodov "MONUC" v času med volitvami v Demokratični republiki Kongo junija 2006. Vojaška operacija EU v DR Kongo bo trajala 4 mesece. EU bo v operaciji sodelovala z »bataljonom« (1200-1500 pripadnikov). Zanj pa ne bodo osnova bojne skupine EU (EU Battle group) temveč sile, sestavljene po konceptu nabora. Operativno poveljstvo operacije se bo nahajalo v Potsdamu v Nemčiji, poveljstvo sil operacije pa v Kinšasi v DR Kongo.

Dobrodošle novosti za voznike in lastnike vozil

Vlada je 22. marca določila besedilo predloga novele Zakona o varnosti v cestnem prometu (ZVCP), ki podaljšuje rok, v katerem mora lastnik motornega vozila opraviti prvi tehnični pregled po prvi registraciji. Po novem bi se prvi tehnični pregled za vozila opravil štiri leta po prvi registraciji (in ne več tri leta), nato pa vsaki dve leti, za vozila, ki niso starejša od osmih let. Spremembe se nanašajo tudi na dinamiko opravljanja tehničnih pregledov za lahke priklopnike, za katere bi se prvi tehnični pregled opravil štiri leta po nakupu s strani prvega dokončnega kupca, nato pa vsaka štiri leta.

Predlagana sprememba ne posega v dinamiko opravljanja tehničnih pregledov skupine t.i. rizičnih vozil (to so vozila za javni prevoz potnikov, prevoz nevarnega blaga, vozila s prednostjo oziroma vozila za spremstvo, avtobusi, vozila, ki se uporabljajo za učenje vožnje v avtošolah) in ostalih vozil, ki morajo opravljati tehnične preglede najmanj enkrat letno. Sprememba se nanaša na nova oziroma novejša vozila, ob tem pa je potrebno poudariti tudi vlogo pooblaščenih servisov, kjer se opravlja redne preglede vozil. Prav tako je vsak voznik dolžan skrbeti za tehnično brezhibnost svojega motornega vozila, predpisano pa je tudi, da mora imeti brezhibno delujoče naprave in opremo.

Že izvedene poenostavitve za posameznike in podjetja

Z vidika zagotavljanja kakovostnega servisa za posameznike in podjetja ter z vidika odprave administrativnih ovir je vlada v prvem letu delovanja na področju registracije in prodaje motornega vozila že izvedla bistvene poenostavitve, ki prinašajo prihranke časa in denarja:

1. ODPRAVA KRAJEVNE PRISTOJNOSTI

Januarja 2005 je bila z novelo uredbe o upravnem poslovanju ukinjena krajevna pristojnost pri registraciji vozil, kar pomeni, da stranka lahko vozilo registrira kjerkoli, ne le tam, kjer ima prijavljeno stalno prebivališče. Registracijo motornih in priklopnih vozil sedaj opravljajo registracijske organizacije: upravne enote, pooblaščenice organizacije, ki opravljajo tehnične preglede vozil, pooblaščenice gospodarske družbe in samostojni podjetniki posamezniki, ki opravljajo dejavnost prodaje vozil.

2. ODPRAVA AVTOMOBILSKE NALEPKE

Aprila 2005 je bila s spremembami in dopolnitvami zakona o varnosti cestnega prometa odpravljena nalepka za registracijo motornih vozil, ki je povzročala zgolj dodatne stroške, saj je že v prometnem dovoljenju izkazano lastništvo vozila in rok registracije.

3. PRI PRODAJI AVTOMOBILA NI VEČ POTREBNA NOTARSKA OVERITEV PODPISA PRODAJALCA

Uradna oseba upravne enote je na zahtevo stranke dolžna opraviti upravno overitev lastnoročnega podpisa, ki je enakovredna notarski overitvi lastnoročnega podpisa in približno petkrat cenejša kot notarska overitev. Upravna taksa za overitev podpisa znaša zgolj 255,00 SIT.

4. PISNO OBVEŠČANJE STRANK O POTEKU VELJAVNOSTI REGISTRACIJE AVTOMOBILA IN VOZNIŠKEGA DOVOLJENJA

Vse upravne enote od začetka leta 2005 z dopisom obveščajo stranke o preteku veljavnosti registracije vozila, v času, ko se le-ta lahko še podaljša. Vsaj mesec dni pred potekom pa imetnike voznških dovoljenj obveščajo tudi o bližajočem se poteku tega dokumenta.

5. MOŽNOST PLAČILA VSEH TEHNIČNIH STORITEV IN CESTNIN S »PLASTIČNIM DENARJEM«, BANČNIMI KARTICAMI NA UPRAVNIH ENOTAH

Takse in druge stroške se na upravnih enotah lahko plačuje ne le z gotovino ali v taksnih vrednotnicah (upravnih kolkah), temveč tudi s plačilnimi karticami.

6. ODPRANA KRAJEVNA PRISTOJNOST V POSTOPKI ODMERE DAVKA NA PROMET RABLJENIH MOTORNIH VOZIL

Z novelo uredbe o upravnem poslovanju je od konca lanskega leta mogoče davek od prodaje rabljenega motornega vozila plačati na območju celotne države. Dotlej je stranka lahko davek poravnala zgolj pri davčnem organu, pristojnem po kraju sedeža oziroma stalnega prebivališča.

Pomladanska napoved gospodarskih gibanj

Vlada je 6. aprila sprejela Pomladansko napoved gospodarskih gibanj, ki za letos znaša 4,2% in je tako višja od jesenske (4,0%). Popravek napovedi je predvsem posledica pričakovane višje rasti investicijske potrošnje, ki je posledica pospešene rasti investicij v infrastrukturo, pa tudi rast investicij v osnovna sredstva bo pressegla lansko. Rast zasebne potrošnje (3,3%) kljub še vedno okrepljenemu zadolževanju prebivalstva, ki pa je pretežno dolgoročno (nakupi stanovanj), ostaja v vzdržnih okvirih, pod realno rastjo bruto domačega proizvoda. Ob ugodnejših izgledeh glede gospodarske konjunkturo v skoraj vseh pomembnejših trgovinskih partnericah bo tudi rast izvoza proizvodov in storitev višja (8,2-odstotna), kot smo pričakovali jeseni, vendar predvsem zaradi umirjanja rasti proizvodnje cestnih vozil rahlo nižja kot v lanskem letu.

Pomladanska napoved gospodarskih gibanj za obdobje do leta 2008 izhaja iz že uveljavljenih ukrepov ekonomskih politik in veljavnih proračunov za leti 2006 in 2007. Med ukrepi, ki so bili sprejeti v času od priprave Jesenske napovedi 2005 in smo jih upoštevali ob pripravi napovedi, imajo pomemben vpliv na gibanje makroekonomskih agregatov zlasti že uzakonjena postopna odprava davka na izplačane plače ter spremembe na področju investicijskih olajšav. Njihovi učinki na gospodarsko rast in zaposlenost bodo po pričakovanjih pozitivni. V napovedi pa niso upoštevani učinki ukrepov v okviru načrtovanih reform, ki še niso bili sprejeti v obliki zakonov ali drugih predpisov in jih ob pripravi napovedi zato ni bilo možno dovolj natančno kvantificirati. Zato v prihodnjih letih pričakujemo umirjanje gospodarskega cikla na običajne stopnje rasti iz preteklih let. Za doseganje ambicioznejših razvojnih ciljev je zato potrebno sedanjo ugodno gospodarsko konjunkturo izkoristiti za pripravo in izvedbo napovedanih reform na gospodarskem, fiskalnem in socialnem področju.

V prihodnjih dveh letih bo gospodarska rast le rahlo nižja kot v letu 2006, v letu 2007 4-odstotna in v letu 2008 3,9-odstotna. V obeh letih bo rast izvoza proizvodov in storitev znašala okoli 8%. Domače povpraševanje

bo v obeh letih pomembno prispevalo k rasti BDP. Pri tem v letu 2007 pričakujemo nekoliko višjo rast investicijske potrošnje, ko se bo nadaljevala visoka rast stanovanjske gradnje, ki se bo z letom 2008, ko za nakup stanovanja ne bo več veljala znižana stopnja davka na dodano vrednost, umirila. Po drugi strani ocenjujemo, da se bo rast zasebne potrošnje v letu 2008 okrepila na 3,6%, na kar bodo ob pozitivnih izgledeh glede zaposlovanja vplivali tudi nakupi trajnih in poltrajnih dobrin, ki bodo sledili povečanim nakupom stanovanj v predhodnem obdobju.

Pomladanska napoved rasti zaposlenosti je višja od jesenske, kar naj bi poleg nadaljevanja ugodne gospodarske aktivnosti odražalo tudi razbremenjevanje stroškov zaposlovanja podjetij zaradi postopnega ukinjanja davka na izplačane plače. V letu 2006 tako pričakujemo, da bo rast zaposlenosti znašala 0,8% ter 0,6% oziroma 0,8% v prihodnjih dveh letih. Zaradi večje stopnje aktivnosti prebivalstva, ki se je povečala že leta 2004 in se ohranja na visoki ravni, bo ob nadaljnjem povečanju števila prebivalcev, kot ga predvideva projekcija prebivalstva SURS, stopnja anketne brezposelnosti ostala na ravni nekoliko nad 6,5%, stopnja registrirane brezposelnosti pa se bo postopno znižala pod 9,5%. Hkrati se bo povečevala tudi stopnja zaposlenosti, in sicer na 66% letos ter na 66,2% in 66,6% v prihodnjih dveh letih.

Inflacija v Sloveniji se je lani še naprej zniževala in v novembru prvič dosegla raven maastrihtskega konvergenčnega merila. Slovenija je merilo izpolnjevala tudi marca letos, ko je povprečna inflacija znašala 2,3%. Pomladanska napoved predvideva nekoliko hitrejšo znižanje inflacije v letu 2006 (kot smo pričakovali jeseni, kar je predvsem posledica ugodnega gibanja inflacije ob koncu lanskega leta in v prvih mesecih letos). Tako pričakujemo, da bo medletna inflacija ob koncu leta 2006 znašala 2,0%, povprečna pa 2,1%. Ob upoštevanju, da je sedanje zniževanje inflacije doseženo na vzdržen način, ocenjujemo, da se bo inflacija pod konvergenčnim kriterijem zadrževala tudi v prihodnje in da je tveganje neizpolnjevanja kriterija nizko.

18 let SKZ

12. 5. 1988

SLS.
Odmev

št. 1

priloga SLS Odmeva, april 2006

Po 18 letih

Več je razlogov za odločitev, da o slovenski pomladi 1988 in o ustanovitvi prve demokratične stranke Slovenske kmečke zveze (skupaj z Zvezo slovenske kmečke mladine) malo širše spregovorimo že zdaj, po 18 letih, in ne šele ob okrogli obletnici čez dve leti. Prvi razlog je gotovo poskus, da se v zavetrju velikih in pomembnih projektov izpelje sprememba in prilagoditev nekaterih zgodovinskih dejstev - da se SKZ odvzame status prvoustanovljene stranke, ki je orala ledino demokratizacije Slovenije. Kakršnikoli so že razlogi, bomo vsaj udeleženci takratnih dogajanj naredili vse, da se to prilagajanje zgodovine ne zgodi.

Drugi razlog je želja, da preko pogovorov z nekaterimi pobudniki in ustanovitelji SKZ in ZSKM sedanjim in prihodnjim članom in nosilcem različnih funkcij v SLS približamo takratne čase ter pogum in vizionarstvo posameznikov. Ne le zato, ker bi tega sedaj pri SLS manjkalo, ampak zato, ker tega sedaj, vsaj v povprečju, nasploh v politiki zelo zelo manjka.

Tretji razlog je povezan z drugim. Gre za sprožitev vprašanja, komu je človek, v konkretnem primeru, politično aktiven posameznik, najbolj odgovoren. Kristjani gotovo na prvo mesto postavljamo odgovornost do Boga. Za vsakega odgovornega državljana sledi odgovornost do države in naroda, nato pridejo na vrsto odgovornost do izvrševanja zakonov, do poslušnosti šefom, ipd. Če bi bil vrstni red obrnjen, bi med drugim ne osamosvojili in demokratizirali Slovenije, saj nam vsaj uradna interpretacija zakonov tega ni omogočala. Prav tako ne bi pripravljali ustanovitve SKZ in ZSKM.

Kaj pa danes? Niti slučajno ne zagovarjam slikanja črno-belega prikazovanja stvari. Tudi danes si mnogo posameznikov iskreno prizadeva in želi delovati skladno z načeli, zaradi katerih smo se ustanovili pred 18 leti, to so obenem načela 116-letne SLS, pa tudi Slovenskih krščanskih demokratov, s katerimi smo se združili v enotno Slovensko ljudsko stranko. Toda veliko preveč je slabega pragmatizma, prilagodljivosti in klečeplazenja, ki niti z načeli 116-letne niti 18-letne SLS nimajo nič skupnega.

Pred kake pol leta smo na enem od organov SLS razpravljali o prizadevanjih Joška Jorasa in somišljenikov za ohranitev celovitosti Piranske-

ga zaliva, prostega dostopa na odprto morje in slovenskih zaselkov južno od Dragonje. Nikogar ne želim žaliti, toda nekateri razpravljalci z ne tako nepomembnimi funkcijami v SLS so razpravljali tako nedržavotvorno, da bi jim pokojna predhodnika Krek in Šuštaršič verjetno ne dovolila niti lepiti plakatov za SLS, kaj šele zastopati stranko na katerem koli nivoju.

Ali danes za SLS res ni več ključnega pomena, kako zagotoviti prihodnost slovenskemu kmetu in podeželju, kako ohraniti strateško najpomembnejša podjetja v slovenskih rokah, kako zaščititi slovensko morje in ozemlje v Istri, Prekmurju in še kje, pred poseganjem s strani sosednje Hrvaške... Ali se za te vrednote stranka ni več pripravljena odločno in nedvoumno izpostaviti, kar bi med drugim olajšalo volilcem tudi odgovor na vprašanje, zakaj voliti SLS? Ali je res vso odgovornost do prihodnosti države, naroda in še posebno nekaterih ogroženih slojev, nadomestilo razmišljanje, kako ugajati edinemu vladajočemu v državi. Če je ta še tako dober, je dejstvo, da nihče ni popoln. Zato to ni prava pot, ne za državo, ne za stranko.

Slovenija ima dobro vladno, dobrega predsednika vlade, dobro koalicijsko pogodbo. Žal se koalicijska pogodba marsikje ne izvaja ustrezno in žal manjše vladne stranke vlogo socialnega in državotvornega korektiva največji in vsaj po mojem mnenju odločno preveč liberalno usmerjeni vladni stranki ne izvajajo preveč uspešno. Premalo pa poznam notranja razmerja v koaliciji, da bi lahko objektivno presojal, zakaj je tako.

Naj bo tudi 18-letnica prve poveljne demokratične stranke SKZ razlog za spoštljiv pogled nazaj in odločen in samozavesten pogled naprej. Stranka je v svoji 116-letni zgodovini dosegala rezultate čez 60 % in v zadnjih 18-ih letih do 20 % in zato se ne more in ne sme sprijazniti zgolj z obrobno vlogo. V dolgi zgodovini smo naredili tudi precej napak. Toda, če vse seštejemo, ugotovimo, da je Slovenija v preteklosti kljub tem napakam nujno rabila SLS in da jo bo očitno enako potrebovala tudi v prihodnosti.

Marjan Podobnik

VSEBINA

MARJAN PODOBNIK PO 18 LETIH	1
POGOVOR Z IVANOM OMANOM PRVENSTVA PRVE POVOJNE POLITIČNE STRANKE SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE NE MORE VZETI NOBENA VLADA IN NOBEN ZGODOVINAR, KER JE TO NEIZBRISNO ZGODOVINSKO DEJSTVO	2
POGOVOR Z DR. FRANCEM ZAGOŽNOM PRI KMETIH V KMEČKI ZVEZI NI BILO POMISLEKOV, KO SE JE BILO POTREBNO IZPOSTAVITI IN TVEGATI	5
DR. EMIL ERJAVEC TO SO BILI ZARES PRELOMNI ČASI	7
POGOVOR Z IVANOM PUČNIKOM KMEČKA ZVEZA JE OD PRVIH ZAMETKOV NAPREJ DELOVALA POLITIČNO	8
PAVEL ŽAKELJ BEVEC »ČAS JE BIL ZGOŠČEN OD ZRELOSTI ZA UKREPANJE«	10
POGOVOR Z DR. MIRKOM LESKOVŠKOM »NA ODER JE STOPIL NEK MLAD FANT IN REKEL, DA SE MORA STVAR USTANOVITI TUKAJ IN SEDAJ!«	10
MIHAELA LOGAR UPALI SMO SI IN SMO USPELI	11
IVAN BUKOVEC »VSAK SMETAR JE BIL TAKRAT BOLJ SPOŠTOVAN OD KMETA«	11
STANKO ČURIN KO SE VE, DA SE JE TREBA UPRETI	12
ANTON KOUS »SLOVENSKI KMET, NE PUSTI SEI!«	12
BRANE GRAD »ZBRALI SMO SE TUKAJ IZ VSE SLOVENIJE, DA USTANOVIMO KMEČKO ZVEZO - DANES!«	12
ALOJZ ŠTUHEC »Z GROMKIM PLOSKANJEM, FORMALNO SOGLASNO, BREZ ENEGA SAMEGA GLASU PROTI,...«	13
VABILO NA OBELEŽITEV 18. OBLETNICE USTANOVITVE SKZ	13

Pogovor z Ivanom Omanom

Prvenstva prve povojne politične stranke slovenski kmečki zvezi ne more vzeti nobena vlada in noben zgodovinar, ker je to neizbrisno zgodovinsko dejstvo

V pogovoru nam Ivan Oman, prvi predsednik Slovenske kmečke zveze ter eden najvidnejših in najzaslužnejših osamosvojiteljev, predstavlja za marsikoga neznana zgodovinska dejstva in svoje poglede na čas, ko se je ustvarjala samostojna Slovenija.

Slovenski kmetje so se začeli organizirati že v sedemdesetih letih

Spoštovani g. Oman, kdaj se je po vašem mnenju začel odpirati prostor, ko je bila možna neka državljanska iniciativa?

Kmetje smo se poskušali organizirati že prej, ne šele leta 1988, ko smo ustanovili Kmečko zvezo. V začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja smo po Sloveniji ustanavljali kmečka društva, ki so se v glavnem ukvarjala z zavarovanjem živine. Z novo ustavo v letu 1974 pa so morala biti vsa društva "požegnana" od SZDL (Socialistične Zveze Delovnega Ljudstva) in je bilo treba društva razpustiti. Dobro se spomnim sestanka na SZDL, kjer so nam – predstavnikom društev ves čas očitali, da je to politično gibanje.

So ta društva delovala le lokalno ali je bila tudi kakšna krovna organizacija teh društev?

Delovali smo po celi Sloveniji in se imenovali Zveza kmečkih društev Slovenije. Še posebej se spomnim občnega zbora zveze v dvorani socialnega zavarovanja na Miklošičevi v Ljubljani, kjer je bilo prisotnih veliko kmetov. Tam je govoril tudi, takrat še mladi, Ivan Pučnik. Bil je med tistimi petindvajsetimi, ki so jih potem na silo utišali.

Kako so se pa društva financirala?

V sedemdesetih letih smo za kmečka društva plačevali članarino, pravzaprav zavarovalne premije, ki so se plačevale od števila živali, ki jih je imel kmet v hlevu. S tem so se pokrivali stroški, zdravljenje in odškodnine za pogin. To so bila društva za zavarovanje živine, politika je bila postranska zadeva. To je bila solidarnostna organizacija, vzajemna samopomoč...

Koliko ljudi pa je bilo v teh društvih?

Precej. To se je ustanavljalo v okviru takratnih občin.

Vam je država pri tem kaj pomagala?

Ne, popolnoma samostojno in avtonomno smo to delali.

So društva za zavarovanje živine sodelovala z Zadružno zvezo ali ste se izogibali stikov z njimi?

Je sodelovala. Kjerkoli je bilo le možno koristno delati. Kot Janez Evangelist Krek, on je delal in je nekaj naredil, ne samo vpil. Socialistična gibanja, ki naj bi bila za delavce, so imela za vodilo: »Bomo rešili potem, ko bomo prišli na oblast«. Medtem, recimo Krek, ni gledal na to, da bo prišel na oblast, pač pa je delal stvari, ki so bile ljudem koristne. Mi smo počeli enako. Izkoristili smo vsako priložnost, da smo se borili za izboljšanje položaja.

So o Zvezi kmečkih društev Slovenije mediji kaj pisali?

So, vedelo se je za to. Ni pa bilo kakšne velike publicitete, razen v Kmečkem glasu. Pri Kmečkem glasu je bil takrat urednik Jaka Bogataj. Kot trinajstletni je bil partizanski kurirček, potem je naredil srednjo kmetijsko šolo in bil nekaj časa v zadružnih zvezah. Nazadnje je postal direktor in glavni urednik Kmečkega glasa. Bil pa nam je naklonjen; meni je pisma, ki sem jih pisal v Kmečki glas,

objavljal ne kot pisma, ampak kot avtorske članke.

Kmetje ste si v tistem času izborili tudi pravico do zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja?

Tako je. To je bil velik dosežek in zelo pomembno za socialni položaj kmeta. Enkrat, tudi okrog sedemdesetega, se je zastopstvo socialnega zavarovanja iz vse Slovenije zbralo pri predsedniku skupščine, ki je bil takrat Sergej Kraigher. Zdelo se mi je, kot da mu je prav vseeno, kaj govorimo. Načel sem nekaj problemov, med drugim tudi gozdarsko politiko, kjer smo se zmeraj »tepli« z oblastjo, ker so nam praktično gozdove pobrali. De facto! Mi nismo mogli več sami gospodariti. To je bila vse neka stroka, pri komunistih je bila zmeraj »stroka«, ki je vse odredila. Poleg mene je sedel Nande Vode, ki je bil tistikrat predsednik republiškega odbora, sicer funkcionar SZDL, borec in ne vem kaj še. In me je suval pod mizo, da naj neham. »Če sem tukaj, bom povedal, kar mislim!«, sem rekel.

Kaj pa kmet?

Nič. Imel si pravico sekati, opravljati dela v svojem gozdu in sicer ti sta, ki so jih določili oni. Jaz sem zahteval samoupravljanje. »Če je povsod samoupravljanje, naj bo dano tudi nam, da bomo sami upravljali v gozdovih!« In sem dosegel... zakon so priredili tako, da je nastal svet lastnikov gozdov, ki je imel praktično tako funkcijo kot delavski svet v podjetjih in se je potem s tem upravljalo. To je bilo doseženo na tem sestanku pri Kraigherju.

Kakšno funkcijo ste imeli pri socialnem zavarovanju kmetov, ko ste šli h Kraigherju?

To so šli predsedniki, pa še nekateri iz lokalnih odborov kmečkega socialnega zavarovanja. Imeli smo pokrajinske odbore. Potem smo bili iz

pokrajini tudi v centralnem odboru. Jaz sem bil predsednik v Kranju in član republiškega.

Je imela partija svojo kmečko organizacijo ali je bil to prazen prostor, kjer se ni bilo treba boriti, da bi dobili članstvo? V podjetjih so bili sindikati in delavska organizacija ni bila možna zunaj sindikata...

Obstajale so zadruge in zadružna zveza, kjer so gledali, da so stvari obvladovali. Niso pa mogli vsega obvladovati. Delavce je partija popolnoma obvladovala, tukaj pa ni mogla, ker niti ni imela svojih ljudi. Preprosto med kmeti niso imeli zadosti ljudi za to. Le nekaj so jih imeli.

Se pravi, da je po letu 1974 nastopilo trdo obdobje in avtonomna društva niso bila več mogoča?

Nekaj časa iniciativa kmetov ni bila več mogoča. Leta 1980, prvo nedeljo v novembru, sva pri nas v Zmincu s še enim kolegom sklicala sestanek kmetov iz takratnega loškega okraja. Dvorana v zadružnem domu je bila polna. Povabljeni so bili tudi predstavniki SZDL, pa ni bilo nikogar. Takrat smo sklenili, da je treba začeti z organiziranjem kmečkega sindikata.

No, potem sva bila pa oba s kolegom klicana - ne na UDBO, takrat je

bilo to očitno nekoliko mileje - pač pa na občinski SZDL. Tam so naju "peglali", da hočemo zakuhati krizo, kakršna je bila na Poljskem. Zasliševala sta naju predsednik občinske konference SZDL in občinski predsednik sindikata. Predsednik SZDL pa je bil kmečki sin, prej je bil zadržanik. Nazadnje sem mu rekel: »Veš kaj, pametno je, da držiš z nami, s kmeti. Če bo kdaj kakšna sila, mi ti bomo jest dali, ne partija.« S tem je bila debata končana in potem sva imela mir.

In po tem zaslišanju - je bilo konec s pobudo?

Pozneje smo prišli tudi do Vinka Hafnerja, ki je bil takrat republiški sindikalni predsednik, da bi v okviru republiškega sindikata organizirali še kmečki sindikat. Na sestanku ni bilo kakšnega nasprotovanja našemu sindikatu. Potem sem poskušal pridobiti ljudi, da bi začeli z organiziranjem. Ampak ni bilo junakov! Pozval sem nekaj ljudi po Sloveniji, s katerimi smo se dobivali pred desetimi leti pri kmečkih društvih, samo teh junakov ni bilo. Obiskal sem tudi nekaj takih, za katere sem računal, da bi morali pomagati. A so mi prav ti potem, ko smo osem let pozneje ustanovili kmečko zvezo, očitali, da sem premalo radikalno nastopil do partijskega režima. Dobro, naj jim Bog odpusti, jaz sem jim tudi.

Snovanje kmečke zveze

Kdaj ste pa začeli razmišljati zunaj sistema, kdaj ste videli, da je komunistični sistem ranljiv, da greste lahko čez?

Začelo se je že z gibanjem »kmečkih društev« okrog leta 1970. Društva so poleg zavarovalniške dejavnosti implicirala tudi misel na politično gibanje. Tudi v tem, kar sem poskušal leta 1980 s kmečkim sindikatom, sem videl možnost širokega političnega, predvsem pa demokratičnega gibanja. Čeprav smo se tistikrat verjetno držali okvira, ki je bil takrat možen. Imeli smo nek normativ, kaj se lahko - ki

so se ga vsi sami zavedali, čeprav ni bil nikjer napisan. Z ustanovitvijo kmečke zveze 1988 je bilo pa jasno vsem, tudi komunistom, da je to opozicijsko politično gibanje, ne samo kmečko sindikalistično.

Kako se je potem odvijalo naprej?

Aprila 1988 sem dal intervju za Teleks (ponatisnila sta ga tudi Kmečki glas in Gorenjski glas), ki je bil takrat prava senzacija. Kakšen dan za tem, ko je bil ustanovljen iniciativni odbor za ustanovitev kmečke zveze, sta prišla novinarja Vinko Vasle in Slava Partljič. Onadva sta delala oba pri Kmečkem glasu in za Teleks. To je bila revija, podobna Magu, močno opozicijska. Po moje je bil bolj resen kot Mag, ki poskuša posnemati Mladino in biti "revolver cajtn". Saj ima marsikaj v redu, ampak... In sem jima dal intervju, v katerem sem že marsikaj povedal. Med ostalim sem rekel, da je za nas Jugoslavija sprejemljiva edino kot demokratična konfederacija ter tudi to, da je potrebna slovenska vojska, ker samo vojska lahko zagotavlja suverenost države.

To so bila povsem politična stališča!

Kdor je ta članek prebral, je moral vedeti, da je to politična organizacija. V naslednji številki je bilo med pismi bralcev pismo, ki ga je napisala gospa, menda je bila zaposlena na CK, ki je namigovala na to, da je zadevo napisal Vasle, ker en butast kmet pač nima pojma o takih stvareh...

Znotraj nastajajočega gibanja se ni pojavil kdo, ki bi rekel, da vi politizirate kmečko gibanje, da ga skušate zlorabiti za politične namene?

Ne, saj so vsi to želeli.

Ko ste bili predsednik iniciativnega odbora in ste govorili za tisti čas »nevarne« stvari, ste pomislili, da se vam lahko kaj zgodi. Ali ste ženi rekli, poslušaj, lahko se zgodi, da me jutri ne bo?

V sosednji vasi je bil en ugleden kmet. Ne vem, zakaj sem šel eno tistih nedelj k njemu. Je rekel: »A se

nič ne bojiš? Te bo avto povozil.« »Vem, da se lahko vse zgodi, bojim se pa ne!« Sem rekel: »Če se bomo bali, ne bomo nič naredili.« Potem sem imel, seveda je bilo to leta 1988, iz Škofje Loke obisk skoraj do polnoči. Trije so bili, nekdanji borci, zelo visoko v UDBI. Na vsak način so hoteli doseči, da bom rekel, da bo treba partijo s silo spraviti z oblasti. Pa sem jih prepričeval, da je partija toliko pametna, da bo sama pristala na demokracijo. Potem je eden od tistih treh še nekajkrat prišel kupit jajca, potem ga pa ni bilo več.

Kaj bi se vam pa takrat lahko v najslabšem primeru zgodilo, če bi se obrnile stvari proti vam? Takrat vas na Goli otok ne bi več odpeljali....

Vsi so počakali, da so videli, da Omana pa Zagožna niso zaprli, Bučarja tudi ne. Potem so pa kmalu začeli tudi drugi organizirati stranke. Prva je bila pa Slovenska kmečka zveza (in Zveza slovenske kmečke mladine) in tega prvenstva prve povojne demokratične politične stranke Slovenski kmečki zvezi ne more vzeti nobena vlada in noben zgodovinar. To je neizbrisno dejstvo.

Kako ste se pa začeli pogovarjati za ustanovitev kmečke zveze?

Pravzaprav smo se komaj kaj pogovarjali, prišlo je kot strela z jasnega. Pri tem ima vsekakor velike zasluge profesor dr. Franc Zagožen iz živinorejskega oddelka Biotehniške fakultete. 29. februarja 1988 je bila v Žalcu organizirana problemska konferenca o kmetijstvu v okviru Zveze socialistične mladine Slovenije (ZSMS). Na njej je prišlo tudi do pobude za ustanovitev Zveze kmečke mladine in Slovenske kmečke zveze. Med pobudniki so bili Emil Erjavec, Marjan Podobnik, Pavle Žakelj iz Šentjošta - ta je pripeljal tudi Marijo Markeš, ki jo je poznal iz veroučnih študentskih skupin - in veliko drugih. Osebo nisem bil tam, bila pa je ena od mojih hčera. Dober teden kasneje, mislim da 10. marca, je bil redni letni medzadružni posvet v Murski Soboti. Takrat sem bil predsednik zadružnega sveta Škofje Loke. V Murski Soboti je bil glavni govornik predsednik republiš-

Delo, 13. 5. 1988

ke konference SZDL Jože Smole. V svojem govoru je napadel profesorja dr. Franceta Bučarja in mu očital narodno izdajo zaradi njegovega govora v evropskem parlamentu v Strassburgu, kjer je »napadel« jugoslovanski komunistični režim in zato mu je Smole očital narodno izdajo ter napovedal seveda, da ga je treba zapreti.

Kako ste na to reagirali vi?

Takoj sem se prijavil k besedi. Še pred mano pa je govoril profesor Zagožen in je med ostalim pobaral, kakšno bi bilo stališče Socialistične zveze do ustanovitve kmečke zveze. Ko je dr. Zagožen končal, sem jaz dobil besedo. V svojem nastopu sem branil dr. Bučarja in poudaril, da ima kot enakopraven državljan enako pravico do političnega razmišljanja, kot tisti, ki predlagajo spremembo ustave. Navezal sem se pri tem na potrebo po legalni politični opoziciji in tukaj poudaril stališče Janeza Evangelista Kreka, ki je dejal, da brez opozicije ni mogoče imeti reda v državi in celo v lastni stranki ne. Krek je rekel, da če bi bila njegova stranka tako močna, da bi vse druge stranke propadle, bi on prvi ustanovil novo zato, da bi bila opozicija. Jaz sem to zagovarjal. Na to je postal pozoren dr. Zagožen in čez nekaj dni se je pri meni oglasil Pavle Žakelj iz Šentjošta, ki je bil takrat študent na živinoreji. Povabil me je, da bi prišel na nek sestanek, kjer je bil tudi Emil Erjavec (tudi on je bil takrat enkrat pri nas), takrat še študent, tik pred diplomom. Prav kmalu za tem, aprila leta 1988, se je odvil redni letni občni zbor zadružne zveze v Cankarjevem domu v Ljubljani. Na njem je proti koncu do besede prišel Emil Erjavec, ki se je zavzel za us-

tanovitev kmečke zveze in predlagal iniciativni odbor, kar je občni zbor z aplavzom sprejel, hkrati pa me je Erjavc predlagal še za predsednika iniciativnega odbora za ustanovitev kmečke zveze. O tem smo se sicer v glavnem zmenili na prej omenjenem sestanku. Erjavc, Žakelj, Marjan Podobnik in dr. Zagožen pa so se o izpeljavi ideje že prej dogovorili.

Kako ste se pa znašli v vlogi predsednika iniciativnega odbora za ustanovitev Slovenske kmečke zveze, saj ste to postali precej na hitro, ob tem pa ste morali skrbeti tudi za družino in kmetijo?

Moram reči, da je bilo glavno breme na Emilu Erjavcu in ostalih fantih. Jaz takrat nisem kaj dosti delal, imeli pa smo kar nekaj sestankov. Na enem od teh sestankov smo se zmenili, da bomo na praznik vnebohoda, 12. maja 1988, najeli dvorano Union v Ljubljani in sklicali javno tribuno. Na tej javni tribuni je bila ustanovljena Slovenska kmečka zveza.

Kako ste kmete nagovorili, da so se bili pripravljeni angažirati in množično priti v Ljubljano? Kaj so bil kmečki problemi, ki so žulili kmeta, da je začutil potrebo in nujnost, da se angažira v politiki? Kaj je kmeta gnalo, da je prevzel iniciativo in dvignil glavo proti partiji?

Mislím, da največ pove geslo, pod katerim se je odvijal zbor v Unionu: »Ali mora kmet res samo ubogati?« Problemov je bilo nič koliko. Kmet je bil v tistem režimu notranji sovražnik, razredni sovražnik in to je kmet občutil vseskozi. Poleg tega je treba nekaj vedeti: v kmetu je zmeraj nekaj puntarskega. Še iz časov fevdalizma in to je ostalo v genih. Čim je začutil, da je možno vsaj malo dvigniti glavo, je to tudi naredil. Tudi do kmečkih puntov je prišlo, če je bilo le preveč krivic in če je kmet mislil, da ima upor smisel. Kmalu po tistem, ko smo ustanovili Kmečko zvezo, je prišel k meni iz Logatca Marcel Štefančič st., kasneje je bil državni svetnik. »Bomo zrihtali pri nas v knjižnici en večer,« je rekel ter predlagal, da bi prišla jaz in Viktor Žakelj. Viktor Žakelj je bil podpredsednik SZDL in je bil svoj čas učitelj v Logatcu. Prišli so v glavnem kmetje in tudi nekaj drugih. In je Žakelj nekaj govoril, bi rekli - nakladal, pa so mu rekli tisti, ki so ga imeli malo pod kapo: »Pa mi nismo prišli tebe poslušat, mi smo prišli sem zaradi Omana«. To je bilo 1988. Kako smo nagovorili kmete? Čakali so, čakali so ljudje, da se nekaj zgane. Kmet je videl, da je možno priti iz tistega zapostavljenega položaja in se je pač to zgodilo. To je postalo gibanje. Prišlo je ljudi, da niso mogli vsi v dvorano. Zagotovo jih je petsto ostalo zunaj.

Kmečki glas, 27. 4. 1988

Kje ste pa dobili denar, da ste najeli Unionsko dvorano?

Za dvorano v Unionu je plačala SZDL. Takrat je bil podpredsednik za gospodarske zadeve Viktor Žakelj, za družbene zadeve Ciril Zlobec, predsednik je bil pa Jože Smole. Mi smo predvsem vse hoteli delati legalno. Kot iniciativni odbor smo imeli namen stvar pripraviti tako, kot določa zakon. Ustanoviti društvo, sklicati občni zbor, pripraviti pravila, statut, vse regularno. In seveda, v okviru SZDL, saj je bila to edina možnost za legalno delovanje. Vsa društva so morala biti v okviru SZDL. No, potem je bilo na zboru v Unionu izrečnega zelo veliko in je prišlo do zahtev, da se Kmečka zveza ustanovi takoj. Ne spomnim se več, kdo je to postavil, vem pa, da so bili zelo zavzeti mladi kmetje iz Ljutomerja.

Kako ste vabili na javno tribuno?

S plakati, ki jih je financirala ZSMS, ter tudi z osebnim vabljenjem. Spomnim se, da je profesor Osterc študentom naročil, da se gre tisti dan v Union.

Ampak večina je bila pa kmetov?

Večinoma so bili kmetje, prišli pa so tudi ljudje iz mesta.

Kaj pa naslednji dan? Javna tribuna je odlično uspela, udeležilo se je več kot tisoč ljudi. Slovenska kmečka zveza in Zveza slovenske kmečke mladine sta bili ustanovljeni...

Društvo je bilo treba registrirati. Preden smo prišli na notranje zadeve, so povedali: »Če hočete društvo registrirati, mora biti ustanovljeno po zakonu.« Pripravili smo statut in prof. Zagožen je zapisal, da je to stanovsko politična organizacija kmetov. Jaz sem vedel, da to ne bo šlo, ker je zakon prepovedoval politična društva. Ampak so stvar vseeno nesli na no-

tranje zadeve. Tam so jim povedali, da politično ne sme biti in da morajo pač nekaj drugega napisati in so napisali, da je to prostovoljna stanovska organizacija. Potem smo morali napisati zapisnik ustanovnega zbora, ki mora imeti najmanj deset ustanoviteljev. V zapisnik smo napisali, če se ne motim, dvanajst ustanoviteljev, potem pa smo zelo hitro dobili registracijo. Nato se je začelo delati. Pavle Žakelj je pripeljal Marijo Markeš, ki je nastopila službo na republiški konferenci ZSMS formalno kot sekretarka za kmetijstvo, v resnici pa kot sekretarka kmečke zveze.

Kaj pa je sledilo potem?

Potem smo začeli predvsem z organiziranjem po terenu. Jaz sem se, ko smo ustanovili kmečko zvezo, zavedal, da bodo slej ko prej volitve in da bo treba do tistikrat biti pripravljen. Rekel sem: »Ne vem, kakšne volitve bodo, ampak take ne bodo več, kot so bile do zdaj. Moramo biti pripravljeni.« V nekaj mesecih se je Slovenski kmečki zvezi pridružilo več kot deset tisoč članov. To je bila organizacija! Ljudje so komaj čakali. To, da smo se tako dobro lokalno organizirali daleč pred vsemi drugimi, je bila za Slovensko kmečko zvezo še nekaj let velika prednost. DEMOS je na volitvah leta 1990 zmagal zelo verjetno prav zato, ker smo se mi v 1988 letu tako dobro lokalno organizirali. Slovenska kmečka zveza in njeni vidni člani pa so ustanavljali tudi druge stranke, ne le na državni, ampak tudi na lokalni ravni.

Smo zopet priča poskusom spreverjanja zgodovine?

Kako pa ocenjujete poskuse v zadnjem času, da se Slovenski kmečki zvezi jemlje prvenstvo med slovenskimi demokratičnimi strankami?

Slovenska kmečka zveza (SKZ) je bila prva povojna demokratična stranka. Gospod Aleksander Zorn hoče dokazati, da to ni res. »Na podlagi razpoložljive literature«, kot pravi, pomanjkljivo in nepopolno navaja nekatera dejstva o takratnem dogajanju. Med drugim piše, da se je SKZ odločila, da bo delovala v okviru SZDL. Tako so se »odločile« vse nove politične zveze, ker druge možnosti ni bilo, če so hotele legalno delovati. Edino France Tomšič se je upiral, da bi bili socialdemokrati pod »marelo« SZDL, končno pa je tudi on moral popustiti, ker so mu zagrozili, da bodo sicer Socialdemokrasko zvezo prepovedali.

Vendar pa tudi SKZ ni več dolgo potrebovala »okrilja« SZDL?

SKZ je bila edino priznana pravna oseba, ker je bila registrirana po Zakonu o društvih. Prav tako je edino SKZ imela v pravih določbo, da deluje avtonomno. Šele jeseni 1989 je takratna Skupščina sprejela Zakon o političnih organizacijah. Potem tudi pravno »marela« SZDL ni bila več potrebna. V tem zakonu so bile našteje že takrat obstoječe politične organizacije, torej stranke, ki se jih avtomatično vpiše v register. Med temi je bila tudi SKZ. Ker je bila ustanovljena skoraj celo leto pred SDZ in seveda tudi drugimi, je bila prva. Tega prvenstva ji nihče ne more vzeti. Prav vsi, ki so se takrat ukvarjali s političnim delom, so ji dejansko priznavali položaj politične stranke: tako tisti iz novo nastalih opozicijskih grupacij kot tudi takratna partijska oblast. Naj omenim samo nastop v Cankarjevem domu ob znamenitem »kosovskem štrajku«, pa nato »Smoletove koordinacije« do »okrogle mize«, na kateri smo se skušali domeniti za način izvedbe demokratičnih volitev. Potem, ko je okrogla miza propadla, se je stvar prenesla v Skupščino. Tudi tu smo sodelovali skupaj s SDZ, SDZS, Krščanskimi demokrati ter kulturniki. Naj za konec omenim že ob ustanovitvi SKZ, 12. maja 1988, v Unionu jasno in glasno izraženo zahtevo: »Hočemo svoje poslance v skupščini!« Imeti poslance v parlamentu pa je ambicija politične stranke in ne nekega malo pomembnega kmečkega sindikata, kot se SKZ hoče prikazati sedaj.

Hvala Vam za vaše besede in vaš čas. Bog daj, da bi bili še dolgo zdravi in polni življenjskih moči!

Aleš Primc

Prof. dr. Franc Zagožen

Pri kmetih v kmečki zvezi ni bilo pomislekov, ko se je bilo potrebno izpostaviti in tvegati

Prof. dr. Franc Zagožen je bil pobudnik ustanovitve Slovenske kmečke zveze, Zveze slovenske kmečke mladine in tudi drugih strank ob koncu osemdesetih let. Je eden najbolj zasluženih za demokratizacijo Slovenije. V zadnjih letih je doživel ostre kritike in celo pogrome tudi s strani svojih nekdanjih sodelavcev. Ne glede na to, kako se presoja njegova odločitev glede večinskega volilnega sistema, pa mora za vedno ostati v slovenski zgodovini zapisana njegova izjemna zasluga za demokratizacijo in vzpostavitev Slovenske države.

Politična razprava je bila prepovedana

Kako so tekale aktivnosti, ki so pripeljale do ustanovitve Slovenske kmečke zveze in Zveze slovenske kmečke mladine?

Vprašanje kmetijske politike me je mučilo že dolga leta, od dijaških in študentskih let naprej. Večkrat sem poskušal v strokovnih krogih načeti to razpravo, vendar brez uspeha. Leta 1981 sem Raziskovalni skupnosti za biotehniko predlagal, da namesto rednega znanstveno – tehnološkega posveta organizira razpravo o kmetijski politiki. Centralni komite ZK je tako vsebino posveta prepovedal. V enostranskem sistemu je bila politična razprava dopustna samo v Zvezi komunistov in v okviru, ki ga je določal CK.

Ampak poguma, kot kaže, vendarle niste izgubili, da predloga ne bi ponovno izpostavili....

Po petih letih, torej 1986, sem predlog ponovil. Za pokrovitelja posveta smo zaprosili takratnega sekretarja za kmetijstvo Milana Kneževiča, ki je sprejel pokroviteljstvo in se strinjal s predlagano tematiko. Po nekajmesečnih zapletih, s tem se je očitno spet ukvarjal CK, se je ta posvet na Brdu pri Kranju dejansko zgodil. To je bila po več desetletjih prva jasna razprava o kmetijski politiki, ki je ušla nadzoru CK ZK. Takrat sem spoznal, da stvari niso povsem brezupne in da se totalitarnemu enostranskemu sistemu čas izteka. Ker sem bil pobudnik in uvodničar tega posveta, ki je povzročil veliko hude krvi v CK, sem bil kako leto povsem izločen iz vsake razprave. Leta 1987 pa so me vendar povabili v skupino, ki naj bi argumentirala potrebo po spremembi agrarnega maksimuma, ki je bil z ustavo določen na 10 ha in je bil glavna ovira za strukturno prilagajanje kmetijstva ter je povzročal drobljenje kmetijske posesti in opuščanje kmetovanja. Jugo-

slavija se je namreč pripravljala na spremembo ustave. Tudi to je bil znak, da je Jugoslavija na razpotju.

Kmetje – šibek, a dovolj neodvisen sloj v totalitarni državi

Na to so verjetno kazali tudi ostali znaki?

Čas se je takrat zgostil. Jugoslavija je tonila v krizo. V Beogradu so razpravljali o skupnih jedrih, ki so se jim najbolj uprli pisatelji v Sloveniji. Ustavne spremembe naj bi prinesle večjo centralizacijo države. Srbska Akademija znanosti in umetnosti je izdala svoj memorandum, ki sem ga razumel kot vojno napoved. Ob neki priložnosti mi je mlad asistent Beograjske kmetijske fakultete, ki je zase trdil, da izhaja iz »Čosičevega kroga«, razložil, česa se Srbi pravzaprav bojijo.

Demografska gibanja so kazala, da bo na Balkanu kmalu več za vojsko sposobnih Albancev kot Srbov. Torej je zadnji čas, da se država preuredi v skladu s srbskimi interesi. V Sloveniji se je nezadržno odpiral prostor javni politični razpravi, še posebej v Novi reviji, reviji Mladina, pisateljskem društvu in v Kmečkem glasu. Kermatner je takrat zapisal, da lahko korenite spremembe vodi le inteligenca, ker Zveza komunistov samo pameti ni mogla nacionalizirati. Jaz sem ocenil, da bi tudi kmetje lahko kaj storili, saj so bili edini sloj, ki je bil kljub ekonomski in socialni šibkosti dovolj neodvisen. Tudi večina kmetijske zemlje je bila v Sloveniji, drugače kot v večini drugih komunističnih državah, v lasti kmetov, kar jim je dajalo minimalno socialno varnost. Tako je dozorela ideja o ustanovitvi Slovenske kmečke zveze.

Kasneje je prišlo do priprav na problemsko konferenco v kmetijstvu, ki jo je ZSMS organizirala v Žalcu. Na kakšen način vam je uspelo študente in bivše študente spodbuditi, da so šli preko predvidenih okvirov te konference?

Januarja 1988 sem za revijo Mladi-

na napisal članek, ki ga je takratni odgovorni urednik Franci Zavrl objavil v svojem slogu pod naslovom »Bila je pšenica, bila je potica, zdaj raste plevel« (Kuntnerjev verz). Z Mladino me je povezala novinarka Kmečkega glasa gospa Pancetova. V tem članku sem predlagal ustanovitev Zveze slovenske kmečke mladine v okviru ZSMS. Njena naloga naj bi bila med drugim, da s pritiskom na SZDL omogoči ustanovitev Slovenske kmečke zveze kot društva v okviru SZDL. ZSMS je takrat pripravljala problemsko konferenco o kmetijstvu, zato je bil čas primeren. Bilo mi je jasno, da je zamisel mogoče uresničiti samo po tej poti. ZSMS je bila dostopna za take predloge. Pri SZDL smo kasneje naleteli na močan odpor, zlasti pri predsedniku Smoletu. Hotel sem, da ti kmečki organizaciji delujeta javno. Taka organizacija pa je bila edina mogoča glede na takratno zakonodajo.

Brez registracije kot društvo bi bila SKZ nelegalna in onemogočena

Ob lanskem dnevu samostojnosti je bila v kronologiji dogajanja v času slovenske pomladi predstavljena kot prva demokratična stranka SDZ. Argument, ki ga je potem navedel dr. Zorn je bil, češ, da je bila Slovenska kmečka zveza organizirana znotraj SZDL in zato ni bila prva demokratična stranka.

Neumnost. Kot stranke so se vse registrirale po uveljavitvi Zakona o političnih strankah pred prvimi demokratičnimi volitvami. Drugače kot društvo se Slovenska kmečka zveza takrat ni mogla registrirati. Brez registracije bi bilo njeno delovanje takrat nelegalno in onemogočeno. Pojavljajo se tudi drugačna čudna mnenja, češ da je bila ustanovitev Slovenske kmečke zveze projekt Kmečkega glasa ali Zadrugne zveze. Res je, da smo prireditve Zadrugne zveze ali njene občne zbornice izkoristili za politične nastope že leta 1987 in potem seveda 1988, kljub nasprotovanju vodstva. V Kmeč-

kem glasu so takrat delovali nekateri novinarji, ki so bili zelo naklonjeni demokratizaciji. Poleg Pancetove sta zlasti Vinko Vasle in Slava Partljič omogočila, da smo lahko objavljali brez vsake cenzure. Tako ima Kmečki glas dejansko velike zasluge, da je bila ustanovitev Slovenske kmečke zveze tako uspešna.

Ko je bila ideja za ustanovitev Zveze slovenske kmečke mladine in Slovenske kmečke zveze že v javnosti, so se stvari hitro odvijale. Emil Erjavec, takrat moj študent, je bil aktiven v ZSMS in odgovoren za pripravo problemske konference. Skupaj sva namenili, da se ustanovi ZSKM, predstavila Potočnikovi, ki je bila takrat mislim da podpredsednica ZSMS. Najbolj naklonjena je bila gospa Nada Kirnova, ki nam je tudi kasneje veliko pomagala. Sicer pa si je vodstvo ZSMS s Školjčcem vred predstavljalo, da bosta obe kmečki zvezi ostali pod vplivom ZSMS, zato so dali podporo.

Moje študente je za zamisel dovolj motiviral že omenjeni članek v Mladini. Sami so me prosili za pomoč, za sodelovanje in nasvete, kako naj ravnajo. Na problemsko konferenco v Žalcu, kjer je bila ustanovljena ZSKM, so se temeljito pripravili. Posebej zavzet je bil npr. Pavel Žakelj, ki je kasneje predlagal zbor v Unionski dvorani, ki smo ga kasneje spremenili v občni zbor SKZ.

Politične posledice konference so bile vidne takoj?

Konferenco v Žalcu je prišel pozdravit tudi Andrej Marinc, takrat kandidat za predsednika predsedstva SRS. V pozdravnem nagovoru se je opravičil, da bo zaradi drugih dolžnosti prisoten le kratek čas, da pa bodo ostali njegovi sodelavci. Eden od udeležencev ga je pozval, naj ostane do konca, da bodo v CK ZKS vedeli, kaj o obravnavanih problemih misli kmečka mladina. Tako je Marinc ostal do večera. Še tisti večer je radio objavil novico, da Marinc odstopa od

kandidature za predsednika predsedstva republike. Mislim, da se je za odstop odločil tam, v Žalcu.

Torej lahko rečemo, da je bila ZSKM ustanovljena v Žalcu?

Seveda. ZSKM je bila takrat v Žalcu, 29. februarja 1988 dejansko ustanovljena – formalno je bila ustanovljena 12. maja 1988 v Unionski dvorani – in imenovan je bil odbor, ki se je potem sestajal v prostorih ZSMS. ZSMS je tudi omogočila zaposlitev sekretarke ZSKM, ki je postala Marija Markeš. Prva naloga odbora je bila priprava zbora v Unionski dvorani in aktivnosti za ustanovitev SKZ.

Kakšno pa je bilo sicer takratno politično vzdušje v Sloveniji?

Politično vzdušje je bilo takrat v Sloveniji zelo napeto, ne le zaradi pritiskov slovenskih oblasti, ampak zaradi vedno resnejših groženj iz Beograda, zlasti od JLA. V takem vzdušju smo izkoristili vsako možnost, da pospešimo ustanovitev SKZ. Na posvetu o zadružništvu marca v Murski Soboti je slavnostni govornik, predsednik SZDL Jože Smole, obsodil dr. Bučarja veleizdaje zaradi njegovega govora o političnem položaju v Strassbourgu. Z g. Omanom sva zahtevala besedo in ga zavrnila. Na občnem zboru Zadružne zveze smo izsilili razpravo o ustanovitvi SKZ in dosegli, da je občni zbor potrdil imenovanje iniciativnega odbora za ustanovitev SKZ. Emilu Erjavcu so poskušali s silo odvzeti mikrofona, pa se ni dal. Če bi nas onemogočili, bi občni zbor Zadružne zveze razpadel. Za zbor v Unionski dvorani smo imeli pripravljen osnutek pravil, ki nam ga je pomagal pripraviti dr. Bučar. Kot pravnik se je na to spoznal. Pravila so določala, da so lahko člani SKKZ kmetje in kmetice, vsi, ki delajo v kmetijstvu in drugi somišljeniki. Tako so postali člani SKZ tudi nekateri prihodnji člani Slovenske demokratične zveze, mislim da oba Hribarja, Bučar, Bavčar, Janša in morda še kdo.

Člani SKZ smo ustanavljali tudi SDZ in ostalo opozicijo

Kasneje, po ustanovitvi SKZ, ko se je januarja 1989 ustanavljala Slovenska demokratična zveza (SDZ), ste bili aktivni, sodelovali ste tudi na tem ustanovnem zboru v Cankarjevem domu?

Da. Od SKZ smo v pripravi na ustanovitev SDZ sodelovali Ivan Oman, Ivan Pučnik in jaz. Ivan Oman je bil tudi član izvršilnega odbora SDZ. Kasneje sem ga na njegovo željo zamenjal jaz. Pravzaprav smo težko čakali, da dobimo družbo v organizirani opoziciji takratnemu režimu. Tudi SDZ se je imenovala zveza kot SKZ in ne stranka, ki jih takratna za-

konodaja ni dopuščala. Vsi pa smo seveda delovali kot »izvenparlamentarne politične stranke v opoziciji« vladajoči ZKS in SZDL. Skupaj smo se tudi pogajali o spremembah sistema na sedežu SZDL. Ker je bil politični položaj v začetku leta 1989 že bistveno drugačen kot spomladi 1988, se druge zveze niso registrirale kot društva, saj za to ni bilo več nobene potrebe. Dejstvo pa je, da je bila SKZ kakšnih osem mesecev prej ustanovljena kot druge stranke.

Zakaj je SKZ pomagala pri ustanavljanju drugih zvez?

Ker nam je bilo jasno, da sama SKZ še ne bo spremenila sistema v parlamentarno demokracijo. Ko smo že imeli večstrankarski sistem in se pripravljali na volitve, smo bili na tere- nu še vedno hudo osamljeni. SKZ je imela leta 1989 svoje občinske podružnice že po vsej Sloveniji, ostale stranke pa v glavnem le centralno vodstvo. Izvršilni odbor SKZ je zato sprejel sklep, da naši člani sodelujejo pri organizaciji občinskih odborov drugih strank koalicije Demos.

V moji domači občini v Zgornji Savinjski dolini smo podružnico SKZ ustanovili junija 1988, ni pa bilo nobene druge pobude. Jaz sem jeseni 1989 začel iskati ljudi za ustanovitev občinskega odbora SDZ, ki smo ga ustanovili decembra 1989, štiri mesece pred volitvami. Brez tega ne bi mogli nastopiti na volitvah kot koalicija Demos, sami pa bi imeli manj možnosti za uspeh. Moral sem prevzeti tudi funkcijo predsednika OO SDZ in občinske koalicije Demos. Takrat ni bilo še veliko ljudi, ki bi se bili pripravljali izpostaviti in tvegati. Druge stranke so v naši občini zelo zamudile roke za predlaganje kandidatov. Pri kmetih v kmečki zvezi ni bilo takih pomislekov.

»Potekala je borba za oblast na način, ki mi je tuj«

Kako kot nekdo, ki je nesporno eden od ljudi, ki imajo velike zasluge za demokratizacijo Slovenije, sedaj z neke časovne razdalje gledate na to, da se vam je tudi s strani dela programske sorodnih strank in ljudi zgodila nekakšna politična lustracija v smislu omalovaževanja vsega, kar ste naredili v času svojega aktivnega političnega delovanja?

Potekala je borba za oblast na način, ki mi je tuj. Ko se je pokazala možnost za demokratizacijo in osamosvojitve Slovenije, sem bil z veseljem aktiven. Je pa bilo pričakovano, da bo

Demos, ko bo dosegel skupne cilje, razpadel, in da bo tudi znotraj potekala borba za prevlado. Nekateri pač ne izbirajo sredstev. Meni ni žal, da se mi tega ni treba več udeleževati in da lahko malo bolj mirno živim. Škoda se mi zdi, da veliko ljudi ne spregleda, kaj se je dogajalo in kaj se dogaja.

Prav Slovenski kmečki zveze in kasnejši Slovenski ljudski stranki so hoteli pobrati volivce z vseh strani, predvsem nekatere Demosove stranke. Na prvih volitvah za družbeno – politični zbor je krščanska demokracija dobila pol odstotka več glasov in je zato tudi imela predsednika vlade, čeprav je bila SKZ zastopana v Demosovem poslanskem klubu z največ poslanci, ker je imela največ poslancev v zboru občin in v zboru združenega dela. Bila je dejansko najbolje organizirana stranka pred prvimi volitvami. To drugim, ki so računali na zmago znotraj Demosa, ni šlo v račun.

Leta pa so prinesla svoje. Nekateri so tudi zamenjevali stranke. Današnja SDS je naslednica SDZ, ki je izginila iz političnega prizorišča. Današnja SDS je naslednica tiste socialdemokratske stranke,

ki jo je ustanavljal Tomšič in jo je potem vodil Pučnik in za njim Janša. Ime je spremenila potem, ko ji ni uspelo, da bi se včlanila v Evropsko socialistično internacionalo in se je zato vključila v Evropsko ljudsko stranko. Te stvari se kar pozabljajo.

Pogovori, kot je današnji, bodo morda prispevali k objektivnejši obravnavi najnovije zgodovine. Zanimivo je v učbeniku za 9. razred osnovne šole. Korektno je naveden redosled dogodkov, toda navedeno je, da je SKZ izšla iz Zadružne zveze. Torej popolnoma napačno ...

Jaz upam, da bodo zgodovinarji ponovno pregledali to tematiko. Saj je večina akterjev še živih. Res je, da smo izkoristili tudi zadružne sestanke za politične nastope, toda še marsikateri drugega. Takrat je pač čas dozor, da je bilo to mogoče. Dejstvo pa je, da se je SKZ ustanovila prva in s tem naredila odločilen korak. Potem so drugi videli, da je to mogoče in so na srečo dovolj zgodaj sledili.

Kako pa gledate na dejstvo, da je v vseh obdobjih, tudi po demokratizaciji, položaj kmeta in podeželja tako v levo kot desnosredinskih vladah bilo specifično vprašanje in vedno smo bili priča nerazumevanju in neke vrste podcenjevanju kmetov. Ohranja se vtis, da je tako ostalo vse do današnjih dni.

Če pogledamo po Evropi, je jasno, da imajo predvsem ljudske stranke in

krščanskodemokratske stranke bolj naklonjen pogled na kmetijstvo in podeželje. Sicer pa je tak odnos do kmetov na žalost v vsej zgodovini. Včasih je bil kmet podložnik. Stvar je danes takšna, da je v razvitem svetu problem po mojem mnenju preobilje pridelkov, ki so zato razvrednoteni.

Boljši odnos je vzpostavila Zahodna Evropa po 2. svetovni vojni, ko je zopet izkusila lakoto. Sedaj globalizacija in preobilje pritiska na cene. Glede na cene bi bila žita najcenejše kurivo, le da bi jih hitro zmanjkalo. Zaradi velike storilnosti v kmetijstvu in nizkih cen je delež kmetijstva v bruto domačem produktu zanemarljiv. Liberalni ekonomisti vidijo samo to.

Potrebno je samo jasno in odkrito govoriti

Kaj po vašem mnenju bi morala narediti SKZ v okviru Slovenske ljudske stranke?

Zelo jasno in odkrito bi morali govoriti, kar pa je pri nas velikokrat zelo težko. Kadarkoli je SLS stvar jasno postavila, je ostala osamljena in je prišla navzkriž z drugimi strankami in drugimi interesi. Pričakoval bi vso podporo Nove Slovenije in seveda tudi SDS, če je programsko res sorodna. Glede na to, da je članica Evropske ljudske stranke in kot najmočnejša vladna stranka vodi ta resor, je tudi najbolj odgovorna. Če ta koalicija ne bo imela razumevanja, katera potem? Žal se sedaj to ne kaže, če pomislim samo na davčne spremembe, te, ki že veljajo in tiste, ki jih z reformami obljublajo. Če bo ljudska stranka osamljena, bo spet, kot že velikokrat, črna ovca v koaliciji. Obstoječe reforme bi morale kmetijstvo obravnavati enako odgovorno kot vsa druga področja, to pa ne gre brez sodelovanja agrarnih strokovnjakov in agrarnih ekonomistov.

Kot sedaj kažejo stvari, bo morda za SKZ še najučinkovitejše sredstvo, da se obrača na Ustavno sodišče, kadar gre za očitne diskriminacijske ukrepe.

Glede na to, da v Sloveniji ni veliko ljudi, ki so poznavalci te problematike kmetijstva in podeželja, ali ste se pripravljali aktivno vključiti v izvajanje neke take vizije, ki bi zagotavljala tudi poseljeno slovensko podeželje, če bi se za to pokazala politična volja?

Mislim, da ima Slovenija kar nekaj ljudi, ki so poznavalci te problematike. Poleg tega je področje interdisciplinarno. Če bi mogel, bi že prispeval svoj delež. Nisem pa se pripravljen boriti z mlino na veter.

Hvala lepa prof. Zagožen za pogovor. Želimo vam še veliko delovnih moči.

Rok Ravnikar

Kmečki glas, 11. 2. 1987

dr. Emil Erjavec

To so bili zares prelomni časi

12. maja bo minilo 18 let od ustanovitve Slovenske kmečke zveze (SKZ). Bili ste aktivni udeleženec ustanavljanja tako Zveze slovenske kmečke mladine (ZSKM) kot SKZ. Kako danes vidite takratno dogajanje?

To so bili zares prelomni časi, na katere imam še sedaj lepe spomine. Pobudnik vsega je bil moj profesor dr. Franc Zagožen, ki je pripravil zelo odmeven članek za eno od januarskih števil Mladine, v katerem je prikazal ideološki in krivičen odnos oblasti do kmetstva, ter pozval k organiziranju stanovskih organizacij kmetov. O tem me je navdušil ob naključnem srečanju v podhodu Maksimarketa, ki se je sprevrgel v pravo načrtovanje prihodnjih aktivnosti. V tem času je takratna Zveza socialistične mladine Slovenije (ZSMS) organizirala problemsko konferenco o kmetijstvu, kjer naj bi kot organizator študentskih raziskovalnih taborov v kmetijstvu imel enega uvodnih nagovorov. Dr. Zagožnu sem predlagal, da poskušamo stvariti speljati preko ZSMS, ki je bila takrat zelo odprta do novih družbenih gibanj ter je dejansko podpirala vse, kar je organiziralo mlade v nekem novem duhu - v povezavi s časnikom Mladina. Profesor, pri katerem sem takrat delal diplomsko nalogo, se je seveda strinjal. Odšel sem k znancu Jožefu Školjču, ki me je najprej nadrl, če se zavedam, kaj počnem, ter da to pomeni ustanavljanje stranke in da to niso enostavne stvari, vendar je potem drugi dan naredil vse, da smo dobili vso podporo ZSMS. Naša glavna podpornica je postala Nada Kirn Špolar, ki je idejo takoj prevzela, in nam z organizacijo in taktičnimi nasveti v celoti pomagala. Skupaj s kolegi študenti ter predstavniki mladih združnikov smo organizirali uvodne re-

ferate, tako da je izgledalo v celoti spontano in zelo učinkovito. Ustanovili smo tudi iniciativni odbor, ki sem ga vodil, in v katerem so bili poleg predstavnikov ZSMS tudi vsi izstopajoči govorniki, med njimi tudi nadebudni pospeševalec Marjan Podobnik.

Kako se je oblikoval »iniciativni odbor za ustanovitev Slovenske kmečke zveze«?

S profesorjem Zagožnom sva iskala primerne osebe in se takoj začela odločati med takrat najbolj izpostavljenima kmečkima upornikoma Ivanom Omanom in Ivanom Pučnikom. Sam sem šel slučajno prej k Ivanu Omanu, očetu mojega sošolca, tako da je ta postal kandidat za vodjo iniciativnega odbora. Vmes se je začelo tudi izpraševanje z vseh mogočih strani. Bili smo na izpraševanju pri Jožetu Smoletu, takratnemu predsedniku. Imeli smo tudi nekaj čudnih razgovorov z ljudmi, ki smo jih kasneje evidentirali kot predstavnike državne varnosti. Vendar stvari so šle naprej in se jih ni dalo ustaviti. Pomemben zagon je nastal, ko je ZSMS na mesto sekretarke za kmetijstvo zaposlila Marijo Markeš, ki je s svojo energijo in neposrednostjo pričela graditi institucionalno zgradbo nastajajočih zvez. Iniciativni odbor SKZ smo morali tudi uradno ustanoviti. Zato smo se z Zagožnom in iniciativnim odborom ZSKM - ti fantje in dekleta so v glavnem danes izven politike, pomembno pa so prispevali k takratnim dogodkom - odločili, da to storimo na občnem zboru Zadružne zveze. "Uradni kmetje" so bili precej proti, med njimi tudi nekateri kasnejši visoki funkcionarji SLS, vendar energije kmetstva in želje po spremembah ni bilo mogoče ustaviti. Po odličnih govorih

Omana in drugih sem izsilil nastop in z aplavzom prisotnih dobil podporo, da se ustanovi odbor, imena pa smo dopolnili na samem zboru. Viktor Žakelj, takratni podpredsednik, ki nam je bil sicer do neke mere naklonjen, je ves skrušen sedel v preddverju

Prof. dr. Emil Erjavec danes predava agrarno ekonomiko in politiko na univerzah v Ljubljani, Mariboru in na Dunaju. Sodeloval je pri številnih mednarodnih znanstvenih projektih na področju agrarne ekonomike, kot član ožje pogajalske ekipe pa tudi v pogajanjih za pristop Slovenije k Evropski uniji. Bil je tudi prvi predsednik Zveze slovenske kmečke mladine in eden najaktivnejših članov kmetijskega gibanja konec osemdesetih.

Cankarjevega doma in ni mogel verjeti, da so stvari šle že tako daleč.

Kako so potekale priprave na shod v Unionski dvorani?

Do 12. maja je bilo potrebno samo dobiti dovolj promocije in veliko dvorano, da stvari dozori. Pri tem je imel veliko vlogo Kmečki glas, ki nas je preko pokojne Slave Partljičeve in Vinka Vasleta zelo podpiral in kmete pogumno obveščal o vseh dogajanjih. Precejšnjo vlogo je imela tudi ZSMS, ki nam je dala svojo mrežo novinarjev, ki so z velikim odobravanjem sledili in podpirali naša dejanja, najela pa je tudi dvorano, krila stroške propagandnega materiala, ipd.

Je bila ustanovitev Kmečke zveze napovedana?

Na sami konferenci niti nismo vnaprej želeli ustanoviti SKZ in ZSKM, vendar je bil dogovor s SZDL, ki je pod svoje okrilje tudi sprejela iniciativni odbor za SKZ, da se preveri, ali kmetje kaj takega sploh hočejo. Dobili smo se pri Omanu in se dogovorili, kdo bo imel uvodne nagovore. Zbor sem ob pomoči Pučnika vodil sam, v imenu mladih smo dali besedo Marjanu Podobniku. Posebej smo se dogovorili z mediji, da nas pokrijejo. Pomembno je bilo, da je prišla nacionalna televizija.

»Zgodili so se jim kmetje«

Kaj se je dogajalo v dvorani?

Kar se je zgodilo, je poznano. 1500 udeležencev, zanosno vzdušje ter provokacija novinarja Vasleta, ki je navdušil člana iniciativnega odbora ZSKM, prleškega študenta in kmeta, ime se mi je na žalost izgubilo, da je šel k mikrofону in zahteval takojšnjo ustanovitev obeh zvez, kar je bilo gromko sprejeto. Predstavniki tedanje politične elite, ki so sedeli v prvi vrsti in sem jim z odra Unionske dvorane zrl v oči, niso vedeli kaj, zgodili so se jim kmetje, proglasil sem ustanovitev obeh zvez in začelo se je. Do jeseni smo po zaslugi dobre terenske mreže dobili več kot 25.000 članov... Bili so časi, ko smo delali vse za ideale, ko smo verjeli, da delamo dobro za slovenskega kmeta in podeželje. V majhni skupini, ki je nosila ves proces, je imel vsak svojo vlogo, bili smo močni in neomajni. Brez študentov in njihovega

vega profesorja in pa splošne javne in tudi politične podpore takratnih naprednejših politikov pa verjetno to rojstvo ne bi bilo tako izrazito in tako mogočno. Korenine, na katere smo ponosni vsi, ki smo bili zraven, ne glede na to, da je strankarsko življenje kasneje precej teh idealov obrnilo sebi v prid. Nam, ki smo bili zraven, tega ne more nihče vzeti, tudi če je kasneje to zgodovino kdo krojil malo po svoje...

Na eni od zadnjih državnih proslav je bilo ob predstavitvi dogajanj v času slovenske pomladi predstavljeno na način, iz katerega je bilo razumeti, da SKZ ni orala ledine demokratizacije Slovenije, ampak je bilo to mesto pripisano SDZ. Kakšno je vaše mnenje?

Tako, kot vse družbene elite, tudi novodobna nima najbolj poštenega odnosa do kmetstva. Dejstvo je, da je bilo ustanavljanje kmečkih zvez, ki je trajalo od februarja do maja 1988, po Solidarnosti na Poljskem prvo množično družbeno gibanje v državah Srednje in Vzhodne Evrope. V Sloveniji so seveda bile posamezne akcije razumnikov, vendar pred ustanavljanjem zvez ni bilo nobene pobude, ki bi zbrala več kot nekaj deset udeležencev in bi imela tako politično konotacijo. Res je, da so se zveze proglasile kot stanovske in ne kot strankarske organizacije, vendar so imele jasen političen značaj ter so odprle prostor drugim političnim gibanjem. Na žalost tega ni znala oceniti ne sodobna zgodovina niti nova družbena elita, ki poudarja zgolj svojo vlogo in pomen. Če bi bili poštene, bi priznali, da je imelo kmečko gibanje do ustanovitve Bavčarjevega odbora za človekove pravice pomembno vlogo in pomen. Dobro se spomnim takratnih časov in s kakšnim spoštovanjem so takrat z nami govorili sedanji elitniki... Kmetstvo ima na žalost v tem prostoru slabšalni prizvok in se ga vse ideologije izogibajo ali celo zavračajo. Na žalost to počenja tudi SLS...

Hvala lepa za pogovor!

Rok Ravnikar

Pogovor z Ivanom Pučnikom

Kmečka zveza je od prvih zametkov naprej delovala politično

Vloga Ivana Pučnika v Slovenski kmečki zvezi, Slovenski ljudski stranki in v DEMOS-u je bila ogromna. Nekaj delčkov njegove bogate politične poti bomo razkrili tudi v tem pogovoru. Za Slovensko ljudsko stranko je eden največjih mož, ne glede na to, da je kasneje iz stranke izstopil. Bil je in je še vedno pokončen mož, v SLS pa smo mu resnično hvaležni za njegov prispevek.

Začetki: zavrnitev pritiskov po sovjetski tizaciji slovenskega kmetijstva

Spoštovani g. Pučnik, po vojni so bili za kmeta težki časi. Kako je bilo tedaj prevzeti kmetijo?

Ko sem se osemnajstleten leta 1945 demobiliziral iz partizanske vojske, so se starši odločili, da bom kmetoval. Takrat so bili na pohodu razni politični ukrepi. Po eni strani nacionalizacija, po drugi strani pa kmetom niso odpirali nobenih možnosti za razvoj. Izvajali so se pritiski, da bi šli kmetje v kmetijske obdelovalne zadruge po sovjetskem konceptu. Sam sem to kategorično zavrnil. Lovili so me za besedo, češ, da imam kmetijo, pa nočem kmetovati v tej ustanovi, ki jo ustanavljajo. Bilo je veliko problemov. Kmetje smo bili zapostavljeni, pa tudi kmetijstvo ni bilo toliko razvito, da bi omogočalo znosen standard. Ko pa se je v 70 - tih letih v Slovenski Bistrici ustanovila splošna - ne obdelovalna - kmetijska zadruga, sem se tudi jaz odločil sodelovati zraven. Pravzaprav sem bil med pobudniki njene ustanovitve. Kmetijsko zadrugo smo usmerjali tako, da nam je pomagala z nasveti, posredovala pri odkupih, itn. Naša družina je leta 1957 preorala vso obdelovalno zemljo in smo nato posadili jabolka in hruške, kasneje tudi ribez in breskve. Poleg dela na kmetiji sem se takrat še začasno zaposlil. Pozeba in toča sta nam velikokrat krojili življenje tako, da sta nam nekajkrat zdesetkali pridelek. Začeli smo s petimi hektarji, danes pridelujemo jabolka na več kot petnajstih. Še v tej zimi sta zet in hčerka posadila 3,5 ha novega nasada.

Je bilo v vaših krajih podpravljenih veliko kmetijskih površin?

Podpravljene so bile večje doline in najboljše vinogradiške lege v okolici. Z raznimi ukrepi so zemljo po neprimer-

no nizki ceni na silo odkupovali. Po osamosvojitvi smo v čim večji meri te krivice popravili z Zakonom o denacionalizaciji. Ob vračanju smo si v lokalni skupnosti prizadevali, da so se prej razdrobljene površine v okviru možnosti vračale v enem kosu, da bi bila obdelava bolj racionalna.

Država je moralno odgovorna popraviti krivice

Bili ste eden ustanoviteljev Slovenske kmečke zveze in njen starosta na Štajerskem. Kdaj vas je začela zanimati politika?

Šolal sem se v osnovni šoli na Črešnjevcu. Moj oče je bil v stari Jugoslaviji krajevni funkcionar, član Slovenske ljudske stranke. Vrsto let je vodil prosvetno društvo, v katerem je bil aktiven amaterski pevec in igralec. V tistem času se je v vasi sezidal dom kulture, ki še danes služi svojemu namenu. V bližnji okolici so ljudje očeta zelo spoštovali. K nam je prihajalo dosti ljudi, pa sva se z bratom Jožetom malo nalezla politike, kot rečemo.

Politika vam je bil položena v zibko. Kdaj ste pa začeli aktivno politično delovati?

V politično delovanje sem prvič zašel v petdesetih letih. Dva mandata sem bil izvoljen za občinskega odbornika. Od leta 1969 do 1974 sem bil poslanec Republiškega zbora slovenske skupščine. V tem obdobju sem bil aktiven udeleženec "Akcije 25-ih poslancev", kar je bil eden redkih poizkusov za uveljavljanje več demokracije v takratnem političnem sistemu. Kljub lokalnim in državnim političnim pritiskom sem ostal zvest svojim stališčem in ravnanju. Leta 1988 sem bil eden od ustanoviteljev Slovenske kmečke zveze, kasneje Slovenske ljudske stranke in eden podpredsednikov stranke ter član njenega Izvršilnega odbora. Od leta 1990 do 1992 sem bil poslanec Družbeno političnega zbora slovenske skupščine. Vodil sem komisijo za denacionalizacijo. Menil sem, da smo kot država moralno in pravno odgovorni popraviti krivice - žal mnogih ni več mogoče popraviti - ki so bile storjene ljudem v povojnem obdobju. Od leta 1991 do 1994 sem bil župan Občine Slovenska Bistrica. Od leta 2000 do 2004 sem bil član Sveta Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije.

Od ustanovitve leta 1997 pa sem član Komisije Vlade RS za popravilo

krivic. Vse politično delo, vključno z županovanjem, sem opravljal v celoti nepoklicno.

Lahko kaj več poveste o akciji 25-ih poslancev?

Skupina 25-ih poslancev nas je izkoristila ustavne možnosti in predlagala, da bi tudi skupina poslancev imela možnost predlagati kandidate v republiške in zvezne organe in pa to, da naj naši republiški funkcionarji uveljavljajo naše - slovenske interese v zveznih organih. To je bilo sprejeto kot zlonamerno, potem pa obsojeno kot politična diverzija; to besedo so pogosto uporabljali. Mene so veliko napadali - tudi politične organizacije v občini. Predlagali so mi, naj odstopim kot poslanec, na kar nisem pristal. Temu je sledila t.i. cestna afer. Potem so, zaradi tako imenovanega liberalizma, zamenjali Kavčiča. Mi smo takrat Kavčiča podpirali, čeprav jaz nisem imel o njem dobrega mnenja, ko je bil še predsednik ideološke komisije. Vztrajali smo, da se morajo avtoceste delati v vseh republikah nekaj, da ne bi Slovenija izpadla.

Kdo ste bili teh petindvajset poslancev?

To smo bili močna skupina sorodno mislečih poslancev iz vseh treh zborov skupščine. Vse to je bila neumnost, ta pregon, ki so ga zganjali proti nam. Meni sicer niso nič napravili, ker mi kaj dosti niso mogli vzeti, saj nisem imel nobene dodatne funkcije v skupščini in nisem bil član Zveze komunistov. So pa imeli nekateri drugi velike težave. Na primer Ceneta Matičiča iz Domžal, znanega ekonomista, so takoj politično razrešili; on je bil že politično afirman. Študent Tone Rejc je imel družino in žena tudi ni

imela službe. Prav meni je rekel: »Ivan, če mi lahko nekaj daš, mi daj. Jaz nimam za najosnovnejše.« Prej so nekateri imeli svoje plače in politične dolžnosti, potem so se pa znašli tako rekoč na cesti.

Se pravi, da vas niso vrgli ven iz skupščine?

Ne, tudi zaprli niso nobenega. So bili že nekoliko bolj pametni kot leta poprej. V tem času smo pa uspeli izboriti še nekaj pomembnega – zdravstveno in pokojninsko zavarovanje za kmete. Ta možnost je bila za socialno varnost kmetov velika stvar. Prej so kmetje imeli sicer starostno penzijo, ki pa je bila minimalna. Večina kmetov se je zavarovala. Nekaj let smo lahko odkupili tudi za nazaj. Tudi midva z ženo sva se zavarovala kot pridelovalca. Kljub temu je bilo veliko nesrečnih primerov, ko se kmetje niso bili finančno sposobni zavarovati, kaj šele dokupiti let.

Naslednjič ste bili spet poslanec v času osamosvajanja...

Ja, bil sem izvoljen leta 1990 in sem bil poslanec do sredine leta 1992. Takrat sem bil neomahljiv pri uveljavljanju slovenske samostojnosti in državnosti.

Tri leta ste bili tudi župan v Slovenski Bistrici?

DEMOS je takrat zmagal na volitvah. Novo občinsko vodstvo je naredilo kar nekaj večjih napak in je bilo po enem letu razrešeno. Za njimi nihče ni želel prevzeti odgovornosti in sem jaz - nekdo je pač moral biti - za tri leta prevzel mesto župana.

tuaciji edino mogoče. Hodili smo tudi po terenu in sklicevali sestanke, kjer smo pojasnjevali, da bomo imeli svojo organizacijo, preko katere bomo uveljavljali naše upravičene interese. Na ustanovnem sestanku v Unionski dvorani sem bil delovni predsednik. Dvorana je bila nabito polna, tudi zunanaj so stali ljudje. Problemov je bilo v kmetijstvu toliko, da sploh ni bil problem ljudi pridobiti, da se včlanijo. Nekateri so bili kasneje seveda tudi razočarani, ker se marsikaj ni napravilo, kar so pričakovali. Zdaj je dilema, ali je bila Kmečka zveza politična stranka. Od prvih zametkov naprej se je zavzemala za razreševanje kmečke problematike in je delovala politično. Povsem jasno je, da je bila kmečka zveza prva politična stranka. Vem, da sem se peljal na vlaku, pa so se delavci menili: »Kaj bomo sedaj mi s totim sindikatom, kmetje imajo pa že svojo stranko!« Zanimivo je bilo, da so ljudje to hitro sprevideli. ... Na prvih demokratičnih volitvah smo izvolili precej naših kandidatov; v občini več, v republiki pa tudi kar nekaj.

Kaj pa je Kmečka zveza lahko naredila za kmeta?

Imeli smo interese: s svojimi predstavniki sodelovati in vplivati pri oblikovanju kmetijske politike v državi, razvijati hranilno-kreditno službo, strokovno podporo pri razvoju kmetijstva in pri nabavi kmetijske mehanizacije in drugih materialov, skrbeti za socialni položaj kmetov, ...

Če bi bile stranke formalno dopustne, bi šli vi takoj na začetku formalno v stranko?

V okviru možnosti sem z veseljem deloval v bistriskem občinskem odboru in tudi v širši okolici. Za to delovanje sem bil zavezan tudi kot član Izvršilnega odbora Kmečke zveze.

Ste videli, da je dr. Zorn pisal o tem, da Slovenska kmečka zveza ni bila prva stranka, da je bila SDZ prva stranka?

To sem prebral. Svoje mnenje o tem sem že povedal. Sploh pa ni najpomembnejše, kdo se šteje za prvega. Pomembno je bilo, da je takrat nastalo več političnih skupin, ki so imele enoten program, to je spremembo političnega sistema in osamosvojitve Slovenije ter da smo ga v okviru DEMOSA tudi uresničili.

Največje zlo je medsebojno obračunavanje

Kako pa gledate na trenutno stanje duha pri nas?

Zelo me moti, da še nismo razčistili hudih napak polpretekle zgodovine. To, kar se je dogajalo pri nas, da so na Dolenjskem ubijali ljudi od leta 1942, je bila grozna reč. Tam je bil še belogardizem zraven. Mi smo imeli na Štajerskem grdega okupatorja - Nemce - ampak toliko medsebojnega obračunavanja ni bilo. A tudi tukaj so bili narodno zavedni Slovenci izigrani po koncu vojne in že prej. Saj smo brali, ko je Kardelj pisal: »V četah postreljajte študente, izobražence, duhovnike, predvsem pa kulake in njihove sinove«. Ali veste, kaj se to reče? V lastni deželi se odločiti zločinsko pobiti tiste, ki ne mislijo tako kot vi ali jaz. To je grozno. Poglejte, še danes ima

jevo kritično podporo vladi. V tem je ravno moč. Moje izhodišče je bilo vedno tako: najprej se moramo naučiti, da bomo drug drugega spoštovali, da bomo lahko skupaj delali. Če tega ne moremo, je boljše, da smo vsak za sebe. In še danes sem istega mnenja.

Kako sta se pa razumela vaš brat Jože Pučnik in Janez Janša?

Jože ni bil nikoli sprt z Janšo. V kaki debati sta imela različni stališči, to pa je pravica vsakega. V resnici sta bila zaupna sodelavca in sta spoštovala drug drugega.

Jože je bil predan idealist in Janša je čuteč človek; to je bogatilo njun odnos.

Kaj si je vaš brat mislil o Kmečki zvezi?

»Dobro«, je rekel, ko sem ga obiskal med tem časom. »Bil sem tako srečen, ko sem v nekem članku zasledil ustanovitev Kmečke zveze. Čestitam! Dobro, da ste se kmetje okorajžili in stopili skupaj.« Kmečko zvezo je pozitivno ocenil, saj je bil to pomemben korak, da je postala Slovenija demokratična država.

Slovenska ljudska stranka ima perspektivo

Kako pa vidite Slovensko ljudsko stranko?

Politično sem sodeloval v stranki do pred nekaj leti, ko smo se nekako razšli. SLS je v preteklosti naredila nekaj napak. Iz stranke sem izstopil zaradi stališč glede večinskega volilnega sistema. Vedno sem bil nasprotnik koalicije z liberalci. Motili so me tudi nenehni napadi na socialdemokrate s

Problemov je bilo v kmetijstvu toliko, da sploh ni bil problem pridobiti ljudi

Kako pa je prišlo do ustanovitve kmečke zveze?

Iniciatorji so bili dr. Zagožen, Oman - starosta kmetov, tako smo mu rekli, in še nekateri.

Spomnim se sestanka, ko smo se odločali za ime stranke. Seveda, problem je bil političen in zelo pomemben. Dogovorili smo se za ime Kmečka zveza in to zaradi tega, ker stranke po takratni ustavi niso bile dopustne. Zato smo se ustanovili po Zakonu o društvih, kar je bilo v tisti politični si-

Ja, seveda!

Bral sem zapisnik ustanovitvenega občnega zbora kmečke zveze v Slovenski Bistrici. Mislim, da je bilo to julija 1988. Prišlo je 400 ljudi...

Ja, polna dvorana je bila tudi tu pri nas, tako kot unionska, samo da je ta manjša. To je bil dokaz, da je bilo na podeželju veliko problemov. Ljudem je bilo dovolj zapostavljanja.

To je bil velik shod, vi pa glavna zvezda! Pa tudi po Štajerskem, kot sem bral zapisnike, ste veliko sodelovali pri ustanavljanju podružnic.

jo toliko vpliva, da mnogi ne upajo povedati, da so to bili poboji. Čeprav imamo sedaj že nekaj let svojo državo ... To sodi med zločine, ki nikoli ne zastarajo, in tudi ta ne bo.

Kako pa ocenjujete slovensko politiko? Se vam zdi, da gre sedaj slovenska politika v pravo smer?

Mislim, da gre v pravo smer in upam, da jim bodo dali volivci dovolj časa, da bodo svoj program lahko uresničili. Zaupam Janši, je mlad, sposoben in predan svojemu delu.

Pri tem je zelo pomembno sodelovanje SLS in NSi. Cenim tudi Pahor-

strani nekaterih. »Jaz se z vami ne bom pričkal ...« sem si rekel, napisal par stavkov in konec. Ostal pa sem član kmečkega sindikata. Tudi revije imam naročene, tudi Odmev. Meni je pri srcu ljudska stranka, tudi moj oče je bil član, ampak tisti prepiri med ljudmi ... Moja usmeritev je bila v okviru DEMOSA. Ima pa Slovenska ljudska stranka v tej državi perspektivo.

Hvala lepa gospod Pučnik, da ste nam povedali toliko zanimivega. Želimo vam zdravja in še veliko dobrih sadjar-skih letin.

Aleš Primc

Dr. Mirko Leskošek

»Na oder je stopil nek mlad fant in rekel, da se mora stvar ustanoviti tukaj in sedaj!«

Leta 1988 je bil profesor na Biotehnični fakulteti in med pobudniki ustanovitve SKZ, bil pa je tudi govornik v Unionski dvorani.

Družinske kmetije so bile uspešnejše od kombinatov

Kakšno je bilo stanje v slovenskem kmetijstvu v osemdesetih letih prejšnjega stoletja?

Vladala je ideologija kombinatov: velika posestva, veliki stroji, poceni pridelava, delitev dela, strokovnjaki na razpolago. Sam pa sem zaupal družinski kmetiji, ki izgleda, kot da je brez kapitala, nima izobraženih ljudi, ima premalo zemlje in ne more uporabljati velikih strojev. Kmetijski inštitut, ki je vodil ekonomsko bilanco, je nazadnje opazil, da veliko kmetov deluje bolj ekonomično kakor kombinati. To pa je bilo takorekoč nepričakovano in nemogoče. To sem jaz napisal v časopis, ker si noben drug ni upal. Objavil sem podatke, ki so bili zbrani na kmetijskem inštitutu, ta pa jih ni hotel objaviti. Moje delo je bilo tako predvsem razblinjavati neuspešnost socialističnega modela kmetijstva in boj proti 10 hektarskemu maksimumu.

Kako se je, v vaših očeh, ustanavljala Slovenska kmečka zveza?

Mladinska konferenca, ki je bila predhodnica Unionske, je bila v Žalcu. Tam je bila tudi ena naša profesorica Vadenlova, ki je bila velika partijska funkcionarka. Zagovarjala je družbeni sektor. Sam pa sem zagovarjal kmeta. Seveda sem jih »zabil«. Vedeti je treba, da so kombinati imeli skupaj 13% obdelovalne zemlje, ki so jo pridobili od Cerkve, zemljiškega maksimuma in ostale nacionalizacije. Slovenija ima preveč hribovitega ozemlja, preveč gozda in preveč dežja za takšen način obdelave kot druge. Vzeli pa so več vinogradov, okoli 30%. Mi smo se »šlepali« s to sekcijo socialistične mladine, ker smo vedeli, da so med njimi tudi takšni s podobnimi prepričanji.

Kako pa se spominjate dogodkov iz Unionske dvorane?

V Unionski dvorani je imel kot predstavnik SZDL govor Viktor Žakelj, ki je sicer podpiral ustanovitev SKZ, am-

pak samo kot društvo v SZDL. Tedaj je na oder stopil mlad fant, star kakih 20 let, in rekel, da se mora stvar ustanoviti sedaj in tukaj! In potem smo to ustanovili. Sedaj to nerad prizna kakšen slaven ustanovitelj kmečke zveze, ker je bil on navaden kmet, izučen za mehanika. Ta fant je bil Brane Grad iz Savelj. On je dal tisto odločilno besedo, da je stvar potrebno izpeljati sedaj! Dvořák, jaz in Brane Grad smo dostikrat hodili okoli, da bi pridobili volivce. To je bilo za volitve leta 90 ali 92. Z Gradom sem dostikrat še pozneje hodil okoli, še danes je član.

»SKZ je bila stranka, to so vedeli vsi!«

Ali ste takrat maja 1988 Kmečko zvezo videli bolj kot stanovsko organizacijo ali bolj kot politično?

Seveda politično, kot stranko, to so vedeli vsi. Smo pa mislili na SKZ kot na kmečko stranko. Nekateri pa se niso zavedali, da to ni dovolj. Tako smo šli tudi v druge sloje prebivalstva. Sedaj pa nekateri mislijo, da se je pri tem po-

zabilo na kmete! Delno je to tudi res. Danes med kmeti še vedno prevladuje prepričanje, da je boljše, če niso v stranki. Ljudje ne vedo, da morajo biti v stranki, če hočejo kaj doseči.

Kakšna se vam pri vsem tem zdi vloga dr. Zagožna?

Govorili so, da je Zagožen izdajalec. Zagožen se je zelo trudil v teh le- >>>

Pavel Žakelj Bevec

»Čas je bil zgoščen od zrelosti za ukrepanje«

»K pobudi za Unionsko srečanje me je spodbudil tako rekoč gost čas - čas, ki je bil dobesedno zgoščen od zrelosti za ukrepanje. Čudno se mi zdi, če to ni bilo takrat jasno vsakomur. Mogoče pa je, da je bilo to spoznanje nujnosti ukrepanja takrat dano le nekaterim.«

Delovali smo v skupni smeri in potisočirili svoje moči

Kako ste doživljali takratno dogajanje?

Čas od začetka leta 1988 sem doživljal tako intenzivno, da sem opustil, zanemaril in ob strani pustil vse druge stvari in se posvetil samo slovenski pomladi. Nekaj sem seveda pomagal doma na kmetiji na Šentjoštu, kjer sem živel takrat. Kot pa danes jasno vidim nazaj, sem pa v tem letu najbolj intenzivno slovenske pomladi dokončno zapravil in opustil prizadevanje za dokončanje študija na Bio-

tehnični fakulteti, Oddelku za živinorejo. Naenkrat sem začutil, da bi moral obvladati množico najrazličnejših - posebno družboslovnih znanj in sem jih začel nekako hlastno, seveda tudi provizorično pridobivati. Deloval sem zelo intuitivno - malo za šalo, malo zares lahko rečem tudi s krščanskim izrazom: navdihnjeno. Hvala Bogu - očitno sem se pustil voditi dobremu duhu - sadovi potez iz tistega časa so po mojem mnenju dobri. Vesel in zadovoljen sem, da sem odnehal takoj, ko sem dobil pri kateri stvari slab občutek. Tako danes v politiki nisem nikomur nič dolžan, razen dobremu Bogu; in imam na tisti milostni čas, ko je bila tudi naši domovini dana ti sočletna priložnost za pokončno držo, res čudovit spomin, ko človeku radostno in prešerno zaigra v prsih. Slovensko pomlad je pripravljalo precejšnje število ljudi na različnih področjih. Ljudje smo si med seboj zelo raz-

lični in imamo zelo različne darove. Zelo prav in dobro pa je, če ljudem, še posebno v tako velikih in ključnih časih, kot je bila druga polovica 80. - ih let 20. - ega stoletja uspe delovati v skupni smeri in tako potisočiriti svoje moči. Mislim, da je bilo

v glavnem vse dobro, kar se je dogajalo pri nas od Titove smrti naprej

Čas sam bo vse postavil na mesto

Kdo so bili po vašem mnenju ključni ljudje, ustanove slovenske pomladi?

Vseskozi je veliko delala in tudi naredila slovenska Cerkev; potem so zelo veliko naredili slovenski pisatelji - posebej hočem omeniti v zadnjem življenjskem obdobju velikega Bojana Štiha; priznam, da je v 80. - ih letih precej naredila revija Mladina in ZSMS s svojimi družbenimi gibanji; potem je prišel France Tomšič s svojimi litostrojskimi delavci, ki so prelomili tabu, da delavci ne smejo odprto protestirati; prišel je začetek leta 1988 in smo nekateri začutili, da je treba dovoliti javno spregovoriti kmečkim očancem, koreninam, grčam, o čemer je veliko govoril Bojan Štih;

hkrati se je zelo veliko trudil in tudi naredil in premaknil na svojem področju Janez Janša; SDZ je napravila veliko dobrega, a dejstvo je, da je začela formalno delovati januarja 1989. SKZ pa je bila ustanovljena že maja 1988 - to je dejstvo in na srečanju v Unionu je bilo tudi

polno ljudi od kasnejše SDZ - od Dimitrija Rupla do Janeza Janše.

Popolnoma brez veze se mi zdi nekako umetno se "grebsti" za razna prva mesta, tudi za prva mesta v slovenski narodni in nacionalni zgodovini. Čas sam bo pokazal, koliko katera stvar, poteza, trud, šteje in bo vse postavil na mesto, ki ga je namenila Božja Previdnost. Sedaj lahko od blizu in neposredno spremljamo in tudi po svojih močeh sodelujemo, kako se ruši v prah velik zgodovinski ponaredek polpreteklega časa; in Bog ne daj, da še nas, ki smo se po svojih močeh trudili za slovensko pomlad čas tako temeljito ne postavi na laž in sramoto, kot je slovenske tovariše revolucionarje.

Hvala lepa za pogovor!

Rok Ravnikar

tihi, ko je bil tam zelo aktiven in je omagal, to je moja ocena. Šel domov, pustil vse. Jaz sem mu pisal in tudi govoril, zakaj on tega ne pove ali pa drugim pusti povedati, da on ni izdajalec. Ker je to škodilo naši stranki, pravili so, poglejte - udinjajo se tem, recimo LDS-ovcem, in ni bilo nikoli razčiščeno. Drugo, kar ni bilo razčiščeno, pa je, zakaj smo se mi po treh dneh in po hudi borbi, da smo se združili, razdružili. Formalnosti so eno, drugo so pa pravi vzroki. Naj vam povem svoj pogled: čeprav je bil za podpredsednika izvoljen Peterle, je bil potlej on užaljen, ker ni bil predsednik. Par mesecev po tistem, ko smo se združili pri Gospodarskem razstavišču, smo šli spet narazen. In strankarski ljudje so bili proti, vam povem. Kot ste opazili, tukaj jaz nimam končnega mišljenja, rekel sem, da bi člani to morali vedeti. Kako se to lahko naredi, to sem tudi že povedal, ne da bi se v bodočnosti naredilo kakšno dodatno sovraštvo zaradi krivde enega ali drugega, ampak jaz mislim, da je to edina rešitev, da se sorodne stranke združujejo.

»Kmetje so bili prvi in tudi najbolj korajžni«

Nekateri pravijo, da je bila kmečka zveza na začetku zgolj stanovska organizacija, tako kot en sindikat, in da ni imela zveze s politiko...

To je bila oblika borbe proti komunistom ali proti prejšnji oblasti.

Ne samo, da so bili kmetje prvi, imeli so tudi največ borbenosti. Bili so tudi po značaju najbolj korajžni. Saj so bili tudi pisatelji svobodni, ampak oni niso vsega naredili, kar bi lahko. Glavna pomoč so bili tako kmetje. Preprosti ljudje imajo tako moralo v sebi, da ne moreš verjeti. Jaz nisem nikdar razočaran nad kmečkim človekom. Še vedno kmet zasluži najmanj od vsega prebivalstva.

Ste bili kdaj v organih stranke?

Jaz sem bil več let predsednik ljubljanskega odbora in bili smo zelo »pisana« družba. Ponosen sem bil, da nisem šel nikdar v partijo. Biti v partiji je pomenilo lažjo pot v vsakem oziru. Kljub temu sem bil profesor. Včasih je bila državljanska drža, da nisi šel v partijo, ki je bila edina gospodarica. V začetku sprememb je pomenilo nekaj pozitivnega, da si šel v te stranke, in zdaj je izgleda spet ena vrednota, če nisi v nobeni stranki. Je pa tudi res, da o strankah v časopisu piše najslabše. Kaj je potlej bolj privlačno? Jaz seveda nisem tak; imam prijatelje tukaj v SLS in jaz vem, kar smo zmeraj vedeli vsi.

Hvala lepa za pogovor!

Rok Ravnikar

Mihaela Logar

Ustanovna članica SKZ in članica prvega UO SKZ;

Upali smo si in smo uspeli!

Bila je pomlad, prava politična slovenska pomlad. Vse se je začelo prebujati, cvetele so ideje o novi podobi Slovenije. Zato smo se lepega majskega dne zbrali v Unionski dvorani sre-

di Ljubljane. Prišli smo iz vse Slovenije. Korajža velja, smo si rekli takrat. Upali smo si in smo

uspeli. Zaorali smo do takrat nedotakljivo politično ledino. Odprli smo

pot tudi drugim. Shod v Unionski dvorani je bilo odločilno in prelomno politično dejanje v procesu nastajanja nove samostojne Slovenije. Ob obletnici shoda v Unionski dvorani ponovno čestitke vsem, ki ste si upali in bili tam.

Ivan Bukovec

Ivan (Janko) Bukovec je bil član prvega upravnega odbora SKZ in pobudnik za ustanavljanje zveze po Beli Krajini. Do danes z enakim zagonom vztraja kot predstavnik SLS, državni svetnik in dolgoletni župan občine Semič.

»Vsak smetar je bil takrat bolj spoštovan od kmeta«

G. Bukovec, kako se spominjate začetkov SKZ?

Osemdeseta leta prejšnjega stoletja so bila zelo pestra in politično revolucionarno obarvana.

V kmetijstvu in na podeželju je v tistem času veljal tihi upor proti politiki »kmetavzarstva« in zaničevanju kmeta in obrtnika kot sovražnika države. Zaradi poniževanja podeželja, predvsem zaradi mišljenja, da ja bil vsak smetar bolj spoštovan od kmeta, ki je prideloval hrano in ohranjal kulturno krajino, je prišla s strani dr. Zagožna in somišljenikov pobuda za reševanje naših problemov.

Kje ste izvedeli za ustanavljanje Kmečke zveze?

V mesecu februarju leta 1988 je bil v časopisu objavljen poziv za člansko v novoustanovljeni Kmečki zvezi. Moj sovaščan g. Derganc je zasledil poziv v časopisu in se včlanil v novoustanovljeno Kmečko zvezo, vendar pa je zaradi bolezni kot član za Belo krajino odstopil in za namestnika imenoval mene. Pred ustanovno

sejo zveze sem prejel vabilo na iniciativni odbor, kjer smo sprejeli sklepe o zadolžitvah za izvedbo ustanovnega zbora, ki je bil 12. maja 1988 v Unionski dvorani. Zbor je bil, kolikor se spomnim, posledica problemske konference o kmetijstvu v sklopu ZSMS Slovenije v Krškem.

Kakšno je bilo vzdušje v Unionski dvorani?

Na ustanovno sejo smo prišli nekateri radovedni, večina pa z zahtevo po spoštovanju kmetovih pravic. Prekmurski kmetje so na sejo prišli z avtobusi. Na transparentih in letakih je bilo zapisano »Za staro pravdo«. Uvodoma je dr. Zagožen pozdravil navzoče in povedal, da ustanovitev prve Kmečke zveze predstavlja začetek strankarskega življenja. Med govorniki so bili tudi: Jožef Školjč – kot predstavnik ZSMS, Viktor Žakelj – predsednik SZDL, Ivan Pučnik, dr. Leskovšek, g. Žampa, predstavniki raznih zadrug,... Za njimi se je zvrstilo veliko govornikov, po prijavi sem bil 65. govornik, vendar je že pri 40. go-

vorniku zmanjkalo časa in se je seja, zaradi zasedenosti dvorane v popoldanskem času, zaključila. Ustanovna seja je pod vodstvom Emilijana Erjavca izžvenela kot mogočen shod jeznih in ponižanih Slovencev. Vsi govorniki pa so bili enega mnenja in sicer, da tako ne more več iti naprej, da je čas za spremembe, za več pravic in za konec političnega poneumljanja. Na ustanovnem zboru so bila sprejeta temeljna pravila in vodstvo Slovenske kmečke zveze s predsednikom >>>

Omanom in predsednikom mladih Emilijanom Erjavcem. 12. 05. 1988 je po mojem mnenju zapisan kot dan prvih političnih organiziranih večstrankarskih dejavnosti, kajti v takratni Jugoslaviji smo dobili novo smer političnega življenja.

SKZ je organizirala ostale Demosove stranke

Kaj je sledilo po ustanovnem zboru?

Gibanje se je razmahnilo in tudi v Semiču smo 22. 06. 1988 ustanovili Kmečko zvezo za Belo krajino, katere prvi delegat in predstavnik je bil poslanec Boris Grabrijan, takrat študent pri dr. Zagožnu. Na prvem shodu v Semiču smo pridobili 65 članov, v naslednjih mesecih pa se je številka povzpela na 700 članov. Ljudje so sami pristopali v Kmečko zvezo, saj so imeli prvič po vojni možnost politične alternative. Država je dobila sogovornika, dobili smo nekoga, ki je brez dlake na jeziku obnavljal Krekovo misel o delovnih in vernih Slovencih, o različno svobodno mislečih.

Sam sem z veseljem pristopil in organiziral delovanje v Beli krajini, kasneje pa tudi preko Gorjancev. Že jeseni 1988 smo sprejeli obvezo, da pomagamo organizirati ostale stranke, kot je bila misel dr. Zagožna: »Organizirati je potrebno več strank, jih povezati in le tako bomo imeli na volitvah večino proti komunistični partiji!« Ta je praviloma obvladovala vse strukture takratne oblasti. Tako sem pomagal organizirati Demokratsko stranko Bele krajine in Krščansko demokratsko stranko, v katero sem predlagal 9 članov iz naše stranke (od 10 članov), da so lahko normalno delovali, kasneje pa se je iz teh strank organiziral belokranjski DEMOS in ta politična skupnost je še danes na vodilnih položajih v vseh treh belokranjskih občinah.

Ste dolgoletni župan občine Semič. Kako gledate na letošnje lokalne volitve?

Letošnje volitve so zopet preizkus za našo stranko. Tam, kjer se je delalo dobro, bomo deležni zaupanja, za vse ostale bodo letošnje volitve še eno razočaranje. Zaupanje podeželja v stranko je padlo, vendar verjamem, da smo na poti pozitivnega pristopa do ljudi – volivcev, ki nam bodo zaupanje tudi vrnil. Verjamem v boljše čase za našo ljudsko stranko. Tudi sam sem pred preizkušnjo, ali nadaljevati zastavljen in ponovno kandidirati na lokalnih volitvah, ali se umakniti in dati priložnost drugim. Izzivov je iz dneva v dan več, prav tako tudi odgovornega dela. Ugotavljam, da smo za naše podeželje in ne samo za našega kmeta edina prava stranka za boljši jutri.

Hvala lepa za pogovor!

Rok Ravnikar

Stanko ČURIN

Bil je in ostal simbol uspešnega zasebnega vinogradnika v Sloveniji. Bil je med pobudniki ustanovitve SKZ in z nami ostaja tudi danes.

Ko se ve, da se je treba upreti

Po mojem mnenju je gospod Ivan Oman najzaslužnejši človek, ki si je v tistih časih, ko je prevladoval ostri socializem, upal in zmogel dobili 15 istomislečih soprodpisnikov, s katerimi se je lahko ustanovila politična stranka SKZ, ki se je pozneje preimenovala v SLS. Pozitiven odziv kmetov v Cankarjevem domu je potrdil, da pri-

haja čas za prenovu.

Sedaj prihaja še pomembnejši čas, ko se bo moral slovenski kmet junaško upreti proti nepravilni oziroma nepodbudni davčni politiki, ki bi negativno vplivala na razvoj kmetijstva in podeželja. Bojim se, da bo po zamišljenih elementih takšne zakonodaje kmet postal viničar.

Anton Kous

Bil je eden od članov 1. upravnega odbora SKZ. Z enako vztrajnostjo kot nekoč v SKZ se danes ukvarja s kmečkim turizmom v Krašjih na Goričkem.

»Slovenski kmet, ne pusti se!«

Ostal je žal bolj zamegljen spomin na prvi Upravni odbor SKZ, katerega član sem bil. Večkrat srečam v mislih nepozabljene »soborke in soborce«, ki jih nekatere že kar dolgo ni-

sem videl. Včasih zopet slišim in sam ponavljam tisto, kar smo takrat zahtevali in rekli: »Slovenski kmet, ne pusti se!« in vzpodbudni Trstenjakov stavek v zgodovinskem Unionu: »Kmet,

Država je pozabila, da birokracija zahteva mnogo dela in živcev, vse to pa kmet potrebuje za obdelavo zemlje, ne pa, da troši svojo energijo in čas za dokazovanje državi, kako je posloval z izgubo, ki mu je ne bo nihče pokrila. Država naj davek pobira na osnovi normalnega povišanja katastrskega dohodka, morda za 100 ali več odstotkov, sicer pa je naša državna administracija imela čas in podlago s podatki razmisliti o najenostavnejšem in najpravičnejšem načinu obdavčitve kmeta brez knjigovodskih poročil tistih, ki so ustvarjeni za delo na zemlji, ne pa za sedenje pred računalnikom. Ugotavljam, da politika SLS nasprotuje temu, zato jo pozdravljam.

tvoje korenine segajo do pekla in nihče jih ne bo izruval!«

Žal se danes vsak dan bolj sušijo. S ciljem po vse večji proizvodnji poceni hrane je tradicionalni kmet in kmetstvo vse bolj v napoto. Izguba tisočih delovnih mest (negovalcev in prebivalcev podeželja) odgovornim ne pomeni nič. Ali ne vodi to v prav nasprotno smer, kot si mislijo »načrtovalci« prihodnosti? Danes bi bila potrebna še bolj močna in evropska kmečka zveza kot takrat! Da bi izborila realne cene kmetijske pridelave, subvencije na površino pa odklonila, ker je to za kmete pogrebina.

Brane Grad

Ustanovni član, kmet.

»Zbrali smo se tukaj iz vse Slovenije, da ustanovimo kmečko zvezo – danes!«

Dvorana je bila nabito polna. Menim, da nas je bilo okrog 1000, veliko ljudi pa je moralo ostati zunaj, saj so prišli z avtobusi iz vse Slovenije. Varnostniki jih z izgovorom na požarno varnost niso več spustili noter. Takratni predsednik SZDL Jože Smole je v žerjavico po kostanj v to dvorano poslal Viktorja Žaklja kot predstavnika oblasti z namenom, da se prepreči ustanovitev kmečke zveze. Kljub temu, da je bila dvorana naelektrena, pa je ob nastopu Viktorja Žaklja z njegovim predlogom, da na ta dan še ne bi ustanovili kmečke zveze, ampak da bi po občinah vodili širše razprave in potem nekje v jeseni ustanavljali kmečko zvezo, nastala popolna in mučna tišina.

Takrat sem šel na oder in pozval zbor, da to absolutno ne pride v po-

štev, da smo se zbrali tukaj iz vse Slovenije z namenom, da ustanovimo kmečko zvezo danes, 12. maja 1988. Še dobro se spominjam, da sem dejal, da če zveze ne ustanovimo danes, čez deset let »nečemo imati snage, da krenemo još jednom«. S temi besedami pa zato, ker smo slutili, da če Slovenci ne gremo po neki lastni poti, nas bo preplaval srbski centralizem. In v dvorani je zadonel bučen aplavz. Po tem aplavzu je iz dvorane odšel gost Dragan Veselinov, ki je bil predstavnik kmetov iz Vojvodine, kjer je tudi želel organizirati takšno zvezo. Ta moj stavek je g. Veselinov narobe razumel in je protestno zapustil dvorano, za kar mi je bilo kasneje žal, ampak besede niso letele osebno nanj. Kasneje je bil tudi minister za kmetijstvo.

Ob tem uspelem zboru nas je preplavila energija, da smo pokali po sivih. Nekateri smo imeli v mislih bolj pošteno državo, žal pa se vse naše sanje v samostojni Sloveniji niso uresničile, kajti Slovenija ni šla po najboljši poti, kot bi lahko šla. Kot narod nismo najbolj držali skupaj, kar čutimo še danes.

Slovenska ljudska stranka
Slovenska kmečka zveza pri SLS

VABITA

na obeležitev

**18. obletnice ustanovitve Slovenske kmečke zveze in
Zveze slovenske kmečke mladine**

v petek, 12. maja 2006 ob 18.00

v Viteško dvorano Biotehniške fakultete
Oddelka Zootehnika na Rodico pri Domžalah.

O zgodovinskem dogodku – ustanovitvi SKZ in ZSKM 12.
maja 1988 – bo spregovoril **prof. dr. Franc Zagožen**.

Veselilo nas bo, da boste skupaj z nami obeležili to, za
Slovensko ljudsko stranko tako pomembno obletnico.

Vabljeni.

Igor Hrovatič

Predsednik

Slovenske kmečke zveze pri SLS

Janez Podobnik

Predsednik

Slovenske ljudske stranke

Alojz Štuhec

Ustanovni član SKZ in prvi predsednik prvu ustanovljene podružnice Slovenske kmečke zveze v Sloveniji v Ljutomeru. Sedaj je aktiven član SKZ pri SLS.

**»Z gromkim ploskanjem, formalno
soglasno, brez enega samega
glasu proti,...«**

Ponosen sem, da smo ravno v Ljutomeru le teden dni po ustanovitvi obeh zvez kot prvi ustanovili tudi občinsko podružnico. To je bil množičen zbor, česar žal kasneje nismo več presegli. Prvi tajnik ljutomerske podružnice SKZ Roman Plohl se je 12.5.1988 skupaj z ljutomerskimi kmeti udeležil zbora v Ljubljani; bil je tudi tajnik ZSMS v Ljutomeru. Sedaj pa po mojih informacijah živi v Švici in žal z njim nimamo več stikov.

Kmečki glas 18.5.1988 navaja: »Tik pred koncem javne tribune je Roman Plohl iz Ljutomera predlagal, da se

javna kmečka tribuna preimenuje v ustanovni občni zbor obeh kmečkih zvez, kar so kmetje najprej pozdravili z močnim gromkim ploskanjem, potem pa so še formalno soglasno, brez enega samega glasu proti, potrdili to odločitev. S tem sta bili Slovenska kmečka zveza in Zveza slovenske kmečke mladine formalno ustanovljeni. Že ob prihodu v dvorano pa so se kmetje množično vpisovali v obe organizaciji in tudi tako potrdili, da mislijo resno. Zdaj je že več kot 1000 članov obeh zvez.«

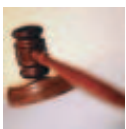
Spoštovani!

Tematska priloga tokratne številke Odmeva z naslovom »18 let SKZ – 12.5.1988« pri naša mnenja nekaterih ustanoviteljev o okoliščinah nastanka, duhu časa ter pomenu Slovenske kmečke zveze za razvoj slovenske demokracije in vzpostavitve samostojne slovenske države. Gre za pomembna in dragocena pričevanja udeležencev takratnih dogodkov. Za njihove prispevke, predvsem pa za to, kar so naredili pred osemnajstimi leti, jim gre iskrena zahvala in priznanje.

Prispevkov niti udeleženci niti uredništvo Odmeva niso usklajevali, tako, da se v nekaterih primerih izjave ne ujemajo povsem. V določenih primerih gre za različno videnje posameznih dogodkov ali pa različne poudarke, pa tudi za to, da so bili različni ljudje o stvareh že v času takratnega dogajanja različno obveščeni. Glede na to, da se prispevki nanašajo na dogodke, ki so odmaknjeni osemnajst let, pa se je morda kakšna podrobnost tudi že nekoliko pozabila, kar je povsem človeško in naravno.

Podrobna analiza dogodkov izpred osemnajstih let bo morala biti še narejena. Pričevanja objavljena v tokratni prilogi bodo nedvomno pomemben vir za to analizo. Vsem bralcem želimo prijetno branje. Ob njem bo verjetno marsikdo podoživel svoje delovanje v tistem obdobju. Vse bralce, ki bodo morda ob tej ali kaki drugi priložnosti začutili, da imajo v zvezi z obravnavano tematiko tudi sami kaj sporočiti, lepo prosimo, da svoje misli in spomine zapišete in jih pošljete na uredništvo SLS Odmev, Beethovnova 4, 1000 Ljubljana. Vsi tisti, ki pa menite, da bi vam bilo lažje, če bi svoje povedali v obliki pogovora, pa prosimo, da tudi to sporočite na uredništvo SLS Odmev. Z veseljem se bomo odzvali povabilu na pogovor. Ta priloga namreč ni edina in zadnja te vrste, ampak ji bodo sledile nove, ko se bo nabralo oz. pripravilo dodatno gradivo s to tematiko.

Aleš Primc

Pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja

Vlada je 6. aprila sprejela predlog zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, ki izpolnjuje zahteve iz sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice v primeru Lukenda v. Slovenija in iz odločbe Ustavnega sodišča. V navedenih odločbah je bilo odločeno, da Republika Slovenija na izvedbenem (zakonskem) nivoju ne zagotavlja strankam sodnih postopkov varstva ustavne pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja oziroma konvencijske pravice do sojenja v razumnem roku (v smislu učinkovitega pravnega sredstva, s katerim lahko stranka doseže pospešitev konkretnega sodnega postopka), ter ne ureja pravičnega zadoščenja (denarne odškodnine) za zadeve, v katerih je kršitev teh pravic prenehala pred odločitvijo sodišča, kjer je bila vložena tožba zaradi kršitve teh dveh pravic.

V predlogu zakona je zato določen sistem učinkovitih pravnih sredstev za varstvo pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. V predlogu zakona so določena predvsem pospešitvena pravna sredstva - s katerim pravnim sredstvom naj pristojni sodni organ (predsednik istega ali višjega sodišča ali poseben sodnik) doseže dejansko pospešitev reševanja zadeve, glede katere se je stranka pritožila. Urejeno je tudi vprašanje pravičnega zadoščenja za kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja - tako

odškodnine kot objavo sodbe.

Konkretni bistveni ukrepi po predlogu zakona za pospešitev reševanja strankine zadeve na sodišču so: nadzorstvena pritožba, rokovni predlog in pravično zadoščenje - odškodnina za nepremoženjsko škodo.

Glede nadzorstvenih pritožb predlog zakona določa naslednje: če predsednik sodišča, na katerem je obravnavana strankina zadeva, na podlagi nadzorstvene pritožbe stranke ugotovi, da sodišče nepotrebno odlašajo z odločanjem v zadevi, glede na stanje in naravo zadeve s sklepom odredi rok za opravo določenih postopkovnih dejanj, lahko pa glede na okoliščine zadeve odredi tudi njeno prednostno reševanje. Če predsednik sodišča odredi, da mora sodnik opraviti ustrezna postopkovna dejanja, določi tudi rok za njihovo opravo, ki ne sme biti krajši od petnajstih dni in ne daljši od šestih mesecev, ter primeren rok, v katerem mora sodnik poročati o opravljenih dejanjih.

Rokovni predlog je posebna pritožba stranke zoper odločitev predsednika sodišča po postopku nadzorstvene pritožbe. Predsednik nadrejenega sodišča ali sodnik po njegovem pooblastilu (torej ne gre več za sodišče, kjer se obravnava strankina zadeva!) odloči smiselno enako glede pospešitve reševanja zadeve kot pri nadzorstveni pritožbi. Bistvena "dodana vrednost" rokovnega predloga je to, da strankin predlog za pospešitev reševanja zadeve ne rešuje več sodišče, na katerem se njena zadeva (domnevno prepočasi) obravnava.

Odškodnina za nepremoženjsko škodo, ki je nastala stranki sodnega postopka zaradi kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, je po predlogu zakona limitirana (omejena) od 300 evrov (EUR) - t.j. približno 71.892 slovenskih tolarjev (SIT) do največ 5000 evrov - t.j. približno 1.198.200 slovenskih tolarjev

Za pokrajine dobili zeleno luč

Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko podpira spremembe in dopolnitve ustavnega člena o pokrajinah (143. člen), ki so ga oblikovale poslanske skupine po štirih posvetih pri predsedniku državnega zbora Francetu Cukjatiču.

Gre za spremembe, na podlagi katerih so pokrajine samoupravne lokalne skupnosti, ki opravljajo lokalne zadeve širšega pomena in z zakonom določene zadeve regionalnega pomena. Ustanovijo se z zakonom, s katerim se določi tudi njihovo območje, sedež in ime, v postopku sprejemanja zakona pa mora biti zagotovljeno sodelovanje občin. Ustavna komisija je sprejela kompromisni predlog vseh poslanskih skupin, razen poslanske skupine SNS.

Služba Vlade RS za lokalno samou-

pravo in regionalno politiko meni, da je potrebno v zakonu, ki bo določal postopek ustanovitve pokrajin, dati ustrezno vlogo občinam, prebivalci mejnih občin pa morajo dobiti možnost, da se izrečejo, v katero izmed predlaganih pokrajin se želijo povezovati.

V postopku za spremembo ustave, glede na že opravljeno razpravo, bo predložen okvirni terminski program regionalizacije in izhodišča za pripravo predvidene zakonodaje tega področja. V pripravi je že predlog zakona o pokrajinah kot sistemski zakon, ki bi urejal funkcionalne, statusne, organizacijske in druge pravne probleme pokrajin - podobno, kot jih za občine ureja Zakon o lokalni samoupravi.

Franci Rokavec,
državni sekretar

Sprejeta Uredba o regionalnih razvojnih programih

Vlada Republike Slovenije je na svoji redni seji, 16. marca, sprejela Uredbo o regionalnih razvojnih programih.

Z omenjeno uredbo je Vlada RS, v skladu z Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja in na predlog ministra, pristojnega za področje lokalne samouprave in regionalne politike dr. Ivana Žagarja, določila vsebino in strukturo, postopek priprave in izvedbe ter način spremljanja in vrednotenja učinkov regionalnega razvojnega programa. Uredba o regionalnih razvojnih programih nadomešča Navodilo o minimalni obvezni vsebini in metodologiji priprave ter načinu spremljanja in vrednotenja regionalnega razvojnega programa.

Uredba tudi daje možnost sofinanciranja območnih razvojnih partnerstev tako, da lahko manj razvite občine v okviru bolj razvitih razvojnih regij, skladno z rešitvami, ki jih je pri nesel novi Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, uveljavijo poseben status in si na osnovi razvojnega partnerstva zagotovijo bolj usmerjeno reševanje specifičnih razvojnih vprašanj. Priprava skupnih razvojnih projektov hkrati izboljšuje možnosti za sofinanciranje s strani evropskega regionalnega sklada, ki bo v naslednjih sedmih letih lahko bistveno prispeval k hitrejšemu in enakomernemu regionalnemu razvoju.

SAD revija za
sadjarstvo,
vinogradništvo
in vinarstvo

letnik XVI, april 2006, številka 4
Cena 990 SIT (4,13 EUR),
za naročnike 890 SIT (3,71 EUR)
ISSN 0353-5711

priloga
Vrtnine

Škropilni program za vinsko trto

Nashi - azijska hruška

Program varstva za oreh in lesko

Škropilni program za hruške

ISSN 0353-5711
9 770353 571007

Minister Janez Podobnik: »Za izrabo obnovljivih virov energije v gospodinjstvih letos namenjeno nekaj več kot 300 milijonov tolarjev«

Ministrstvo za okolje in prostor je konec marca in v začetku aprila objavilo dva javna razpisa za gospodinjstva, in sicer:

1. javni razpis za finančne spodbude investicijskim ukrepom za energetsko izrabo lesne biomase v skupni višini 100 milijonov tolarjev. Nepovratna sredstva se dodeljujejo za vgradnjo specialnih kurilnih naprav za centralno ogrevanje na lesno biomaso, in sicer na polena, pelete ali sekance. Na razpisu lahko sodelujejo posamezna gospodinjstva, ki so že vgradila kurilno napravo in je le ta v funkciji delovanja po 1. maju 2005, kar se doka-

zuje z datumom računa za vgradnjo oz. montažo kurilne naprave.

Višina nepovratnih sredstev znaša 40% cene vitalnih elementov posameznega sistema, vendar:

- pri kurilnih napravah na polena z ustreznim hranilnikom toplote največ 300.000 tolarjev,
- pri kurilnih napravah na pelete s podajalnikom največ 400.000 tolarjev ter
- pri kurilnih napravah na sekance s podajalnikom največ 500.000 tolarjev.

Prvo odpiranje vlog je bilo 20. aprila. Naslednja odpiranja, ki se bodo izvajala do porabe sredstev, bodo 1. ju-

nija, 24. avgusta in 5. oktobra 2006.

2. javni razpis za finančne spodbude investicijskim ukrepom za izrabo obnovljivih virov energije v skupni višini 205 milijonov tolarjev. Nepovratna sredstva se dodeljujejo za vgradnjo solarnih sistemov za ogrevanje vode, toplotnih črpalk za centralno ogrevanje prostorov ter fotovoltaičnih sistemov za proizvodnjo elektrike. Na razpisu lahko sodelujejo posamezna gospodinjstva, ki so izvedla enega ali več ukrepov, ki so predmet razpisa. Nepovratna sredstva se bodo dodeljevala za izvedene ukrepe, ki so v funkciji delovanja od 1. aprila 2005 naprej, kar se dokazuje z datumom računa

za vgradnjo oz. montažo posameznega ukrepa.

Posamezna višina sredstev za posamezne ukrepe je različna, je pa za vsak posamezen ukrep največji možni znesek 500.000 tolarjev. Prvo odpiranje vlog bo 4. maja. Naslednja odpiranja, ki se bodo izvajala do porabe sredstev, bodo 6. julija in 7. septembra 2006.

Obe razpisni dokumentaciji sta objavljeni tudi na spletni strani ministrstva: www.gov.si/aure. Dodatne informacije so na voljo na tel. št.: 01/300 69 90 vsak ponedeljek in sredo od 9. do 12. ure.

djg

Slovenija o nameri na Muri obvestila Avstrijo, Hrvaško in Madžarsko

Preučitev možnosti energetske izrabe mejnega odseka Mure

V četrtek, 13. aprila, je Ministrstvo za okolje in prostor podalo pobudo, da se dnevni red naslednjega rednega zasedanja Stalne slovensko-avstrijske komisije za Muro razširi s točko: Preučitev možnosti energetske izrabe mejnega odseka Mure. Skladno z že dogovorjenim bodo Dravske elektrarne Maribor do srede maja posredovale svoj program in vizijo, ki jo bo slovenska stran kot izhodišče za začetek oziroma določitev postopka pred komisijo predložila na pripravljalnem sestanku.

O energetskih interesih tako slovenske kot tudi avstrijske strani se je komisija seznanila na zadnjem 14. zasedanju Stalne slovensko-avstrijske komisije za Muro. V tem smislu je nosilec, Dravske elektrarne Maribor, vodne pravice na Muri v Ceršaku posredoval slovenski strani pobudo za preučitev možnosti energetske izrabe mejnega odseka Mure oziroma širše odseka od Sladkega vrha do Veržeja. Dravskim elektrarnam je bilo naloženo, da pripravi in predloži svoj program in vizijo, ki bo služil kot dokumentacija za uvrstitev te točke na dnevni red komisije.

Hrvaški in madžarski opazovalci bodo prisotni na vseh zasedanjih komisije.

Hkrati je Ministrstvo za okolje in prostor na predsednika hrvaške strani v Stalni slovensko-hrvaški komisiji za vodno gospodarstvo in predsednika madžarske strani v Stalni slovensko-madžarski komisiji za vodno gospodarstvo naslovilo pismo, v katerem ju že v tej analitični fazi obveščamo o nameri slovenske strani, da začenja s preučevanjem možnosti sanacije in vzpostavitve dobrega

ekološke stanja voda ter temu podrejene morebitne energetske izrabe dela vodnega telesa Mure na odseku od Sladkega vrha do Veržeja v soglasju z Republiko Avstrijo.

O morebitnem začetku formalnih postopkov pa bosta Republika Hrvaška in Republika Madžarska v celoti informirani skladno z meddržavnimi pogodbami, vsemi mednarodnimi konvencijami, dobro prakso in v okviru Savske komisije in njenih teles ter meddržavnih komisij za področje upravljanja z vodami.

Zavedajoč se trenutnega stanja, slovenska stran zagovarja stališče, da je potrebno izvesti določene ukrepe za izboljšanje ekološkega stanja Mure, skladno z določili vodne direktive EU. Ena od možnih rešitev za preprečevanje nadaljnega poglobljanja dna mejnega odseka je podana v načelni vodnogospodarski zasnovi za mejno Muro. Druga možna rešitev pa je izvedba določenih tehničnih ukrepov za preprečevanje poglobljanja dna in zniževanja gladine podtalnice, ki lahko služijo tudi energetski rabi Mure.

Vodni režim mejnega odseka Mure in širše odseka od Sladkega vrha do

Foto: Jože Pojbič

Veržeja je zaradi prekinjenega dotoka plavin, ki je posledica delovanja hidroelektrarn na avstrijski strani, podvržen spremembam, ki so zaradi izrazitega poglobljanja dna struge negativne. Študije kažejo na to, da se je dno Mure na mejnem odseku z Republiko Avstrijo poglobilo v zadnjih letih tudi do 1,30 m. Vzporedno, strokovne službe opažajo tudi naglo zniževanje gladine podtalnice vzdolž omenjenega odseka Mure.

Na mejnem odseku Mure na lokaciji v Ceršaku imajo vodno pravico za energetsko izrabo Mure, Dravske elektrarne Maribor - DEM. Vodna pravica na tej lokaciji obstoja že okoli 80 let. V okviru načrtovane obnove jezua

in strojne opreme na mali hidroelektrarni so DEM kot nosilec vodne pravice sprožile pobudo za preučitev možnosti energetske izrabe dela vodnega telesa Mure na odseku od Sladkega vrha do Veržeja. Republika Slovenija je to pobudo sprejela in se odločila, da preuči, ali obstoji možnost sanacije in vzpostavitve dobrega ekološkega stanja voda ter temu podrejene morebitne energetske izrabe Mure na omenjenem odseku. Morebitni ukrepi bodo podrejeni doseganju pozitivnih učinkov, izboljšanju ekološkega stanja voda Mure in ne bodo vplivali na vodni režim Mure v Republiki Hrvaški in Republiki Madžarski.

djg

Srečanje ministra Janeza Podobnika in direktorice STO Barbare Gunčar z direktorji slovenskih parkov

Vpliv zavarovanih območij na možnosti turističnega razvoja

Ministrstvo za okolje in prostor pod vodstvom ministra Janeza Podobnika je 12. aprila v sodelovanju s Slovensko turistično organizacijo v prostorih uprave Regijskega parka Škocjanske jame organiziralo srečanje z direktorji slovenskih parkov. Tema srečanja je bila vpliv zavarovanih območij na možnosti turističnega razvoja.

djg

Končano prvo zasedanje biroja Barcelonske konvencije v Sloveniji pod vodstvom ministra Podobnika

Med 5. in 7. aprilom je bilo v Sloveniji, ki predseduje Mediteranskemu akcijskemu načrtu (MAP), prvo zasedanje biroja Barcelonske konvencije v Sloveniji. Predsedoval mu je minister za okolje in prostor Janez Podobnik.

Biro sprejema poudarke in strateške odločitve za izvajanje Sredozemskega akcijskega načrta za ohranitev morskega in obalnega okolja v času med rednim zasedanjem pogodbenic konvencije - naslednje bo v Španiji novembra 2007.

Biro je, med drugim, sprejel odločitev, da:

- pozdravljajo preselitev Sekretarita MAP v nove sodobne prostore v Atenah, in za to odobreno finančno pomoč grške vlade,

- povabi Evropsko okoljsko agencijo (EEA) k še bolj dejavnemu sodelovanju z MAP pri harmonizaciji poročevalskega sistema za stanje morskega okolja Sredozemlja,
- pogodbenice upoštevajo programe zmanjševanja onesnaževanja okolja pri pripravi oziroma izvajanju bilateralnih sporazumov,
- so za izvajanje Protokola o biološki raznovrstnosti pridobljena sredstva GEF; pogodbenice naj za njihovo uspešno koriščenje izboljšajo koordinacijo pri pripravi izvedbenih programov v regiji oz. ekoregiji,
- za pripravo nacionalnih programov, strateškega programa in izvedbo ciljev Obzorje 2020 pogodbenice v celoti upoštevajo že dolo-

čene regionalne cilje,

- pogodbenice sodelujejo pri pripravi besedila protokola o Integralnem upravljanju z obalo (ICZM),
- bo izredni sestanek nacionalnih koordinatorjev za izvajanje Sredozemskega akcijskega programa novembra letos v Grčiji - na podlagi evaluacijskega poročila bo obravnaval in predlagal izboljšano strukturo delovanja MAP, ki naj bi ga pogodbenice sprejele na rednem zasedanju novembra 2007 v Španiji,
- zaprosi in pooblašča predsedujočega biroja Barcelonske konvencije ministra za okolje in prostor Janeza Podobnika za srečanje z evropskim ko-

misarjem za okolje Stavrosom Dimasom, z namenom pospešitve sodelovanja Mediteranskega akcijskega načrta (MAP) pri izvajanju EU pobude Obzorje 2020 ("EU - mediteransko partnerstvo za zmanjšanje onesnaževanja Sredozemlja do leta 2020). *djg*

Sprejet Program odprave posledic poplav in drugih škodljivih poplavnih posledic neurja iz oktobra 2004

Vlada RS se je na seji 9. marca seznanila s korekcijami ocenjene škode zaradi posledic poplav in drugih škodljivih poplavnih posledic neurja 9. in 10. ter 31. oktobra 2004 in sprejela Program odprave posledic poplav in drugih škodljivih poplavnih posledic neurja 9. in 10. ter 31. oktobra 2004.

Vlada RS je na pobudo Ministrstva za okolje in prostor zagotovila sredstva proračunske rezerve za izvedbo Programa v letu 2006 v višini 500 milijonov tolarjev, in sicer za:

- obnovo stavb v lasti oseb zasebnega prava: 6.840.000,00 tolarjev;
- obnovo kmetijskih zemljišč v lasti oseb zasebnega prava: 14.930.000,00 tolarjev;
- obnovo objektov lokalne infrastrukture: 462.730.000,00 tolarjev;
- pripravo projektne dokumentacije: 13.841.050,00 tolarjev;
- sredstva v zvezi z upravnimi spori: 1.658.950,00 tolarjev.

Ministrstvo za okolje in prostor bo program realiziralo do 30. novembra letos. *djg*

Tonski posnetek izjave za javnost o plinskem terminalu v Tržaškem zalivu

Tonsko izjavo ministra za okolje in prostor Janeza Podobnika ter državnega sekretarja mag. Marka Starmana 5. aprila v zvezi s plinskim terminalom v Tržaškem zalivu lahko poslušate na spletnih straneh ministrstva: <http://www.sigov.si/mop/>, rubrika Oglasna deska - Sporočila za javnost. *djg*

Ministra Janez Podobnik in mag. Janez Božič na delovnem obisku v občini Ig

0 prostorski umestitvi obvoznice Škofljica, državnih cestah v občini, kanalizacijskem sistemu v občini in vodarni Brest

V ponedeljek, 3. aprila, sta minister za okolje in prostor Janez Podobnik ter minister za promet mag. Janez Božič obiskala občino Ig, kjer sta se srečala s tamkajšnjim županom Janezom Cimpermanom in njegovimi sodelavci.

Na delovnem sestanku so sprego-

vorili o prostorski umestitvi obvoznice Škofljica, državnih cestah v občini, kanalizacijskem sistemu v občini in vodarni Brest.

Po delovnem sestanku so župan in ministra podali tudi izjavo za medije. *djg*

Obisk vlade RS v Posavju**Ministrom predstavili pomembne projekte, pri katerih pričakujejo sodelovanje države in njihovo finančno soudeležbo**

Vse tri posavske občine so 28. in 29. marca obiskali predsednik Vlade RS Janez Janša in vsi ministri. Ta pomemben dogodek smo izkoristili tudi predstavniki občin, saj smo ministrom na posameznih lokacijah in skupnih srečanjih predstavili pomembne projekte, pri katerih pričakujemo sodelovanje države in njihovo finančno soudeležbo. Po državnem obisku Posavja je vlada presodila, da ima ena najmanjših regij v državi največje možnosti za razvoj v energetiki, turizmu in logistiki. Regija naj bi ohranila status energetskega bazena.

Razvoj regij bo tesno povezan tudi z gradnjo verige HE na spodnji Savi. Minister za finance dr. Andrej Bajuk, minister za promet mag. Janez Božič ter minister za okolje in prostor Janez Podobnik so si v spremstvu župana Občine Sevnica, direktorja skupnega podviga pri HSE Bogdana Barbiča in direktorice Infre Ane Gračner z minibusom ogledali gradnjo energetskih in infrastrukturnih objektov HE Blanca in Boštanj. Ob tej priložnosti smo se uskladili glede pogledov o financiranju infrastrukture, tako da bo lahko Vlada tudi formalno sprejela dogovor o tem. Minister Bajuk se je zavzel za pospešitev gradnje savske verige in predlagal, da bi bilo smiselno gradnjo petih hidroelektrarn na spodnji Savi pospešiti, tako da bi z gradnjo vsake naslednje predvidene v verigi začeli leto po začetku prejšnje. Vlada je sprejela tudi večino zahtev Občine Sevnica za sočasno ureditev infrastrukturnih ureditev ob izgradnji HE Blanca.

V okviru obiska Vlade RS v Posavju je bila na sevnškem gradu novinarska konferenca predsednika vlade Janeza Janše in ministra za gospodarstvo mag. Andreja Vizjaka. Predsednik vlade je poudaril, da je Posavje zaradi številnih razvojnih priložnosti med perspektivnejšimi slovenskimi regijami. Glede na lego, razvojne potenciale in nekatera vpra-

šanja je Posavje, bo besedah predsednika vlade, ena pomembnejših regij. Splošni kazalci razvitosti postavljajo Posavje v približno takšno razmerje do slovenskega povprečja, kot ga zavzema Slovenija po stopnji razvitosti v odnosu do Evropske unije. Minister Vizjak je izpostavil tri ključne projekte za razvoj regije: dokončanje dolenskega avtocestnega kraka, tretjo razvojno os, ki je pomembna predvsem za Sevnico, ter modernizacijo letališča Cerklje ob Krki, ki naj bi ga uporabljali tudi v gospodarske namene. Poudaril pa je tudi pomen nastajajoče posavske gospodarske platforme, ki bo vključevala poslovne cone, fakultete in letališča.

Predsednik vlade Janez Janša si je v Sevnici skupaj z ministrom za gospodarstvo mag. Andrejem Vizjakom ogledal podjetje Lisca. Dr. Lovro Šturm, minister za pravosodje, je obiskal okrajno sodišče v Sevnici, dr. Dimitrij Rupel, minister za zunanje zadeve pa podjetje Stiles. Mag. Janez Drobnič, minister za delo, družino in socialne zadeve, je bil gost Varstveno delovnega centra v Sevnici, Marija Lukačič, ministrica za kmetijstvo, pa si je ogledala sirarno na Studencu. Dr. Milan Zver, minister za šolstvo, se je srečal z ravnateljico posavskih šol. Janez Podobnik, minister za okolje in prostor, dr. Andrej Bajuk, minister za finance in mag. Janez Božič, minister za promet, pa so si skupaj ogledali

gradnjo HE Blanca in Boštanj. Minister dr. Ivan Žagar, zadolžen za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, se je na delovnem srečanju z župani in gospodarstveniki Posavja seznanil z okoljsko, prostorsko in regionalno problematiko, se seznanil s projektom Gospodarska platforma Posavja in si tudi ogledal lokacije objektov ter se sestal na delovnem sestanku z vodstvom Regionalne razvojne agencije Posavje.

Ob zaključnem srečanju s predsednikom vlade in vsemi ministri s posavskimi gospodarstveniki ter ostalimi nosilci razvoja je predsednik zaključil, da je Posavje zaradi naravne lege in dobrega geostrateškega položaja tudi pomembno logistično središče. V razvoju gospodarstva je po njegovem mnenju še vedno veliko prostora za razvoj malih in srednje velikih podjetij, vendar se lahko ta segment okrepi le s podjetniško bolj ugodnim okoljem. Prav na tem delu gospodarstva je že ob omenjenem turizmu in logistiki možno odpreti največ novih delovnih mest in zaposliti

mlade, ki zaključujejo šolanje ter pre-zaposliti tiste, ki izgubljajo delovna mesta v tradicionalnih industrijskih panogah, je menil predsednik ob zaključku obiska v Posavju.

Kristijan JANC, župan Občine Sevnica in poslanec SLS DZ RS

V okviru obiska Janeza Podobnika, ministra za okolje in prostor v občini Bohinj organizirana dobro obiskana tematska konferenca

Razvojne možnosti lokalne skupnosti v okviru Triglavskega narodnega parka

Okrogle mize so se poleg ministra Podobnika udeležili še Evgenija Kegl Korošec, županja občine Bohinj; predsednik OO SLS Bohinj Slavko Ličef; dr. Marija Markeš, direktorica Triglavskega narodnega parka; dr. Darij Krajčič, direktor Zavoda za varstvo narave; Janez Bizjak, član Strokovne komisije za pripravo Zakona o TNP; Marjeta Keršič-Svetel, Koalicija nevladnih organizacij za TNP ter Jernej Stritih, nevladna organizacija CIPRA.

V svojem petindvajsetletnem obdobju je imel narodni park vodilno vlogo pri ustvarjanju parkovne politike v državi. V skladu z njegovimi izkušnjami, ki so izhajale iz prizadevanj za uravnovešanje varstvenih in razvojnih interesov, so bili postavljeni tudi nekateri temelji za sodobnejši način ohranjanja narave v Sloveniji. Tako so Zakon o ohranjanju narave in nekateri drugi akti o ustanovitvi zavarovanih območij, črpali svoje rešitve iz pozitivnih izkušenj in primerov izvajanja Zakona o TNP.

V preteklosti so se pokazali tudi problemi, kot npr. pomanjkanje finančnih vzpodbud za podporo in razvoj dejavnosti, ki so tradicionalne v tem prostoru in s tem pomembne za življenje lokalnega prebivalstva, zaradi česar je mnogokrat prišlo do nerazumevanja namena in pomena narodnega parka.

Usmeritev vlade je nedvomno v nadaljevanje varstva narave v okviru zavarovanih območij, v smeri varovanja biotske in pokrajinske raznolikosti Slovenije ter ohranjanja avtentične krajinske identitete poselitvenih in krajinskih značilnosti, seveda ob upoštevanju mednarodnih varstvenih standardov in kriterijev.

Sedaj veljavni zakon je bil sprejet pred 25 leti, nekatere njegove določbe so zastarele, saj so se medtem spremenile razmere v družbi. Sprejeta je bila nova zakonodaja, z uveljavitvijo Zakona o ohranjanju narave je bil vzpostavljen nov sistem ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot ter upravljanja zavarovanih območij.

Minister Janez Podobnik je na konferenci poudaril, da namen novega zakona ni samo prilagoditev zakona na družbeno-politične spremembe, ampak tudi posodobitev in nadgradnja pravnih rešitev, hkrati pa določitev takšnih razvojnih in varstvenih režimov ter usmeritev, ki bodo varovali naravne vrednote in ohranjali visoko biotsko raznovrstnost na eni strani, na drugi pa zagotavljali in dopuščali razvojne možnosti prebivalstva v parku in spodbujali trajnostni razvoj.

Ljudem, ki živijo v parku in s parkom, mora novi zakon zagotoviti podporo in razvoj ter kvaliteto življenja. Zagotoviti je potrebno vpetost razvojnih usmeritev v državne in regionalne razvojne programe. Le te morajo omogočati trajnostno naravnan razvoj kmetijstva in gozdarstva ter turizma ob upoštevanju specifičnih razmer v posameznih delih parka.

“Nove zakonske rešitve bomo zato poiskali skupaj s prebivalci – saj varstvo narave, predvsem pa kulturne krajine lahko ohranjajo, vzdržujejo in zagotavljajo prebivalci, ki stalno živijo in delajo v parku”, je na omenjeni konferenci poudaril minister Janez Podobnik.

Razvojne usmeritve v narodnem parku se nanašajo le na ukrepe v zvezi s projekti in investicijami v narodnem parku in v njegovem vplivnem območju, ki niso v nasprotju z nameni parka in omogočajo razvojne priložnosti za prebivalce narodnega parka, predvsem v turizmu in kmetijstvu ter gozdarstvu.

Z razvojnimi usmeritvami se spodbuja trajnostni razvoj, prilagojen značilnostim in naravnim vrednotam narodnega parka, ki se uresničujejo zlasti:

- z razvojem podeželja, izboljšanjem kmetijske infrastrukture, z urejanjem prostora in obnovo naselij ob upoštevanju krajinske in arhitekturne identitete in varstva kulturne dediščine, spodbujanjem dopolnilnih dejavnosti in oblik kmetovanja, ki je povezano z ekološkim pridelovanjem kulturnih rastlin in goje-

njem avtohtonih pasem domačih živali kot tudi njihovih produktov z geografsko označbo ali z geografskim poreklom ali z razvojem blagovne znamke;

- z izboljševanjem komunalne infrastrukture;
- s spodbujanjem dejavnosti domače in umetne obrti, povezanih z izročilom v narodnem parku;
- z naravnim vrednotam in kulturni dediščini prijaznim turizmom in rekreacijo;
- z ohranjanjem biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti;
- z ohranjanjem naravnih vrednot in varstvom kulturne dediščine.

Razvojne usmeritve se podrobneje določijo v skupnem razvojnem programu območja narodnega parka, ki se ob upoštevanju načrta upravljanja pripravi skladno s predpisi o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja.

- Skupni razvojni program je ena izmed podlag za pripravo regionalne zasnove prostorskega razvoja območja narodnega parka.
- Skupni razvojni program območja narodnega parka se kot celota umesti v regionalna razvojna programa.
- Skupni razvojni program se usklajuje z razvojnim programom gorenjske in goriške statistične regije. V programskih odborih za pripravo razvojnih programov gorenjske in goriške statistične regije je zastopan tudi predstavnik upravljalca.

Razvojni ukrepi se uresničujejo z dodeljevanjem spodbud ali sofinanciranjem projektov in investicij na območju narodnega parka in njegovem vplivnem območju, ki so v skladu z določili in načrtom upravljanja parka določeni skupnemu razvojnemu programu območja narodnega parka iz prejšnjega člena in ki se dodeljujejo:

- na področju turizma,
- na področju ohranjanja in varovanja kulturnih in naravnih vrednot,
- na področju kulturne dediščine,
- na področju krajinske pestrosti,
- na področju infrastrukture,
- na področju kmetijstva in gozdarstva ter urejanja prostora,
- na področju prometa,
- na področju obrti,
- na področju izobraževanja in raziskovanja.

djg

S podpisom p

Minister, pristojen za področje lokalne samouprave in regionalne politike dr. Ivan Žagar je skupaj s predstavnikom Nove Kreditne banke Maribor d.d. (NKBM) in Abanke Vipa d.d., na sedežu službe z vodstvom francoskega podjetja Transmontagne podpisal pogodbo o odkupu terjatev družbe ATC Kanin Bovec d.o.o. v skupni višini 750.000 eurov. Transmontagne bo tako delež v ATC Kanin povečal s sedanjih 14 na okoli 52 odstotkov.

Vlada Republike Slovenije je na svoji redni seji, 23. februarja, sprejela predlog komisije o izboru najugodnejšega ponudnika - Transmontagne

Slovenija in Makedonija izzivi pri lokalni samoupravi

Minister, pristojen za področje lokalne samouprave in regionalne politike, dr. Ivan Žagar je na tri dnevni obisk v Republiki Sloveniji gostil ministra za lokalno samoupravo Republike Makedonije Rizvana Sulejmanija. Beseda je bila namenjena predstavitvi reform lokalne samouprave v Sloveniji, razvoju občin ter procesu decentralizacije oziroma vzpostavitve drugega nivoja lokalne samouprave - pokrajin.

Ministra sta izmenjala poglede na področje lokalne samouprave ter ugotovila, da je problematika držav glede na specifično prostora zelo podobna. Strinjala sta se, da je bilo srečanje zelo koristno in se zavzela za nadaljevanje in poglobitev sodelovanja. Ugotovila sta, da se Slovenija in

foto: www.schenker.com.mk

Makedonija srečujeta s podobnimi izzivi pri lokalni samoupravi.

Minister dr. Ivan Žagar je makedonskemu kolegu predstavil aktivnosti, ki potekajo na področju povečevanja splošne in finančne avtonomije občin, cilje na področju decentralizacije z uvedbo pokrajin, področje regionalnega razvoja in možnosti črpanja sredstev evropskih skladov.

Slovenska stran se je seznaniła z

ogodbe do novih razvojnih možnosti na Bovškem

S.A.S., 17 rue Louis Guerin, 69100 Villeurbanne, Francija. Za prodajo terjatve Republike Slovenije do družbe Alpski turistični center KANIN Bovec d.o.o. in za podpis pogodbe o prodaji terjatve je v imenu Republike Slovenije pooblastila dr. Ivana Žagarja, ministra brez resorja, odgovornega za lokalno samoupravo in regionalno politiko.

Minister dr. Ivan Žagar je dejal, da podpis pogodbe s strateškim

vlagateljem predstavlja velik korak naprej pri razvoju smučarskega središča Kanin, občine Bovec in celotnega območja. Občina Bovec in okoliške

občine imajo pripravljenih še več projektov, za katere je minister dr. Ivan Žagar izrazil upanje, da bodo poiskali primerni strateški partnerji.

Terjatev je bila prodana z namenom pridobitve novega upnika, ki bo v bodoče prevzel tudi vlogo strateškega partnerja ATC Kanin in predstavlja ukrep v smeri spodbujanja razvoja v regiji. Podpis pogodbe o prodaji terjatve pomeni pomemben prispevek države pri zagotavljanju pogojev za uspešen

turizem v tem delu regije oziroma lokalni skupnosti, saj turizem predstavlja eno od razvojnih pers-

pektiv Slovenije, takšne možnosti pa pomenijo tudi nova delovna mesta. Občina Bovec in okoliške občine imajo pripravljenih veliko projektov, za katere bodo lahko poiskali primerne strateške partnerje, po ministrovih besedah se bo odprla tudi možnost dodatnih regionalnih pobud s črpanjem evropskih sredstev v naslednjem obdobju.

Smučarski center Kanin je za Bovško področje infrastrukturni objekt, pomemben za celotni razvoj območja, zato je deležen podpore regije in lokalne skupnosti, saj je sodobna infrastruktura (žičnice, proge,

gostinska ponudba, prenočišča) prvi pogoj za delovanje smučarskih središč. Ponudbi infrastrukture na smučiščih mora slediti tudi ostala turistična ponudba, kot so sodobna prenočišča z bazeni, savno, fitness centri, programi za otroke, gostinski lokali...itd. Le s celovito ponudbo bo namreč možno tržiti sodobno infrastrukturo smučišča Kanin.

Podpis pogodbe o prodaji terjatve pomeni pomemben prispevek države pri zagotavljanju pogojev za uspešen turizem v tem delu regije oz. lokalni skupnosti.

Marina Rojko

onija s podobnimi moupravi

modelom decentralizacije v Makedoniji, ki po besedah ministra Republike Makedonije Rizvana Sulejmanija predstavlja dober pogoj za razvoj v regijah in je, kot je povedal Sulejmani, tudi po ocenah Evropske komisije, zelo dober. "Je nek politični izdelek, ki ga lahko tržimo, saj predstavlja dobro osnovo za to, kako graditi multietnično državo," je dejal makedonski minister.

Sulejmani, ki je slovenskega ministra dr. Ivana Žagarja tudi povabil na obisk v Makedonijo, je izrazil upanje, da bo sodelovanje dolgoročno, lahko pa bi ga institucionalizirali tudi s posebnim memorandumom. Beseda je tekla tudi o možnosti, da bi slovenski strokovnjaki v Makedoniji v predavanjih predstavili svoje videnje in izkušnje, državi pa bi sodelovali tako na ravni občin kot ministrstev oz. države.

Marina Rojko

Evropska komisarka za regionalni razvoj Danuta Huebner potrdila uspešnost Republike Slovenije na področju regionalnega razvoja

Evropska komisarka za regionalni razvoj Danuta Huebner in slovenski minister za lokalno samoupravo in regionalno politiko dr. Ivan Žagar sta na delovnem srečanju v Mariboru osrednjo pozornost namenila poteku črpanja sredstev iz tekoče finančne perspektive Evropske unije ter pripravam na črpanje v obdobju 2007-2013.

Minister dr. Ivan Žagar je komisarko seznanil s trenutnim stanjem v Sloveniji in zagotovil, da bo država izkušnje iz obstoječe perspektive uporabila pri še bolj učinkovitem delu v prihodnje. S komisarko Huebnerjevo sta govorila tudi o predsedovanju Slovenije Evropski uniji v prvi polovici leta 2008, beseda je tekla tudi o pripravah na predsedovanje in o čezmejnem sodelovanju.

V zvezi z delitvijo Slovenije na dve regiji v naslednji finančni perspektivi je minister dr. Ivan Žagar dejal, da so podporo Bruslja pričakovali. Predlog, ki je pred časom v Sloveniji sprožil obširno politično debato, je bil korekten in pomemben tudi v smislu skladnega regionalnega razvoja.

Glede oblikovanja pokrajin, ki pomenijo pravi premik k regionalnemu oblikovanju Slovenije, je bil prav tako storjen korak naprej, saj v državnem zboru že poteka razprava o ustavnih spremembah, ki bi olajšale ustanovitev pokrajin. Dosežen je že bil konsenz o ustavnih spremembah, tako da služba že pripravlja paket zakonskih sprememb, ki bo prinesel prenos nekaterih pristojnosti skupaj s finančnimi viri na pokrajine. Ob tem je komisarka Huebnerjeva ministru Žagarju podala priznanje.

Podpis pogodbe o prodaji terjatve Slovenije do družbe ATC Kanin Bovec. Predsednik francoske družbe Transmontagne Philippe Gausset, minister za lokalno samoupravo in regionalno politiko Ivan Žagar, pomočnik izvršilnega direktorja NKBM Peter Budin in direktorica sektorja poslovanja v Abanki Vipa Zvonka Črnelj.

"Ne želimo dodatno krepiti javnega sektorja, pač pa ravno obratno, hkrati pa pripravljajo tudi spremembe Zakona o lokalni samoupravi, da bi pravo pozicijo dobile tudi občine," je dejal minister dr. Ivan Žagar, ki o številu teh pokrajin še ne more govoriti, verjetno pa se bo njihovo število vrtelo okoli števila sedanjih statističnih regij. Vse potrebno za začetek de-

janske regionalizacije bi lahko pripravili do konca letošnjega ali do začetka naslednjega leta, je še dejal minister.

Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko je na področju programiranja za naslednjo finančno perspektivo vložila precej naporov, izhodišča pa že predala v prvi delovni verziji. Predlog je bil pri-

>>>

pravljen v predvidenih časovnih okvirih, operativni programi, ki so izvedbeni del nacionalnega strateškega referenčnega okvira, pa naj bi bili pripravljeni do poletja. Do konca naslednjega leta bodo pripravljene vsi dokumenti, tako da bo Slovenija lahko nemoteno vstopila v sistem črpanja v naslednjem obdobju.

Evropska komisarka je povedala, da sta se z ministrom dr. Ivanom Žagarjem pogovarjala o sedanjih finančni perspektivi in izrazila zadovoljstvo nad tem, kar je Slovenija doslej uspešno pridobila iz strukturnih skladov. Kot je dejala, bo Sloveniji v naslednjih sedmih letih na voljo še precej več finančnih virov kot zdaj.

„Moje zadovoljstvo ob prihodu je še toliko večje, ker bo Slovenija prva nova članica Evropske unije, ki bo po vsej verjetnosti z novim letom prevzela euro in to je velik izziv za vse, saj bo Slovenija s tem dokazala, da so tudi nove članice lahko vključene v evro območje,“ je dejala Huebnerjeva.

Komisarka je komentirala tudi število regij v Sloveniji in ob tem dejala, da je notranja razdelitev države na pokrajine povsem notranja zadeva posameznih držav članic. Sicer pa se je Slovenija potem, ko je v sedanjih finančni perspektivi predstavljala eno samo regijo, zdaj odločila za delitev na dve in to po njenih besedah ustreza kriterijem Evropske unije.

Sicer pa je opozorila, da je postopek v zvezi s tem zelo dolg in po uradnem predlogu Slovenije konec lanskega leta lahko Evropska komisija to uradno potrdi šele v drugi polovici leta 2006, v veljavo pa bo dejansko stopilo šele v letu 2008. „Tako bo Slovenija za naslednjo perspektivo že pripravljena na novo regionalno delitev in po moje je za vašo državo takšna

delitev pametna,“ je še dodala Danuta Huebner. Vsekakor pa je ministru dr. Ivanu Žagarju podala izrecno priznanje glede uspešnega črpanja sredstev iz strukturnih skladov, kjer se Slovenija uvršča med najuspešnejše »nove« države članice.

Obisk v Sloveniji je komisarka sklenila v Celju, kjer se je udeležila slovesnosti na začetku tretje faze projekta čistilne naprave, ki ga je sofinancirala EU.

Na področju črpanja strukturnih skladov se Slovenija uvršča med najuspešnejše »nove« države članice

Uspešnost na področju črpanja je plod prizadevanja ministra dr. Ivana Žagarja in njegove ekipe. Številke govorijo same zase, saj je stanje po podatkih resornih ministrstev na dan 31. marec zelo uspešno:

- razpisanih 77,9 mrd tolarjev ali 98,7% razpoložljivih sredstev, opredeljenih z EPD (leta 2004: 45,5 mrd tolarjev ali 57,7%; leta 2005: 67,5 mrd tolarjev ali 85,6%)
- dodeljenih s sklepi programskega sveta oz. s programi 72,3 mrd tolarjev ali 91,7% razpoložljivih sredstev, opredeljenih z EPD (leta 2004: 28,7 mrd tolarjev ali 36,4%; leta 2005: 63,1 mrd tolarjev ali 80,0%)
- podpisanih pogodb za 53,8 mrd tolarjev ali 68,3% razpoložljivih sredstev, opredeljenih z EPD (leta 2004: 8,3 mrd tolarjev ali 10,5%; leta 2005: 45,8 mrd tolarjev ali 58,1%) - do 15. marca naj bi bile podpisane vse »stare« pogodbe, do 30. aprila pa tudi pogodbe na os-

- novi dodatnih pravic porabe v kumulativni iz proračuna izplačanih (SLO in EU del) 26,9 mrd tolarjev ali 34,0% razpoložljivih sredstev, opredeljenih z EPD (leta 2004: 5,4 mrd tolarjev ali 6,8%; leta 2005: 23,5 mrd tolarjev ali 29,7%)
- zahtevkov za povračilo, posredovanih na plačilni organ (EU del), za 16,1 mrd tolarjev ali 27,2% razpoložljivih sredstev, opredeljenih z

EPD (leta 2004: 0; leta 2005: 11,8 mrd tolarjev ali 19,9%)

Primerjava črpanja sredstev strukturnih skladov po prednostnih nalogah in letih je razvidna iz TABELA 1:

Iz SLIKE 1 je razvidno, da so se aktivnosti pri izvajanju EPD intenzivirale predvsem po sprejetju paketov vladnih sklepov v začetku marca in konec julija 2005 ter januarja 2006.

Marina Rojko

TABELA 1: ČRSPANJE SREDSTEV STRUKTURNIH SKLADOV - primerjava 2004-2006

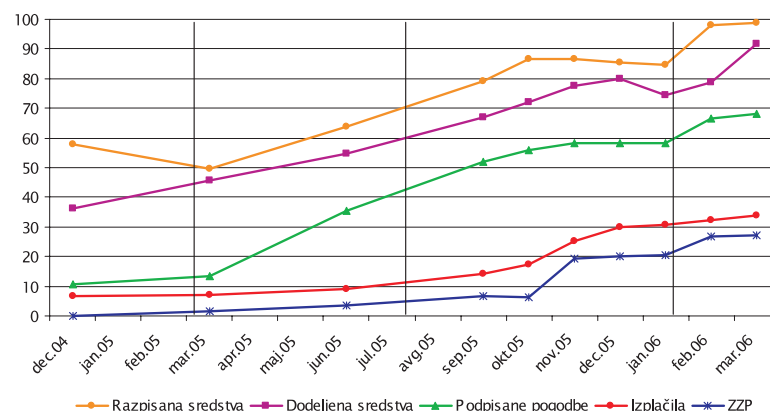
	EPD			1. PN ESRR			2. PN ESS			3. PN EKUS in FIUR		
	2004	2005	31.3.2006	2004	2005	31.3.2006	2004	2005	31.3.2006	2004	2005	31.3.2006
Razpoložljiva sredstva 2004-2006	78,9 mrd SIT 100%			40,3 mrd SIT 100%			23,4 mrd SIT 100%			11,9 mrd SIT 100%		
Razpisana sredstva	57,7%	85,6%	98,7%	67,0%	96,4%	116,0%	28,1%	73,2%	83,9%	20,4%	96,6%	96,8%
Dodeljena sredstva	36,4%	80,0%	91,7%	51,2%	91,3%	101,0%	21,7%	80,8%	85,5%	19,2%	49,3%	75,9%
Podpisane pogodbe	10,5%	58,1%	68,3%	12,7%	64,4%	78,9%	12,6%	71,0%	71,2%	1,5%	27,8%	45,4%
Plačila iz proračuna	6,8%	29,7%	34,0%	6,7%	35,4%	41,9%	8,8%	27,6%	30,2%	1,4%	20,1%	21,3%
Posredovani ZEP (EU del)	0%	19,9%	27,2%	0%	29,7%	38,9%	0%	14,0%	17,4%	0%	2,6%	12,7%

Opombe:

- Na tehnični pomoči je na dan 31.3.2006 projektno vezanih sredstev, potrjenih s strani OU, za 2,6 mrd SIT (79,5%).

- V februarju so bila razpisana dodatna sredstva, dodeljena za januarskimi sklepi Vlade RS, in sicer na Ukrepu 1.2 v višini 2,8 mrd SIT in na Ukrepu 1.3 v višini 4 mrd SIT.

SLIKA 1: Črpanje sredstev strukturnih skladov - dinamika na nivoju celotnega EPD (v %)

Opomba: Pri razpisanih in dodeljenih sredstvih se pojavljajo določena nihanja, ki izhajajo iz razveljavljenih razpisov, kar je pogosto tudi posledica določil zakonodaje na področju javnega naročanja.

Vlada soglaš s Poslovnim in finančnim načrtom Javnega sklada za regionalni razvoj in ohranjanje poseljenosti Slovenskega podeželja za leto 2006

Načrt spodbud ter njihovih virov v letu 2006 opredeljuje obseg predvidenih spodbud v skupni višini 4.180,0 mio tolarjev.

Viri za izvajanje spodbud bo javni sklad v letu 2006 oblikoval iz:

- sredstev Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, namenjenih za povečanje namenskega premoženja javnega sklada;
- vračil posojil, odobrenih v prejšnjih letih in iz prostih sredstev javnega sklada;
- črpanja sredstev po kreditni pogodbi pri Evropski investicijski banki. Načrtovana sredstva so v letu 2006 namenjena sofinanciranju:
- investicijskih projektov podjetniškega značaja;

- projektov lokalne in regionalne infrastrukture;
- projektov prestrukturiranja živilsko predelovalne industrije ter sanacije kmetij in prestrukturiranja kmetijskih gospodarstev;
- projektov spodbujanja razvoja turističnih destinacij iz Enotnega programskega dokumenta - Prednostna naloga št. 1. Sredstva bodo dodelje-

na na podlagi javnih razpisov v obliki ugodnih posojil in nepovratnih sredstev. Dodelitev nepovratnih sredstev je načrtovana za sofinanciranje projektov za povečanje gospodarske osnove na območjih avtohtonih narodnih skupnosti.

Javni sklad intenzivno pripravlja javne razpise. Prvi javni razpis načrtuje objaviti še v mesecu aprilu in sicer za projekte spodbujanja razvoja turističnih destinacij, za katere je po Poslovnem in finančnem načrtu za leto 2006 predvidenih 800,0 mio tolarjev. Naslednji javni razpis bo objavljen za investicijske projekte podjetniškega značaja, kjer je na razpolago 1.100,0 tolarjev ugodnih posojil.

m.r.

Imamo kaj pokazati

Med nedavnim delovnim obiskom vlade v goriški statistični regiji sem ugovarjal, da se Ministrstvo za promet s tem območjem intenzivno ukvarja in da imamo kaj pokazati.

Avtoceste, načrtovane v nacionalnem programu, so na Goriškem zgrajene in predane prometu. Pri povezavah te regije z osrednjo Slovenijo pa je v gradnji le še odsek Rebernice kot del hitre ceste med Razdrtim in Vipavo, ki zaradi izjemno zahtevne geologije predstavlja enega izmed gradbeno zahtevnejših odsekov na slovenskem avtocestnem omrežju. Trenutno sta v teku dva razpisa. Za oba je bilo odpiranje ponudb že izvedeno, izbor najugodnejšega ponudnika pa zaradi zahtevkov neizbranih ponudnikov za revizijo še ni pravomočno zaključen. En razpis se nanaša na gradnjo predorov Barnica in Tabor, drugi na gradnjo viaduktov Boršt in Polance.

V kratkem bo izveden še zadnji javni razpis, in sicer za izvedbo elektro-strojne opreme predorov Barnica in Tabor ter obeh pokritih vkopov.

Investicijska vrednost celotnega odseka Razdrto – Vipava v dolžini skoraj 11 kilometrov znaša dobrih 200 milijonov eurov (natančneje: 201,4 mio eurov). Prometu bo v celoti predan predvidoma konec leta 2007. Na ta način bo goriška regija dobila sodobno povezavo z osrednjo Slovenijo, hkrati pa drugo navezavo na italijansko avtocestno omrežje.

Na tem območju so v teku tudi številne investicije na državnem cestnem omrežju. Naj začnem z obvoznicami:

- Novembra letos načrtujemo zaključek del pri gradnji obvoznice Kobarid (investicijska vrednost znaša dobre pol milijarde tolarjev), ki bo staro mestno jedro razbremenila večjega dela prometa med Bovecem in Tolminom.
- Februarja letos smo podpisali protokol z občinama Miren–Kostanjevica in Šempeter–Vrtojba, ki ureja medsebojna razmerja pri izgradnji obvoznice Vrtojba. V protokolu je med drugim predvideno, da bo druga faza izgradnje obvoznice, katere ocenjena vrednost znaša dobre pol milijarde tolarjev, zaključena v letu 2006, tretja faza, vredna 300 milijonov tolarjev, pa v letu 2007.
- In naposled solkanska obvoznica: Ministrstvo za promet si prizadeva za kontinuirano izgradnjo solkanske obvoznice, katere soinvestitor je Mestna občina Nova Gorica. Zaradi pritožbe neizbrana iz-

tako da predvidevam, da bo obvoznica v celoti zgrajena do konca leta 2007.

Da ne bom predolg, naj dodam le še nekaj zbirnih podatkov. Za najrazličnejše ukrepe na državnem cestnem omrežju v vseh 12 občinah tega območja je Ministrstvo za promet lani porabilo skoraj 1,3 milijarde tolarjev. Sredstva, predvidena za investicije in vzdrževanje državnih cest v letošnjem letu, znašajo 2,7 milijarde tolarjev, v letu 2007 pa je predvidenih 4,8 milijarde tolarjev. Kaj bomo gradili s tem denarjem, naštevam v posebnem okvirčku.

S cest na železnice – konkretno na

regionalno progo Jesenice–Nova Gorica–Sežana, ki je v zelo slabem stanju. Zato sem županom, gospodars-tvenikom in prek kratke tiskovne konference tudi širši javnosti ob tej priložnosti z veseljem sporočil, da je Javna agencija za železniški promet (AŽP) v predlogu Programa dela in finančnega načrta za leti 2006 in 2007 planirala nekatere nujne investicije na tej progi. Naj jih naštejemo:

- Položitev progovnega in optičnega kabla – investicija se bo izvajala v letih 2006 do 2008; letos je predvidena izvedba prve faze.
- Obnova štirih železniških postaj na progi Jesenice–Nova Gorica, in sicer: Nova Gorica, Most na Soči, Bled in Jesenice. Prva faze obnove, to je ureditev fasad in okolja, bo potekala že v prvi polovici letošnjega leta. V drugi polovici leta pa je predvidena druga faza obnove zgradb, ki obsega menjavo stavbnega pohištva in sanacijo streh.
- Nadgradnja oziroma zavarovanje štirih nivojskih prehodov
V letu 2006 je predvideno zavarovanje štirih obstoječih nivojskih prehodov na progi Jesenice–Nova Gorica–Sežana, in sicer:
- Nivojski prehod Ložice (občina Kanal ob Soči) je sedaj zavarovan z mehanskimi zapornicami. Predvi-

Nova Gorica

deno je avtomatsko zavarovanje nivojskega prehoda s polzapornicami.

- Nivojski prehod Saksid v občini Nova Gorica je sedaj zavarovan z Andrejevim križem. Letos se bo izvedlo avtomatsko zavarovanje nivojskega prehoda s polzapornicami.
- Nivojski prehod Rafut je sedaj zavarovan z avtomatskim cestnim signalom. Letos bo vgrajena naprava za avtomatsko zavarovanje s polzapornicami.
- Nivojski prehod na postaji Nova Gorica (smer Vrtojba) je zavarovan z avtomatskim cestnim signalom. Letos je predvideno zavarovanje nivojskega prehoda z avtomatskimi polzapornicami.

Z vsem naštetim sem vas najbrž prepričal, da se s tem območjem intenzivno ukvarjamo. In da bomo v doglednem času imeli pokazati še kaj več kot tokrat.

mag. Janez Božič, minister za promet

Predvidene investicij na državnih cestah na območju Goriške:

- gradnja nadomestnega mostu čez Sočo na regionalni cesti Trenta – Bovec (gradnja je predvidena v letih 2007 in 2008)
- sanacija zidu in cestišča skozi kraj Soča na regionalni cesti Trenta – Bovec (gradnja je predvidena v letu 2007)
- rekonstrukcija odseka regionalne ceste Gonjače – Šmartno (gradnja je predvidena v letu 2007)
- gradnja nadomestnega propusta čez potok Log v Dobrovem (gradnja je predvidena v letu 2009)
- gradnja cestne povezave Trebija – Želin (marca letos je bila na Direktoratu za ceste posredovana pobuda za izdelavo državnega lokacijskega načrta, v okviru katerega bo izbrana tudi najprimernejša varianta)
- sanacija plazov in brežin na odseku Novaki – Cerkno (v letošnjem letu bo naročen projekt za izvedbo, finančna sredstva je potrebno zagotoviti v naslednjem proračunu)
- modernizacija odseka Dolenja Trebuša – Spodnja Idrija (gradnja bo izvedena v okviru razpoložljivih finančnih sredstev v prihodnjih letih)
- sanacija plazov na cesti Marof –

Žiri (projektna dokumentacija je izdelana, sredstva za izvedbo je potrebno zagotoviti v naslednjem proračunu)

- sanacija plazov na odseku Staro selo – Breginj (izdelana je projektna dokumentacija, gradnja je predvidena v letu 2007)
- ureditev ceste kozi naselje Bilje (pričetek del je predviden v letu 2007)
- gradnja nadomestnega propusta čez potok Vitovšek v Šempasu (gradnja je predvidena v letu 2009)
- gradnja mostu čez Vipavo v Dornberku (gradnja je predvidena v letih 2008 in 2009)
- rekonstrukcija križišča za Poljubinj in Žabče v občini Tolmin (predvidena je izdelava državnega lokacijskega načrta)
- ureditev križišča Bača na cesti Bača – Kneža (v letošnjem letu je predvidena izvedba projekta za izvedbo in projekta za gradbeno dovoljenje)
- nadaljevanje del pri modernizaciji ceste Volče – Solarji
- rekonstrukcija odseka Bača – Kneža (gradnja je predvidena v letu 2007)
- rekonstrukcija oz. preložitve ceste na območju plazov Slano blato (v

teku je izdelava državnega lokacijskega načrta)

- ureditev ceste skozi Batuje (občina Ajdovščina je v letu 2006 zagotovila sredstva za izvedbo razpisa in pričetek del jeseni 2006; za dokončanje del v letu 2007 bi bilo potrebno zagotoviti več sredstev za leto 2007 in 2008)
- rekonstrukcija mostu čez Koritnico v Koritnici (gradnja je predvidena v letih 2009 in 2010)
- rekonstrukcija mostu čez potok v Kuku (gradnja je predvidena v letih 2009 in 2010)
- rekonstrukcija mostu čez Sopot v Klavžah (gradnja je predvidena v letih 2009 in 2010)
- rekonstrukcija mostu čez Idrijco v Dolenji Trebuši (gradnja je predvidena v letih 2008 in 2009)
- sanacija brežine nad cesto Kneža – Podbrdo (dela so predvidena v letih 2007 in 2008)
- sanacija skalnatega podora na cesti Kneža – Podbrdo (trenutno sta v pripravi dva predloga za začasno sanacijo – izvedba galerije (začasna sanacija) ter odminiranje previsa)
- ureditev ceste skozi Vipavo (predvidena je novelacija projekta, izdelanega leta 2000)

Delegacija Komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu je bila na uradnem obisku pri naših rojaki v Braziliji, Argentini in Urugvaju

Slovenci v Braziliji

Leta 1890 (dve leti po odpravi sužnjelastništva v tej državi) je Brazilija z Italijo sklenila pogodbo o priseljevanju italijanskih delavcev in že tega leta je prišlo tja več kot 150.000 Italijanov, med njimi številni primorski Slovenci. Glavnina Slovencev se je v to državo priselila konec 19. stoletja ali na prehodu v 20.. Do leta 1904 naj bi po podatkih kranjske deželne vlade v Brazilijo odšlo 1.024 Slovencev samo s Kranjske, avstroogrski Lloyd pa je že leta 1888 organiziral prevoz 1.111 slovenskih izseljencev v to državo. Po najbolj optimističnih ocenah naj bi pred začetkom 2. svetovne vojne v Braziliji živelo celo do 20.000 Slovencev. Drugi večji val priseljencev iz Slovenije je prišel med obema vojnoma, manjša in še danes dejavna skupina pa je prišla še v 50. letih 20. stoletja.

Največ Slovencev se je naselilo na območju države São Paulo, najgostejše naseljenega in industrijsko najrazvitejšega območja v državi, veliko pa jih je bilo tudi v notranjosti. Dobršen del izseljencev se je vrnil v domovino, pri tistih, ki so ostali, pa je asimilacija naredila svoje in danes je o teh izseljenkih komaj še mogoče ujeti kakšno

sled.

Od leta 1931 do 1936 je delovalo Jugoslovensko podporno združenje (JPU), v katerem so poleg Hrvatov, Nemcev, Banatskih Židov in nekaj Srbov sodelovali tudi Slovenci.

V času po drugi svetovni vojni imamo podatke o društvu SAJUG (Sociedad amigo do Jugoslavia - Društvo prijateljev Jugoslavije), v katerem so dolgo sodelovali številni Slovenci, a je po razpadu SFRJ razpadlo. Velika škoda je, da se o delovanju Slovencev v tem obdobju ni ohranilo ravno veliko arhivskega gradiva.

Skupina slovenskih izseljencev je iz obdobja 50. in 60. let 20. stoletja nekaj mesecev pred razglasitvijo samostojne RS pri Janezu Hlebanji ustanovila Zvezo Slovencev Brazilije. Društvo nima svojih prostorov, središče dogajanja pa je bila vedno hiša Janeza Hlebanje. Predsednik društva je Peter Slavec, ki občasno izdaja glasilo Novice pod lipo. Glavna dejavnost društva je sprejemanje gostov iz Slovenije, pomoč pri nujenju prenočišč, organizaciji kulturnih in drugih gostovanj, itd. Člani se redno dobivajo dvakrat letno, za božič in ob obletnici slovenske osamosvojitve konec junija. Gre predvsem za pripadnike prve generacije, večinoma razmeroma dobro

situirane in izobražene rojake, ki se jim postopoma pridružujejo tudi mladi. Zveza Slovencev Brazilije organizira tečaj slovenskega jezika, za katerega velja veliko zanimanje, vodi ga študent iz Slovenije Simon Plestenjak.

Število Slovencev v Braziliji je praktično nemogoče natančneje opredeliti. Govorimo lahko o nekaj sto oseb, ki občasno kontaktirajo z društvom ali organi RS, ter o najmanj 1.000 osebah slovenskega porekla (mešani zakoni, 3., 4. generacija).

Slovenci v Urugvaju

Prvi Slovenci so se v Urugvaj izselili konec 19. stoletja, velika večina pa med svetovnima vojnoma. Gre predvsem za Prekmurce in deloma za Primorce. Velika večina jih živi v Montevideu, prišli pa so predvsem iz ekonomskih razlogov in deloma zaradi fašizma v domačih krajih. V Montevideu je sicer prišlo zelo veliko izseljencev, a so v glavnem nadaljevali pot v bližnji Buenos Aires.

Skupnost je v letu 1935 štela okoli 1.500 razmeroma stalno naseljenih rojakov, okoli 500 Prekmurcev pa je tega leta ustanovilo Prvo slovensko prekmursko društvo (Primera sociedad Eslovena Transmurana). To obstaja tudi danes in velja za najstarejše še delujoče društvo v Južni Ameriki. Že v začetku so imeli moški in mešani pevski zbor, mladinski orkester ter radijsko oddajo. Poleg prekmurskega društva sta delovali še dve slovenski društvi, levičarsko Ivan Cankar in desničarsko Slavče. Ti sta se leta 1937 združili v Slovenski krožek, ki se je kasneje zaradi upadanja članstva pridružil jugoslovanskemu društvu Bratstvo. Ocenjuje se, da je Slovencev in njihovih potomcev v Urugvaju okoli 2000.

V društvu je včlanjenih okoli 130 ljudi. Združujejo se v klubu, ki ima veliko in malo dvorano, kegljišče, zunanje igrišče, sejno sobo in eno stanovanje. Prireditve ali proslave se ude-

ležuje 100 do 300 oseb, največ v primeru "kolin". V tej skupnosti slovenščine skorajda ne zasledimo več, podobno je tudi s prekmurščino. Komunikacija poteka skoraj izključno v španščini. Kljub temu so gostovanja različnih slovenskih kulturnih skupin redna in dobrodošla. Organiziran je sobotni pouk slovenskega jezika, za katerega velja veliko zanimanje.

Slovenci v Argentini

Po ocenah strokovnjakov živi v Argentini okoli 30.000 Slovencev oziroma njihovih potomcev. Prvi so s slovenskega etničnega ozemlja prišli v 70. letih 19. stoletja. Manjša skupina se je priselila v začetku 20. stoletja, največ v obdobju med I. in II. svetov-

Simbol doma v San Justo Argentina - posekana lipa s pogankom;

no vojno, predvsem s Primorske in iz Prekmurja, skupno približno 25.000 oseb. Gre za pretežno ekonomsko emigracijo, ki se je izselila zaradi fašizma.

»Predvojni« izseljenci imajo svoje klube v Rosariu (Triglav) in v Buenos Airesu (Triglav, Bernal). Večina ne govori slovensko, velik del mlajše generacije je asimiliran. Primorsko-prekmurska skupnost v Bernalu ima svojo radijsko oddajo Slovenija,...moja

Srečanje v Slovenskem domu San Justo in OS Franceta Balantiča - Argentina

Srečanje s Friderikom Hlebanjo – eden od mecenov Slovenske skupnosti v Braziliji;

Pevski zbor Slovenske skupnosti v Braziliji;

Srečanje s prekmurkim društvom v Urugvaju;

Kulturno društvo Triglav v Argentini;

Sprejem pri predsedniku in članih skupnosti Zedinjena Slovenija v Argentini

ljubezen (Eslovenia,...mi amor), ki jo vodi Eduardo Kovačič. Odkar je Slovenija postala suverena država, je čutiti večje zanimanje za Slovenijo in slovenščino (še posebej prekmurščino), pa tudi za slovenska državljanstva. Najbolj potrebujejo pomoč pri ohranjanju jezika in pri povezanosti z domovino. Socialno stanje je po nastopu krize v Argentini zadnja leta tudi med našimi rojaki bolj slabo. Kot večina Argentinec tudi ti ljudje živijo težko in le redki si lahko privoščijo obisk v Slovenijo. V zadnjih letih so postali bolj pogosti obiski gledaliških in pevskih skupin iz Slovenije.

Podobno velja tudi za **Slovensko podporno društvo Triglav**, ki združuje predvsem Primorce. Na njihove prireditve pride tudi preko 200 ljudi, kulturno in umetniško življenje v veliki meri pokrivajo gostje iz Slovenije. Podobno, kot pri prekmurških izseljencih, je socialno stanje slabo. Veliko manjših podjetnikov je obubožalo, zato je tudi vzdrževanje kluba proble-

matično. Rešitev iščejo z oddajanjem v najem in članstvom Neslovencev. Opaziti je izrazito nedejavnost pripadnikov mlajših generacij, med starejšimi pa prihaja do medsebojnih nesoglasij.

Večja skupina Primorcev živi v Rosariu, 300 km oddaljenem od Buenos Airesa. Tamkajšnji klub, ki se prav tako imenuje **Triglav**, v zadnjih letih izrazito napreduje v vseh pogledih. Slovenski rojaki si prizadevajo za vzpostavitev gospodarske povezave med Rosariom in Koprom ter s Slovenijo nasploh, tesne pa so postale tudi vezi z društvom iz San Justa (Buenos Aires). Tudi v tem društvu v Rosariu, kjer se zbira okrog 130 ljudi, je čutiti vse večje zanimanje za Slovenijo.

V vrsto klubov Triglav spada tudi slovensko društvo v **Cordobi**, 800 km oddaljeni od Buenos Airesa. Imajo velik, a ne preveč opremljen dom, kjer se občasno zbira okrog 80 ljudi vseh starosti. Mnogi med njimi sploh ne

znajo slovensko, kar je izrazito zlasti pri mlajših. Kaže pa se velika želja po izobraževanju v slovenščini, in po večjih stikih s Slovenijo, ki jo nekateri večkrat tudi obiščejo. Socialno stanje je prav tako težko. Politično prepričanje članov je različno, ker pa je število majhno, jih slovenstvo druži brez večjih težav.

Slovenska politična emigracija

Najmočnejša slovenska skupnost v Argentini je skupnost povojnih beguncev, ki so se v svojo novo domovino, pretežno na območje Veliškega Buenos Airesa odselili med leti 1947 in 1949 ter 1954 in 1955 (gre za okoli 6.000 oseb). Močni skupini sta še v Barilochah, 1700 km južneje, in v Mendozi, 1200 km zahodno od Buenos Airesa. Za slovensko politično emigracijo je značilno, da je prišla v strnjeni skupini, z zelo velikim številom izobražencev in duhovnikov, že iz begunskih ta-

borišč v Avstriji in Italiji izoblikovanim osnutkom šolskega in družbenega podsistema, prihajale so cele družine. Ob prihodu so se hitro znašli in si opomogli ter z lastnimi sredstvi zgradili domove zase in za celotno skupnost. Ustanovili so slovenske šole, pevske zборе, gledališke skupine, umetniške skupine, srednješolski tečaj, športna igrišča, sakralne objekte, itd.

Osrednja kulturna ustanova Slovenska kulturna akcija izdaja številne knjige (že več kot 200), prireja razstave ipd. Krovna organizacija se imenuje Zedinjena Slovenija in je prek Medorganizacijskega odbora povezana s krajevnimi domovi in številnimi organizacijami. Osrednje glasilo je politični tednik Svobodna Slovenija (Eslovenia Libre). Slovensko dušno pastirstvo izdaja tednik Oznanilo. Tudi skupnosti v Barilochah in Mendozi imata svoja domova in dobro organizacijo, ki skrbi za ohranitev slovenstva in krščanskega duha v skupnosti. Gre za izra-

>>>

Srečanje s Slovenskim planinskim društvom v Barilochah – Argentina

Srečanje s predsednikom za mednarodne odnose v Argentinskem kongresu

>>> zito katoliško usmerjeno slovensko skupnost, ki politično izhaja iz predvojne Slovenske ljudske stranke.

Domovi, kjer se na prireditvah zbira po več sto ljudi, imajo svoje dvorane, ki so priložnostno tudi kapele, ob sobotah pa tam poteka pouk slovenske osnovne šole, vodene s prostovoljci. Imajo svojo kreditno zadrugo »Sloga«, gospodarsko zbornico, zavetišče za ostarele, počitniški dom, športna igrišča, pevske zборе, gledališke skupine, ki na zelo dostojen način prirejajo pogoste gledališke predstave in koncerte. Poleg že naštetih velja omeniti še organizacije kot na primer Zveza mater in žena, Fantovska zveza, Dekliška zveza itd.

V **Mendozi** živi okoli 600 Slovencev. Gre tako za predvojno ekonomsko kakor tudi za povojno politično emigracijo. Slovence povezuje Društvo Slovencev v Mendozi, ki ima v svojem domu občasno različne prireditve, redno slovensko šolo, slovensko bogoslužje in druge oblike delovanja in povezovanja, kakor jih ima Zedinjena Slovenija v Buenos Airesu. Med Slovenci v Mendozi je sorazmerno veliko izobražencev in nekaj uglednih gospodarstvenikov. Zelo se zanimajo za Slovenijo, s katero imajo dobre stike, kar je značilno zlasti za mlajše. Za to skupnost je značilno, da kljub velikemu številu narodnostno mešanih zakonov uspeva ohranяти številčno članstvo v društvu.

V kraju **San Carlos de Bariloche** (krajše Bariloche) živi okoli 350 Slovencev in njihovih potomcev. Iz Buenos Airesa so se preselili zaradi podnebja, podobnega alpskemu. Ta skupi-

prihajajo na srečanja predvsem starejši ljudje. Ta skupnost zaživi v poletnih mesecih, ko pride veliko rojakov na počitnice, saj imajo mnogi tu svoje počitniške hiše.

V Argentini je še vrsta manjših skupin in posameznikov, ki bolj ali manj uspevajo ohranяти svoje slovenstvo (San Martin de los Andes, Tucuman, San Luis).

Odnosi med Prekmurci in Primorci na eni strani ter povojnimi izseljenci na drugi so v zadnjem desetletju korektni in kooperativni, razen posameznih izkazov nezaupljivosti in razhajanj v nekaterih pogledih. Slovenska skupnost je bila najbolj enotna v času boja za slovensko samostojnost in mednarodno priznanje.

Poleg radijske oddaje v Bernalu delujejo v Buenos Airesu še: radijska ter televizijska oddaja Slovenski kotiček, radijska oddaja Okence v Slovenijo in mladinska športno obarvana radijska oddaja v San Martinu.

Ob izbruhu najhujše krize v Argentini v zadnjem obdobju se je zelo povečalo zanimanje za preselitev v Slovenijo. Tak interes je od novembra 2001 do konca februarja 2002 izrazilo več kot 100 kandidatov, v glavnem gre za mlade, izobražene slovenske zakonske pare, ki govorijo slovensko, ter njihove otroke – večinoma imajo že pridobljeno slovensko državljanstvo. Veliko večje je neuradno povpraševanje po možnostih pridobitve slovenskega državljanstva, predvsem s strani potomcev predvojnih izseljencev, ki bi s slovenskim potnim listom radi na delo v državi Evropske unije.

Vsa srečanja z našimi rojaki v Braziliji, Urugvaju in Argentini so bila pristna, prisrčna in za nas zelo poučna. Za naše pojme velike družine v Argentini, ki štejejo tudi do šest otrok, ohranjajo slovenski jezik in slovensko kulturo na zelo visoki ravni. To počnejo v zavedanju velike narodne zavesti z minimalno pomočjo slovenske države v zadnjem obdobju. Zasluge za to plemenito delo imajo zagotovo tudi duhovniki Slovenske katoliške misije.

Prepričan sem, da bi morala slovenska država tem rojakom dati priznanje tudi na deklarativni ravni. Rešiti moramo tudi odprta vprašanja glede pridobivanja slovenskega državljanstva. Zagotovo ni prav, celo nespodobno je, da se morajo posamezni naši rojaki za pridobitev slovenskega državljanstva posluževati zakonskega določila izredne naturalizacije, ki jih postavlja v položaj kot Neslovence. Ob tako visoki narodni zavesti, kot jo imajo naši rojaki v Južni Ameriki, ni bojazni za ohranjanje Slovenstva, dolžnost naše države pa je, da jim v zavedanju tega dela po svojih močeh pomagamo.

Predsednik Komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu: mag. Janez Kramberger

OBČNI ZBOR SLS LITJA

Uspešno delo OO SLS Litija v preteklem letu

V nedeljo, 2. aprila, smo v Občinskem odboru Slovenske ljudske stranke Litija pripravili letni občni zbor članov SLS Litija, ki se ga je udeležil tudi predsednik Državnega sveta Republike Slovenije Janez Sušnik z ženo.

Člani smo pregledali delo v preteklem letu, ki je bilo, glede na to, da je stranka v Občinskem svetu v opoziciji, uspešno. To je razvidno tudi iz poročil predsednika Občinskega odbora SLS Litija Gvida Kresa, vodje svetniške skupine SLS Litija Francija Rokavca in blagajnika Jožeta Permeta.

Na zboru smo še enkrat spregovorili o lanskoletnem obisku predsednika Slovenske ljudske stranke in ministra Janeza Podobnika v Litiji in Šmartnem pri Litiji. Z obiskom in rezultati obiska smo zadovoljni in želimo si, da se še srečamo v naših krajih, kajti tem za pogovore imamo več kot dovolj.

Po uvodnih besedah in prebranih poročilih se je razvila burna debata na temo življenja in dela na podeželju. S strani članstva smo bili opozorjeni na vse slabši gospodarski položaj v kmetijstvu. Kot da vseh težav že tako ali tako ni dovolj, se sedaj zaostruje še davčna politika do kmetijske dejavnosti.

Nič boljše se ne godi delavcu. Stalni strah pred izgubo delovnega mesta prav gotovo negativno vpliva na dobro delovno klimo, večjo učinkovitost in osebno zadovoljstvo.

S strani upokojencev je bilo tudi veliko povedanega. Strah pred zmanjšanjem pokojnin in socialne varnosti je vse večji.

Smo si pa bili enotni, da za zagotovitev in rešitev vseh skrbi in problemov potrebujemo močno gospodarstvo v vsej državi, ki bo sposobno še naprej financirati vse potrebe. Potrebno pa bo tudi poceniti državno upravo, kajti vse naprtiti gospodarstvu ni mogoče.

Naš glavni letošnji cilj je uspešen nastop na lokalnih volitvah z izboljšanjem rezultata volitev za občinski svet in volitev za župana.

Ad1

OZ SLS Litija sprejema poročilo o delu in finančno poročilo za leto 2005.

Ad2

OZ SLS Litija sprejema program o delu Občinskega odbora SLS Litija za leto 2006.

Ad3

OZ SLS Litija zahteva, da Ministrstvo za okolje in prostor RS čimprej sprejme odločitev, s katero bo odpravila krivico, ki jo je s sprejetjem Uredbe o okoljski dajatvi podeželanom storila odhajajoča Ropova vlada novembra 2004.

Ad4

OZ SLS Litija poziva vodstvo SLS, da v koaliciji zahteva spremembo dohodninske zakonodaje, ki omogoča dvakratno obdavčenje kmetov. Za izplačevanje subvencij pa naj država tudi zase določi rok, ki mora biti znan že ob izpolnjevanju vlog.

Ad5

OZ SLS Litija z zadovoljstvom ugotavlja, da je pobuda o območnem razvojnem partnerstvu »padla na plodna tla«, zato Občinski odbore SLS Kamnik, Lukovica, Moravče, Dol pri Ljubljani, Zagorje, Ivančna Gorica in Šmartni pri Litiji poziva, da v Občinskih svetih glasujejo za Pogodbo o ustanovitvi Območnega razvojnega partnerstva.

Ad6

OZ SLS Litija apelira na občino Litija, da se, glede na dodatna sredstva, ki jih bo Občina prejela iz naslova Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, sprejme rebalans proračuna, kjer naj se zagotovijo dodatna sredstva za popravilo in modernizacijo lokalnih cest in javnih poti, kot je svetniška skupina že predlagala.

Ad7

Ponovno predlagamo izpolnjevanje odloka, ki ga župan Mirko Kaplja zavestno krši. Poleg tega predlagamo tudi spremembo Odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča in da se zbrana sredstva namensko vrnejo v KS in MS.

Ad8

Občina naj skupaj z Direkcijo za ceste pristopi k izbiranju najboljše obvozne rešitve prometa v mestu Litija. Prav tako naj Občina z Direkcijo za ceste in SKP Litija pristopi k sanaciji infrastrukture v mestu, posebno vo-

Srečanje v Slovenskem domu za ostarele – Argentina

na se zbira v slovenskem planinskem društvu in je svojemu novemu okolju prinesla evropske poglede in izkušnje v zimskih športih, alpinizmu in turizmu. Gre za zelo uspešne in cenjene ljudi, ki imajo še vedno stike s Slovenijo. Med mladimi se je dvignila stopnja izobrazbe, težave pa so pri ohranjanju slovenskega jezika (slovensko jih govori le še polovica). Težave se kažejo predvsem med otroki mešanih zakonov. Ne gre za homogeno skupnost kakor npr. na področju Buenos Airesa.

Slovenska skupnost v **Miramaru**, 450 km južno od Buenos Airesa, je sicer majhna, a zelo aktivna, čeprav

Litija

dovodne infrastrukture (azbestne cevi) ter državnih in občinskih cest v mestu Litija.

Ad9

OZ SLS Litija nasprotuje popolnemu razbitju ZIK-a in predlaga, da se v stari litijski šoli pristopi k ureditvi prostorov za litijski muzej.

Ad10

OZ SLS Litija daje poslancu SLS DZ RS Stanislavu Brenčiču vso podporo za sprejetje Zakona o zapiranju rudnika Sitarjevec.

Ad11

OZ SLS Litija ponovno apelira na občino Litija, da za končno odločanje pripravi Odlok o pristojnostih in financiranju KS in MS, v katerem bodo zagotovljeni pogoji za njihovo delovanje. MS naj se obravnava ločeno od KS, ker so aktivnosti v KS popolnoma drugačne kot v MS.

Ad12

OZ SLS Litija z zadovoljstvom ugotavlja, da je bil projekt čistilne naprave Litija-Šmartno-Zagorje, vložen Kohezijskemu skladu v Bruslju za sofinanciranje, ki bo v letih 2007-2009 omogočilo izgradnjo celotnega kanalizacijskega sistema s čistilno napravo.

Ad13

OZ SLS predlaga občini Litija in Mestni skupnosti Litija, da se vzpostavijo pogoji za nemoteno delovanje gasilske intervencijske skupine.

Ad14

OZ SLS Litija apelira na župana občine Litija, da sredstva iz naslova komunalnega prispevka v največji možni meri nameni področjem, kjer so se sredstva zbrala. Prav tako naj se podjetnikom za določen čas odpiše nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča in lokalni prispevek za nova vlaganja v želji po pridobitvi novih delovnih mest.

Ad15

OZ SLS Litija predlaga, da se pri Občinskem odboru ustanovi iniciativni odbor za ustanovitev Upokojske zveze.

Gvido Kres

Ustanovitev Nove generacije v občini Vransko

Čas pomladi je čas prebujanja ter čas, da si nabereмо nove energije - in seveda čas, da storimo nekaj drugega in za občino Vransko, kot smo si rekli mladi v Vranskem. Pričeti je treba z majhnim, kajti iz majhnega raste veliko in iz velikega še večje. Prav to je bil moto nas mladih, ki nas je povezoval v naših odločitvah, prepričanjih in nas znova in znova navdajal z dobro voljo.

Seveda ideje in želje še niso dovolj, zato smo se odločili, da bomo 19. marca vse skupaj spravili še na formalno raven in tako organizirali us-

tanovni občni zbor Nove generacije SLS. Pri sami organizaciji nam je zelo pomagal naš predsednik OO SLS Vransko Andrej Pečovnik. Za delovnega predsednika smo izbrali Domna Korošca, na naše veselje pa so se ustanovitve udeležili tudi podpredsednik NG Janez Tomšič, glavni tajnik Andrej Napast in tajnik sveta Bor Zgonc.

Že pred samo ustanovitvijo so se slisale razne ideje mladih, kako bi se lahko vključevali v družbeno politični prostor, povezovali mlade v naši občini z

raznimi zanimivimi projekti in se složno zavzemali za program Nove Generacije SLS, hkrati pa po svojih najboljših močeh pomagali našim starejšim prijateljem uresničiti njihove ideje. Ideje pa komaj čakajo, da jih uresničimo!

Mitja Zupan,
predsednik OO NG SLS

Nova generacija tudi v občini Kozje

V soboto, 8. aprila, smo v občini Kozje ustanovili podmladek SLS-a, Novo generacijo. Dobili smo se na Kužnerjevi domačiji, na Pokleku. Sestanka se je udeležil tudi predsednik Nove generacije SLS Rok Ravnikar, ki nam je na kratko razložil delovanje podmladka in kaj se pod njegovim okriljem sploh dogaja. Delovni predsednik ustanovitve je bil Domen Korošec. Za predsednico podmladka SLS občine Kozje smo izvolili Petro Kužner, za podpredsednico Anjo Polšak in za tajnico Marjano Klavžar. Po končanem uradnem delu smo še malce poklepetali ob potici in narezku ter kapljici domačega vina.

Petra Kužner

Družini Kužner se v imenu Nove generacije SLS resnično zahvaljujem za izkazano gostoljubje; uživali smo tako streho kot nadvse okusno postrežbo, še predvsem pa nepozaben Petrin marmorni kolač.

Rok Ravnikar

... in v Slovenj Gradcu

2. aprila se je ustanovil tudi občinski odbor Nove generacije v Slovenj Gradcu, za predsednico pa je bila izvoljena Karolina Gaber.

Čestitke mamicam v porodnišnicah ob materinskem dnevu

Nova generacija, podmladek Slovenske ljudske stranke, je tudi ob letošnjem materinskem dnevu s posebno akcijo čestitala mamicam, ki so oz. bodo rodile v dneh okoli tega praznika. Vsem štirinajstim slovenskim porodnišnicam tako že od leta 2002 pošiljamo ročno izdelane voščilnice, ki jih v tednu pred praznikom izdelajo predšolski otroci skupaj z animatorji na posebnih delavnicah v Ljubljani in na Sveti Ani v Slovenskih Goricah.

V voščilo smo zapisali: »Naj Vam bo danes še posebej lepo, da boste vse dni, ki prihajajo, iz tega črpali energijo in ljubezen za Vašega otro-

ka. Želimo Vam obilo sonca in veselja! Otroku pa naj Slovenija nudi vse najboljše, da se bo lahko vsak dan, ko bo vse bolj in bolj vstopal v življenje, počutil varnega in bo imel možnosti, da zajame življenje v vsej njegovi polnosti.«

V Novi generaciji SLS ob tem poudarjamo, da bo Slovenija predvsem z ustrezno promocijo družinskega življenja, stimulatивно davčno zakonodajo, prijaznim delovnim okoljem in dostopnejšimi stanovanji postala družinam prijazno okolje, v katerem se nam za padanje rodnosti ne bo bati.

Petra Kapl

O demokraciji v češkem Brnu

Štirje člani Nove generacije smo se 6. aprila odpravili na pot proti Češki. Odzvali smo se povabilu Mladih krščanskih demokratov iz Brna, ki so organizirali seminar »Democracy in Europe – Demokracija v Evropi«. Že ta

koj po prihodu v mesto in študentski dom, kjer smo preživeli pet čudovitih dni, smo lahko ugotovili, da nam vsekako ne bo dolgčas.

Ob prvi skupni večerji ter dobri hrani in kapljici pristnega češkega piva so se naši jeziki kaj hitro razvezali, da smo takoj pričeli s spoznavanjem svojih sosedov pri mizi. Jutro potem smo pričeli s t.i. »Ice breaking Games«. To so igre, s katerimi smo prebili led in spoznali imena udeležencev ter države, od koder smo prihajali udeleženci. Lahko smo ugotovili, da smo Andrej, Boštjan, Alenka Purger in jaz v družbi Poljakov, Fincev, Čehov, Avstrijcev, Ircev, Slovakov, sodelovali pa so tudi mladi iz Malte in iz Irske. Takoj po igrah je vodja seminarja Marc povedal, da začnemo naslednji dan uvajati »Time Manager«, kar pa nas je prisililo k temu, da smo na seminarje hodili točno, brez zamujanja.

Vsi udeleženci smo morali na list

ke tudi napisati, kaj pričakujemo v teh dneh, ki jih bomo preživeli skupaj, narkar smo vse to nalepili na steno in se čimbolj poskušali držati poti, ki je vodila k dosegu teh ciljev. Zvečer je sledil internacionalni večer, kjer smo se vse države, razen organizatorjev (Avstrija in Češka), predstavile drugim soudeležencem. Našo državo so »zastopali« medica, borovničevce, vino ter potica. Seveda pa ni smelo manjkati niti slovenske polke, ki je utrudila marsikaterega plesalca iz tujih držav.

V soboto je sledil seminar, kjer smo udeleženci poskušali skozi igro ter skozi različne delavnice ugotoviti, kaj sploh pomeni demokracija, kako se lotiti različnih problemov, kako je potrebno delovati na določenih področjih. Bilo je zelo zanimivo poslušati mnenja iz drugih dežel, saj smo tako lahko slišali marsikaj zanimivega. Seveda pa takšen seminar ne more miniti, ne da bi si ogledali znamenitosti države, v kateri smo bili nastanjeni. In tako smo sončno in prijetno toplo nedeljo izkoristili za ogled Brna in okolice. Ogledali smo si gradove, bojna polja, dan pa smo zaključili v vinski kleti. V ponedeljek nas je v mestni hiši sprejela še županja Brna ter nas v pičlih petih minutah pozdravila, potem pa je predstavitev in vodenje ogledov mestne hiše prepustila svoji pomočnici.

V prihodnosti nas čaka še »after party«, ker smo si udeleženci seminarja obljubili, da bomo ostali v stiku še vnaprej. Seminar v Brnu je bilo čudovito doživetje - izvedeli smo marsikaj, spetla pa so se tudi mnoga nova prijateljstva.

Alenka Petrovič

Konferenca v Moldovi

Mladinski svet Slovenije je v sodelovanju s partnerskimi organizacijami iz Moldove, Ukrajine in Nizozemske pripravil konferenco o možnostih mladih na evropskih trgih zaposlitve. Namen projekta je bil združiti mlade, ki imajo slabe perspektive na trgu delovne sile in jim predstaviti priložnosti, ki jih imajo doma in v ostalih državah Evrope. »Iskalci priložnosti« je bil glavni moto konference, ki je potekala v treh glavnih delih: moj položaj, moje sanje, moja prihodnost. Vsakemu izmed delov je bil posvečen del usposabljanja, vmes pa se je našel čas za zabavo in dva izleta po Moldovi.

Udeležencev je bilo okoli 40 iz vseh držav partneric. Udeleženci smo morali prej poiskati nekatere podatke o zaposlenosti v svoji državi, kar smo na konferenci tudi predstavili. Znanje angleškega jezika je bilo nujno in udeleženci so morali biti mlajši od 26 let.

Slovenci smo se na pot podali kar z vlakom. Iz Ljubljane smo šli do Budimpešte, kjer smo prestopili na vlak za Bukarešto. Na tamkajšnjem letališču so nas dočakali soudeleženci Nizozemci; ko smo jim povedali, da je za nami že 27 urna vožnja z vlakom, so nas le debelo gledali in se čudili, saj smo bili videti spočiti in polni energije. Iz Bukarešte je bil organiziran avtobusni prevoz v Moldovo, kamor smo prispeli v nedeljo okrog poldneva. Prvi vtisi o državi so bili dokaj klavrni. Vsem voznikom priporočam, naj se s svojimi jeklenimi konjički nikar

ne lotijo tamkajšnjih cest. Ne da se z besedami opisati ogromnih lukenj, ki se jih tamkajšnji vozniki dokaj uspešno izogibajo.

Seminar je bil poučen in tudi zabaven, saj je delo potekalo skupinsko, kar je pripomoglo k temu, da smo udeleženci hitreje navezali stike in s tem spletli nova prijateljstva. Glavno mesto Kišinjev je ogromna prestolnica, ki smo jo dokaj hitro vzeli za svojo. Žal pa je mesto na moje veliko razočaranje zelo umazano, boljše rečeno blatno. Prevladovala je sivina. Ljudje do turistov ne kažejo simpatij in znanje angleščine med prebivalci je komajda zaznati, kar pa za nas ni predstavljalo velikih ovir. Domov sem se vendarle vrnila s prelepimi spomini norih doživetij in zelo sem vesela, da smo se v skupini odlično ujeli in prepričana sem, da smo Slovenijo predstavili v dobri luči.

Aleksandra Jahić

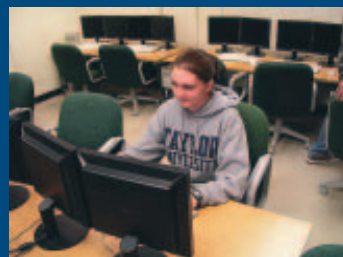
Nujna je celovita in sistemska rešitev za področje visokega šolstva

V Novi generaciji SLS, podmladku Slovenske ljudske stranke, pričakujemo od Vlade RS in pristojnih ministrstev, da čim prej pripravijo celovito in sistemsko rešitev področja visokega šolstva v skladu z bolonjskimi smernicami. Ob tem naših pričakovanj ne omejujemo s konkretnimi številkami glede novih štipendij in študentskih postelj in ne zahtevamo brezpogojne ohranitve študentskega dela po sedaj uveljavljenem modelu. V Novi generaciji SLS razumemo trinajst študentskih zahtev o študiju in položaju študentov v Sloveniji, ki jih je Študentska organizacija Slovenije predstavila pred tednom dni, predvsem kot zahteve, ki imajo velik propagandni namen in gledano kot celota ne predstavljajo osnove za resno vsebinsko diskusijo.

Kljub temu nekatere točke izražajo realne probleme na področju študija v Sloveniji, zato Nova generacija SLS pričakuje od odgovornih, da

se v Sloveniji vzpostavi kvaliteten visokošolski sistem, ki bo spodbujal nadarjene in pridne študente in ne bogatih, in ki bo vsakomur pod enaki

mi pogoji omogočil pridobitev zelene izobrazbe. Če je v okviru celovite rešitve za uspešen visokošolski sistem potrebna zagotovitev brezplačnega javnega prevoza, v Novi generaciji podpiramo tudi to zahtevo študentov, pričakujemo pa odgovorno ravnanje vseh pristojnih, tudi študentov, pri urejanju visokošolske problematike v Sloveniji. V Novi generaciji SLS ocenjujemo, da je pomanjkanje dialoga oz. pripravljenost zanj ključni problem, ki je pripeljal do radikalizacije odnosa med vlado in

ŠOS ter napovedanega protesta študentov. Zato obe strani pozivamo, da ponovno pričneta s pogovori in iskanjem možno-

sti za rešitve in končni dogovor.

Nova generacija SLS se zaveda vloge znanja kot ključnega pogoja za uspešen razvoj Slovenije v prihodnosti. Prepričani smo, da mora država omogočiti posamezniku dostopen in kakovosten študij. Znanje je tako javna kot zasebna dobrina in zato je poleg države tudi vsak posameznik odgovoren za študij in znanje.

Janez Tomšič

Podpisan dopolnjen sporazum o sodelovanju desnosredinskih podmladkov 3P

V torek, 21. marca, so predsedniki podmladkov Mlade Slovenije – podmladka NSI Robert Ilc, Nove Generacije SLS Rok Ravnikar in Slovenske demokratske mladine Nikolaj Oblak v prostorih Jazz kluba Gajo v Ljubljani podpisali nov sporazum o sodelovanju podmladkov. Podpisa sporazuma so se udeležili tudi vsi trije predsedniki matičnih strank: dr. Andrej Bajuk, predsednik NSI, Janez Janša, predsednik SDS in Janez Podobnik, predsednik SLS.

Vsebina sporazuma

V duhu skupnih vrednot in hote-nja za boljšo prihodnost Slovenije; v času pomembnih gospodarskih in družbenih izzivov Slovenije; v želji po povečanju človekove blaginje in kakovosti življenja Slovenije; v luči Strategije razvoja Slovenije Mlada Slovenija, Nova generacija SLS in Slovenska demokratska mladina ugotavljamo, da bomo sodelovali na naslednjih področjih:

- aktivno bomo sodelovali in javno zastopali in zagovarjali ukrepe iz Strategije razvoja Slovenije, še zlasti na področju reforme visokega šolstva, učinkovite uporabe znanja in inovativnosti, povezovanja gospodarstva z univerzami in štipendiranja mladih;
- skupno bomo oblikovali stališča in se zavzemali za pripravo in sprejem Zakona o mladini;
- zavzemali se bomo za večjo vlogo mladih na vseh družbenih področjih, še posebno v strukturah odločanja in pri sprejemanju zakonodaje;
- vzpodbujali bomo mlade za aktivno udejstvovanje v politiki in večjo kulturo dialoga;

- zavzemali se bomo za večjo vlogo civilne družbe;
- usklajeno bomo nastopali v mednarodnih strukturah in zastopali interese Slovenije;
- zavzemali se bomo za še bolj razpoznavno vlogo Slovenije v Evropski uniji in Natu;
- aktivno se bomo vključili v razprave o izzivih evropske mladine, še zlasti v času predsedovanja Slovenije Evropski uniji;
- prizadevali si bomo za udeležanje človekovega dostojanstva, pravne države, tržnega gospodarstva, socialne pravičnosti in enakih možnosti.

Ob podpisu je predsednik Nove generacije SLS Rok Ravnikar med drugim povedal:

“V Sloveniji je v starostni skupini od 0 do 29 let več kot 700.000 ali 35% državljanov in državljanek; če se osredotočim na generacije, ki jih pokriva podmladki: od 15. do 29. let nas je skoraj 420.000 oz 21% - a vendar nimamo praktično nobenega vpliva na odločanje v naši državi. Prihodnost sicer res pripada nam, mladim - a tudi mi živi-

mo že tukaj in sedaj. Mladi smo tema sedanosti; ne samo zato, ker si moramo še vse zgraditi, ampak tudi zato, ker družba od nas pričakuje nov preboj. Naš cilj je zgraditi zaupanje, da smo politični podmladki zastopniki interesov mladih. Le z aktivnim udejstvovanjem mladih na vseh ravneh - tako v civilni družbi, kot tudi konec koncev v politiki -

bomo uspeli vplivati tudi na družbena, zakonodajna in medgeneracijska razmerja. Ustvarjamo novo generacijo politikov, ki gradi na odličnosti in vrednotah - pač različnih. Usposabljam se za vodenje in poleg tega pridobivamo veščine za vladanje. Ni vladanja brez vodenja. Vladanje ve kako, a vodenje ve - KAM!

Mi se civilne družbe ne bojimo. Večina nas, mladih politikov, je prvenstveno bila oz. je še vključena v eno izmed oblik civilne družbe, pa najsi gre za športno ali kulturno društvo ali organizacijo prostovoljcev. Politika in civilna družba se dopolnjujeta, ne izključujeta. Svetovni trendi kažejo, da se bo aktivnost in udeležba državljanov, tudi mladih, v organizacijah civilne družbe večala, v političnih strankah pa manjšala. Zato bo toliko pomembnejše, da se bodo interesi in zavzemanja civilne družbe na ustrezen način - v sodelovanju in izmenjavi informacij - preoblikovala v ustrezna politična stališča in gibanja.

Slovenija naj na zunaj govori en jezik. Nova generacija SLS je že polnopravna članica Podmladka evropske ljudske stranke, v manj kot letu dni bodo enak status imele vse tri organizacije, ki danes podpisujejo ta sporazum. Izkušnje in zgodovina so pokazale, kakšen ugled in uspeh imajo organizacije, ki hočejo politično merjenje moči ali pranje umazanega perila z domačega dvorišča prenesti na mednarodno raven - nikakršnega. Zato z današnjim dogovorom jasno odpiramo možnosti za oblikovanje skupnih stališč, pobud in tudi kadrovskih projektov, ki bodo imele na mednarodni ravni nedvomno veliko večjo težo in uspeh. Nova generacija se veseli tega sodelovanja!”

Podpis sporazuma smo nato z udeleženci, številnimi člani iz vseh treh podmladkov slovesno proslavili še v enem izmed ljubljanskih lokalov.

Andrej Napast

ZGODOVINSKI PREGLED DELOVANJA SLOVENSKE LJUDSKE STRANKE

6. del

Piše: Aleš Primc

Zgodovina je polna zgodb o velikih osebnostih, precej redkeje pa so zgodbe o velikih političnih dvojcih. Enega takega imamo mi. Dva velika moža Slovenske ljudske stranke sta namreč združila moči in zgradila največjo navezo v dosednji slovenski politični zgodovini: dr. Janez Evangelist Krek in dr. Ivan Šusteršič. Ta dvojec je katoliško politično gibanje, Slovensko ljudsko stranko oz. njene predhodnice in slovenski narod z velikimi koraki in samozavestno popeljal v dvajseto stoletje.

Oba sta bila rojena v deželi suhe robe. Dr. Krek v Sodražici (27.11.1865) in dr. Šusteršič v Ribnici (29.5.1863). Po gimnaziji se je dr. Šusteršič odločil za študij prava na Dunaju, ki ga je zaključil 1885, nato pa še doktoriral v Gradcu leta 1889. Dr. Krek je v Ljubljani doštudiral teologijo, kmalu po končanem študiju in duhovniškem posvečenju leta 1888 pa ga je dr. Jakob Missija, ljubljanski knezoškof, poslal na nadaljevanje teoloških študij na Dunaj, ki jih je zaključil z doktoratom.

Prvič sta oba močno javno opozorila nase na I. slovenskem katoliškem shodu. Dr. Šusteršič je sicer bil usta-

Politični dvojec brez primere

novni član Katoliškega političnega društva, zanj je kot mlad doktor prava celo spisal Pravila, vendar pa leto 1890 še ni bil čas, ko bi 27 letni odvetniški pripravnik lahko stopil v ospredje. V letu I. slov. katoliškega shoda se je to že precej spremenilo. Dr. Šusteršič je bil imenovan v pripravljalni odbor in sicer na zelo pomembno mesto poročevalca, danes bi rekli tiskovnega predstavnika. V tem odboru pa je imel še mnogo večjo vlogo, kot je bila njegova, sicer pomembna funkcija. V pripravah na shod se je namreč pokazal njegov imeniten smisel za organizacijo, ki so ga, posebej starejši ugledni gospodje v pripravljalnem odboru, znali s pridom izkoristiti. Za to jim gre seveda velika zahvala. Ni namreč lahko, tudi danes ne, naprej spustiti mlade ljudi, pa četudi so sposobni. Ob pripravah in izvedbi shoda je dr. Šusteršič, kljub še ne dopolnjenemu tridesetemu letu blestel in si pridobil velik ugled. Suvereno je nastopal v nekaterih najbolj občutljivih in kritičnih vprašanjih (npr. izločitev preveč liberalnega predstavnika pomembne cerkvene ustanove iz seznama govorcev na shodu). Poleg same organizacije se je na shodu izkazal s predstavitvijo resolucije o narodni organizaciji. V njej je predstavil vizijo krovne katoliške vseslovenske organizacije.

Dr. Krek v času ustanavljanja Katoliškega političnega društva, pa tudi priprav na I. slovenski katoliški shod v javnosti še ni prodrl v ospredje. Na shodu zanj ni bila predvidena zelo izpostavljena vloga, zaupano mu je bilo (le) mesto zapisnikarja na odseku za socialne zadeve. Drugi dan shoda je *Slovenec* objavil njegovo pozdravno pesem *Slovenskemu katoliškemu shodu*. Vendar pa se je na shodu najbolj proslavil z znamenito izjavo v razpravi o delavskem vprašanju: »Predstavljati si moramo, da ne delimo delavcem milosti, ampak pravico...Človek ima dolžnost priti v nebesa, zato je tudi pravico priti v nebesa. Pravico ima tudi, da živi v materialnem blagostanju. Človeku je treba vrniti to, kar je človek, in denarju to, kar je denar...«¹

Dr. Janez in dr. Ivan sta bila po značaju precej različna. Dr. Krek je imel veliko intelektualno in čustveno širino, bil je družaben in pripravljen navezovati stike z najrazličnejšimi ljudmi in skupinami. Bil je odprt za različne poglede, ideje in ljudi. Znan je bil po tem, da je bil vedno poln različnih idej, zamisli in načrtov. Zaradi množice stvari, ki jih je nosil v glavi

in srcu, je morda nekoliko celo trpela njegova natančnost in sistematičnost.

Dr. Šusteršič je bil tudi izredno intelektualno močan človek, sicer pa velik sistematik in nasploh natančen človek. Bil je izjemen taktik, z izostrenim občutkom za iskanje poti za dosegajočih tako v politiki, kakor na drugih področjih, kjer je deloval. Lahko bi rekli, da je bil izjemno zvit politik, vendar hkrati tudi časten. Svojim načrtom je bil zelo predan in je naredil vse, da bi jih izpolnil. Je pa imel, to je treba priznati, posebej v primerjavi z dr. Krekom, manj smisla za človeško osebo noto ter bil tudi manj družaben.

Oba moža sta bila garaška delavca, odlična govornika in izredna organizatorja. Zanimivo, da sta imela kot odlična organizatorja v tem pogledu nekoliko različna pristopa. Dr. Krek je znal za ideje, v katere je verjel, navduševati množice, da so mu sledile. In ne le to, pripravil jih je, da so sami poprijeli za delo. V tem se z dr. Krekom takrat in do današnjih dni ne more primerjati nihče. (Morda mu je v tem pogledu v sodobnem času še najbližji Marjan Podobnik). Seveda je tudi dr. Šusteršič znal motivirati ljudi, vendar pa je bila njegova največja vrlina v tem, da je znal tako, kot nihče drug, vzpostaviti dobro delujočo organizacijsko strukturo in jih tudi voditi. V tem mu ni bilo para, gotovo mu je bilo pri tem v pomoč tudi njegovo odlično pravno znanje.

Sklepe I. slov. katoliškega shoda sta oba vzela zelo zares. Verjela sta, da je organizacijsko delo najboljša pot za izvedbo na shodu načrtanega socialnega in narodnega programa, zato sta se z vsemi močmi zagnala v delo. Dr. Krek se je lotil domala vseh področij katoliškega političnega gibanja: kmečkega, delavskega, izobraževalnega, kulturnega, gospodarskega, protialkoholnega, stavbnega in seveda tudi političnega. Na vsakem od njih je s svojo karizmo, delavnostjo in predanostjo pustil neizbrisen pečat. Zanimivo je, da je povsod, če se je le dalo, za vodje pripravil in postavil druge, ne sebe. Delokrog dr. Šusteršiča ni bil tako enormno širok. Je pa na vseh področjih, ki se jih je lotil, deloval izjemno zavzeto, načrtno in požrtvovalno. Povsod, kjer je deloval, je zato tudi slej ko prej postal vodja. Na začetku se je posvetil zadružništvu, nato še gospodarski organizaciji kot njenemu logičnemu nadaljevanju ter seveda predvsem tudi politiki.

Oba velmoža sta se zavedala, da je politika krona javnega delovanja, ki ni sama sebi namen in rabi močno podporo med ljudmi. Preden sta se

sploh lotila politike v ožjem pomenu, sta šla med ljudi in delala za ljudi. Na ta način sta pripravila prvovrstno podlago za kasnejše politično delo. Neposreden stik z ljudmi preko različnih organizacij katoliškega gibanja sta ohranjala in krepila tudi potem, ko sta bila že uveljavljena politika, poslanca v državnem in deželnem zboru. Dr. Šusteršič je celo, da bi ustvaril močno gospodarsko organizacijo, aprila 1898 odložil mandat poslanca dunajskega parlamenta. Tudi dr. Krek se je »proslavil« s podobno potezo, le da on leta 1901 sploh ni hotel kandidirati na volitvah v dunajski parlament. Škoda mu je bilo izgubljati čas na Dunaju v brezplodnih debatah, ob tem, da je videl veliko dela doma.

Tako kot sta oba veliko delala, pa so bili veliki tudi rezultati. Podrobneje bomo o njih pisali še v naslednjih številkah, zgolj za predstavbo o razsežnosti njunega dela morda le na združnem področju, naj navedem nekaj števil. V dobrih desetih letih je nastalo 285 zadrug, povezanih v Združeno zvezo. Te zadruge so skupaj štejele več kot 65.000 članov. Samo mislimo si lahko, koliko ljudi se zaradi njunega dela ni izselilo v tujino in kolikšen je bil ta prispevek za vzpostavitev gospodarske in finančne neodvisnosti slovenskega prebivalstva.

Glede na odlično podlago, ki sta si jo ustvarila s svojim organizacijskim delom, ni čudno, da sta praviloma na volitvah oba dosegala odlične rezultate. Še posebej je impresivna volilna kartoteka dr. Kreka. Izvoljen je bil na vseh volitvah, na katerih je v dvajsetih letih političnega dela nastopil!

Kje so razlogi njunega uspešnega sodelovanja? Eden je gotovo ta, da si po svojih interesih nista bila konkurenta in sta si to znala priznati. Drugi razlog je ta, da sta se vzajemno zelo spoštovala in imela tudi »rešpekt« eden pred drugim. Tretji razlog je, da dr. Krek ni silil na najvišje položaje in v ospredje tam, kjer je videl, da ima interes dr. Šusteršič, ampak je imel toliko drugih izzivov, da je bil še vesel, da mu vsaj tistega, kar je delal dr. Šusteršič, ni bilo treba delati. Naslednji razlog je, da sta se, če je prišlo do situacij, v katerih bi lahko prišlo do spora, znala eden ali drugi pravočasno umakniti. No, do sporov je prišlo, za nekatere, celo zelo zgodnje npr. leta 1896, se ve, vendar sta zamere v višjem interesu, če ne drugače, morala pozabiti. Pri njunem sodelovanju in glajenju sporov so bili v veliko pomoč vplivni skupni znanci dr. Jakob Missija, dr. Anton Bonaventura Jeglič, An-

¹ pripravljalnega odbora o I. slov. katoliškem shodu, Ljubljana 1893, str. 100-101

dr. Ivan Šusteršič

dr. Janez Evangelist Krek

z umorom za nekaj časa celo zateči v tujino. Stranka, ki jo je ustanavljal in dolga leta uspešno vodil, mu v tistem času ni prav nič pomagala, celo ovirala ga je. Priznati moramo, da to, kar je naredila stranka z dr. Šu-

drej Kalan, Fran Povše, idr. Skrbela sta za javno podobo popolnega soglasja in složnosti med njima. V javnosti sta vedno, dokler ni prišlo med njima do dokončnega preloma, kazala složnost in se podpirala ob javnih napadih na enega ali drugega. Pogosto sta drug drugega predlagala za položaje, kar je seveda tudi bil zunanji dokaz njunega dobrega sodelovanja. Tako je npr. dr. Krek predlagal dr. Šusteršiča po preimenovanju Katoliško narodne stranke v Slovensko ljudsko stranko za načelnika stranke.

Tako, kot je po navadi vsega lepega enkrat konec, se je zgodilo tudi v odnosih med dr. Krekom in dr. Šusteršičem. Današnja zgodovina krivdo za dokončen prelom med njima bolj pripisuje dr. Šusteršiču. Gotovo so bila vsebinska razhajanja v tem, da se je dr. Šusteršič bolj nagibal k ohranitvi reformirane Avstrije, medtem, ko so drugi najvidnejši politiki SLS v letu 1917 že bili precej usmerjeni v iskanje možnosti vzpostavitve države z južnoslovanskimi narodi. Dr. Šusteršič naj bi z leti tudi postajal preveč pokroviteljski v odnosu do svojih sodelavcev, sprejemal pomembne odločitve sam ali pa v ožjem krogu svojih zaupnikov, predvsem pa so mu očitali tudi to, da je v svoji osebi kopičil veliko najpomembnejših funkcij: načelnik Slovenske ljudske stranke, načelnik Vseslovenske ljudske stranke, načelnik poslanske skupine v dunajskem parlamentu, predsednik gospodarske zveze, po letu 1912 tudi kranjski deželni glavar... Prezem slednje funkcije, predvsem pa način, na katerega je izpeljal stvari, je menda bila kaplja čez rob. In kdo je bil tisti, ki je »povzročil« zaton politične kariere dr. Šusteršiča? V veliki meri dr. Krek. Če bi mu on stal ob strani, se dr. Šusteršičeva politična kariera ne bi mogla v nekaj letih tako zelo sesuti, kot se je.

Kmalu po prelomu z dr. Šusteršičem je dr. Krek, 8. oktobra 1917 umrl. Po njegovi smrti se je dr. Šusteršič dokončno razšel tudi s stranko in ustanovil novo, ki pa ni imela uspeha, nasprotno, klavrnno je propadla in z njo tudi njegov ugled. V nekaj letih je iz politično najmočnejšega Slovenca postal nezaželen begunec, ki se je moral po prvi svetovni vojni pred grožnjo

steršičem po prvi svetovni vojni, ni bilo korektno. Prav tako ni prav, da je tako velik politik v našem zgodovinskem spominu tako zelo izbrisan. To je v veliki meri, tudi to moramo priznati, naredila sama Slovenska ljudska stranka v času vodenja dr. Antona Korošca. Čas je, da te krivice začnemo popravljati.

Dr. Krek je umrl takorekoč sredi dela, sicer zaskrbljen nad razvojem svetovnih dogodkov in tudi nad razmerami v stranki. Vendar je dal jasne smernice: prihodnost Slovencev po prvi svetovni vojni je videl v tesnejšem povezovanju z južnoslovanskimi narodi, v stranki pa je postavil vodjo za naslednjih več kot trideset let. Dr. Krek je bil najbolj znan, slaven in spoštovan človek svojega časa. Bil je takorekoč živa legenda. To se je pokazalo tudi na njegovem pogrebu, ki se ga je udeležila neizmerena množica. Dr. Krek je bil že za življenja simbol pokončnega Slovenca, katoliškega političnega gibanja in Slovenske ljudske stranke. Tako je ostalo še dolgo po njegovi smrti.

Pomen dr. Kreka in dr. Šusteršiča za Slovensko ljudsko stranko? Neizmeren. To, kar danes poznamo kot predvojno Slovensko ljudsko stranko, t.j. največjo demokratično politično silo dvajsetega stoletja na Slovenskem, je v največji meri njuno delo. Stranka je tudi po njuni smrti (dr. Krek je umrl 1917, dr. Šusteršič pa 1925) moč črpala iz njunih idej in njunega dela. Stranki sta dala vizijo, program in strukturo ter jo petindvajset let vodila. Človek skoraj ne more razumeti, da so se ta dejstva tako izgubila iz narodnega spomina, žal tudi iz spomina politične opcije, ki sta jo ustanovila. Dr. Janez Evangelist Krek in dr. Ivan Šusteršič sta osrednji politični osebnosti petindvajsetih let slovenske zgodovine v obdobju 1892-1917. Za slovenski narod, Katoliško politično gibanje in Slovensko ljudsko stranko sta naredila mnogo več, kot bi smeli pričakovati od dveh ljudi. Slovenija bi danes brez njunega izgorevanja izgledala zelo drugače. Za ves njun trud, prizadevanje in izjemen prispevek, zaslužita najbolj častno mesto v zgodovini našega naroda in naše stranke.

Enake možnosti žensk in moških - mit ali resničnost?

Mednarodna organizacija za delo (ILO) je pred kratkim objavila raziskavo o zaposlenosti žensk v starih in novih državah Evropske unije. Podatki kažejo, da je delež zaposlenih žensk v Evropi visok, saj predstavljajo kar 57% delovne sile.

Obenem raziskava pokaže, da z leti ni opaziti bistvenih razlik v spremembi strukture zaposlenosti žensk. Znano je namreč, da so

ženske še do nedavnega predstavljale večinoma manj kvalificirano delovno silo. Delež žensk, kiasedajo bolj odgovorna in vplivna delovna mesta v gospodarstvu, politiki ali npr. v znanosti, sicer postopoma narašča, a je še vedno neuravnotežen. V Nemčiji znaša npr. delež žensk na pomembnejših funkcijah le 27%, na Švedskem 28%, v Veliki Britaniji 33%, v Italiji pa le 18%. Splošna ugotovitev raziskave je, da so ženske sicer bolj izobražene kot v preteklosti, da imajo boljše možnosti za zaposlitev, a še vedno opravljajo manj zahtevna in zato tudi slabše plačana dela. Ženske tudi težje napredujejo na karierni lestvici, pri sprejemanju pomembnih razvojnih usmeritev pa ostajajo v ozadju in praktično brez vpliva.

Snovalci evropskih razvojnih strategij vendarle niso več tako ravnodušni do vprašanja zastopanosti žensk na višjih kariernih nivojih in s tem na družbeno odgovornejših položajih. Vse bolj se namreč zavedajo, da so lahko ženske pomemben vir ustvarjalnih idej, saj Evropa v tem trenutku za doseganje ciljev potrebuje vse razpoložljive kadrovske potencialne. Izobražene ženske, ki se po študiju ne morejo zaposliti na področjih, za katera so se usposobile, so svojevrstna nacionalna gospodarska škoda in zagotovo neke vrste slaba investicija. Ogromna

sredstva, vložena v izobraževanje žensk, se torej ne vračajo nazaj v gospodarstvo v obliki dodane vrednosti. Očitno je šele goli matematični izračun nosilce družbene in politične moči prepričal, da ne gre pri vprašanju vključevanja žensk le za vprašanje pravičnosti, temveč da je diskriminacija celo škodljiva za celotno ekonomijo.

V letošnjem poročilu o enakih možnostih žensk in moških Evropska komisija ugotavlja, da kar 17 novih delovnih mest, ki so bila ustvarjena v zadnjih petih letih na območju EU, zasedajo ženske. EU je sprejela več direktiv in akcijskih načrtov, s katerimi je želela prispevati k večji enakosti med spoloma na področju zaposlovanja in družinske politike. Čeprav delež zaposlenih žensk nenehno raste, se te še vedno večinoma zaposlujejo v že tradicionalno "ženskih" poklicih (izobraževanje, vzgoja, socialno varstvo); obstaja tudi velika razlika med zaposlenimi materami in samskimi ženskami. Razlika v plačilu za isto delo po približnih izračunih znaša vsaj 15% v korist moških. Čeprav študentke na fakultetah številčno prevladujejo (59%), njihovo število na znanstveni karierni lestvici upada. Med doktoranti je še 43% žensk, med rednimi profesorji pa le 15%. Delež žensk v znanstvenih in tehničnih disciplinah ostaja še vedno nizek.

Evropska komisija izraža zaskrbljenost tudi zaradi nizkega deleža žensk v nacionalnih parlamentih držav članic. Povprečje zastopanosti žensk je 23%, pri čemer so razmere še posebej zaskrbljujoče v novih državah članicah. Več poslank imajo skandinavske države (povprečno 30%), še vedno pa je več držav, kjer je delež žensk v parlamentu pod 15% (Grčija, Irska, Italija, Madžarska in Malta). Slovenija se z najnižjim deležem med novimi članicami uvršča na zadnje mesto.

V delovnih telesih Evropske unije je delež žensk približno 30%, podobno je tudi v Svetu ministrov ter v Evropski komisiji (25%), medtem ko je delež

žensk na vodilnih položajih v parlamentarnih odborih še nekoliko nižji (18%).

Vsekakor deklaracije in dobri nameni EU na področju zaposlovanja in enakih možnosti spolov vzpodbujajo države članice k upoštevanju predlaganih ukrepov. Ključni problem pa vendarle ostaja ta, da Evropska unija sama nima pooblastil za delovanje na nacionalni ravni. Države članice direktive EU zelo neenotno implementirajo v nacionalne zakonodaje. Pri usklajevanju zakonodaje z evropskimi priporočili prihaja do velikih razlik med državami. Koliko bo posamezna država uskladila zakonodajo s priporočili in katere ukrepe bo izvajala, je posledica različne tradicije v razumevanju vloge spolov v teh državah, še posebej v razumevanju vloge ženske.

Ob koncu naj poudarim, da žensk sicer neposredno nihče več ne sili "k štedilniku in rojevanju otrok". Res pa je, da se je zaradi togosti predpisov in trga dela, na katerem sicer ženska lahko enakopravno nastopa, večkrat prisiljena umakniti z njega. Trg dela, s svojimi pravili in ritmom, ki je prilagojen predvsem moškim, nikakor ni dovolj realna podlaga, da bi lahko govorili o kakršnikoli svobodni izbiri med poklicem in skrbjo za družino. Ženska si običajno kot svoj življenjski cilj ne "izbere", da bo ostala doma ter opravljala neplačano gospodinjsko delo, temveč jo v to prisilijo nemogoče razmere, ki ji preprečujejo usklajevanje zaposlenosti in skrbi za družino. Zato se dogaja obratno in seveda ni naključje, da narašča število samskih zaposlenih žensk, ki so se v celoti prilagodile zahtevam trga delovne sile. Predvsem pa je treba vedno znova opozarjati, da se zelo motijo vsi tisti, ki izrivanje žensk iz trga delovne sile opravičujejo z argumentom, da bo s tem rešen problem nezaposlenosti moških! Dejstvo je, da smo vsi ljudje enkratni in razpolagamo z znanji in talenti, ki so prav tako enkratni in jih pogosto ne more nihče nadomestiti. To pa je tisti izgubljeni ustvarjalni kapital, ki lahko pripomore k uresničitvi ne le posameznika ali posameznice, temveč resnično celotnih narodovih ustvarjalnih virov. Tisto, kar lahko stori država je, da nikoli ne omaga pri iskanju načinov, kako bi olajšala ali prevzela nase del bremena skrbi za družino. S tem bi staršem, predvsem pa ženskam, omogočila obstanek in konkurenčnost ter vrnitev na trg dela tudi še po tem, ko bi večina bremena za otroke in družino že odpadla.

Na podlagi teh ugotovitev bi moralo postati vključevanje žensk v proizvodnjo, znanost in v politiko, pravzaprav ena od razvojnih prioritet vseh evropskih držav, tudi Slovenije.

MARJETA TRATNIK VOLASKO
Slovenska ženska zveza Ljubljana

Uspešno čezmejno izmenjavanje izkušenj v kmetijstvu

Čezmejno sodelovanje lahko vzpodbudno vpliva na razvoj podeželja v Sloveniji

Sodelovanje kmečkih žena iz Slovenskih goric z ženami mesta Gradec v Avstriji

Ogledi kmetij, obratov, združenj in dobra organizacija obiskov tako na slovenski kot na avstrijski strani so prinesli mnogo odgovorov na odprta vprašanja. Tovrstna čezmejna srečanja omogočajo ne le spoznavanje in približevanje, temveč poživijo in spodbudijo posameznike, da svoje ideje, ki jih imajo glede razvoja lastne kmetije, lažje in bolj korajžno začnejo tudi uresničevati.

Slovenska ženska zveza in Zveza žena na avstrijskem Štajerskem sta poskrbeli za potrebno organizacijo, da je projekt lahko nemoteno tekel. Potekal je v okviru programa INTER-REG Avstrija – Slovenija. Kmečkim ženskam in posameznim kmetijam ali obrtnikom je omogočil, da so se predstavili in izmenjali izkušnje. Kmetijski strokovnjaki obeh kmetijsko gozdarskih zbornic ter nekateri vidni predstavniki iz politike so dali s svojo prisotnostjo podporo tovrstnim prizadevanjem. Predvsem je tekla beseda o predpisih, ki urejajo proizvodnjo ali predelavo na kmetijah. Spoznali smo prednosti in priložnosti, ki jih srečujejo tamkajšnji kmetovalci. Posebej pomembno pa je spoznanje, da bi morala biti zakonodaja in predpisi vedno pisana na kožo tako proizvajalca kot tudi v korist potrošnika. To pomeni, da mora kmetovalcu omogočiti, da razvija svojo dejavnost na kmetiji in mu poenostavi reševanje določenih problemov, ki so vezani na samo tehnologijo pridelave ali prede-

lave mesa, mleka, sadja in drugih pridelkov in mu olajšati pot do potrošnika.

V okviru projekta smo organizirale štiri take ekskurzije. En obisk je bil v Sloveniji, dva obiska sta bila v Avstriji in eden v Italiji. O prvem obisku sem že poročala. O zaključkih bom poročala v naslednjih Odmevih, danes pa nekaj o obisku v Gradcu.

Na obisku v Gradcu in okolici smo se naprej 19. maja lani ustavili na kmetiji družine Wyss, ki se ukvarja s ple-

mensko rejo prašičev in ovac.

Pred tridesetimi leti je družina Wyss, ki je francoskega porekla, prišla iz Švice. V kraju St. Johann in Saggau so kupili kmetijo s tridesetimi hektarji zemlje in s starimi poslopji.

Kot je povedala gospa Wyss / na sliki v ospredju/ je za njihovo družino značilno, da so razkropljeni po vsem svetu, vsako leto pa se večina sorodnikov zbere na skupnem srečanju. V življenje tukajšnjega kraja so se lepo vživel. Gospa je med tem postala okrajna kmetica v Lipnici in predsednica društva kmečkih žena. Je tudi zelo verna ženska in odlična pevalka. Pogostila nas je z zajtrkom in nam razkazala svojo kmetijo.

Ogledali smo si še več povezanih kmetij na turistični poti. Med potjo od ene do druge nam je sam osebnost, župan Reinhold Elsnig, razložil nastanek, način financiranja in razvoj teh poti.

Med sabo so se povezali različni obrtniki, gostilne, kmetije z neposredno prodajo izdelkov, oddajo sob na kmetijah, pekarna in podobni. Povezali in uredili so spre-

V ospredju na sliki gospa Wyss

hajalne poti od kmetije do kmetije in na tak način povečali prodajo svojih izdelkov in storitev.

Seveda začetki niso bili lahki, bilo je veliko dvomov in ovir. Leta 1997 so projekt začeli s podporo sredstev iz evropskih skladov, od koder so dobili 40% sredstev. Vložiti so torej morali kar 60% lastnih sredstev. Občina jim je pomagala z ureditvijo sprehajalnih poti in z izvedbo odvodnjavanja (kar sofinancira tudi Evropska unija, zvezna država in dežela).

Tako so leta 1997 s projektom »die Glanzer Hoftour« najprej povezali 10 kmetij.

Mreža poti se stalno dograjuje, vsaki dve do tri 3 leta vključijo nekaj novega. S tem da ponudijo nove možnosti, vzdržujejo zanimanje za njihovo ponudbo.

Seveda je najprej potrebna volja in interes kmetij in podjetnikov, da je tak projekt možno sploh začeti in ga uspešno izpeljati. Za motivacijo prebivalcev je pomembno, da se čutijo vključeni v skupen projekt. Zato so v občini Glanz s 1400 prebivalci, ki se raztezajo na skupni površini 24 km², izdelali skupno karto oziroma zemljevid.

Na avstrijskem štajerskem je skupno 4000 ha vinogradov. Od tega pridelajo 70 % belega vina, 14% Schilcherja (domorodnica) in 11 % rdečega vina. Občina Glanz je s svojimi 400 ha vinogradniških površin druga največja vinogradniška občina na Spodnji Štajerski, ki je prav po znanem vinškem škandalu zaživela še z raznovrstnejšo ponudbo vin in turističnih poti. Vinogradniki so pred tem posamezno prodajali vina, šele po škandalu in pa z ustanovitvijo kmetijske šole za vinogradništvo so postali prepoznavni in uspešnejši. Posvetili so se izobraževanju mladih vinogradnikov, istočasno se je začel razvijati turizem, predvsem turizem na kmetijah. Približno 35 kmetij skupaj ponuja 370 postelj s 25.000 nočitvami letno. K temu so dodali še raznovrstno dodatno ponudbo.

Na vinogradniški kmetiji Muster na primer, ki deluje kot družinski obrat, predelajo lastno grozdje, nekaj ga dokupijo, prodaja pa teče v obliki neposredne prodaje ter z neposredno dostavo do drugih podobnih obratov. Kot dodatna ponudba tej glavni dejavnosti je na kmetiji še turistična dejavnost z oddajo sob.

Druga družina Proneg, ki ima tudi turistično kmetijo, sedaj na primer širi svojo ponudbo z wellnes kopališčem ob že delujoči jedilnici. Preusmerili so se že pred več kot dvajsetimi leti, oddajajo sobe in počitniške apartmaje. Vse so dograjevali postopoma. V glavnem imajo goste iz Avstrije in Nemčije. Vse, kar pridelajo doma, tudi predelajo. Prodajajo lastne sokove, marmelade, vina in likerje ter seveda tudi sveže sadje. Zanimiva je pre-

delava sadja v marmelado, saj sadje najprej globoko zamrznejo in tega nato po potrebi sproti predelajo v svežo marmelado.

Vredna ogleda je bila tudi kmetija, ki je iz simentalke pasme goveda prešla na indijsko, po svoji teži in velikosti precej manjše govedo. Kmetija spada med gorsko-višinske kmetije. Zato, ker je običajno govedo preveč porušilo strukturo tal in travno rušo, so iskali drugo, alternativno rešitev. Po vzreji indijske govedi se kmetija imenuje Zebu Hof.

Svoje govedo lahko zakoljejo na svoji kmetiji. Vendar morajo v skladu s predpisi avstrijski kmetje najkasneje v tridesetih minutah meso nato prepeljati na kmetijo, ki ima klavnico oziroma prostore za predelavo mesa. Meso nato tam zori različno dolgo, odvisno od tega, v kakšne specialitete ga bodo predelali. Npr.: klobase predelajo v ene z nitrati, druge brez, tako lahko sam kupec izbira med izdelki, pridelanimi na dva različna načina predelave.

V občini Glanz na Spodnjem Štajerskem: ogled sprehajalne poti med kmetijami ob »največjem grozdu sveta«.

Na tretji ekskurziji nas je vseskozi spremljala Renata Kren, svetovalka in strokovnjakinja Bezirkskammer za neposredno trženje kmetij.

Slovenske kmečke žene smo si želele slišati odgovore na naslednja vprašanja:

Kako poteka prodaja gostiščem in hotelom? Ali so za to oblikovane posebne oblike kooperacije in kako takšno prodajo organizirajo kmetje sami v okolici Gradca, kadar želijo prodajati svoje izdelke (mleko, sire, meso, sadje in sokove)?

Izvedeli smo, da za to obstajata dva načina: samostojna in organizirana oblika prodaje izdelkov in storitev.

Pri prvi se kmetovalec sam obrne na gostišče ali hotel. Dogovor sklene neposredno in se sam dogovori o načinu in roku plačila, o pogojih dobave in o cenah.

Obstaja pa tudi organizirana oblika trženja, namenjena neposredni prodaji kmetovalcev, gostiščem ali hote-

lom. Ta možnost je dana pod posebno blagovno znamko »Echt steirisch Wirte«. Vanjo so vključeni kmetovalci, ki ponujajo izdelke in jedi, pridelane v regiji. Kmetovalec se mora prijaviti pri odgovorni osebi, še prej pa si pridobi potrebna potrdila. Njegova kmetija, način proizvodnje ali predelava pa se nato vključijo v redno kontrolo. Ko je kmetovalec vključen v blagovno znamko, so s tem seznanjeni vsi bližnji obrati. O vrsti proizvoda, ceni in dobavnih pogojih se dogovorita kmetovalec in kupec neposredno.

Vrsta proizvodov, ki jih prodajajo neposredno s kmetij, je odvisna od načina prodaje in tehnologije proizvodnje. Obstaja kar nekaj kmetij, ki ponujajo oboje, tako meso kot tudi raznovrstne izdelke iz moke.

Na voljo je nekaj oblik prodaje. To so: neposredna prodaja na kmetiji, trgovina na lastni kmetiji, kmečka trgovina in prodaja v trgovinah.

Pri neposredni prodaji na kmetiji gre za prodajo le na lastni kmetiji pridelanih ali proizvedenih proizvodov,

ča kmetovalcu, da v za ta namen posebnih prodajnih prostorih prodaja tudi proizvode okoliških kmetov. Proizvode okoliških kmetov prodaja v imenu in na račun kmeta proizvajalca. Večinoma je v takih trgovinah določen odpiralni čas.

V kmečki trgovini je vključenih več kmetov, ki se organizirajo v obliki kooperacije ali društva oz. združenja in prodajajo svoje proizvode v skupni trgovini. Večinoma gre za eno trgovino v centru mesta ali občine. Prodajajo izključno le proizvode iz kmetij, zaposlujejo prodajalce in imajo točno določen odpiralni čas. Za pokrivanje stroškov obratovanja in osebja (prodajalka) jim je od zasluženega dohodka priznanih 10 do 30% stroškov.

V obstoječih trgovinah (blagovnem centru, zadružnih trgovinah) določijo poseben prostor, ki je nato namenjen prodaji proizvodov iz kmetij, ki imajo dovoljenje za neposredno prodajo. Kmetje ustanovijo društvo ali združenje, vsi proizvodi pa se prodajajo na ime in na račun proizvajalca - kmetovalca. Obračun stroškov in plačil se vrši preko združenja. Od dohodka se odšteva določen delež stroškov za pokrivanje stroškov za pomožno osebo, ki skrbi za založenost prodajnih polic in za naračanje blaga. Odvisno od proizvoda do proizvoda se za ta namen odbije 20,8%, 25,8 % ali 30,8% stroškov od dohodka. V franšizno centralo, ki skrbi za poslovanje take trgovine in širitev tovrstne prodajne oblike se odvaža 0,8% dohodka. Kupec plača sicer blago pri redni blagajni trgovine, vendar le ta posreduje sredstva združenju.

Nekaj navedenih nazornih primerov iz sosednje države nam lahko služi kot primerjava z načini prodaje izdelkov v Sloveniji. Prihodnjič bom napisala nekaj o prodaji izdelkov na tržnici v Gradcu, o prodaji preko interneta, kako poteka invalidsko pokojninsko zavarovanje za kmete v Avstriji in še kaj.

Mira Rotman,
podpredsednica SŽŽ pri SLS

Spoštovani,

Predstavljamo vam 28. številko časopisa SLS-ODMEV. Mesečnik boste prejeli, v kolikor boste izpolnili priloženo naročilnico in jo poslali na naslov: SLS ODMEV, Beethovnova 4, 1000 Ljubljana.

Cena izvoda časopisa je 200,00 tolarjev.

Vsi, ki nam boste poslali izpolnjeno naročilnico, boste na dom prejeli položnico za plačilo polletne naročnine (1000,00 tolarjev).

NAROČILNICA

Spodaj podpisani _____ (ime in priimek)

stanujoč _____ (ulica in hišna številka)

_____ (poštna št.) _____ (pošta)

naročam časopis SLS - ODMEV z mesecem _____ (mesec in leto naročila)

_____ (lastnoročni podpis)

V _____, dne _____

Obisk članov IO SLS MO Kranj pri Slovencih v Zagrebu

Podpora Slovincem v Zagrebu

Po dogovoru med predsednikom Zveze društev Slovencev na Hrvaškem Darkom Šoncem in Izvršnim odborom Slovenske ljudske stranke v Mestni občini Kranj smo obiskali Slo-

ba. Bili smo prijetno presenečeni in ob tej priliki predstavnikom Slovencev podarili nekaj knjižnih daril Kranja in Gorenjske – in seveda poudarili Kranj kot Prešernovo mesto. Stra-

vence na Hrvaškem. O njih pravzaprav nismo vedeli takorekoč nič, medtem ko smo zelo dobro seznanjeni z zamejci na Avstrijskem, Madžarskem in v Italiji. Našo skupino članov SLS in simpatizerjev so v Slovenskem domu sprejeli podpredsednik Zveze DS Franc Strašek in kar veliko članic in članov Zveze – Slovencev iz Zagre-

šek je razložil, kako živijo Slovenci v Zagrebu in na Hrvaškem in kako so povezani z matično domovino. Zelo so aktivni in dejavni ter svoj status želijo še izboljšati. Seveda ima prednost kulturna dejavnost (koncerti, prireditve, izobraževanje, družabni večeri, izmenjave, razne delavnice, ipd.), skratka vse, kar prinaša nov zagon in pou-

darek slovenstvu. Veliko je tudi izmenjav umetnikov iz Slovenije in obratno. Izdajajo tudi revijo Novi odmevi, ki je zelo bogato vsebinsko oblikovana. Sedaj so tudi vključeni v koordinacijo Slovencev v zamejstvu in so bili pred kratkim v Bruslju skupaj s Slovenci v Avstriji, Italiji in na Madžarskem.

Povedali so tudi, da se matična domovina sedaj bolj trudi, kot v prejšnjem obdobju. Gostujejo v Slovenskem Domu v centru Zagreba v Masarykovi ulici in želijo te prostore tudi odkupiti in to s pomočjo slovenske ter hrvaške vlade in donatorjev.

Veliko je bilo še prijateljskih kramljanj, kako živijo in kako naprej, občutilo se je, da so optimisti, seveda pa nismo mogli mimo tega, da jih v njihovih napreznih ne bi podpirali – ne samo kot člani Slovenske ljudske stranke, ki ima v programu zapisano tudi pomoč Slovincem kjerkoli po svetu – ampak tudi kot posamezniki.

Na koncu smo jim zaželeli obilo uspehov pri njihovem delu ter jih povabili v Kranj – v središče Gorenjske.

Andrej Tavčar

MO SLS Kranj na obisku v Škocjanu SLS povezuje Slovenijo

Člani in simpatizerji SLS Kranj smo po obisku Slovenskega društva v Zagrebu v popoldanskih urah obiskali še Občino Škocjan. Sprejel nas je župan Škocjana Anton Zupet skupaj s svojim sinom Martinom. Najprej smo se na dvorišču gostilne Marinčič osvežili z odličnim cvičkom, gospod župan nam je medtem slikovito opisal razvoj Občine Škocjan. Slišali smo, kako veliko pozornost posveča družinski politiki, vzpod-

buja (tudi s svojim zgledom) mlade družine za več otrok in kako temeljito so v Občini Škocjan pripravili strategijo razvoja, ki jo ob tako delovnem in sposobnem županu tudi odlično izvajajo.

Podrobnejšo predstavo o občini smo spoznali v občinskih prostorih. Sledil je ogled prenovljene OŠ Frana Metelka. S prenovitvijo nudijo svojim varovancem odlične pogoje dela (to kot šolnik z lahkoto trdim) in lahko

smo verjeli, da občina zna preprečiti odhajanje mladih družin drugam, še več, marsikatera mlada družina se bo v občino tudi naselila. O tem smo se še posebej prepričali, ko nam je ravnatelj Anton Zupet s svoje pisarne razkazal predvidena zemljišča za novogradnje. Osupnila nas je tako izredna lega kot cena zemljišč. Med razgledom šole sva z ravnateljevim sinom izkoristila nepozornost njegovega očeta in na hitro v ravnateljevi pisarni odigrala končnico šahovske partije.

Na koncu je prišlo na vrsto pozno kosilo v odlični gostilni Marinčič. Lastnik Janez Leskovar nas je podučil, da delajo drugačne štruklje kot v gostilni pri Ančki sedaj v Senčurju in da upa, da nam bodo vseeno všeč. In res so nam bili in vse drugo tudi. Z gospodom Zupetom smo v gostilni rekli še marsikaj in naredili tudi nekaj primerjav med Mestno občino Kranj in občino Škocjan.

Ker pa v večernih urah delo župana in ravnatelja še ni končano, se je Anton Zupet od nas poslovil in odšel na prireditev v šolo. Tudi mi nismo metali časa stran, odborniki smo se presedli in izbrali delegate in kandidate za funkcije za volilni Občni zbor Kmečke zveze pri SLS. S tem smo zaključili naš izlet delovne, izobraževalne in razvedrilne narave.

mag. Franc Rozman,

predsednik MO SLS Kranj

Na sliki od leve proti desni: podpredsednik MO SLS Kranj Janez Porenta, župan Anton Zupet, Martin Zupet, predsednik MO SLS Kranj Franc Rozman in svetnik SLS v MS Kranj Andrej Tavčar

Občni zbor OO SLS Trebnje

24. marca je bil na Račjem selu občni zbor OO SLS Trebnje. Občni zbor je gostil mag. Janeza Božiča, ministra za promet, Antona Zupeta, župana občine Škocjan in predsednika kluba županov pri SLS, mag. Slavka Turka, predsednika regijskega odbora za Dolenjsko in Belo krajino in predstavnike

Nove generacije pri SLS. Na občnem zboru je bilo podano poročilo o delu in poslovanju OO SLS Trebnje in svetniške skupine SLS v letu 2005. Sprejet je bil program dela za leto 2006, glavni poudarek je bil na prihajajočih jesenskih lokalnih volitvah. Izpostavljena je bila problematika gradnje avtoceste mimo Trebnjega in gradnje lokalnih priključkov na avtocesto. Mag. Janez Božič je poudaril svoja prizadevanja, da postane **izgradnja priključka na bodočo avtocesto pri nakupovalnem centru Mercator sestavni del lokacijskega načrta avtoceste mimo Trebnjega**, kar pomeni izgradnjo in financiranje priključka s strani DARS-a, istočasno z avtocesto. **Prizadevanja so se izkazala za uspešna, saj je bil predlog sprejet na ministrstvu za promet.** Razprava se je dotaknila problematike plačevanja vrtcev za otroke staršev, ki kmetujejo, saj jih je nova davčna zakonodaja zaradi povečanih prispevkov močno prizadela. Delo svetniške skupine je bilo ocenjeno kot zelo uspešno in konstruktivno. Ustanovitev Nove generacije so udeleženci občnega zbora sprejeli z zadovoljstvom, saj je vključevanje mladih na tem področju nuja. Poudarek je bil tudi na problematiki podeželja, kmetijstva, komunale in šolstva.

Anton Zaletel,

predsednik OO SLS Trebnje

Utrip iz Velenja

V velenjskem Mestnem odboru SLS smo se na volilni občni zbor, ki smo ga sklicali za 3. marec, temeljito pripravili. Uradni del je vodil Herman Arlič, ki se je zahvalil dosedanjemu odboru in vsem nosilcem funkcij v stranki ter dolgoletnim članicam SLS, ki so poskrbele za prigrizek in slaščice in članom, ki so prinesli vinsko kapljico.

Marko Jeraj, predsednik Mestnega odbora Velenje, je predstavil nekatere najbolj odmevne aktivnosti v minulem letu: v Škalah je bilo ob 130. obletnici rudarjenja v Šaleški dolini posvetovanje na temo škode, ki je bila povzročena z rudarjenjem in še ni povrnjena, obisk Janeza Podobnika v Škalah na temo okoljevarstvenih problemov, uspešno miklavževanje s častno gostjo, podpredsednico SLS in predsednico Ženske zveze SLS Nado Skuk. SLS Velenje se je udeležila tudi piknika ob prazniku Dneva samostoj-

Delovno predsedstvo OO Velenje

Podmladek velenjske SLS

nosti, ki ga je organiziral odbor SLS iz Šoštanja. V preteklem letu je potekalo tudi veliko pogovorov o sodelovanju na prihajajočih volitvah, ki pa niso uspeli zaradi prevelikih razhajanj in različnih mnenj. Napisana je bila tudi štirideseta številka Ljudskih novic, ki izhajajo že od leta 1998.

Janez Podobnik se je udeležil tudi razprave o začetku gradnje centralne čistilne naprave za odpadne vode v Šaleški dolini, organizirali smo še ekskurzijo na Bled in Višarje z 52 udeleženci ter sodelovali pri organizaciji TABORA v Mozirskem gaju.

Dani Gradišnik, predsednik NG

SLS Velenje, je predstavil delovanje podmladka SLS v preteklem letu, ki so ga začeli s srečanjem NG SLS v Velenju, nadaljevali z zelo uspešno dobrodelno akcijo zbiranja igrač za materinske domove v Sloveniji in se udeležili strokovne ekskurzije v Bruslju. **Monika Krušnik** je predstavila načrt dela NG SLS v prihodnjem letu, ki bo potekalo predvsem v sodelovanju s tajništvom podmladka v Ljubljani, udeleževali se bodo prireditev in srečanj ter ponovno organizirali oz. sodelovali na dobrodelnih akcijah.

Marko Jeraj

Regijski odbor SLS Prlekija – delovni sestanek s predsednikom stranke

Člani RO Prlekija so predsednika stranke Janeza Podobnika med drugim opozorili tudi na neenakopraven položaj lastnikov zemljišč pri obračunavanju prispevka za vrtce.

Priložnost ob obisku predsednika SLS in ministra Janeza Podobnika na 19. mednarodnem sejmu gradbeništva in gradbenih materialov MEGRA v Gornji Radgoni (sejem je minister tudi odprl) smo člani in predsedniki občin-

mo pa, da v nekaterih občinah pri županskem kandidatu velja razmisliti o povezavah z drugimi strankami, saj je tako večja možnost, da se uvrstimo v drugi krog. Prisotni so bili tudi predstavniki novoustanovljene Občine

grame v vrtcih, ki na neprimeren način vključuje katastrski dohodek (KD) v obračun prispevk, saj v svojem 4. a členu postavlja kmete v neenakopraven položaj z ostalimi državljani. Omenjeni pravilnik ne obravnava pravilno pojma katastrski dohodek, sicer pa KD tudi ni realni dokaz dejanske ekonomske situacije na kmetiji. Posledica takega pristopa je, da starši, ki so dobili odločbe o plačilu v štiri krat višjih zneskih kot doslej, izpisujejo svoje otroke iz vrtcev. S tem so otroci prikrajšani za programe vzgoje in izobraževanja. Menimo pa, da je s tem storjena škoda in krivica zavezanecem za plačilo KD, med katerimi je veliko mladih kmetov, prav tako pa se tako ne vzpodbuja prevzemanja kmetij s strani mladih in odpiranje novih delovnih mest na podeželju. Želimo, da se ponovno opozori ministra za šolstvo in šport, da se razreši nastali položaj in izenači možnosti za otroke lastnikov zemljišč z ostalimi. - nevrzdržno finančno stanje na kmetijah, saj le-te še niso prejele neposrednih plačil (subvencij) od Agencije za kmetijske trge za leto 2005. Kmetje bi denar nujno potrebovali za spomladanska dela in setev na poljih. - neprimeren predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zako-

Predsednik s člani RO Prlekija

Prijazna gospodinja nam je v pozdrav ponudila kozarček odličnega prleškega vina.

skih odborov RO Prlekija v popoldanskem času izkoristili za delovno srečanje, ki je potekalo v Črešnjevcih. Druženje s predsednikom je potekalo v prijetnem vzdušju Turistične kmetije Borko, ki je pred nedavnim odprla vrata tudi s pomočjo sredstev SAPARDA.

Predsednik je okoli 30 prisotnih seznanil z aktualnimi političnimi dogodki. V nadaljevanju srečanja je tekla beseda o pripravah na lokalne volitve. Mnenje prisotnih je bilo, da so lokalne volitve predvsem priložnost, da lahko svoje dosedanje dobro delo in uspehe predstavimo, da stopimo pred volivce samozavestno, z novimi idejami in prepričljivo vizijo. Ugotavlja-

Apače (sedaj osme občine s področja RO Prlekija), ki bodo v kratkem ustanovili tudi svoj občinski odbor SLS.

Sicer pa so člani opozorili predsednika stranke Janeza Podobnika o nekaterih odprtih problemih, ki so na področju RO Prlekija, kot izrazito kmetijskem območju, še posebej aktualni. Vodstvo stranke pozivamo, da v okviru koalicije na državni ravni usmeri svojo pozornost na:

- neenakopraven položaj kmetov (tudi obrtnikov), v katerem so se znašli v začetku letošnjega leta kot zavezanec za plačilo katastrskega dohodka. V veljavo je namreč stopil nov Pravilnik o plačilih za pro-

Seja SLS RO Kras

V sredo, 12. aprila, je bila v vasi Slope pri Damjanu na Turistični kmetiji v organizaciji članov SLS OO Hrpelje-Kozina redna seja SLS RO KRAS. Kot vedno so se seje udeležili poleg predsednikov SLS OO Kraško notranjske

regije tudi poslanec SLS DZ RS Josip Bajc in župan občine Pivka Robert Smrdelj. Prisotni so od predsednika SLS RO KRAS Valterja Ščuke dobili informacije o delovanju stranke na regionalni ravni, medtem ko je Josip Bajc podal informacijo o trenutnem političnem stanju stranke, delovanje stranke v državnem zboru in odnose med koalicijskimi partnerji. Župan občine Pivka Robert Smrdelj je predstavil že opravljeno delo in delo, ki ga bo potrebno še opraviti na področju lokalne samouprave in regijskega preoblikovanja. Za vse je bila pomembna tudi ugotovitev, da se naša stranka kot koalicijski partner aktivno vključuje v vse pore tako gospodarskega kot političnega delovanja države Slovenije. Beseda je tekla tudi o načinu umika države iz gospodarstva, saj se je SLS do sedaj vedno zavzemala za postopen in pregleden umik države iz gospodarstva, doslej pa je tudi uspešno preprečevala razprodajo najkvalitetnejšega slovenskega premoženja. Člani SLS RO KRAS so dobili tudi informacijo o lastniških premikih v Novi ljubljanski banki, predstavitvi sporazuma partnerstva za razvoj, reformah,

Prisotni so potrdili na seji dano po- >>>

na o dohodnini, ki predvideva, da se za določitev davčne osnove za proizvodnjo vina upošteva katastrski dohodek vinograda, povečan »za trikrat«. Menimo, če se v davčni osnovi za dohodnino upošteva tudi ta katastrski dohodek, potem naj se upošteva v višini, kot je trenutno v veljavi.

Srečanje smo zaključili, po prleški navadi, z dobro kapljico in prigrizkom. Za pomoč pri organizaciji srečanja se zahvaljujem Mateji iz »centrale« ter Branku, predsedniku SLS Gornja Radgona.

Tomí Nemec

>>> budo s strani predsednika OO Pivka Milana Mozetiča. Predlagal je spremembo pravilnika o izračunu prispevkov staršev za ceno vrta za kmečke starše in starše obrtnike.

Župan občine Pivka Robert Smrdelj in predsednik SLS OO Ilirska Bistrica

Vladimir Čeligoj sta ugotavljala, da je potrebno čimprej urediti tudi sodobnejšo cestno povezavo med mejnim prehodom Jelšane in avtocesto v Postojni, saj obstoječa cesta postaja preobremenjena in nevarna.

Člani SLS RO KRAS so na seji izoblikovali skupno velikonočno voščilo, ki se glasi

Vstali Zveličar naj nam da vsem občutiti srečo in radost Velike noči. Ostajamo povezani z vami in vam želimo blagoslovljene velikonočne praznike. Občankam in občanom občin Pivka, Postojna, Ilirska Bistrica, Divača, Sežana in Hrpele – Kozina, Komen želijo: poslanec SLS DZ RS Josip Bajc, župan občine Pivka Robert Smrdelj in Občinski odbori SLS Slovenske ljudske stranke.

Tonjo Janežič

Pobude Marjana Maučeca, državnega svetnika in obrazložitve na pobude

(nadaljevanje s strani 16)

se veliko bolj tvegano vedejo kot bolj izobraženi in ekonomsko premožnejši.

Zdravje, ekonomski in družbeni razvoj sta tako soodvisna. Koncept »vlaganje za zdravje in razvoj«, ki ga zagovarja Svetovna zdravstvena organizacija, temelji na zgoraj opisanih splošno sprejetih spoznanjih ter na dejstvu, da je »makro podoba« zdravja populacije le v relativno majhni meri odvisna od zdravstvenega sistema samega. Takšna ugotovitev seveda ne zmanjšuje pomena dostopnega, kakovostnega in učinkovitega zdravstvenega sistema (pravzaprav je učinkovit sistem zdravstvenega varstva do neke mere tudi odraz dobrega socialno-ekonomskega stanja), ampak širi odgovornost za zdravje in nudi možnosti za izboljševanje zdravja praktično vsem družbenim sektorjem na različnih ravneh.

Dejavniki, ki vplivajo na zdravstveno stanje prebivalstva, so v okoli 80% izven zdravstva (medicine) in same organizacije zdravstvenega sistema. Porajajo se torej vprašanja:

- Kateri sektorji v družbi imajo največji vpliv na zdravje? Kje se zdravje ljudi ohranja, pospešuje ali krepi?
- Katera vlaganja in strategije pomenijo največje "dobičke" za zdravje prebivalcev?
- Katera vlaganja in strategije pomagajo

Koncert ob materinskem dnevu

Vzel je kruh, se zahvalil, vzela je vino, se spet zahvalila

Vsak dan na različnih delih sveta se to osrednje daritveno sporočilo prenaša ljudem dobre volje. Hvaležnost je krepost, ki je tesno povezana z podarjanjem. S podobnimi mislimi predvsem pa z željo izraziti hvaležnost našim materam se je precej vernikov v nedeljo, 26. marca 2006, prijazno odzvalo povabilu poslanca DZ Josipa Bajca, ki je ob podpori SLS OO Pivka in predsednika Milana Mozetiča, organiziral v župnijski cerkvi v Dolnji Košani koncert posvečen materam ob materinskem dnevu. Po sveti maši, katero je daroval domači župnik č.g. Zdenko Štrukelj je sledil koncert v katerem so nastopile pevke Mojca Benedikt – sopran, Nataša Kranjc – sopran, ob spremljavi Martina Dukarič – na trobenti in Mateja Voje – orglah.

Materinski dan je poseben dan v

letu. Je dan, ko lahko pokažemo in izrečemo, koliko nam pomenijo naše drage mame. Je tudi dan, ko se jim lahko zahvalimo za vse, kar so za nas delale oziroma naredijo za nas sleherni dan. V mislih lahko preletimo celotno njihovo žrtvovanje. Mame so nekaj posebnega. Prav gotovo si zaslužijo dan, kot je ta, da jim lahko pokažemo, koliko nam pomenijo in se jim tudi zahvalimo.

Vse matere so si globoko v sebi zelo podobne. Brezpogojno nas ljubijo, skrbijo za nas in so z nami v dobrem

in slabem povezane vse življenje.

Rad praznujem ta materinski dan, saj je to dan, ko lahko svoji mami še posebej lahko pokažem, koliko mi pomeni, čeprav mi tudi med letom velikokrat zajadrajajo misli k njej in ugotavljam, kako pomembna je mama zame, saj mi je podarila življenje, me je vzgajala, je ob meni trepetala ob boleznih, me naredila takšnega, kakršen sem, za veliko stvari se ji moram zahvaliti. Sama čeprav je že izčrpana od dela, v letih in bolehnih izkazuje še vedno veliko mero skrbi zame in vso ostalo družino.

Koncert ob materinskem dnevu, s katerim se je Josip Bajc spomnil vseh mater in jih tudi bogato obdaril, se je izkazal kot uvertura v prečudovite spomine na delo in skrb naših mam.

Letos je koncert zadonel še prijetnejše, saj smo glasbenikom prisluhnili številni verniki.

Poslancu DZ Josipu Bajcu in predsedniku SLS OO Pivka se v imenu vseh obiskovalcev zahvaljujem. Lahko pa tudi ugotovim, da je prijetno biti obdarovan, še lepše pa je obdarovali.

Tonjo Janežič

jo zmanjševati neenakosti v zdravju? Izziv je identificirati tiste razvojne možnosti, ki hkrati prispevajo tudi k boljši "mikro" in »makro« sliki zdravja ljudi. Namen prizadevanj in razmišljanj o naložbah v zdravje je v tem, da skuša identificirati in se dotakniti korenin »slabega zdravja« na kredibilen, učinkovit in etičen način. Uporaba termina naložba ali vlaganje pa ne implicira le materialnih vlaganj. Naložbe za zdravje so lahko tudi učinkovita raba različnih družbenih virov: ljudi, socialnih mrež in skupnosti, v katere se le ti povezujejo.

Potrebujemo proces učinkovitega načrtovanja naložb (vlaganj) na lokalni/regionalni/državni ravni, ki bo omogočal optimalni razvoj determinant zdravja (določevalcev/pogojev za razvoj in ohranjanje zdravja), prinašal vzajemne pozitivne učinke na ekonomskem in socialnem področju ter na zdravju in kvaliteti življenja ljudi. Determinante zdravja, ki omogočajo razvoj in ohranjanje zdravja so ustrezni ekonomski pogoji za življenje, ustrezna izobrazba, ustrezni bivalni in delovni pogoji, dostopnost do zdrave prehrane in podpora okolja za zdrav življenjski slog, socialne mreže in možnost vključevanja in participiranja v družbi... Z zdravjem je najtesneje povezan ekonomski status in izobrazba ljudi. Revščina je največji sovražnik zdravja.

V okviru pilotnega programa »Vlaganje za zdravje in razvoj v Pomurju - MURA« v obdobju 2001- 2005 so se razvili koncept, pristopi, številna orodja in programi ter dobre prakse, ki so

prispevale k izboljšanju življenjskega sloga Pomurcev, kot je pokazala raziskava CINDI leta 2001 in 2004. Medsektorsko prizadevanje za izboljšanje zdravja tako na lokalnem, regionalnem in nacionalnem nivoju je ves čas spremljala Svetovna zdravstvena organizacija in regijo Pomurje povabila v mrežo pilotnih regij, ki razvijajo in implementirajo koncept »vlaganje za zdravje in razvoj« oziroma vključujejo interese zdravja v politike in programe ostalih sektorjev.

Bolna populacija nima potencialov produktivnosti in konkurenčnosti in predstavlja neposredni (zdravstveni) in posredni (odsotnost z dela) strošek za državo. Izračuni so pokazali, da predstavljajo kronične bolezni za Evropo, ki jih ima med vsemi regijami SZO v svetu največji delež, s svojo visoko in zgodnjo obolevnostjo, invalidnostjo in umrljivostjo pomembno razvojno oviro. Zato se tako EU kot tudi čedalje več držav v Evropi zaveda, kako pomembno je medsektorsko načrtovanje politik za razvoj zdravja (zdravje v vse sektorske politike). Zagotavljanje optimalnega zdravja predstavlja hkrati osnovo kot tudi naložbo v socialno ekonomski razvoj. Zato tudi ni naključje, da je Finska kot osrednjo temo svojega predsedstva izbrala »Zdravje v vseh politikah«. S tem želi opozoriti kako pomemben je medsektorski pristop »vlaganje za zdravje in razvoj« v današnji Evropi, ko se vse več zdravstvenih sistemov sooča s problemom financiranja posledic slabega zdravja, ki ga ne

obvlada več in so marsikje zdravstveni sistemi in nacionalna gospodarstva zaradi tega pred sesutjem. Ob starajoči se populaciji in velikem deležu kroničnih bolezni v sodobnih družbah predstavlja razvoj in implementacija koncepta »zdravje v vseh sektorskih politikah« najučinkovitejši pristop za zmanjšanje bremena kroničnih bolezni in hkrati zagotavljanja največjih razvojnih potencialov. Švedska ima že dolgoletno tradicijo medsektorskega pristopa pri načrtovanju zdravstvene politike. Sledi ji tudi Anglija. Regionalni razvojni programi za zdravje so v angleških regijah nekaj povsem normalnega. Ocena vplivov na zdravje ali tako imenovan Health Impact Assessment je del integralne ocene vplivov na zdravje in okolje.

Za državo je pomembno, da izkoristi že vzpostavljene mehanizme, dokazane pristope, dobre prakse in izkušnje pilotnega razvojnega programa MURA kot tudi na dokazih temelječe prakse iz drugih držav ter jih sistematično uporabi za nadaljni razvoj koncepta medsektorskega načrtovanja za zagotavljanje zdravja za prebivalce RS.

Zato predlagamo, da se koncept »zdravje v vseh politikah« ali z drugimi besedami koncept »vlaganje za zdravje in razvoj« vključi v državni razvojni program in vse razvojne vladne in sektorske programe in strategije kot osnovni, prioritetni in enakovredni koncept za zagotavljanje kakovosti življenja, socialno ekonomskega razvoja in odpravljanje razlik v zdravju in razvoju.

Minister za zdravje opozarja:
Prekomerno pitje alkohola škoduje zdravju!

Aktivno Društvo mladih Železniki

V Železnikih smo člani *Društva mladih Občine Železniki* v mesecu marcu pripravili dva koncerta: ob 40. letnici Alpskega kvinteta z gosti – športna dvorana Železniki in skupine Kingston – kulturni dom Železniki, s pomočjo katerih smo želeli zbrati dovolj denarja za nakup prireditvenega šotora. Delujemo pod okriljem *Mladinskega sveta Železniki*, katerega članica je tudi *Nove generacija - OO Železniki*.

Mladinski svet Železniki želi s koncerti in sponzorji zagotoviti prireditveni šotor za vse prireditve v občini. V letošnjem letu nas čaka kup akcij, saj smo se prijavili na razpis za sofinanciranje mladinskih dejavnosti, razpis Urada za mladino RS, razpis Ura da vlade za informiranje. Organizirali bomo spletni portal z različnimi prireditvami in kot sem že omenil, zbirali sredstva za nakup prireditvenega šotora. Najem šotora je izredno drag med 250 do 700 tisoč tolarjev. Prav zato so bile nekatere prireditve v rdečih številkah, to pa mladim jemlje voljo do nadaljnjega dela. Prireditveni šotor bodo lahko uporabljali priorit-

no vsi prireditelji v občini Železniki po ugodni ceni, ob prostih vikendih pa bi ga posojali tudi v druge občine.

Zahvaljujem se Alpskemu kvintetu, *Janezu Peru* ter vsem nastopajočim.

Marko Gasser,
podpredsednik mladinskega sveta
Železniki

Koncert ob 40. letnici Alpskega kvinteta v Železnikih

Alpski kvintet je svojo 40. letnico delovanja ovekovečil v nedeljo 19. marca v Železnikih, kjer so nastopili z *Veselim Gorenjci*, pa *Slovenskim pozdravom*, ki obstaja komaj dva meseca, zaigrali so tudi prvaki v igranju na diatonično harmoniko.

Kvintetu je čestital tudi *podokničar*, ki se je glede na zanimive obiskovalce prireditve v prvi vrsti pošalil tudi na račun politikov in županov. *m.g.*

Sestal se je občinski odbor Slovenske ljudske stranke Dravograd

V soboto, 1. aprila, je bil občni zbor OO SLS Dravograd v gostišču pri Kašmanu na Boštajnu pri Dravogradu.

Na zboru so pregledali dosedanje delovanje stranke in si zadali smernice za bodoče delovanje. Zbora se je udeležila tudi županja Marijana Cigala, ki je tudi članica Slovenske ljudske stranke in obenem kandidatka za nove lokalne volitve za župana v Dravogradu. Občinski odbor ji je h kandidaturi podal soglasje.

Navzoče je pozdravil predsednik OO SLS Dravograd Jože Kladnik. V imenu stranke je spregovoril predsednik Regionalnega odbora SLS Koroš-

ka Mirko Vošner, ki je obenem prinašal pozdrave iz glavnega štaba iz prestolnice. Žal se pa zbora ni uspel udeležiti nihče iz vodstva stranke.

Vendar je kljub temu prevevalo vzdušje dobre volje, za kar je poskrbel s krajšo humoristično črtico član Vančy. Posebej pa je še navdušil harmonikaški ansambel Šempetrski šopek, katerih vesela pesem je odmevala še pozno v noč.

Jože Kladnik,
OO SLS Dravograd

Obisk 22 korentov s Ptuja

Društvo mladih Občine Železniki je v sodelovanju z občino Škofja Loka, organiziralo **OBISK KORENTOV** v Železnikih. Prireditve je bila v **četrtek, 23. februarja** po ulicah Železnikov ter v **kino dvorani na Češnjici** v Železnikih.

Program je bil namenjen mladim ter prebivalcem bližnjih in oddaljenih krajev. Prireditve se je udeležilo okoli 150 predšolskih in osnovnošolskih otrok.

Obisk dvaindvajsetih Korentov iz Ptuja in njihova predstavitev v Železnikih se je v letošnjem letu organizirala prvič.

Korenti s svojim skakanjem preganjajo zimo, kar je letos še posebej potrebno, saj nam je dobro pokazala zobe. Skupina korentov je bila razdeljena na polovico, obiskovala je kraje po pripravljenem urniku. Prva skupina je obiskala Dašnico, druga pa se

je odpravila proti staremu delu in jedru Železnikov, kjer je v spremstvu organizatorja obiskala domove od Plavža do Racovnika. Zaključek korentovega plesa je bil v kinodvorani na Češnjici, kjer je bil pripravljen krajši kulturni program.

Marko Gasser,
predsednik društva mladih Občine
Železniki

OBVESTILO

Pse na vrvice?!

V Ljubljani 2000 ljudi letno obišče zdravnika zaradi ugriza ali udarca psa. Pokončali so srne, druge domače živali, raztrgali otoka - k sreči (še) ne v Ljubljani. V ZDA ocenjujejo število ugrizov (v 18 letih 304 smrtnih žrtev) na skoraj 5 milijonov, škodo pa na 1 milijardo dolarjev letno. Žrtve so večinoma otroci. Svetniška vprašanja in pobude SLS na to temo si oglejte na www.ljubljana.sls.si.

Da bi zmanjšali število ugrizov in preprečili smrtni primere, strah in drugo škodo, je treba storiti kaj več, kot sprožiti postopek proti lastnici psov, ki so marca napadli človeka. Pri tem mora nekaj dela opraviti občina, nekaj država, ničesar pa ne bo brez

odločne pobude občanov.

17. maja ob 18. uri bomo v Ljubljani pripravili javno tribuno, na kateri bodo lastniki psov, strokovnjaki, predstavniki državnih in lokalnih oblasti, policije in drugi spregovorili o možnostih reševanja tega problema od medijskih in vzgojnih ukrepov preko dopolnitve zakonodaje. Ta tribuna naj pripomore k sprejetju učinkovitih, tudi preventivnih, državnih in občinskih ukrepov za zaščito varnosti, zdravja in življenja občanov in k njihovemu učinkovitemu izvajanju. Če bi sodelovali ali želite biti pisno obveščeni o natančni lokaciji in poteku, sporočite svoj naslov in predloge na mateja.bizjan@sls.si.

dr. Drago Čepar,
mestni svetnik SLS

SLS ponovno v Bohinju

2. aprila je bil v Bohinju ustanovni zbor občinskega odbora Slovenske ljudske stranke Bohinj. Tam je po sicer uspešnem delovanju v zgodnjih devetdesetih letih kasneje občinski odbor SLS zamrl, novi predsednik Slavko Ličef pa skupaj z novim članstvom obljublja, da bo poslej drugače. *r.r.*